

Каденюк О.С.

**ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ
в ілюстраціях**

Кам'янець-Подільський 2023

ББК 63.3 (4 УКР)

Каденюк О.С.

Історія та культура України в ілюстраціях: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти
Друкується за рішенням Вченої ради Закладу вищої освіти «Подільський
державний університет», протокол № 3 від 30 березня 2023 р.,

Рецензенти:

доктор історичних наук, професор завідувач кафедри архівознавства, спеціальних історичних та
правознавчих дисциплін Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Олександр ФЕДЬКОВ

доктор історичних наук, професор кафедри історії України
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Олександр КОМАРНИЦЬКИЙ

доктор політичних наук, професор кафедри політології та філософії Кам'янець-Подільського
національного університету
імені Івана Огієнка.

Сергій ВОНСОВИЧ

доктор педагогічних наук, професор завідувач кафедри завідувач кафедри тракторів, автомобілів
та енергетичних засобів Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

Віктор ДУГАНЕЦЬ

В пропонованому навчальному посібнику викладено події та явища з історії України від
найдавніших часів до сьогодення. За структурою і змістом посібник відповідає вимогам
програми з історії та культури України для здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів.
Навчальний матеріал подається в ілюстрованому вигляді.

Також цей посібник може прислужитися кожному, хто прагне пізнати витoki, суть і
наслідки подій минулого нашого народу. В ньому характеризуються закономірності та
особливості політичних, соціально-економічних і національно-духовних змін в Україні на
основі досягнень сучасної історичної науки. Цей посібник містить ілюстрації, схеми, діаграми,
що сприятиме кращому засвоюванню навчального матеріалу.

ЗМІСТ

ТЕМА 1. ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ЙОГО ДЕРЖАВНОСТІ

- 1. Предмет і завдання курсу.**
- 2. Місце історії України в системі наук**
- 3. Періодизація історії України**
- 4. Найдавніші суспільні утворення на території України**

ТЕМА 2. РУСЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА СВІТОВІЙ ІСТОРІЇ

- 1. Походження Давньоруської держави.**
- 2. Виникнення і розвиток Русі (кінець IX – середина XI ст.)**
- 3. Монгольська навала і занепад Русі.**
- 4. Галицько-Волинське князівство як продовжувач державницьких традицій Русі.
Литовсько-Руська держава**

ТЕМА 3. ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ФАКТОР В УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІЇ

- 1. Українські землі в складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.**
- 2. Козацтво в Україні.**
- 3. Національно-визвольна революція XVII ст.**

4. Руїна.

ТЕМА 4. УКРАЇНА У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЙ

- 1. Україна в складі Російської імперії**
- 2. Україна в складі Австро-Угорської імперії**

ТЕМА 5. УКРАЇНА В РЕВОЛЮЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ 1917–1921 рр.

- 1. Створення УЦР та її універсали. Українська держава Павла Скоропадського**
- 2. Західно-українська народна республіка (ЗУНР)**
- 3. Україна в період директорії УНР**
- 4. Становлення влади більшовиків**

ТЕМА 6. УКРАЇНА У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД ТА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

- 1. Українські землі в 20-30-х роках ХХ ст.**
- 2. Україна в період другої світової війни**

ТЕМА 7. УКРАЇНА ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

- 1. Україна від періоду повоєнної відбудови до «перебудови» (1946 – 1985)**
- 2. Процес перебудови в СРСР та її наслідки для України**

ТЕМА 8. НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНЕ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ (1991 – 2022 рр.)

- 1. Державотворчі процеси 90-х років XX ст.**
- 2. Українська держава на початку XXI ст.**
- 3. Відносини України з Росією.**
- 4. «Русский мир» - концепція імперського фантому в геополітичній реальності**

ЗАВДАННЯ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

ВСТУП

Навчальній дисципліні “Історія та культура України” належить важливе місце в системі гуманітарної освіти вищої школи, оскільки інтелектуальний потенціал визначається не тільки глибокими знаннями, а й високими громадянськими і національно-патріотичними якостями.

Історія України є частиною національного світогляду, складовою загальної культури як суспільства, так і людини. Відмінність запропонованого посібника полягає в запровадженню елементів методики дистанційної форми навчання, розрахованої на самостійну роботу. Відповідно до цього складена структура посібника: а) теоретична частина, в якій викладено події та явища з історії та культури України від найдавніших часів до сьогодення; б) завдання для самостійної роботи студентів; в) критерії оцінювання знань студентів з навчального курсу по історії та культури України.

Особливістю цього посібника є те, що він структурований відповідно до навчальної програми дисципліни «Історія та культура України», яка викладається у Зкладі вищої освіти «Подільський державний університет». Посібник укладений з метою керування пізнавальною діяльністю студента з врахуванням основних рівнів засвоєння лекційного курсу, а також відповідних етапів індивідуальної пізнавальної діяльності здобувача вищої освіти, до яких відносяться: оволодіння обов'язковим обсягом навчальної інформації, порівняльний аналіз наукового викладення проблеми, індивідуальне навчально-дослідне завдання.

Основна мета посібника полягає у формуванні та розвитку історичного мислення здобувачів вищої освіти, їх вміння самостійно аналізувати, пояснювати суть історичних явищ і процесів, які мали місце в минулому та на сучасному етапі, як в межах України, так і на європейському, міжнародному контекстах.

ЛЕКЦІЯ 1. ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ЙОГО ДЕРЖАВНОСТІ

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Бойко О.Д. Історія України: підручник / О.Д. Бойко. – 5-те вид., допов. – Київ: Академвидав, 2014. – 717 с.
2. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / за заг. ред. д.і.н., проф. М.І. Бушина, д.і.н., проф. О.І. Гуржія.– Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.
3. Історія України: курс лекцій / [В. М. Щербатюк та ін.]; за ред. д-ра іст. наук В.М. Щербатюка. – Київ: Фенікс, 2014. – 375 с.
4. Каденюк О.С., Нестеренко В.А., Сажко В.В., Завадська І.А., Михайлик А.О. Історія та культура України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – Кам'янець-Подільський.: ПДАТУ. – 2018. – 311 с.
5. Палій О.А. Історія України: [посібник] / Олександр Палій. – Вид. 2-ге, допов. – Київ: К.І.С, 2015. – 594, [1] с.

ПИТАННЯ №1

ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ КУРСУ.

МІСЦЕ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ НАУК

ГОЛОВНИМИ ЗАВДАННЯМИ КУРСУ Є:

вивчити процес формування
українського народу і створення
власної держави

з'ясувати особливості соціально-
економічного розвитку українського
народу

дослідити взаємовідносини українців з іншими народами та визначити їх
взаємовпливи в культурній, політичній та економічній сферах

В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ СЛІД ЗВЕРНУТИ УВАГУ

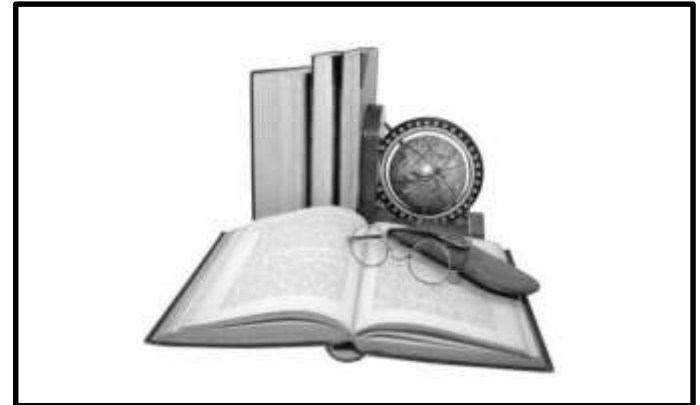
на діяльність визначних осіб
української нації

на економічні та культурні
здобутки українського народу

на процес боротьби українців за створення власної незалежної держави

ІСТОРИЧНА НАУКА — ЦЕ СИСТЕМА ОБ'ЄКТИВНИХ, ПЕРЕВІРЕНИХ ПРАКТИКОЮ ЗНАНЬ ПРО ПРИРОДУ, СУСПІЛЬСТВО Й ЛЮДИНУ, ЩО ОТРИМАЛА СВОЄ ВИЗНАЧЕННЯ У ФОРМІ ПОНЯТЬ, ФОРМУЛ, ЗАКОНІВ, УЯВЛЕНЬ, ЯКІ ПОСТІЙНО ЗБАГАЧУЮТЬСЯ.

ІСТОРІЯ — ЦЕ РОЗПОВІДЬ ПРО МИНУЛЕ, ПРО КОНКРЕТНІ ІСТОРИЧНІ ПОДІЇ В ЇХНЬОМУ ЗВ'ЯЗКУ Й ПОСЛІДОВНОСТІ, ПРО ІСТОРИЧНИХ ДІЯЧІВ ТА ІНШЕ

ОБ'ЄКТ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ – УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД, ЙОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ, ПОЛІТИЧНЕ ТА КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ

ПРЕДМЕТ – ОСНОВНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО, ПОЛІТИЧНОГО Й КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ВІД НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО СЬОГОДЕННЯ

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ

ПІЗНАВАЛЬНА, ЯКА ПОЛЯГАЄ У ВИВЧЕННІ ІСТОРИЧНОГО ШЛЯХУ КРАЇН, НАРОДІВ І В ОБ'ЄКТИВНО-ІСТИННОМУ ВІДОБРАЖЕННІ ВСІХ ЯВИЩ І ПРОЦЕСІВ, ЩО СКЛАДАЮТЬ ІСТОРІЮ ЛЮДСТВА

СВІТОГЛЯДНА. *ІСТОРІЯ
СТВОРЮЄ ДОКУМЕНТАЛЬНО ТОЧНІ
ПОВІСТІ ПРО ВИДАТНІ ПОДІЇ
МИНУЛОГО, СТВОРЮЄ НАУКОВИЙ
СВІТОГЛЯД*

ПРАКТИЧНО-ПОЛІТИЧНА. *ІСТОРІЯ
ЯК НАУКА, ДОПОМАГАЄ ВИРОБИТИ
НАУКОВО ОБҐРУНТОВАНИЙ
ПОЛІТИЧНИЙ КУРС, ЗАПОБІГТИ
СУБ'ЄКТИВНИМ РІШЕННЯМ ВЛАДИ*

ВИХОВНА. *ЗНАННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ФОРМУЄ ПАТРІОТИЗМ
ГРОМАДЯНИНА, ПОКАЗУЄ РОЛЬ НАРОДУ Й ОКРЕМИХ ІСТОРИЧНИХ
ОСІБ У РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА*

ІСТОРИЧНЕ ДЖЕРЕЛО — ОБ'ЄКТ, ЯКИЙ ІСНУЄ НА ЧАС ДОСЛІДЖЕННЯ ТА МІСТИТЬ ІНФОРМАЦІЮ ПРО ФАКТИ МИНУЛОГО, ЩО МАЮТЬ ПІЗНАВАЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ. ІСТОРИЧНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ ВВАЖАЮТЬ УСЕ, ЩО БУЛО СТВОРЕНО ЛЮДСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ І ДІЙШЛО ДО НАС У ВИГЛЯДІ ПРЕДМЕТІВ МАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ, ПАМ'ЯТНИКІВ ПИСЕМНОСТІ, СВІТОГЛЯДУ, МОРАЛІ, ЗВИЧАЇВ, МОВИ

РЕЧОВІ (ЗНАРЯДЯ ВИРОБНИЦТВА, ПРЕДМЕТИ ПОБУТУ, МОНЕТИ, СПОРУДИ ТОЩО)

ЕТНОГРАФІЧНІ (ДАНІ ПРО ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРИ, ПОБУТУ, ЗВИЧАЇВ)

ПИСЕМНІ (ЗАПИСИ НА ПАПІРУСІ, НА ПЕРГАМЕНТІ, НА БЕРЕСТІ, НА ПАНЕРІ)

УСНІ (ПІСНІ, ДУМИ, ЛЕГЕНДИ, ПЕРЕКАЗИ, ПРИСЛІВ'Я, ПРИКАЗКИ ТОЩО)

ФОТОДОКУМЕНТИ Й КІНОДОКУМЕНТИ

ЛІНГВІСТИЧНІ (ГІДРОНІМИ — НАЗВИ РІК І ОЗЕР; ТОПОНІМИ — НАЗВИ КРАЇВ І МІСЦЕВОСТЕЙ; ЕТНОНІМИ — НАЗВИ ПЛЕМЕН І НАРОДІВ; ОНОНІМИ — ПРИЗВИЩА ТА ІМЕНА)

«Національне» — комплекс мовних, культурно-психологічних, духовних констант людей, які служать фундаментарними розпізнавальними ознаками відмінності між людськими спільнотами та є сукупністю суттєвих характеристик під час визначення належності до спільноти

ЕТНОС - форма організації та консолідації людей у стійкі спільноти на основі єдності соціальних, культурно-етичних і духовних констант у певному географічному ареалі

НАРОДНІСТЬ - трансформований етнос, який усвідомив свої особливості колективної ідентифікації в процесі суспільно-формаційних і цивілізаційних змін

НАРОД є стійкою соціально стратифікованою спільнотою, яка є загальною за походженням, мовою, культурою, територією й історичним минулим, ~~створюється в процесі суспільно-формаційних і цивілізаційних змін~~

НАЦІЯ це створена політичною системою держави в динаміці процесу поступального розвитку етносу (чи етносів) як категорія поліетнічна, надетнічна, у комплексі економічних, етнічних, міжетнічних й іноетнічних компонентів

ПІДХОДИ ДО ПОЯСНЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ УКРАЇНЦІВ

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО, РОСІЙСЬКОГО Й БІЛОРУСЬКОГО НАРОДІВ РОЗПОЧАЛОСЯ НАПЕРЕДОДНІ СТВОРЕННЯ КИЇВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

М. ГРУШЕВСЬКИЙ

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ЖИВЕ НА СВОЇХ ЗЕМЛЯХ З IV СТ. Н. Е. СПОЧАТКУ ПІД НАЗВОЮ АНТІВ, ЗГОДОМ РУСІВ І, НАРЕШТІ, УКРАЇНЦІВ

РОСІЙСЬКА ШКОЛА

УКРАЇНСЬКИЙ І БІЛОРУСЬКИЙ НАРОДИ – «ГІЛКИ» РОСІЙСЬКОГО, А ІСТОРІЯ КИЇВСЬКОЇ РУСІ ВИСВІТЛЮВАЛАСЯ ЛИШЕ ЯК ІСТОРІЯ РОСІЙСЬКОГО НАРОДУ

РАДЯНСЬКА ШКОЛА

ІСТОРИКИ 50-80-их рр. XX СТ. – УКРАЇНЦІ, РОСІЯНИ Й БІЛОРУСИ МАЮТЬ СПІЛЬНЕ ПОХОДЖЕННЯ ВІД ЄДИНОГО КОРЕНЯ – ДАВНЬОРУСЬКОЇ НАРОДНОСТІ. КИЇВСЬКА РУСЬ – «КОЛИСКА БРАТНІХ НАРОДІВ». ПІСЛЯ РОЗПАДУ КИЇВСЬКОЇ РУСІ ВНАСЛІДОК АГРЕСІЇ МОНГОЛІВ, ЛИТОВЦІВ, ПОЛЯКІВ ТА ІНШИХ НАРОДІВ РОЗПОЧАЛОСЯ СТАНОВЛЕННЯ ТРЬОХ НАРОДІВ, З-ПОМІЖ ЯКИХ РОСІЙСЬКИЙ Є СТАРШИМ

ОСНОВНІ РИСИ УКРАЇНСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ

**МІЦНА ПРИВ'ЯЗАНІСТЬ ДО
ЗЕМЛІ, ОСЕЛІ, РІДНОГО КРАЮ
(РОДЮЧІ ҐРУНТИ, СПЕЦИФІКА
ХЛІБОРОБСЬКОЇ ПРАЦІ)**

**ТЕРПЛЯЧІСТЬ З ОДНОГО БОКУ
Й ЧУТЛИВІСТЬ, ВРАЗЛИВІСТЬ,
ЗАДУМЛИВІСТЬ,
РОЗВАЖЛИВІСТЬ У ПРИЙНЯТТІ
РІШЕНЬ – З ДРУГОГО**

**ІНДИВІДУАЛІЗМ (МОЖЛИВІСТЬ
НЕВЕЛИКОЮ СІМ'ЄЮ
ЗДІЙСНЮВАТИ ОБРОБКУ
РОДЮЧИХ ҐРУНТІВ)**

**САМОПОВАГА, ПОЧУТТЯ
СВОБОДИ**

ВИСНОВОК

Етногенез українського народу завершився вже в період існування Київської держави (XI ст.).

В XI ст. український народ вступив на шлях формування нації, проте цей процес було перервано у XIII - XIV ст. монголо-татарською навалою та агресією з боку Польщі та Литви.

Нація – найвищий етап розвитку етносу

ПИТАННЯ №2
ПЕРІОДИЗАЦІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

ПІДХОДИ ДО ПЕРІОДИЗАЦІЇ

РОСІЙСЬКА ІМПЕРСЬКА ПЕРІОДИЗАЦІЯ

КИЇВСЬКА РУСЬ «КОЛИСКА ТРЬОХ БРАТНІХ НАРОДІВ»

МОСКОВСЬКА ДЕРЖАВА – СПАДКОЄМИЦЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ СЕРЕДИНИ XVII ст. - ЗУСИЛЛЯ УКРАЇНЦІВ ДО ВОЗЗ'ЄДНАННЯ З МОСКОВІЄЮ

РАДЯНСЬКА ПЕРІОДИЗАЦІЯ

ПЕРВІСНООБЩИННИЙ ЛАД

РАБОВЛАСНИЦТВО

ФЕОДАЛІЗМ

КАПІТАЛІЗМ

СОЦІАЛІСТИЧНЕ СУСПІЛЬСТВО, ВИЩИЙ ПРОЯВ ЯКОГО – КОМУНІЗМ

М.С.
ГРУШЕВСЬКИЙ

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

**СТАРОДАВНЯ ІСТОРІЯ (З НАЙДАВНІШИХ
ЧАСІВ – ДО VII ст.)**

**СЕРЕДНЬОВІЧНА УКРАЇНА: РАННЄ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ (VII – XIII ст.);
ПІЗНЄ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ (XIV – XVI ст.).**

**НОВА ІСТОРІЯ: ІСТОРІЯ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ (XVII ст.);
ПОГЛИНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ РОСІЙСЬКОЮ ТА
АВСТРІЙСЬКОЮ ІМПЕРІЯМИ (XVIII ст.);
УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ (КІНЕЦЬ XVIII–
ПОЧАТОК XX ст.)**

**НОВІТНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: ДОБА УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ
(1917-1921 рр.);
УКРАЇНА У СКЛАДІ СРСР (1922-1991 рр.);
СТАНОВЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ (ПІСЛЯ 1991 р.)**

СУЧАСНА ПЕРІОДИЗАЦІЯ

ПЕРІОД ІСНУВАННЯ РУСЬКОЇ ДЕРЖАВИ – об'єднання в одне політичне тіло окремих частин українського народу, що сприяло і його культурному об'єднанню

**ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ДО СКЛАДУ ДВОХ ДЕРЖАВ
КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО ТА ПОЛЬСЬКОГО КОРОЛІВСТВА
(середина XIV - XVI ст.).**

Переважання західного впливу над візантійським, поширення чужоземного управління, національного, релігійного та соціального гніту українського населення, знищення української національної еліти

БОРОТЬБА ЗА ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В XVII ст.

**УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ ТА СТВОРЕННЯ ПЕРШИХ
ДЕРЖАВНИХ НЕЗАЛЕЖНИХ ПОЛІТИЧНИХ ФОРМУВАНЬ КІНЦЯ XIX –
НА ПОЧАТКУ XX ст.**

**ПЕРІОД ІСНУВАННЯ СВОЄРІДНОЇ ФОРМИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ
В РАМКАХ СРСР (1922 – 1991 рр.)**

**СПРОБИ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В ПЕРІОД ТА ПІСЛЯ
ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939 - СЕРЕДИНА 1950-х РОКІВ)**

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ПІСЛЯ 1991 р.

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ЗА РІВНЕМ РОЗВИТКОМ СУСПІЛЬСТВА

ДОІНДУСТРІАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО (АГРАРНЕ АБО ТРАДИЦІЙНЕ). ВИНИКАЄ З ПОЯВОЮ ПЕРШИХ ЛЮДЕЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ, ПРОІСНУВАЛО ДО 30-х РОКІВ ХХ ст. – ПРИМУСОВОЇ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ ТА РУЙНУВАННЯ ТРАДИЦІЙНОГО СЕЛА. ОСНОВНА МАСА НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ – ЦЕ СЕЛЯНИ, ЯКІ ЗАЙМАЛИСЯ СІЛЬСЬКИМ ГОСПОДАРСТВОМ

ІНДУСТРІАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО. 1930-ті – 1991 р. БІЛЬШІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ПРОЖИВАЄ В МІСТАХ, ОСНОВА ЕКОНОМІКИ – ПРОМИСЛОВІСТЬ

ПОСТІНДУСТРІАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО. ЦЯ СТАДІЯ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ТРИВАЄ З 1991 РОКУ – ВІД ОТРИМАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНОЮ ДО СЬОГОДНІ. БІЛЬШІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ПРАЦЮЄ В СФЕРІ ПОСЛУГ

**ПИТАННЯ №3 НАЙДАВНІШІ СУСПІЛЬНІ УТВОРЕННЯ НА
ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ**

Початок формування людської цивілізації на території України

КАМ'ЯНИЙ ВІК

ПАЛЕОЛІТ – СТАРОДАВНІЙ
КАМ'ЯНИЙ ВІК

РАННІЙ – ВІД ПОЯВИ ЛЮДИНИ
– 150 ТИСЯЧ РОКІВ ТОМУ

СЕРЕДНІЙ – 150 – 35 ТИСЯЧ
РОКІВ ТОМУ

ПІЗНІЙ – 35 – 11 ТИСЯЧ РОКІВ
ТОМУ

МЕЗОЛІТ – СЕРЕДНІЙ
КАМ'ЯНИЙ ВІК – 10 – 6
ТИСЯЧ РОКІВ ТОМУ

НЕОЛІТ – НОВИЙ
КАМ'ЯНИЙ ВІК – 6 – 4
ТИСЯЧ РОКІВ ТОМУ

ЕНЕОЛІТ – МІДНО-
КАМ'ЯНИЙ ВІК 4 – 3 ТИСЯЧ
РОКІВ ТОМУ

БРОНЗОВИЙ ВІК – 2 – 1 ТИСЯЧ РОКІВ ТОМУ

ЗАЛІЗНИЙ ВІК – 1 ТИС. ДО Н.Е. – 5 СТ. Н.Е.

ЗА ВИСНОВКАМИ ВЧЕНИХ НАЙДАВНІШІ ЛЮДИ НА ЗЕМЛІ З'ЯВИЛИСЯ БЛИЗЬКО 2 МЛН. РОКІВ ТОМУ, ПОЯВУ Ж ПЕРШИХ ЛЮДЕЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ДОСЛІДНИКИ ВІДНОСЯТЬ ПРИБЛИЗНО ДО 1 МЛН. РОКІВ ТОМУ

питекантроп
(архантропи)

неандерталець
(палеоантропи)

кроманьйонець
(неоантропи)

ЗНАННЯ ПРО СПОСІБ ЖИТТЯ, ЗНАРЯДДА ПРАЦІ І ДОСЯГНЕННЯ
ПЕРВІСНОЇ ЛЮДИНИ МИ ОДЕРЖУЄМО З АРХЕОЛОГІЧНИХ
РОЗКОПІК

АРХЕОЛОГІЯ – НАУКА, ЯКА ВИВЧАЄ МИНУЛЕ ЗА РЕЧОВИМИ
НАМ'ЯТКАМИ

ОСНОВНІ ЗАНЯТТЯ ПЕРВІСНИХ ЛЮДЕЙ

ЗБИРАЛЬНИЦТВО

МИСЛИВСТВО

РИБАЛЬСТВО

ПЕРВІСНІ ВІРУВАННЯ

Фетишизм – віра у надприродні, надчуттєві властивості певних предметів, віра в те, що вони можуть допомагати, оберігати, захищати людину

Окремі невеликі предмети-амулет, талісмани

Предмети вжитку, які пов'язані з особливими діями (меч, посох)

Певні елементи ландшафту (печери)

Анімізм – віра в те, що існують духовні двійники всіх живих істот

Сновидіння – спогади души про її подорож

Втрата свідомості та летаргія – вихід души з тіла та її повернення

Тотемізм – віра в існування надприродного родинного зв'язку між групою людей та певним видом тварин та явиш природи

Створення перших елементів культу - стовпи, жертви тотему

Поява осіб, які займаються організацією релігійного життя – жерці (шамани)

Введення табу – категоричних немотивованих заборон релігійного характеру

НЕОЛІТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ – ІСТОРИЧНИЙ ПЕРІОД ПЕРЕХОДУ В ЕПОХУ НЕОЛІТУ ВІД ПРИВЛАСНЮВАЛЬНОГО (ЗБИРАННЯ, ПОЛЮВАННЯ, РИБАЛЬСТВО) ДО ВІДТВОРЮВАЛЬНОГО (ЗЕМЛЕРОБСТВО, СКОТАРСТВО) ТИПУ ГОСПОДАРСТВА; ЦЕЙ ПРОЦЕС СПРИЯВ ВИНИКНЕННЮ МІСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ, РЕМЕСЕЛ І ПИСЕМНОСТІ

ВИНИКЛИ НОВІ ВИДИ РЕМЕСЛА:
ТКАЦТВО, ГОНЧАРСТВО, ОБРОБКА
ОБСИДІАНУ, ПОЧАТКИ МЕТАЛУРГІЇ

РОЗВИТОК ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ:
ПОЯВА ПЕРШИХ КАРТ, ПІКТОГРАФІЇ
(МАЛЮНКОВОГО ПИСЬМА),
«ВУЗЛИКОВОГО ПИСЬМА», УСНОЇ,
МУЗИЧНОЇ Й ТАНЦЮВАЛЬНОЇ
ТВОРЧОСТІ

ЗРОСТАННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ
НАСЕЛЕННЯ, ПОЯВА СУСІДСЬКОЇ
ОБЩИНИ ТА ПАТРІАРХАТУ Й КУЛЬТУ
ВОЖДЯ

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗНАРЯДЬ ПРАЦІ,
ПОЯВА КОЛЕСА, ПЛУГА, РОБОЧОЇ
ХУДОБИ; ВІНАЙДЕННЯ
ДИСТАНЦІЙНОЇ ЗБРОЇ (ЛУК, СТІЛИ,
БУМЕРАНГ, САРБАКАН)

ПОЯВА МАЙНОВОЇ НЕРІВНОСТІ, ДЕРЖАВИ, ПОЧАТОК ВІЙН ЗА ТЕРИТОРІЮ

ТРИПІЛЬСЬКА НЕОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА (IV-II ТИС. ДО Н.Е.)

ПЕРЕХІДНИЙ ПЕРІОД ВІД КАМ'ЯНОЇ ДОБИ ДО БРОНЗОВОЇ
НАЗИВАЮТЬ *МІДНО-КАМ'ЯНИМ ВІКОМ, АБО ЕНЕОЛІТОМ*
(КІНЕЦЬ IV–III ТИС. ДО Н. Е.).

Вікентій Хвойка
(1850 – 1914)

НАЙБІЛЬШ РАНИМИ СУСПІЛЬНИМИ
УТВОРЕННЯМИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ, ЩО
ВСТУПИЛИ В НОВУ ЕПОХУ, БУЛИ
ЗЕМЛЕРОБСЬКО-СКОТАРСЬКІ ПЛЕМЕНА
ТРИПІЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ (НАЗВА ПОХОДИТЬ
ВІД ПОСЕЛЕННЯ ПОБЛИЗУ С. ТРИПІЛЛЯ НА
КИЇВЩИНІ, ДОСЛІДЖЕНОГО В. ХВОЙКОЮ)

ОСОБЛИВОСТІ ТРИПІЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

**ПОСЕЛЕННЯ ЗВОДИЛИ НА
ВІДКРИТИХ МІСЦЯХ БЕЗ
ОБОРОННИХ СПОРУД**

**ЖИТЛО СПОРУДЖУВАЛИ ПО
КОЛУ, ОДНЕ БІЛЯ ОДНОГО,
СЕРЕДИНУ ЗАЛИШАЛИ
ПОРОЖНЬОЮ**

**ХАТИ БУДУВАЛИ КАРКАСНІ;
ПРОМІЖКИ МІЖ СТОВПАМИ
ЗАПЛІТАЛИ ЛОЗОЮ ТА
ОБМАЗУВАЛИ ЗЗОВНІ ТА
ЗСЕРЕДИНИ ТОВСТИМ ШАРОМ
ГЛИНИ**

**РОЗМІРИ БУДІВЕЛЬ БУЛИ
ВЕЛИКИМИ — 100-140 кв. м;
СТІНИ РОЗПISУВАЛИ
ЯСКРАВИМИ ФАРБАМИ,
РІЗНОКОЛЬОРОВИМ
ОРНАМЕНТОМ**

**ВИСОКИЙ РІВЕНЬ
МИСТЕЦТВА КЕРАМІКИ**

**ВИСОКА КУЛЬТУРА
ЗЕМЛЕРОБСТВА**

**СОЦІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ: СКОТАРСЬКО-ХЛІБОРОБСЬКІ ГРОМАДИ
З КОЛЕКТИВНОЮ ВЛАСНІСТЮ НА ХУДОБУ**

ПРИЧИНИ ЗАГИБЕЛІ ТРИПІЛЬЦІВ

**ПОРУШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО
БАЛАНСУ, ЩО БУЛО ПОВ'ЯЗАНО З
ЕКСТЕНСИВНИМ ВЕДЕННЯМ
ГОСПОДАРСТВА**

**СПРОБИ ПЕРЕБУДУВАТИ
ЗЕМЛЕРОБСЬКУ ОСНОВУ
ЕКОНОМІКИ НА СКОТАРСЬКУ**

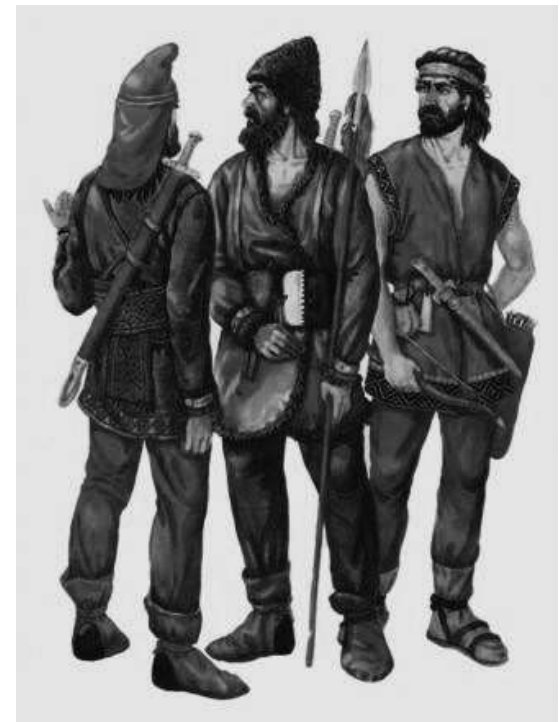
**НАРОСТАННЯ
ПОСУШЛИВОСТІ КЛІМАТУ**

**ВНУТРІШНІ ПРОТИРІЧЧЯ ТА
ПРОТИСТОЯННЯ ТРИПІЛЬСЬКИХ
ОБЩИН ЗАХІДНОГО І СХІДНОГО
АРЕАЛІВ**

**ЕКСПАНСІЯ СТЕПОВИКІВ (НОСІЇВ ЯМНОЇ КУЛЬТУРИ) НА
ПІВНІЧНИЙ ЗАХІД І ПЛЕМЕН КУЛЬТУРИ КУЛЯСТИХ
АМФОР ІЗ ЗАХОДУ НА СХІД
(ТОБТО НА ЗАЙНЯТІ ТРИПІЛЬЦЯМИ ТЕРИТОРІЇ)**

КІММЕРІЙЦІ

**КОЧОВІ ПЛЕМЕНА IX – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ VII СТ. ДО Н. Е.,
ЯКІ ПРОЖИВАЛИ НА ПРОСТОРАХ ВІД ВОЛГИ ДО ДУНАЮ**

**ПРО «ЛЮДЕЙ КІММЕРІЙСЬКИХ» – ДІЗНАЄМОСЯ З «ОДІССЕЇ» ГОМЕРА.
«ЗАКОТИЛОСЬ СОНЦЕ Й ПОКРИЛИСЯ ТЬМОЮ УСІ ШЛЯХИ, А СУДНО
НАШЕ ДОСЯГЛО КІНЦЯ ГЛИБОКОГО ОКЕАНУ. ТАМ НАРОД І МІСТО
ЛЮДЕЙ КІММЕРІЙСЬКИХ»**

СКІФИ

КОЧОВІ ІРАНСЬКІ ПЛЕМЕНА, ВТОРГЛИСЯ У ПРИЧОРНОМОРСЬКІ СТЕПИ НА МЕЖІ VII–VI СТ. ДО Н. Е.

ЦАРСЬКІ СКІФИ ТА СКІФИ-КОЧОВИКИ ПРОЖИВАЛИ В ПРИАЗОВ'Ї, НА НИЖНЬОМУ ДНІПРІ ТА СТЕПОВОМУ КРИМУ. ДОСЛІДНИКИ ВИЗНАЧАЮТЬ, ЩО САМІ ЦІ НАРОДИ НАЛЕЖАЛИ ДО ІРАНОМОВНОГО НАСЕЛЕННЯ, А ЦАРСЬКІ СКІФИ – ЦЕ ПЛЕМЕНА, ЯКІ ПІДКОРИЛИ ВСЕ МІСЦЕВЕ НАСЕЛЕННЯ

СКІФИ-ОРАЧІ ТА СКІФИ-ЗЕМЛЕРОБИ ПРОЖИВАЛИ НА ПІВНІЧ ВІД КАЛЛІПІДІВ І СКІФІВ-КОЧОВИКІВ У ПРАВО- ТА ЛІВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ. НА ДУМКУ ВЧЕНИХ, ЦІ ПЛЕМЕНА МОЖНА ВІДНЕСТИ ДО ПРАСЛОВ'ЯНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ. ЗАЙМАЛИСЯ ЗЕМЛЕРОБСТВОМ І ПЛАТИЛИ ДАНИНУ ЦАРСЬКИМ СКІФАМ

КАЛЛІПІДИ ПРОЖИВАЛИ НА ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ПРИЧОРНОМОР'Ї. НА ДУМКУ ВЧЕНИХ, КАЛЛІПІДИ БУЛИ ЗМІШАНИМ ГРЕКО-СКІФСЬКИМ НАРОДОМ, ЯКИЙ ПРОЖИВАВ БЛИЗЬКО ДО ГРЕЦЬКИХ ПОЛІСІВ. МОЖЛИВО, ВІН ВКЛЮЧАВ У СЕБЕ ЗАЛИШКИ КІММЕРІЙЦІВ ТА ІНШИХ НАРОДІВ

АЛАЗОНИ ПРОЖИВАЛИ В МЕЖИРІЧЧІ ПРУТУ (ПОРАТ) ТА ДНІСТРА (ТИРАС). ЦЕ БУЛИ ФРАКІЙСЬКІ ПЛЕМЕНА, ЩО ЯК І СКІФИ-ОРАЧІ ТА СКІФИ-ЗЕМЛЕРОБИ, ЗАЛЕЖАЛИ ВІД СКІФІВ І ПЛАТИЛИ ЇМ ДАНИНУ

САРМАТИ

КОЧОВИЙ ІРАНОМОВНИЙ НАРОД, ЯКИЙ НАЛЕЖАВ ДО ІРАНСЬКОЇ ГРУПИ НАРОДІВ, І МЕШКАВ НА МЕЖІ НАШОЇ ЕРИ У САРМАТІЇ, ЯКА ЗАЙМАЛА ТЕРИТОРІЮ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ ТА ПРИЛЕГЛІ ЗЕМЛІ

САРМАТІЯ

З II СТ. ДО Н. Е. ПО II СТ. Н. Е. У СТЕПАХ ПІВНІЧНОГО ТА СХІДНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я ПАНУВАЛИ САРМАТИ, ЯКІ ПРИЙШЛИ З ВОЛГИ

ЗБРОЄЮ САРМАТСЬКИХ ВЕРШНИКІВ БУЛИ КОРОТКІ МЕЧІ, КИНДЖАЛИ, ЛУКИ, СПИСИ ТА ДРОТИКИ. САРМАТСЬКІ ВОЇНИ ВІДЗНАЧАЛИСЯ ШВИДКІСТЮ АТАК, ОСОБЛИВИМИ СПОСОБАМИ МЕТАННЯ ДРОТИКІВ ТА НАКИДАННЯ АРКАНА НА ПРОТИВНИКА

АНТИЧНА КОЛОНІЗАЦІЯ ПІВНІЧНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я

ЕТАПИ АНТИЧНОЇ КОЛОНІЗАЦІЇ

1. **СЕРЕДИНА VII СТ. ДО Н.Е.**
ЗАКЛАДЕНІ МІСТА **ІСТРІЯ** (ПОНИЗЗЯ
ДУНАЮ) ТА **БОРИСФЕН** (О. БЕРЕЗАНЬ,
ПОБЛИЗУ СУЧАСНОГО МІСТА
ОЧАКОВА)

2. **ПЕРША ПОЛОВИНА VI СТ. ДО Н.Е.** –
ОЛЬВІЯ (С. ПАРУТИНЕ У
МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛ.), **ПАНТІКАПЕЙ**
(КЕРЧ), **ФЕОДОСІЯ**

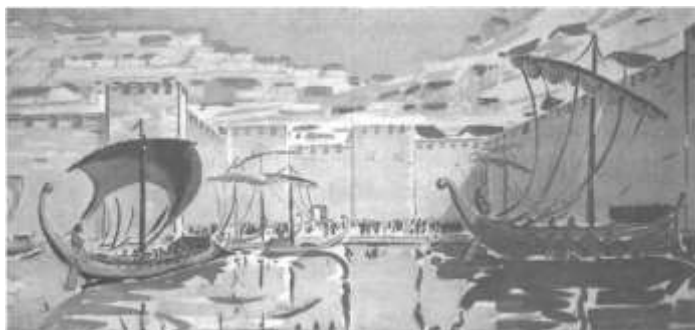
3. **ДРУГА ПОЛОВИНА VI СТ. –**
ПОЧАТОК V СТ. ДО Н.Е. – **ТИРА**
(БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ),
КЕРКІНІТІДА (ЄВПАТОРІЯ)

4. **V СТ. ДО Н.Е.** – **ХЕРСОНЕС**
(СЕВАСТОПОЛЬ)

ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ

**ДЕМОКРАТІЯ
(ОЛЬВІЯ, ХЕРСОНЕС)**

**АРИСТОКРАТИЧНА
РЕСПУБЛІКА (ПАНТІКАПЕЙ
ДО УТВОРЕННЯ
БОСПОРСЬКОГО ЦАРСТВА)**

**МОНАРХІЯ (БОСПОРСЬКЕ
ЦАРСТВО)**

СТАНОВЛЕННЯ ПРАСЛОВ'ЯН

ТІШИНЕЦЬКО-КОМАРІВСЬКА КУЛЬТУРА сер. XII ст. до н. е.

БІЛОГРУДІВСЬКА КУЛЬТУРА
(XI – IX СТ. ДО Н.Е.)

ЧОРНОЛІСЬКА КУЛЬТУРА
(X – VIII СТ. ДО Н.Е.)

ЗАРУБИНЕЦЬКА КУЛЬТУРА (II СТ. ДО Н. Е. – II СТ. Н. Е.)

ЧЕРНЯХІВСЬКА КУЛЬТУРА КІНЕЦЬ II – IV СТ.

ПЕНЬКІВСЬКА (ВІД ВЕРХНЬОГО
ДІНЦЯ ДО ДНІСТРА І ПРУТУ)

КОРЧАКІВСЬКА
(ПОЛІССЯ, ВОЛИНЬ, ПІВНІЧНЕ
ПОДІЛЛЯ І ГАЛИЧИНА)

КОЛОЧИНСЬКА (ПІВНІЧНА НАДДНІПРЯНЩИНА)

ДЕРЖАВА АНТІВ

ДЕРЖАВА АНТІВ ПРОІСНУВАЛА БЛИЗЬКО ТРЬОХ СТОЛІТЬ (КІНЕЦЬ IV - ПОЧАТОК VII СТ.) І У 602 РОЦІ ЗАГИНУЛА ПІД НАТИСКОМ АВАРІВ

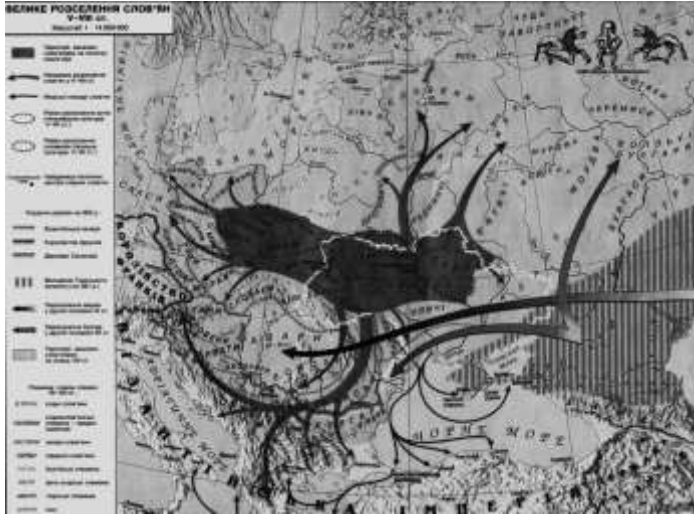
СУСПІЛЬНИЙ ЛАД РАНИХ СЛОВ'ЯН ХАРАКТЕРИЗУВАВСЯ ПЕРЕХОДОМ ВІД ПЕРВІСНОГО ДЕМОКРАТИЗМУ ДО ВІЙСЬКОВО-ПЛЕМІННОГО УСТРОЮ, ЗА ЯКОГО ВЛАДА КОНЦЕНТРУЄТЬСЯ В РУКАХ СИЛЬНИХ ВОЖДІВ (КНЯЗІВ)

ТЕРИТОРІЯ АНТІВ
ОХОПЛЮВАЛА
ЗДЕБІЛЬШОГО
ЛІСОСТЕПОВУ ЗОНУ
СХІДНОЇ ЄВРОПИ.
АРХЕОЛОГІЧНО
АНТИ ЯВЛЯЮТЬ
СОБОЮ
ПЕНЬКІВСЬКУ
КУЛЬТУРУ

ОСНОВНОЮ ГАЛУЗЗЮ
ГОСПОДАРСТВА БУЛО
ОРНЕ ХЛІБОРОБСТВО
ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ
ЗАЛІЗНОГО ПЛУГА,
ОСІЛЕ
ТВАРИННИЦТВО І
ПРОМИСЛИ
(МИСЛИВСТВО,
РИБАЛЬСТВО,
ЗБИРАЛЬНИЦТВО)

ВЕЛИКЕ СЛОВ'ЯНСЬКЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ V-VII ст.

ПОЧАТОК V СТ. – СЛОВ'ЯНСЬКІ ПЛЕМЕНА АНТІВ І СКЛАВІНІВ ВИЗНАЮТЬ ВЛАДУ ГУНІВ І ОСВОЮЮТЬ ЗЕМЛІ, ЗАЛИШЕНІ ГОТАМИ

453 Р. – СМЕРТЬ ВОЖДЯ ГУНІВ АТТІЛИ. РОЗПАД ГУНСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ ПЛЕМЕН. АКТИВІЗАЦІЯ ПЕРЕСЕЛЕНСЬКИХ РУХІВ ПЛЕМЕН, РАНІШЕ ПІДВЛАДНИХ ГУНАМ

VI СТ. – ПОЧАТОК БАЛКАНСЬКИХ ВІЙН – ВІЙСЬКОВОЇ ЕКСПАНСІЇ АНТІВ І СКЛАВІНІВ ПРОТИ ВІЗАНТІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ. СПОЧАТКУ ВОНИ ОБМЕЖУВАЛИСЯ ОКРЕМИМИ НАПАДАМИ, А ІЗ СЕРЕДИНИ СТОЛІТТЯ ОСЕЛИЛИСЯ ЗА ДУНАЄМ

БЛИЗЬКО VII СТ. СЛОВ'ЯНИ З ПОДУНАВ'Я РУХАЮТЬСЯ ДАЛІ ДВОМА ПОТОКАМИ: АНТИ – УГЛИБ БАЛКАНСЬКОГО ПІВОСТРОВА, А СКЛАВИНИ – ВГОРУ ПО ДУНАЮ

VI-VII СТ. – ПРОСУВАННЯ СЛОВ'ЯН НА ПІВНІЧНИЙ СХІД. ФОРМУВАННЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ ПЛЕМІННИХ СОЮЗІВ У ВЕРХІВ'ЯХ ДНІПРА (КРИВИЧІ) І В БАСЕЙНІ ОЗЕРА ІЛЬМЕНЬ (ІЛЬМЕНСЬКІ СЛОВЕНИ)

КІНЕЦЬ VI – ПОЧАТОК VII СТ. – АКТИВІЗАЦІЯ ПЕРЕСЕЛЕНСЬКИХ РУХІВ СЛОВ'ЯН У ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОМУ НАПРЯМКУ

КІНЕЦЬ VII СТ. – УНАСЛІДОК РОЗСЕЛЕННЯ ФОРМУЮТЬСЯ СХІДНІ, ЗАХІДНІ ТА ПІВДЕННІ СЛОВ'ЯНСЬКІ СОЮЗИ ПЛЕМЕН

ВИСНОВОК

ПРОТЯГОМ V-VI СТ. У СХІДНИХ СЛОВ'ЯН УТВОРИЛИСЯ ПЕРШІ ТЕРИТОРІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ОБ'ЄДНАННЯ – СОЮЗИ ПЛЕМЕН, ЯКІ БУЛИ СВОЄРІДНИМИ ЗАРОДКАМИ ДЕРЖАВ. ПРОТЯГОМ VI-IX СТ. ПРОХОДИТЬ ПРОЦЕС ЕВОЛЮЦІЇ, В РЕЗУЛЬТАТІ ЯКОГО НА ТЕРИТОРІЇ СЕРЕДНЬОГО ПОДНІПРОВ'Я З ОКРЕМИХ СЛОВ'ЯНСЬКИХ ПЛЕМЕН УТВОРЮЮТЬСЯ ПЛЕМІННІ СОЮЗИ, А ЗГОДОМ (НА РУБЕЖІ VIII-IX ст.) – РАННЬОФЕОДАЛЬНА ДЕРЖАВА - РУСЬ. ОДНОЧАСНО ВІДБУВАЛОСЯ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

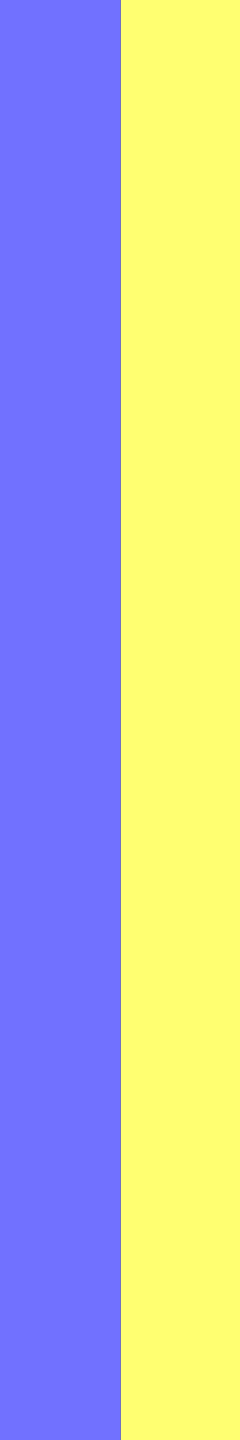
ЛЕКЦІЯ 2. РУСЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА СВІТОВІЙ ІСТОРІЇ

ПЛАН

- 1. Походження Давньоруської держави.**
- 2. Виникнення і розвиток Русі
(кінець IX – середина XI ст.).**
- 3. Монгольська навала і занепад Русі.**
- 4. Галицько-Волинське князівство як
продовжувач державницьких традицій
Русі**

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Бойко О.Д. Історія України: Навч. посібн. – К.: «Академвидав», 2008.– С. 40–94.
2. Історія України / Відпов. ред. Ю. Сливка; Кер. авт. кол. О. Зайцев. - Львів: Світ, 2003. – С.55–94.
3. Каденюк О.С. Історія та культура України. – Кам'янець-Подільський: ЗВО ПДУ. 2022. – 488 с. <http://188.190.33.55:7980/jspui/handle/123456789/9795>
4. Каденюк О. Аграрна історія. Навчальний підручник. GLEBEedit. Riga. 2019. - 310 с.
5. Каденюк О.С., Нестеренко В.А., Сажко В.В., Завадська І.А., Михайлик А.О. Історія та культура України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – Кам'янець-Подільський.: ПДАТУ. – 2018. – 311 с.
<http://188.190.33.55:7980/jspui/handle/123456789/9795>
6. Історія України та її державності / За наук. ред. Л.Є. Дещинського. – Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2005. – С. 29–63.
7. Субтельний О. Історія України. – К., 1993. – С. 37– 93.

A blue vertical bar on the left and a yellow vertical bar on the right of the slide.

ПИТАННЯ №1.

Походження Давньоруської держави

ТЕОРІЇ ПОХОДЖЕННЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

НОРМАНСЬКА	ЗАСНУВАННЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ НОРМАНАМИ, ЯКИХ ЗАКЛИКАЛИ НА КНЯЖІННЯ НЕЗДАТНІ ДО ВЛАСНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ СЛОВ'ЯНИ	МІСЦЕВЕ ДНІПРОВСЬКЕ ПОХОДЖЕННЯ СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	АНТИНОРМАНСЬКА
	Розповідь літописця Нестора про закликання варягів	Археологічні дослідження не засвідчили масової присутності варягів у Східній Європі	
	Назва «Русь» походить від слова «ruots» (так фіни називали шведів)	Назва «Русь» місцевого, придніпровського походження	
	Скандинавські імена князів та дружинників	Скандинавські імена — на службі в руських князів було багато варягів	
	Згадки про «русів» є в працях ісламських дослідників	Критика літописного оповідання про закликання варягів	

Хозарська

ПОЛЯНИ БУЛИ НЕ СЛОВ'ЯНАМИ, А
РІЗНОВИДОМ ХОЗАР, А ЇХНЯ
КИЇВСЬКА ГІЛКА —

СПАДКОЄМНИЦЕЮ РОДУ КИЯ

АВТОХТОННА

**СХІДНІ СЛОВ'ЯНИ МОГЛИ УТВОРИТИ
СВОЮ ДЕРЖАВУ, БО ДЛЯ ЦЬОГО В НИХ
ІСНУВАЛИ ВСІ НЕОБХІДНІ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНІ, ПОЛІТИЧНІ, КУЛЬТУРНІ
ПЕРЕДУМОВИ
ДЛЯ ПРОЦЕСУ
ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ ЩЕ ДО ПРИХОДУ
ВАРЯГІВ**

ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВИ

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Зростання продуктивності праці, внаслідок розвитку знарядь праці

Піднесення міст, як центрів ремесел і торгівлі

Розвиток торгівельного шляху із «варяг в греки»

ФЕОДАЛЬНІ ВІДНОСИНИ

Зростання соціальної та майнової нерівності

Виділення панівної верхівки – вождів, старійшин

ПЛЕМІННІ ВІДНОСИНИ

Заміна родової общини сусідською, яка об'єднувала маленькі сім'ї

Завершено формування союзів племен, переростання у племінні князівства

Необхідність оборони своїх земель від хозар і варягів

ВИСНОВОК ПО 1-МУ ПИТАННЮ

Отже, паросток державності Русі не був завезений із-за моря варягами чи пересаджений сусідами хозарами. Він зріс на місцевому ґрунті задовго до IX ст. внаслідок складного і тривалого соціально-економічного та культурного розвитку слов'янського суспільства.

ПИТАННЯ №2.

**Виникнення і розвиток Русі
(кінець IX – середина XI ст.).**

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ІСТОРІЇ РУСІ

1) 882-972 рр. – УТВОРЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ІЗ ЦЕНТРОМ У КИЄВІ (З ПОЧАТКУ ПРАВЛІННЯ КНЯЗЯ ОЛЕГА ДО СМЕРТІ КНЯЗЯ СВЯТОСЛАВА)

2) 980-1054 рр. – РОЗКВІТ РУСІ, ЗРОСТАННЯ ЇЇ ПОЛІТИЧНОЇ МОГУТНОСТІ, ЗБІЛЬШЕННЯ ТЕРИТОРІЇ, ЗНАЧНІ ДОСЯГНЕННЯ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

**3) 1054-1240 рр. – ПОСТУПОВИЙ ЗАНЕПАД І РОЗПАД РУСІ, УТВОРЕННЯ САМОСТІЙНИХ КНЯЗІВСТВ
(ОХОПЛЮЄ ПЕРІОД ВІД СМЕРТІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО ДО
ЗРУЙНУВАННЯ КИЄВА МОНГОЛО-ТАТАРАМИ)**

ХАРАКТЕРНІ РИСИ ПЕРІОДУ СТАНОВЛЕННЯ РУСІ

**ПОСТІЙНА
РУХЛИВІСТЬ
КОРДОНІВ,
РОЗШИРЕННЯ
ТЕРИТОРІЇ**

**СЛАБКІСТЬ
ВЕЛИКОКНЯЗІВСЬКОЇ
ВЛАДИ ВНАСЛІДОК
НЕДОСТАТНЬОЇ
ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

**ФОРМУВАННЯ
НОВИХ
ФЕОДАЛЬНИХ
ВІДНОСИН В
СУСПІЛЬСТВІ**

**ЗОСЕРЕДЖЕННЯ
ОСНОВНОЇ УВАГИ
КНЯЗІВ НА
ЗОВНІШНІЙ
ПОЛІТИЦІ**

**ВИХІД РУСІ НА
МІЖНАРОДНУ АРЕНУ**

КНЯЗЬ ОЛЕГ (882-912 pp.)

ПОХІД НА
КИЇВ

УГРИ

РОЗШИРЕННЯ
ТЕРИТОРІЇ
ДЕРЖАВИ

СЛОВ'ЯНСЬКІ
ПЛЕМЕНА

ХОЗАРИ

ЗМІЦНЕННЯ
ОБОРОНОЗДАТНОСТІ

АРМІЯ

ФЛОТ

ВІЗАНТІЯ

907

911

Русько-
візантійський
договір

КАСПІЙ
ХОЗАРИ

912

Внутрішня та зовнішня політика князя Олега

ВНУТРІШНЯ

Створив опорні пункти центральної влади в племінних князівствах

Встановив порядок стягнення данини з підвладних Києву земель

Залучив війська підкорених племен до спільних походів

Вів оборонне будівництво залог на кордонах

Відновив культ язичницьких богів на Русі, за що волхви прозвали його Віщим

ЗОВНІШНЯ

Підпорядкував Києву племена древлян, сіверян, радимичів, в'ятичів, східних хорватів, дулібів, тиверців, кривичів

Підкорив північні неслов'янські племена — чудь і мерю

Здійснив вдалий похід на уличів (885 р.)

Узяв в облогу Константинополь (907 р.), уклав вигідний торговий договір з Візантією (911 р.),

Організував і здійснив кілька походів проти Арабського халіфату на узбережжя Каспійського моря

Домовився з варягами про припинення їхніх набігів на Русь за умови сплати русичами щорічно данини в розмірі 300 гривень

Князь Ігор (912-945 рр.)

ДРЕВЛЯНИ, УЛИЧІ (914)

ВІЗАНТІЯ
941, 944

ПОХОДИ

КАСПІЙ,
КАВКАЗ
913, 943

ДРЕВЛЯ
НИ

ПЕЧЕНІГИ
915

945

Внутрішня та зовнішня політика князя Ігоря

ВНУТРІШНЯ

Прагнув посилити централізацію держави, збільшуючи особисту владу в союзі з дружинною верхівкою

Організував військовий похід проти деревлян, які хотіли відділитися від влади Києва після смерті Олега

Намагався збільшити данину з підлеглих племен (за ці спроби був убитий деревлянами)

ЗОВНІШНЯ

Протягом трьох років боровся з уличами, але остаточно підкорити їх не зміг

Поширив владу Києва на східний Крим і Тамань

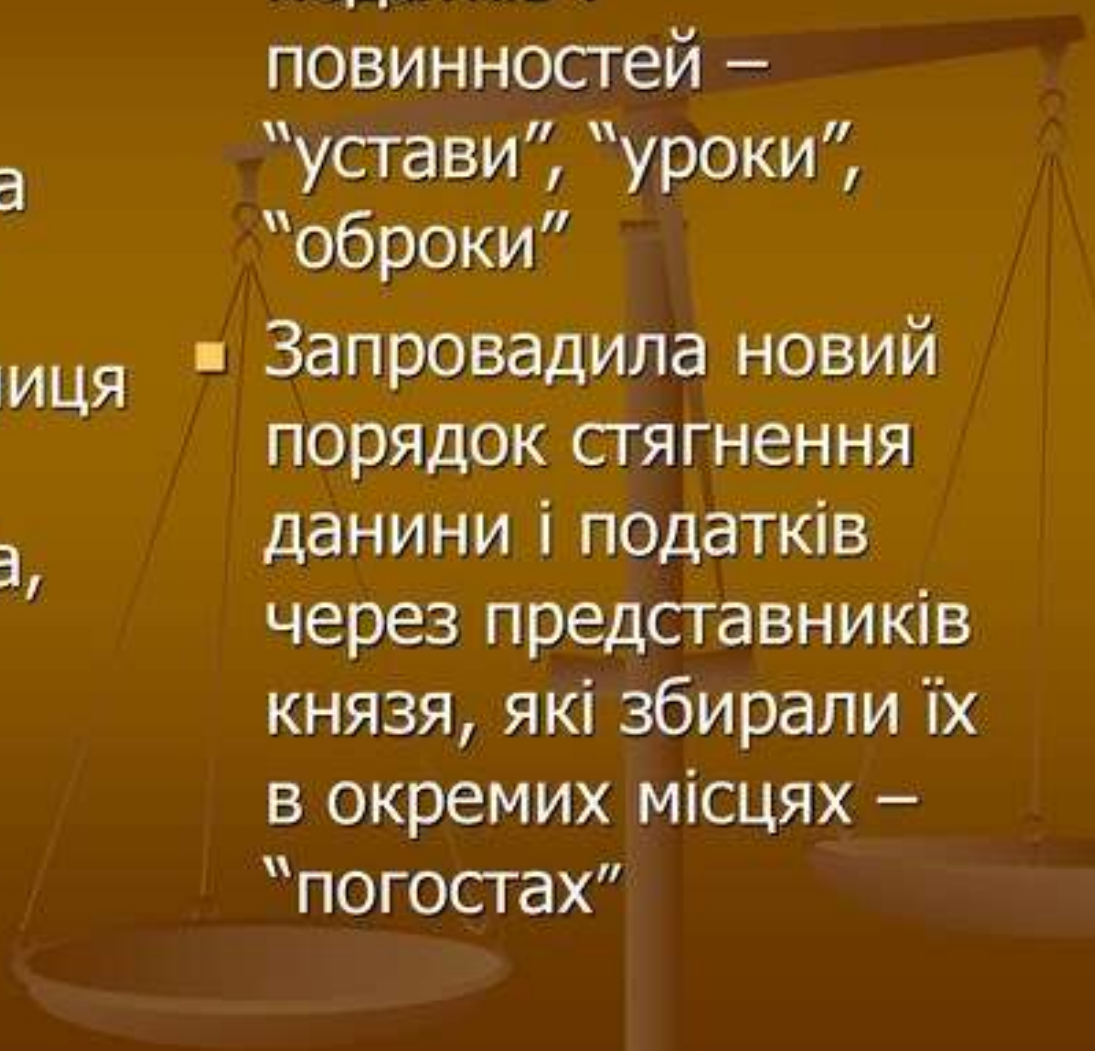
Здійснив два військові походи проти Візантії (похід 941 р. – поразка, а похід 945р. — укладення нового договору, згідно з яким держави обмінювалися посольствами, Русь зобов'язувалася не претендувати на кримські володіння Візантії, не мати застави в гирлі Дніпра)

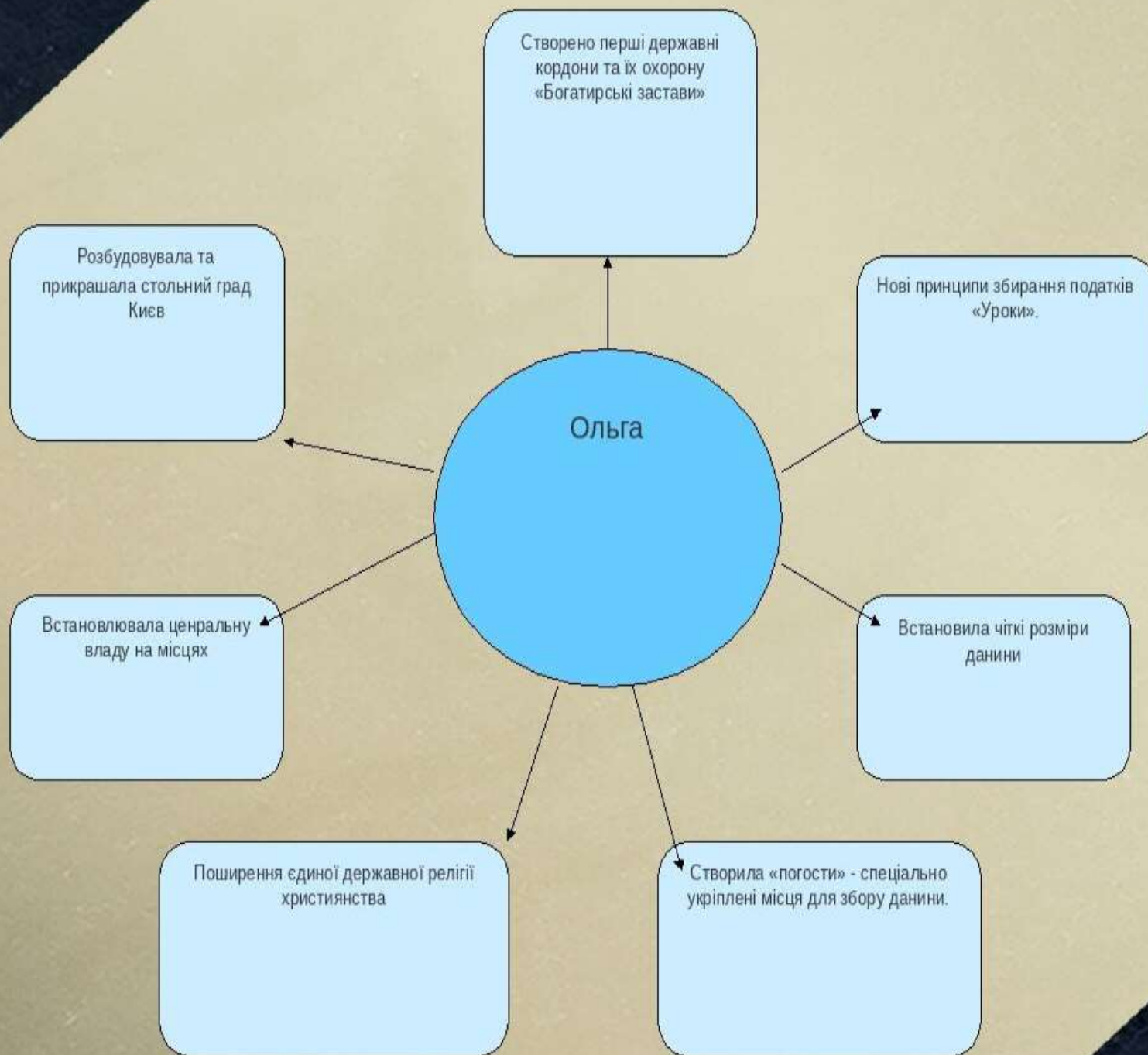
Заволодів містами Закавказзя — Дербентом і Бердау (943 р.)

Воював проти кочовиків-печенігів, із якими 915 р. уклад мирну угоду

Реформи княгині Ольги и

-
- Представники князя не тільки збирали податки, але й виконували адміністративні та судові обов'язки
 - Державна скарбниця поповнювалась добуванням хутра, меду, та воску.
 - Точно встановила норми данини, податків і повинностей – “устаи”, “уроки”, “оброки”
 - Запровадила новий порядок стягнення данини і податків через представників князя, які збирали їх в окремих місцях – “погостах”

Зовнішня політика Ольги

Мудрість Ольги проявлялася в тому, що вона намагалася розв'язувати проблеми, які виникали не зброєю, а шляхом переговорів, не прагнула загарбувати чужі землі.

Очолила посольство до Константинополя, де її прийняли як рівноправну правительку.

Відправила посольство до Оттона I, яке повинно було встановити відносини "миру і дружби" із найбільш могутньою європейською державою.

В роки правління Ольги не було військових зіткнень ні з хозарами, ні з печенігами.

КНЯЗЬ СВЯТОСЛАВ (964-972 рр.)

«ІДУ НА ВИ»

964 – 966
В'ЯТИЧІ, ВОЛЗЬКО-КАМСЬКІ
БОЛГАРИ

967(968)
БОЛГАРІЯ

ПОХОДИ

СИЛЬНЕ
ВІЙСЬКО

967
ТМУТАРАКАНСЬКЕ
КНЯЗІВСТВО

ВІЗАНТІЯ
969

~~968
Хазарський
каганат~~

972

ДНІПРОВСЬКІ
ПОРОГИ

«ЧУЖОГО ШУКАЮЧИ,
СВОЄ ВТРАТИВ»

Внутрішня та зовнішня політика князя Святослава

ВНУТРІШНЯ

**Замінив місцевих племінних
правителів київськими
намісниками (своїми синами)
з метою зміцнення
центральної влади**

**Дотримувався язичництва,
але не забороняв приймати
хрещення усім бажаючим**

ЗОВНІШНЯ

**Повернув до складу Київської держави
племінне князівство в'ятичів (964 р.),
переміг волзьких болгар і завоював столицю
каганату місто Ітиль; завоював племена ясів
(осетинів) і касогів (адигів), захопив
хозарське місто Білу Вежу**

**Здійснив другий похід проти хозарів
(968р.), який закінчився повною
перемогою русичів**

**Вступив у тривалу війну Візантії з
Болгарією, здійснив декілька походів у
Болгарію**

**Воював проти Візантії (971 р.). Уклав мирну
угоду, відмовився від завойованих земель у
Подунав'ї, здав місто Доростол візантійському
імператору й зобов'язався надавати йому
допомогу проти арабів**

980-1054 р.р. – розквіт Київської Русі

ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ (980-1015)

РЕЛІГІЙНА РЕФОРМА

ПОЛІТЕЇЗМ

ВАРВАРСТВО

Дажбог, Хорс, Перун, Сварог, Стрибог, Мокош,
Велес

МОНОТЕЇЗМ

ЗМІЦНЕННЯ
ВЛАДИ КНЯЗЯ

988

ХРИСТІЯНСТВО

МИТРОПОЛИТ
(КИЇВСЬКА РУСЬ)

ЕПИСКОПИ
(ЕПАРХІЇ)

СВЯЩЕНИКИ
(ПРИХОДИ)

МОНАСТИРІ

(Києво-Печерський)

ЦЕРКВИ

Св. Іллі

Васильєвська (Хрещення)

Св. Богородиці
(Десятинна)

АДМІНІСТРАТИВНА
РЕФОРМА

ПОДІЛ НА ЗЕМЛІ – УДІЛИ

ЗОСЕРЕДЖЕННЯ ВЛАДИ В
РУКАХ КНЯЗЯ

(ліквідація племінної автономії й
навіть усунення місцевих
династій)

ЗМІНИ В
ПРЕСТОЛОНАСЛІДУВАННІ

ВІЙСЬКОВА РЕФОРМА

ПОБУДОВА ОБОРОННОЇ ЛІНІЇ,
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО

ВІЙСЬКА

ЗНАЧЕННЯ ТА НАСЛІДКИ ПРИЙНЯТТЯ ХРИСТІЯНСТВА

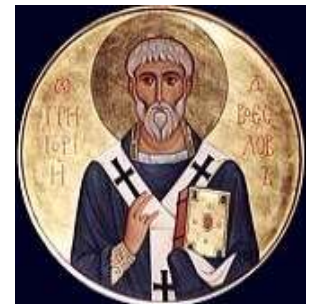
ЗРОСТАННЯ
МІЖНАРОДНО
ГО
АВТОРИТЕТУ
КИЇВСЬКОЇ
РУСІ

СТВОРЕННЯ
ДУХОВНОЇ
ОСНОВИ ДЛЯ
ФОРМУВАННЯ
МОГУТНЬОЇ
ДЕРЖАВИ,
УКРІПЛЕННЯ
ВЕЛИКОКНЯЗІ
ВСЬКОЇ ВЛАДИ

СПРИЯННЯ
ФОРМУВАН
НЮ ТА
ЗМІЦНЕННЯ
ФЕОДАЛЬН
ИХ
ВІДНОСИН В
СУСПІЛЬСТ
ВІ

РОЗВИТОК
КУЛЬТУРИ
(кам'яне
зодчество
літописання
іконопис)

ПОМ'ЯКШЕ-
ННЯ
ЗВИЧАЇВ

Внутрішня та зовнішня політика князя Володимира Великого

ВНУТРІШНЯ

уведення законів «Статут земельний»

відкриття початкової школи

поділ країни на округи та волості

призначення 12 синів намісниками

запровадження єдиних грошей

Будівництво містфортець,
захисних валів на півдні

військова реформа: служба за землею
феодалів

проведення судової реформи

поповнення казни

ЗОВНІШНЯ

980-984 рр. – приборкання в'ятичів,
радимичів, присєднання Червенської
Русі, частини Литви

відбиття печенігів, укріплення
кордонів

шлюбна дипломатія (4 дітей - у 4
країнах Європи + жінки у
Візантії)

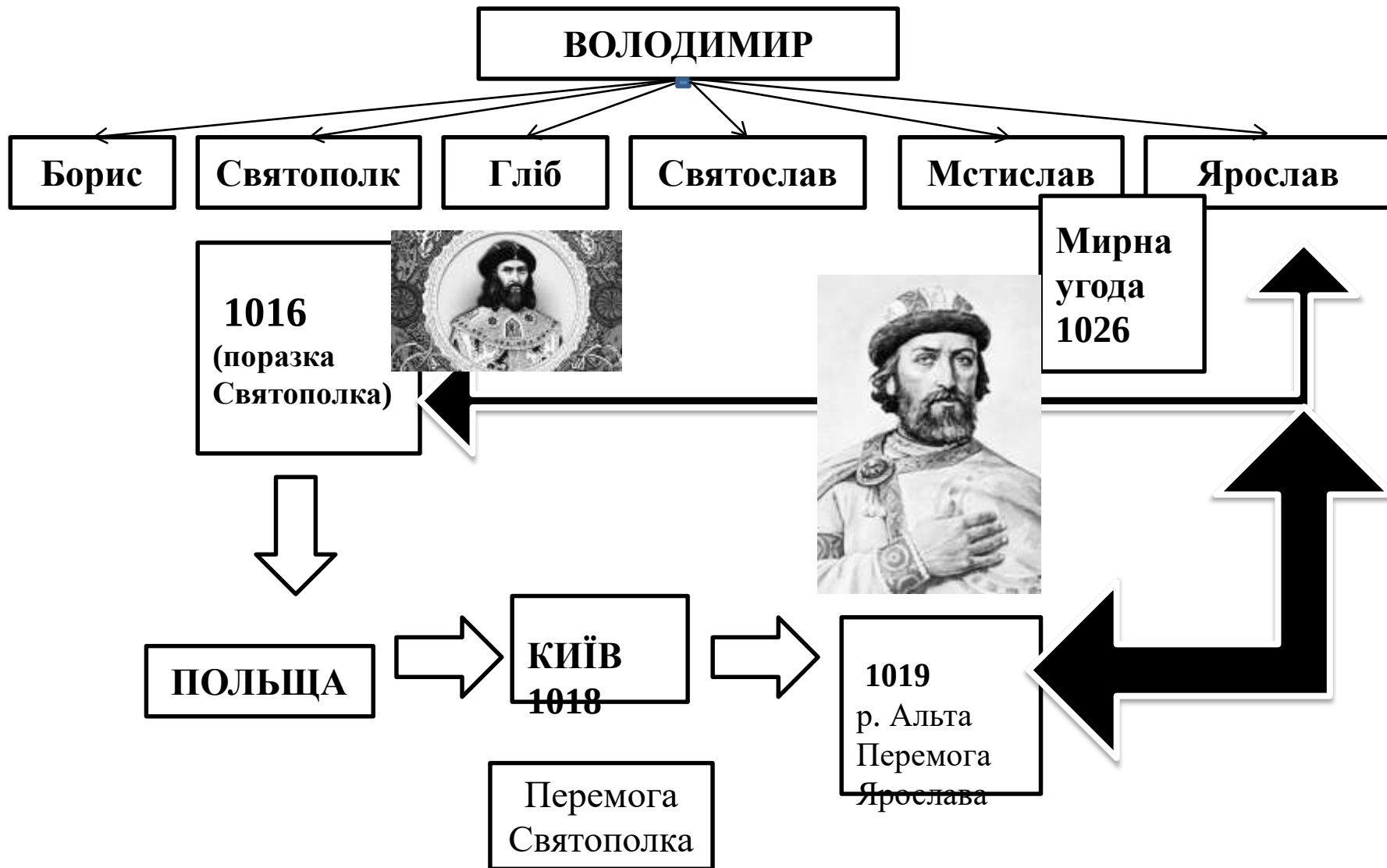
хрещення

**1013р. - угода зі
Священною Римською
Імперією**

КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА ЗА ЧАСІВ КНЯЗЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

БОРОТЬБА ЗА ВЛАДУ (1016 – 1019)

ЯРОСЛАВ МУДРИЙ (1019-1054 рр.)

ВНУТРІШНЯ І ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

ВНУТРІШНЯ

УКРІПЛЕННЯ
ПІВДЕННИХ
РУБЕЖІВ,
ПРИЄДНАННЯ
ЧЕРВЕНСЬКОЇ
ЗЕМЛІ. НОВІ
МІСТА-
ФОРТЕЦІ

"РУСЬКА
ПРАВДА"
УСТАВ ЯРОСЛАВА
ПРАВДА
ЯРОСЛАВИЧІВ

КУЛЬТУРА
ШКОЛИ
КНИГИ
БІБЛІОТЕКА
ЦЕРКВИ
МІСТА

ЗОВНІШНЯ

ВІЙНИ
ПОЛЬЩА
ПЕЧЕНІГИ
ВІЗАНТІЯ

ДИНАСТИЧНІ
ШЛЮБИ
ПОЛЬЩА
НІМЕЧЧИНА
ФРАНЦІЯ
ВІЗАНТІЯ
ШВЕЦІЯ
УГОРЩИНА
НОРВЕГІЯ

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ РОЗПАДУ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

ПРИЧИНИ

Велика територія
держави та етнічна
неоднорідність
населення

Зростання великого
феодалного
землеволодіння

Посилення експансії
степових кочівників

Відсутність чіткого
механізму
спадкоємності
князівської влади

Посилення боротьби
між князями за
великокняжий престол

Поява нових економічних
та військово-політичних
центрів, наростання
їхнього суперництва з
Києвом

НАСЛІДКИ

Занепадає авторитет
Великого князя.
У містах зростає
політична роль віча

Послаблюється економічна
та військова могутність
держави. Посилюються
напади зовнішніх ворогів

Падає міжнародний
авторитет Русі

Висновок по 2 питанню

Утворення Русі мало велике історичне і культурне значення як для слов'янських, так і неслов'янських народів. Її досягнення в економіці та культурі стали надбанням багатьох народів, які частково етнічно і політично консолідувались у складі Давньоруської держави

ПИТАННЯ №3.

Монгольська навала і занепад Русі.

ТАТАРО-МОНГОЛЬСЬКА НАВАЛА

31 травня 1223 р. – БИТВА НА РІЧЦІ КАЛКА.

1237–1241 рр. – МОНГОЛО-ТАТАРСЬКА НАВАЛА НА РУСЬ.

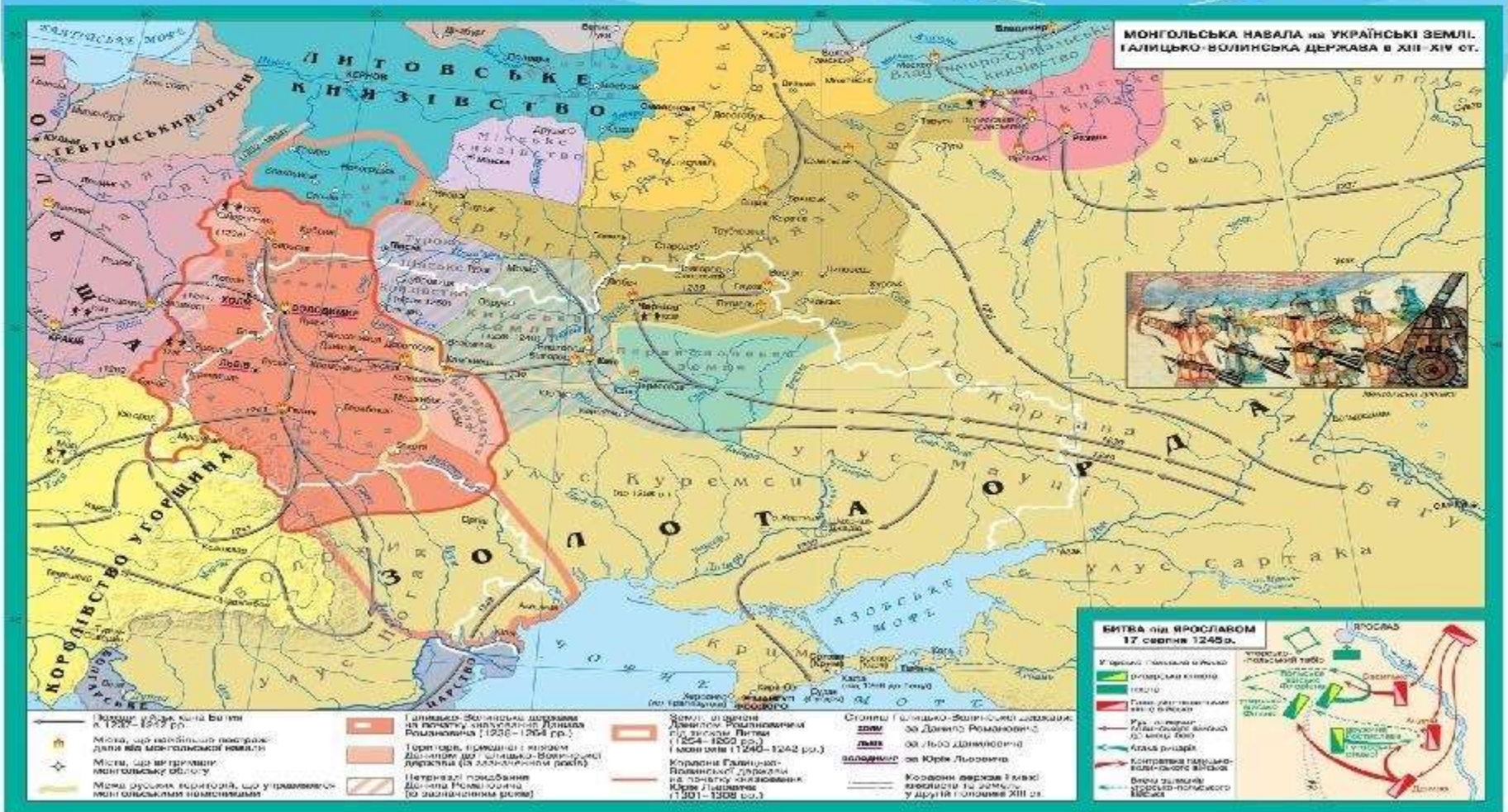
1239 р. – СПУСТОШЕННЯ МОНГОЛАМИ ПЕРЕЯСЛАВСЬКОЇ І ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ЗЕМЕЛЬ.

Кінець листопада – початок грудня 1240 р. – ОБОРОНА КИЄВА.

1240 – 1241 рр. – СПУСТОШЕННЯ МОНГОЛО-ТАТАРАМИ КИЇВСЬКОГО ТА ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОГО КНЯЗІВСТВ

Мапа монголо-татарської навали на українські землі

Наслідки монгольської навали

1. Руйнація та падіння ролі міст.
2. Занепад ремесла і торгівлі.
3. Демографічні втрати.
4. Знищення значної частини феодалної еліти.

ПИТАННЯ №4.

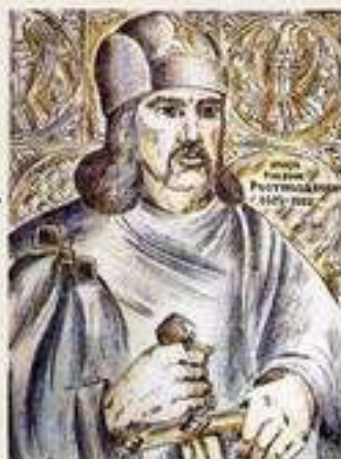
**Галицько-Волинське князівство як
продовжувач державницьких традицій
Русі. Литовсько-Руська держава**

ВИНИКНЕННЮ ТА ПІДНЕСЕННЮ ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ СПРИЯЛА НИЗКА ЧИННИКІВ:

- 1) вдале географічне положення (віддаленість від Києва, природні умови робили ці землі важкодоступними для степових кочівників, князівство розташовувалося на перехресті стратегічно важливих торгових шляхів);**
- 2) необхідність спільної боротьби двох князівств проти агресії з боку Польщі та Угорщини, а згодом проти монгольського нашествия та іга;**
- 3) енергійна об'єднавча політика князів Романа Мстиславича (1199 – 1205) та Данила Романовича Галицького (1238 – 1264);**
- 4) існування на території князівства багатих родовищ солі, що сприяло економічному зростанню та інтенсифікації торгівлі**

- **Галицьке князівство** виникло в результаті самостійного розвитку, а не розпаду Київської Русі.

- З ослабленням Київської Русі в **1097 р.** На Любецькому з'їзді Галичину закріпили за династією **Ростиславичів** (**Ростислав** – онук **Ярослава Мудрого**).

**Волинська земля до
середини XIIст.
перебувала у складі
Київської Русі.**

Волинське князівство
виникло як і Галицьке (самостійний розвиток)

було менше
усобиць і слабшим
був вплив бояр

землі стають
незалежними від
Києва в 60-ті рр.
XIIст.

- Але міжусобиці не минули і Волинські землі. Подолати їх і об'єднати Волинь вдалося князю **Роману Мстиславовичу**.
- Після смерті Володимира, Галицького князя, він об'єднав у **1199р.** ці обидва князівства, утворивши Галицько-Волинську державу.

ЕТАПИ РОЗВИТКУ Г-В ДЕРЖАВИ

1199 – 1205 РР. – УТВОРЕННЯ І СТАНОВЛЕННЯ Г-В ДЕРЖАВИ
(Роман Мстиславич)

1205 – 1238 РР. – ТИМЧАСОВИЙ РОЗПАД ДЕРЖАВИ

**1238 – 1264 РР. – ОБ'ЄДНАННЯ ТА ПІДНЕСЕННЯ КНЯЗІВСТВА,
БОРОТЬБА З М-ТАТАРАМИ**
(Данило Галицький)

1264 – 1323 РР. – ПОЧАТОК ЗАНЕПАДУ ДЕРЖАВИ

1323 – 1349 РР. – ЗАНЕПАД ДЕРЖАВИ

1238 – 1264 рр. ОБ'ЄДНАННЯ ТА ПІДНЕСЕННЯ Г-В КНЯЗІВСТВА

1238 р. – ДАНИЛО РОМАНОВИЧ ВІДНОВИВ ЄДНІСТЬ Г-В КНЯЗІВСТВА

1238 р. - РОЗГРОМИВ НІМЕЦЬКИХ РИЦАРІВ (ТЕВТОНСЬКИЙ ОРДЕН) ПІД
ДОРОГОЧИНОМ

1239 Р. – ПОШИРИВ СВОЮ ВЛАДУ НА КИЇВ

(ВОЄВОДА **ДМИТРО** ОЧОЛИВ ОБОРОНУ КИЄВА ВІД М-Т В 1240 Р.)

1245 Р. – ПЕРЕМОГА ПІД **М.ЯРОСЛАВОМ** НАД ОБ'ЄДНАНИМИ СИЛАМИ РОСТИСЛАВА
МИХАЙЛОВИЧА(ЧЕРНІГІВСЬКІ ВІЙСЬКА+УГОРЦІ+ПОЛЯКИ+ **ЧАСТИНА БОЯР**);

- УКЛАДЕННЯ МИРНОГО ДОГОВОРУ З **УГОРЩИНОЮ**;
- М. **ХОЛМ** СТАЛО СТОЛИЦЕЮ Г-В КНЯЗІВСТВА;
- **ОСТАТОЧНО ЛІКВІДУВАВ БОЯРСЬКУ ОПОЗИЦІЮ**

1245 – 1246 рр. – ПОЇЗДКА ДО ЗОЛОТОЇ ОРДИ;

- ВИЗНАННЯ ЗВЕРХНОСТІ ХАНА;
- ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПРАВ ДАНИЛА РОМАНОВИЧА НА Г-В КНЯЗІВСТВО

1253 р. – ПРИЙНЯТТЯ КОРОЛІВСЬКОГО ТИТУЛУ ДАНИЛОМ ГАЛИЦЬКИМ

**ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКЕ КНЯЗІВСТВО – САМОСТІЙНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА, ЯКУ ВИЗНАЛИ** (НАЙБІЛЬША ДЕРЖАВА В ЄВРОПІ)

1323 – 1349 рр. ЗАНЕПАД ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

- 1325 – 1340 рр. – ЮРІЙ II БОЛЕСЛАВОВИЧ – ОСТАННІЙ ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКИЙ КНЯЗЬ

1340 – ЮРІЙ II БУВ ОТРУЄНИЙ

ВОЛИНЬ – ЗАХОПЛЕНА ЛИТОВСЬКИМ КНЯЗЕМ ЛЮБАРТОМ
ГАЛИЧИНА – ЗАХОПЛЕНА ПОЛЬСЬКИМ КНЯЗЕМ КАЗИМИРОМ

1340 р. – ПРИПИНЕННЯ ІСНУВАННЯ Г – В КНЯЗІВСТВА ЯК
ЄДИНОЇ ДЕРЖАВИ

1349 р. – ЗАГАРБАННЯ ГАЛИЧИНИ ТА ВОЛИНІ ПОЛЬЩЕЮ

1349 р. - УКРАЇНСЬКЕ КОРОЛІВСТВО ПРИПИНИЛО СВОЄ ІСНУВАННЯ

1387 р. – ЛІКВІДАЦІЯ Галицького князівства. Остаточне приєднання Галичини до
Польського королівства.

КРЕВСЬКА УНІЯ (1385 РОКУ) — УГОДА, УКЛАДЕНА МІЖ КОРОЛІВСТВОМ ПОЛЬСЬКИМ ТА ВЕЛИКИМ КНЯЗІВСТВОМ ЛИТОВСЬКИМ, РУСЬКИМ І ЖЕМАЙТІЙСЬКИМ (ВКЛ) 14 СЕРПНЯ 1385 Р. У М. КРЕВО (БІЛОРУСЬ)

ОБ'ЄДНАННЯ ЛИТВИ Й ПОЛЬЩІ В ЄДИНУ ДЕРЖАВУ ШЛЯХОМ ШЛЮБУ

ВЛАДИСЛАВ ІІ ЯГАЙЛО ЗОБОВ'ЯЗУВАВСЯ ПРИЙНЯТИ РАЗОМ З ЯЗИЧНИЦЬКИМ НАСЕЛЕННЯМ ЛИТВИ ХРЕЩЕННЯ ЗА КАТОЛИЦЬКИМ ОБРЯДОМ

ПЕРЕДАЧА НА КОРИСТЬ ПОЛЬЩІ ВЕЛИКОКНЯЗІВСЬКОЇ КАЗНИ ВКЛ

ПОВЕРНЕННІ ДО ПОЛЬСЬКОЇ КОРОНИ ВСІ ВІДТОРГНЕНІ НА ТОЙ ЧАС ЇЇ ТЕРИТОРІЇ

ПРИЄДНАННЯ ДО ПОЛЬЩІ ЗЕМЛІ ЛИТВИ Й ЛИТОВСЬКОЇ РУСІ

НАСЛІДКИ УНІЇ

ПОЗИТИВНІ – ОБ'ЄДНАННЯ ЗУСИЛЬ ДВОХ ДЕРЖАВ ДОПОМОГЛО РОЗГРОМИТИ ТЕВТОНСЬКИЙ ОРДЕН І ЗУПИНИТИ ПРОСУВАННЯ НІМЦІВ У СЛОВ 'ЯНСЬКІ ЗЕМЛІ (БИТВА ПРИ ГРЮНВАЛЬДІ 1410 РОКУ).

НЕГАТИВНІ – ПОСИЛЮВАВСЯ ВПЛИВ ПОЛЯКІВ В УКРАЇНІ, ПОЧАЛОСЯ НАСИЛЬНИЦЬКЕ НАСАДЖЕННЯ КАТОЛИЦТВА. ПОЛЬЩА ПРАГНУЛА ПОВНІСТЮ ПІДКОРИТИ ВЕЛИКЕ КНЯЗІВСТВО ЛИТОВСЬКЕ

ГОРОДЕЛЬСЬКА УНІЯ – УГОДА, УКЛАДЕНА МІЖ ПОЛЬСЬКИМ КОРОЛЕМ ВЛАДИСЛАВОМ ІІ ЯГАЙЛОМ (1351-1434) І ВЕЛИКИМ КННЯЗЕМ ЛИТОВСЬКИМ ВІТОВТОМ (1350-1430) У ЗАМКУ ГОРОДЛЯ (ГОРОДЕЛЬ) НА РІЧЦІ ЗАХІДНИЙ БУГ 2 ЖОВТНЯ 1413 РОКУ НА СПІЛЬНОМУ ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКОМУ СЕЙМІ

НАСЛІДКИ ГОРОДЕЛЬСЬКОЇ УНІЇ

ЗМІЦНЕННЯ СОЮЗУ ВКЛ І ПОЛЬСЬКОГО КОРОЛІВСТВА В БОРОТЬБІ З ТЕВТОНСЬКИМ ОРДЕНОМ

ПРОВІСНИК РЕЛІГІЙНОЇ НЕТЕРПИМОСТІ ПРОКАТОЛИЦЬКОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ДО ПРАВОСЛАВНИХ НА ПІДПОРЯДКОВАНИХ ЇЙ ЗЕМЛЯХ

ПРОКАТОЛИЦЬКИЙ ХАРАКТЕР УНІЇ СТВОРИВ УМОВИ ДЛЯ СПРИЙНЯТТЯ НАСЕЛЕННЯМ ВКЛ КУЛЬТУРНИХ ЗДОБУТКІВ ЗАХІДНО-ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

ПРИЗВЕЛА ДО РЕЛІГІЙНОГО РОЗКОЛУ МІЖ ПРАВОСЛАВНИМИ НАРОДНИМИ МАСАМИ Й ПРОКАТОЛИЦЬКОЮ ЗНАТТЮ У ВКЛ, ЗОКРЕМА Й НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

ЗАКЛАЛА ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДЛЯ ПРОЦЕСУ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ СТРУКТУРИ ВКЛ, ЇЇ ЗБЛИЖЕННЯ Й ПОСТУПОВОГО ЗРОЗУМІННЯ ТАКОЇ Ж СТРУКТУРОЮ ПОЛЬСЬКОГО КОРОЛІВСТВА

ВИСНОВОК ПО ТЕМІ

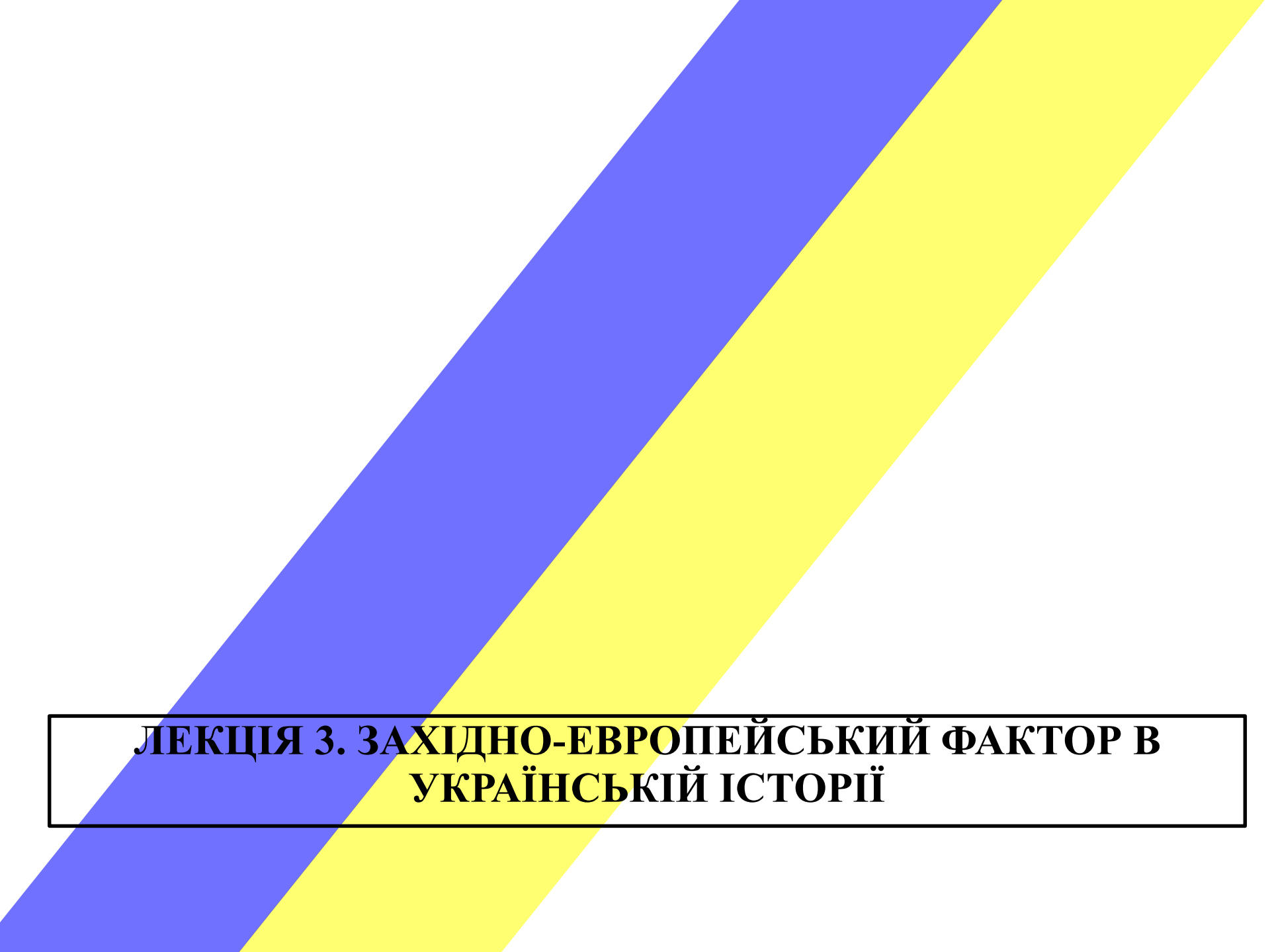
Утворення Київської Русі мало велике історичне і культурне значення як для слов'янських, так і неслов'янських народів. Її досягнення в економіці та культурі стали надбанням багатьох народів, які частково етнічно і політично консолідувались у складі Київської Русі.

Політика, економіка та культура Київської Русі посідали визначне місце в соціально-економічному і культурогенезному калейдоскопі Європи, активно впливали на процеси розвитку європейської та світової цивілізацій.

Завдання та питання для самоконтролю:

1.	За яких обставин утворилася держава Київська Русь ?
2.	Яка теорія походження Київської Русі здається Вам більш аргументованою ? Поясніть чому?
3.	Які періоди виділяють у політичній історії Київської Русі ?
4.	Відомо, що у X ст. впливовими були кілька світових релігій (християнство, іудаїзм, іслам). Чому в Київській державі було запропоноване християнство саме візантійсько-православного зразка? Поясніть це.
5.	Оцініть значення запровадження на Русі християнства.
6.	Доведіть, що X-XI ст. стали періодом розквіту Київської держави.
7.	Як Ви гадаєте, чому норманські військові дружини (варяги) дуже швидко асимілювались з місцевим слов'янським населенням і не виявили помітного впливу на соціально-економічний та культурний розвиток Русі ?

8.	Визначте історичне значення Київської Русі.
9.	У чому виявились негативні наслідки феодальної роздробленості Київської Русі?
10.	Які були перші державні об'єднання у східних слов'ян ?
11.	Розкажіть про розселення та заняття східних слов'ян.
12.	Якими була культура і вірування східних слов'ян ?
13.	Коли виникло місто Київ ? Які Ви знаєте гіпотези щодо його походження ?
14.	Які торговельні шляхи сходилися у Києві ?
15.	Коли правив князь Олег ? Чому його прозвали «віщим» ?
16.	Коли правив князь Ігор ? Як до нього відносилися деревляни ?
17.	Коли правила княгиня Ольга ? Які реформи вона здійснила ?
18.	Коли правив князь Святослав ? Чому його назвали «запорожець на троні» ?
19.	Коли правив князь Володимир ? Як називає князя Володимира історія, церква і чому ?
20.	Коли правив Ярослав Мудрий ? Чому його прозвали «тестем Європи» ?
21.	Дайте аналіз «Руської правди» ?
22.	Коли правив Володимир Мономах ? Чому його називали Мономахом ?
23.	Які пам'ятки старовинної архітектури з часів Київської Русі збереглися до наших днів ?

ЛЕКЦІЯ 3. ЗАХІДНО-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ФАКТОР В УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІЇ

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Бойко О.Д. Історія України: Навч. посібн. – К.: «Академвидав», 2008.– С. 40–94.
2. Історія України / Відпов. ред. Ю. Сливка; Кер. авт. кол. О. Зайцев. - Львів: Світ, 2003. – С.55–94.
3. Каденюк О.С. Історія та культура України. – Кам'янець-Подільський: ЗВО ПДУ. 2022. – 488 с.
<http://188.190.33.55:7980/jspui/handle/123456789/9795>
4. Каденюк О. Аграрна історія. Навчальний підручник. GLEBEedit. Riga. 2019. - 310 с.
5. Каденюк О.С., Нестеренко В.А., Сажко В.В., Завадська І.А., Михайлик А.О. Історія та культура України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – Кам'янець-Подільський.: ПДАТУ. – 2018. – 311 с. <http://188.190.33.55:7980/jspui/handle/123456789/9795>
6. Історія України та її державності / За наук. ред. Л.Є. Дещинського. – Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2005. – С. 29–63.
7. Субтельний О. Історія України. – К., 1993. – С. 37– 93.

ПЛАН

1. Українські землі в складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.
2. Козацтво в Україні.
3. Національно-визвольна революція XVII ст.
4. Руїна.

ПИТАННЯ 1. Українські землі в складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.

Виникнення та поширення Литовської держави

Мендовг – перший
правитель (XIII ст.)

Династія
Гедіміновичів

З 1340 р.
підпорядкували
Волинь Любарт
Гедімінович

50 – 60 рр. –
підпорядкування
більшості українських
земель ВКЛ – за
князювання Ольгерда
та Кейстута

ПОЛЬЩА ТА ВЕЛИКЕ КНЯЗІВСТВО ЛИТОВСЬКЕ
в XII–XV ст.
Масштаб 1:8 000 000

90% населення Великого князівства Литовського – русини

***Час перебування українських земель у складі ВКЛ
поділяється на періоди:***

I етап (1340-1362) - «оксамитове» литовське проникнення.

II етап (1362-1385) - «ослов'янений» литовських правителів.

III етап (1385-1480) - втрата українськими землями залишків автономії.

IV етап (1480-1569) - посилення литовсько-російської боротьби за право бути центром «збирання земель Русі».

Причини швидкого і відносно мирного підпорядкування українських земель ВКЛ

- Усобиці в Золотій Орді на тлі посилення воєнної могутності Литви (битва під Синіми водами 1362р.);
- Політика литовських князів за принципом «ми старини не рушимо, новини не вводимо» (іншого запропонувати не могли, бо знаходилися на нижчому рівні розвитку);
- Приязне ставлення місцевого населення, яке в такий спосіб прагнуло позбутися від татарської залежності;
- Ймовірна угода з Золотою Ордою, яка передбачала введення литовської адміністрації за умови сплати данини.

Ольгерд Гедимінович (1345-1377рр.)

- Об'єднав усі сучасні литовські та білоруські землі, українські та частину російських земель.
- Ольгерду приписують твердження **«уся Русь має належати литовцям»**.

Битва на Синіх Водах 1362 р.

Учасники	Причини	Наслідки
об'єднані литовсько-білорусько - руські війська на чолі з Ольгердом Гедиміновичем	1. Залежність Руських удільних князівств від Золотоординського ярма 2. Бажання литовських князів поширити свою владу на руські землі	1. Ольгерд відвоював у татар Київ і <u>Поділля</u> 2. Розширив свої володіння далеко на Південь у напрямку до Чорного моря 3. На новоутвореному Подільському воєводстві Ольгерд посадив князями своїх племінників

Суспільно-політичний устрій Великого князівства Литовського

- *90% населення держави становили білоруси та українці*

Утвердження польської влади на Галичині

- По смерті Юрія II Болеслава у 1340 році Казимир III Великий вторгається на Галичину, захоплює, але не втримує Львів.
- Бояри на чолі з Дмитром Дедьком зосередили в своїх руках владу.
- На Волині розпочав правити литовський князь Любарт
- **1352 року** Галичина відійшла до Польщі, а Волинь закріпилася за Литвою.

Кревська унія – укладена 14 серпня 1385 р.

Владислав II Ягайло Великий князь
Литовський і польський король (1386-
1434 рр.)

Ядвіга I королева Польщі з 1386 р.

Кревська унія 1385р. у м. Крево

Причини	Умови	Наслідки для Руських земель
Загроза Польському королівству та Великому князівству Литовському з боку Тевтонського ордену	• перехід у католицизм Ягайла, його родичів і всіх литовців • шлюб Ягайла з Ядвигою, приєднання ВКЛ до складу Польської держави • Приєднання Великого князівства Литовського до Польської держави	1. Ягайло прийняв католицизм і одружившись став польським королем Владиславом II. 2. Литва почала долучатись до католицизму 3. Литовських бояр-католиків прирівнювали в правах із поляками.

Унія — союз, спілка, об'єднання, єдність.

Наслідки Кревської унії

Позитивні – об'єднання зусиль двох держав допомогло розгромити Тевтонський орден і зупинити просування німців у слов'янські землі (битва при Грюнвальді 1410р.).

Негативні – посилювався вплив поляків в Україні, почалося насильницьке насадження католицтва. Польща прагнула повністю підкорити Велике князівство Литовське.

Становище українських земель

Велике князівство Литовське

- В цілому литовці, керувалися принципом **«старого не порушуємо, а нового не впроваджуємо»**
- Незмінною залишилася руська система управління
- Збереглося руське судочинство
- Руська мова
- Православна віра

Під владою поляків

- Поширення норм польського права, систем судочинства.
- Передача земельних володінь польській шляхті.
- Заборона торгівлі на українських землях іноземним купцям.
- Витіснення православ'я, утвердження католицизму, офіційна мова – латинська.

Польща

Галичина і частина
Волині, Західне Поділля

Угорщина

Закарпаття

Туреччина

Покуття, протекторат
над Кримом

Поділ українських земель між сусідніми державами

Велике князівство

Литовське

Київська, Переяславська,
Чернігово-Сіверська землі,
Східна Волинь, Поділля

Кримське ханство

У XV ст. контролювало
Причорноморські степи,
які українці практично
не заселяли.

Молдавія

Шипинська земля
(з XV ст. стала
називатись Буковиною)

**ГОРОДЕЛЬСЬКА УНІЯ – УГОДА, УКЛАДЕНА МІЖ ПОЛЬСЬКИМ КОРОЛЕМ
ВЛАДИСЛАВОМ II ЯГАЙЛОМ (1351-1434) І ВЕЛИКИМ КННЯЗЕМ
ЛИТОВСЬКИМ ВІТОВТОМ (1350-1430) У ЗАМКУ ГОРОДЛЯ (ГОРОДЕЛЬ) НА
РІЧЦІ ЗАХІДНИЙ БУГ 2 ЖОВТНЯ 1413 РОКУ НА СПІЛЬНОМУ ПОЛЬСЬКО-
ЛИТОВСЬКОМУ СЕЙМІ**

НАСЛІДКИ ГОРОДЕЛЬСЬКОЇ УНІЇ

**ЗМІЦНЕННЯ СОЮЗУ ВКЛ І
ПОЛЬСЬКОГО КОРОЛІВСТВА В
БОРОТБІ З ТЕВТОНСЬКИМ
ОРДЕНОМ**

**ПРОВІСНИК РЕЛІГІЙНОЇ
НЕТЕРПИМОСТІ ПРОКАТОЛИЦЬКОЇ
ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ДО
ПРАВОСЛАВНИХ НА
ПІДПОРЯДКОВАНИХ ЇЙ ЗЕМЛЯХ**

**ПРОКАТОЛИЦЬКИЙ ХАРАКТЕР УНІЇ
СТВОРИВ УМОВИ ДЛЯ СПРИЙНЯТТЯ
НАСЕЛЕННЯМ ВКЛ КУЛЬТУРНИХ
ЗДОБУТКІВ ЗАХІДНО-ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ЦИВІЛІЗАЦІЇ**

**ПРИЗВЕЛА ДО РЕЛІГІЙНОГО
РОЗКОЛУ МІЖ ПРАВОСЛАВНИМИ
НАРОДНИМИ МАСАМИ Й
ПРОКАТОЛИЦЬКОЮ ЗНАТТЮ У ВКЛ,
ЗОКРЕМА Й НА УКРАЇНСЬКИХ
ЗЕМЛЯХ**

**ЗАКЛАЛА ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДЛЯ ПРОЦЕСУ ТРАНСФОРМАЦІЇ
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ СТРУКТУРИ ВКЛ, ЇЇ ЗБЛИЖЕННЯ Й
ПОСТУПОВОГО ЗРОЩЕННЯ З ТАКОЮ Ж СТРУКТУРОЮ ПОЛЬСЬКОГО
КОРОЛІВСТВА**

Причини Люблінської унії

- ☎ Небезпека з боку Тевтонського ордену, Пруссії
- ☎ Претензії Москви на збирання руських земель та київський спадок
- ☎ Внутрішні проблеми ВКЛ
- ☎ Привабливість устрою Польщі для литовської шляхти порівняно з авторитарним правлінням в Московії.

Крім того, до унії ВКЛ підштовхували внутрішні реформи, які зблизили її державний устрій з польським

Зміст Люблінської унії

10 січня – 12 серпня 1569 р. –

Сейм у Любліні

поляки

литовці

безумовна

федеративне

інкорпорація ВКЛ

об'єднання двох держав

1 липня 1569 – ухвала сейму про унію, яка передбачала **утворення однієї держави двох народів – Речі Посполитої**, де:

- був один володар – одночасно король Польщі та ВКЛ;
- Литва втратила право на окремі сейми і зовнішні стосунки;
- зберігалася окрема литовська адміністрація, армія, законодавство, уряди.

При цьому ВКЛ, як і ПК залишалися самостійними політичними організаціями з окремою вищою адміністрацією, власною скарбницею, військом, судово-правовою системою.

Вимоги шляхти (князів) приєднаних до ПК корони земель:

- ☎збереження станових привілеїв;
- ☎свободи віросповідання;
- ☎руської мови в діловодстві.

ЛЮБЛІНСЬКА УНІЯ 1569 Р.

Польське королівство та Велике князівство Литовське об'єднувалися в єдину федеративну державу - *Річ Посполиту* з виборним королем, загальним сеймом і сенатом, єдиною зовнішньою політикою

НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ.

- ПОСИЛЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ ЕКСПАНСІЇ НА УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ, НАСТУПУ КАТОЛИЦИЗМУ;
- ПОЛОНІЗАЦІЯ (ОПОЛЯЧЕННЯ) УКРАЇНСЬКОЇ ЗНАТІ;
- ПОКРІПАЧЕННЯ СЕЛЯН, ЩО БУЛО ОСТАТОЧНО ЗАТВЕРДЖЕНО ЛИТОВСЬКИМ СТАТУТОМ 1588 р.

ПОЗИТИВНІ НАСЛІДКИ

1. ЗБЛИЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ІЗ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЮ КУЛЬТУРОЮ;
2. ПОШИРЕННЯ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ;
3. ПІДНЕСЕННЯ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОГО РУХУ, ЩО СПРИЯВ ЗАРОДЖЕННЮ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ;
4. ЗА ВІДСУТНОСТІ ДЕРЖАВИ КУЛЬТУРА ЗАЛИШАЛАСЯ ЄДИНОЮ

СФЕРОЮ, У ЯКІЙ УКРАЇНЦІ МОГЛИ ЗАХИСТИТИ СВОЮ САМОБУТНІСТЬ.

Соціально-економічний розвиток українських земель у складі ВКЛ та ПК

Татарський фактор – регулярне спустошення

“уходництво” на бортних землях як основа (поруч із землеробством) економіки України

Характерні права-привілеї для кожного стану, регіональне право

селяни

державні та приватні, як були:

данники, тяглі, “слуги”;

“похожі” та “непохожі”.

Розмитість меж

міщани

Спочатку – майже селяни

ВПК – переважно польсько-німецькі, більш розвинуті

ВКЛ – на 90% руські, аграрні

Магдебургія – вилучення міщан з під юрисдикції коронної чи приватної адміністрації, запровадження місцевого самоврядування

шляхта

Довгий час поділявся на:

☎ тих, хто володів землею на правах отчини (князі – лише за народженням, пани);

☎ діставав землю на правах лену – у спадкове володіння за службу

Мали політичні права, права особистої свободи, майнові гарантії, економічні привілеї

Шляхетська демократія

Литовські статuti

Зводи законів, що містили конституційні положення державного устрою, а також засади цивільного і кримінального права. Незважаючи на становий характер адресувалося суспільству в цілому

I – 1529 р.

II – 1566 р

III – 1588 р

❖ Засіб централізації держави

❖ Причини появи – внутрішня нестабільність князівства і потреба в адекватній реакції на її коливання

❖ Поєднували норми звичаєвого (домінували у I) та римського (переважало у II та III) права

Деякі новації статутів:

☎ поняття однакової відповідальності перед законом підданих і уряду;

☎ інститут присяги всіх службових осіб, починаючи з великого князя;

☎ регламентація охорони приватної особи через запровадження адвокатури;

☎ персональна відповідальність перед законом;

☎ майже рівноправність жінки;

☎ однакове ставлення до різних конфесій

Крім того, шляхта урівнювалася в правах з магнатами

БЕРЕСТЕЙСЬКА (БРЕСТСЬКА) ЦЕРКОВНА УНІЯ 1596 р. - ОБ'ЄДНАННЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ ТА БІЛОРУСІ З КАТОЛИЦЬКОЮ ЦЕРКВОЮ В 1596 р. ПРИ ПІДЛЕГЛОСТІ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ПАПІ РИМСЬКОМУ, ВИЗНАННІ ОСНОВНИХ КАТОЛИЦЬКИХ ДОГМАТІВ І ЗБЕРЕЖЕННІ ПРАВОСЛАВНОЇ ОБРЯДНОСТІ

Основні причини укладення унії. *Католицькі священики і польська шляхта розглядали унію як:*

- а) необхідність ідеологічного обґрунтування захоплення польськими магнатами українських земель;
- б) можливість збільшити кількість підвладних Ватикану парафій за рахунок православної церкви при неможливості прямого насадження католицизму в Україні, яка мала стійкі довголітні традиції православ'я;
- в) майбутня уніатська церква сприймалася ними як другорядна тимчасова організація для підкорених українських «хлопів», покликана зміцнити польсько-католицький вплив на приєднаних українських землях.

ПРАВОСЛАВНІ ЦЕРКОВНІ БРАТСТВА

захист православних руських міщан супроти релігійних і національних утисків, яку проводили шляхетська Польща та католицька церква

1585 р. ЛЬВІВСЬКЕ УСПЕНСЬКЕ СТАВРОПІГІЙНЕ БРАТСТВО

1586 р. школа

1591 р. друкарня

1542 р. шпиталь

БРАТСТВА В УКРАЇНІ

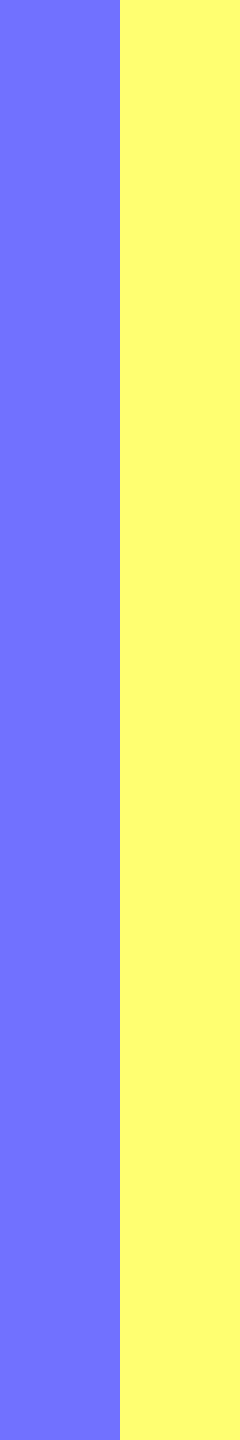
Кам'янець, Рогатин, Городок, Перемишль, Острог, Комарно, Луцьк, Київ

**створювалися навколо
парафіяльних церков,
використовуючи
середньовічну цехову
організацію**

**свої статuti, щорічні
вибори службовців,
обов'язкові щомісячні
збори, общинні суди**

**внески членів,
прибутки від
нерухомого майна,
відсотки від позик**

**ПІСЛЯ ПЕРЕХОДУ МІСЦЕВИХ ЄПАРХІЙ В УНІЮ БРАТСТВА ВТРАЧАЮТЬ СВОЄ
ЗНАЧЕННЯ**

ПИТАННЯ 2. КОЗАЦТВО В УКРАЇНІ

ПРИЧИНИ ТА ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КОЗАЦТВА

Козак – слово тюркського походження, означає вільну, незалежну людину

ТЕОРІЇ ЩОДО ВИНИКНЕННЯ КОЗАЦТВА

Г. ГРАБ'ЯНКА. *"КОЗАК" ВІД ЕТНОНІМУ "ХОЗАРИ", ЯКІ, НІБИТО, ПЕРЕСЕЛИЛИСЯ В УКРАЇНУ ПІД ЧАС МОНГОЛО-ТАТАРСЬКОГО НАШЕСТЯ. «КОЗАКИ ОТ ВОИНСКОГО ЧИНУ ОТДРЕВЛЕ И МЕЧОМ УПРАЖНЯХУСЯ, А НЕ РАБОТНИМ ІГОМ»*

Польські дослідники 50-60-х рр. ХІХ ст. *КОЗАКИ – ЗЛОЧИНЦІ, ЗАСУДЖЕНІ У ПОЛЬЩІ, ЩО ВТЕКЛИ ЗВІДТИ ВІД ПОКАРАННЯ НА УКРАЇНУ*

М. КОСТОМАРОВ. *КОЗАКИ ПОХОДЯТЬ З МІЩАН, ЩО МЕШКАЛИ У ПОРУБІЖНИХ МІСТАХ (КАНЕВІ, ЧЕРКАСАХ ...)*

В. АНТОНОВИЧ. *ЗВ'ЯЗОК КОЗАЦТВА З ТИМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ, ЩО ВІДБУЛИСЯ У ВЕЛИКОМУ КНЯЗІВСТВІ ЛИТОВСЬКОМУ*

ВИНИКНЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА

- **1489 р.** - перша згадка про українських козаків у писемних джерелах (у «Польський хроніці» Мартина та Йохима Бельських).
- **У перекладі з тюркських мов він означає "одинокий", "схильний до розбою, завоювання".**

Причини появи козацтва:

- посилення феодального гніту селян та міщан з боку панства (запровадження кріпосної залежності, збільшення повинностей і податків).
- політика ополячення українського населення, утиски і обмеження культури та мови.
- наступ католицької церкви на право православного населення.
- потреба в захисті земель від походів кримських орд та султанських військ.

РЕЄСТРОВЕ КОЗАЦТВО

*ЧАСТИНА УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА, ЯКА ПЕРЕБУВАЛА НА ДЕРЖАВНІЙ ВІЙСЬКОВІЙ
СЛУЖБІ (1524 р. Сигизмунд І)*

*ВКЛЮЧЕННЯ В СПЕЦІАЛЬНІ
СПИСКИ-РЕЄСТРИ
1637 р. – до 6 тис.*

*звільнення від юрисдикції
локальних урядів на
користь влади
«козацького старшого»*

*звільнення від податків,
право землеволодіння,
самоуправління*

*отримання платні грішми
та одягом*

*наявність у власності містечка Трахтемирів з
Зарубським монастирем для розміщення арсеналу і
військового шпиталю*

Причини утворення реєстрового козацтва польським урядом:

Бажання прилучити козаків до державної служби, використати їх для захисту південних кордонів;

Прагнення встановити контроль над козаками, обмежити їх вплив на українське суспільство;

Прагнення уникнути загострення відносин із Туреччиною та Кримським ханством.

Намагання не допустити антипольських повстань

НИЗОВЕ КОЗАЦТВО

*НЕРЕЄСТРОВЕ КОЗАЦТВО ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVI — КІНЦЯ XVIII СТОЛІТТЯ
З ДИСЛОКАЦІЄЮ ЗА ПОРОГАМИ ДНІПРА. ОЧОЛЮВАВ ВІЙСЬКО КОШОВИЙ
ОТАМАН, ЗА ОСНОВНИЙ ОСЕРЕДОК СЛУГУВАЛА ЗАПОРІЗЬКА СІЧ*

ЗАПОРІЗЬКА СІЧ

У 1552-1556 рр. канівський і черкаський староста Дмитро Іванович Вишневецький (Байда) об'єднує козаків, створюючи за порогами Дніпра на острові Мала Хортиця козацький центр - Запорозьку Січ

1. ВІЙСЬКОВИЙ УСТРІЙ

СІЧОВІ КОЗАКИ СКЛАДАЛИ ВІЙСЬКО - КІШ, КІШ ПОДІЛЯВСЯ НА ВІЙСЬКОВІ ОДИНИЦІ - КУРЕНІ (38 КУРЕНІВ).

2. ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ

ТЕРИТОРІЯ, ЯКУ КОНТРОЛЮВАЛА СІЧ, ПОДІЛЯЛАСЯ НА ПАЛАНКИ (5-10 ПАЛАНОК) НА ЧОЛІ З ПОЛКОВНИКАМИ. ПАЛАНКОВЕ КОЗАЦТВО ПРОЖИВАЛО НА ХУТОРАХ ТА В МІСТЕЧКАХ.

3. ФОРМА ПРАВЛІННЯ

ЗАПОРІЗЬКА СІЧ БУЛА КОЗАЦЬКОЮ РЕСПУБЛІКОЮ. ВЕРХОВНА ВЛАДА НА СІЧІ НАЛЕЖАЛА КОЗАЦЬКІЙ РАДІ, БРАТИ УЧАСТЬ У ЯКІЙ МАЛИ ПРАВО ВСІ КОЗАКИ. КОЗАЦЬКА РАДА ОБИРАЛА СТАРШИНУ: КОШОВОГО ОТАМАНА (ГЕТЬМАНА), ПИСАРЯ, ОБОЗНОГО, СУДДЮ, ОСАВУЛІВ. КОЖЕН КУРІНЬ АНАЛОГІЧНО ОБИРАВ КУРІННУ СТАРШИНУ. КОЗАЦЬКА РАДА ЗБИРАЛАСЯ, ЯК ПРАВИЛО, ЩОРОКУ 1 СІЧНЯ.

4. ПРАВОВА СИСТЕМА

ДІЯЛО ЗВИЧАЄВЕ КОЗАЦЬКЕ ПРАВО, ЯКЕ СКЛАЛОСЯ В XV – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVI СТ.

КОЗАКИ БУЛИ РІВНИМИ ПЕРЕД ЗАКОНОМ, РІВНИМИ У ПРАВІ КОРИСТУВАТИСЯ ЗЕМЛЕЮ Й ІНШИМИ УГІДДЯМИ, БРАТИ УЧАСТЬ У РАДАХ, ОБИРАТИ СТАРШИНУ.

В цілому можна виділити 8 козацьких січей:

№/п	Назва Січі	Час існування
1.	Томаківська	70-ті XVI ст. – 1593
2.	Базавлуцька	1593 – 1638
3.	Микитинська	1639 – 1652
4.	Чортомлицька	1652 – 1709
5.	Кам'янська	1709 – 1711, 1730 – 1734
6.	Олешківська	1711 – 1728
7.	Нова (на р. Підпільній)	1734 – 1775
8.	Задунайська	1775 – 1828

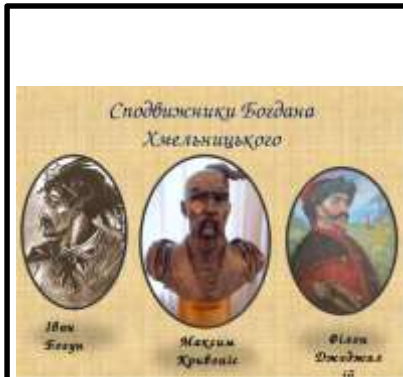
**ПИТАННЯ 3. Національно-визвольна революція
XVII ст.**

Причини

- Посилення феодалного гніту українських селян.
- Пригноблення української шляхти та міщан із боку польської адміністрації.
- Залежне становище реєстрового козацтва від польських урядовців.
- Спроба польського уряду ліквідувати Запорозьку Січ.
- Поширення унії і насильницьке запровадження католицизму.
- Загострення національних протиріч

Рушійні сили

- Козацтво.
- Селянство.
- Міщани.
- Частина української шляхти
- Православне духовенство

Характерні ознаки

- Значне піднесення свідомості українського народу.
- Високий рівень організації.
- Охоплення воєнними діями більшої частини території та населення України.
- Відхід частини етнічних українських земель під протекторат Польщі та Москви (з 1654 р.)

Цілі

- Ліквідація польського і будь-якого іншого панування.
- Звільнення від релігійно-національного гноблення.
- Ліквідація магнатського землеволодіння, фільварково-панщинної системи господарства, кріпацтва, завоювання особистої свободи і права власності на землю.
- Утворення незалежної соборної української держави

Перебіг національно-визвольної революції

1648 – 1649 рр.

- Повстання на Запорозькій Січі.
- Перемога козаків під Жовтими Водами (квітень 1648 р.),
- Розгром польського війська під Корсунем Б. Хмельницьким (травень 1648 р.)
- Розгром козаками польського війська під Пилявцями (вересень 1648 р.)
- Облога козацькими військами м. Львова та Замостя (жовтень 1648 р.)
- Успішні дії козацького війська проти польської армії під Збаражем (липень 1649 р.) та Зборовим (серпень 1649 р.). Зборівська угода (8 серпня 1649 р.).

1650 – 1651 рр.

- Поразка козацького війська під Берестечком (червень 1651 р.)
- Підписання Білоцерківського договору, що обмежував права гетьмана та козацтва, зменшував територію Гетьманщини (18 вересня 1651 р.)

1652 – 1654 рр.

- Розгром 60 тис. польського війська козаками під Батогом (травень 1652 р.) – відновлено дію Зборівського договору
- Молдавський похід Б. Хмельницького.
- Оточення козаками польської армії під Жванцем (вересень 1652 р.)
- Переяславська Рада (січень 1654 р.).
- Березневі статті (березень 1654 р.)

1655 – 1657 рр.

- Героїчна оборона Умані загонами І. Богуна.
- Звільнення Брацлавщини від поляків.
- Спільний успішний похід запорожців і донських козаків на Кримське ханство.
- Успішні військові дії козацько-московського війська у Великому князівстві Литовському (здобули Вільно, Ковно, Гродно).
- Перемога козаків і росіян над поляками під Городком.
- Спільні успішні дії України і Семиграддя проти Польщі.
- Смерть Богдана Хмельницького

Українсько-польські договори періоду Національно-визвольної революції

Зборівський договір

8 серпня 1649 р.

Укладений внаслідок вимоги кримського хана після успішних боїв козаків під м. Зборовим

УМОВИ:

- ЗБІЛЬШЕННЯ РЕЄСТРОВОГО КОЗАЦЬКОГО ВІЙСЬКА ДО 40 ТИСЯЧ; ВСІ, ХТО НЕ ВВІЙШЛИ ДО РЕЄСТРУ, ПОВЕРТАЮТЬСЯ В ПОПЕРЕДНІЙ СТАН.
- КИЇВСЬКЕ, ЧЕРНІГІВСЬКЕ, БРАЦЛАВСЬКЕ ВОЄВОДСТВА ПЕРЕХОДЯТЬ ПІД ПРОТЕКТОРАТ КОЗАКІВ.
- НА КОЗАЦЬКІЙ ТЕРИТОРІЇ ВЛАДА ПОЛЯКІВ ОБМЕЖУЄТЬСЯ.
- РЕЗИДЕНЦІЯ ГЕТЬМАНА – МІСТО ЧИГИРИН.
- ПОЛЬСЬКИЙ КОРОЛЬ МАЄ ПРАВО ПРИЗНАЧАТИ НА АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСАДИ В КОЗАЦЬКИХ ВОЄВОДСТВАХ ШЛЯХТИЧІВ ПРАВОСЛАВНОГО ВІРОСПОВІДАННЯ.
- УЧАСНИКАМ ВОЄННИХ ДІЙ ОГОЛОШУЄТЬСЯ АМНІСТІЯ.
- ЗАБОРОНА ВІДКРИВАТИ ЄЗУЇТСЬКІ ШКОЛИ НА КОЗАЦЬКІЙ ТЕРИТОРІЇ.
- КИЇВСЬКОМУ МИТРОПОЛИТУ НАДАВАЛОСЯ МІСЦЕ В ПОЛЬСЬКОМУ СЕНАТІ

Білоцерківський договір

18 вересня 1651 р.

Укладений внаслідок поразки українців під м. Берестечком

УМОВИ:

- СКОРОЧЕННЯ КОЗАЦЬКОГО РЕЄСТРОВОГО ВІЙСЬКА ДО 20 ТИС. ОСІБ.
- МАГНАТИ І ШЛЯХТА ПОВЕРТАЮТЬ СВОЇ МАЄТКИ.
- КОЗАЦЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЗАЛИШАЄТЬСЯ ТІЛЬКИ В КИЇВСЬКОМУ ВОЄВОДСТВІ.
- СЕЛЯНИ ПОВЕРТАЮТЬСЯ НА ПОСТІЙНІ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДО ПОПЕРЕДНЬОГО СТАНУ.
- ГЕТЬМАН ПОЗБАВЛЯЄТЬСЯ ПРАВА ЗНОСИН ІЗ ІНШИМИ ДЕРЖАВАМИ.
- ЧИГИРИН НА ОСНОВІ ПРИВІЛЕЮ КОРОЛЯ ЗАЛИШАВСЯ ЗА ГЕТЬМАНОМ.
- Б. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ЗАЛИШАВСЯ ГЕТЬМАНОМ, АЛЕ ПІСЛЯ ЙОГО СМЕРТІ ПОЛЬСЬКИЙ КОРОЛЬ БУДЕ ПРИЗНАЧАТИ І ЗВІЛЬНЯТИ ГЕТЬМАНІВ

Жванецька угода

5 грудня 1653 р.

Укладений після битви під м. Жванцем на Поділлі

УМОВИ ПОВТОРЮЮТЬ
ЗБОРІВСЬКИЙ ДОГОВІР

Березневі статті та їх оцінка

У березні 1654 р. козацька делегація, відправлена до Москви гетьманом Б. Хмельницьким, передала на розгляд російській стороні проект договору з 23 пунктів. У відповідь на пропозиції української сторони цар затвердив 11 статей, а також видав жалувані грамоти різним станам України, в яких затверджувалися їх давні права

Кожна зі сторін розуміла зміст договору і перспективи подальших взаємостосунків по-різному. Російська – приєднання України є продовженням територіального об'єднання руських земель. Українська – відносини з Росією будуть такими ж як з Річчю Посполитою (польський король гарантував певні права українській шляхті)

Основні засади Березневих статей

- Україна увійшла до складу Росії на правах широкої автономії
- Україна займала територію Київського, Брацлавського, Чернігівського воєводств; мала республіканську форму правління
- Встановлений 60-ти тисячний козацький реєстр
- Введена платня старшині
- Збережено місцеву адміністрацію, що збирала податки для царської казни
- Підтверджувались права і привілеї володіння Запорозького війська та української шляхти
- Підтверджувалось право війська Запорізького обирати гетьмана
- Гетьман міг вести переговори з іншими державами, крім Польщі, Туреччини
- Царські воєводи не втручались у внутрішні справи України
- Зберігались права київського митрополита
- Встановлювались військові застави на кордоні України з Польщею та у фортеці Кодак

Характерні ознаки української козацької держави

Політична влада.

Її уособлювала козацька старшина. На вершині її ієрархічної піраміди був гетьман. Вищим законодавчим органом влади була Загальна Рада. Вища виконавча влада належала кошу. Розподіл владних повноважень був умовним

Військо.

Його чисельність у період національно-визвольної революції досягла 100 -150 тис. Формувалося воно на принципах добровільності

Фінансова система та податки.

Був створений фінансовий орган – Державний скарб Війська Запорізького. Генеральний підскарбій керував фінансами козацького війська, розподілом грошових і натуральних податків

Політично-адміністративний устрій.

Його утворював своєрідний старшинський уряд: військова рада, Рада генеральної старшини, полкова і сотенна адміністрація, курінні і городові отамани

Суд і судочинство, правова система.

Продовжували діяти Литовські статuti, Магдебурзьке право, посилювався вплив козацького звичаєвого права. З'явилося нове джерело права – гетьманські універсали.

Чітко окреслена територія.

Однак вона не була стабільною через військово-політичну ситуацію

Зміни соціально-економічного устрою.

Була ліквідована велика земельна власність польської шляхти. Селянсько-козацьке дрібне землеволодіння стало основним. Козацтво перетворилося на привілейований стан суспільства

Міжнародні зв'язки.

Українська держава вже в перший рік свого існування здобула широке міжнародне визнання. Вона закріпилась на міжнародній арені, як суверенна, незалежна держава

Структура влади в Українській гетьманській державі

Причини поразки української національної революції XVII ст.

- Відсутність досвіду державного будівництва в еліти, котра очолила боротьбу
- Перебування у зародковому стані на початок революції національної державної ідеї, що зумовило політику автономізму її керівництва у 1648 р.
- Зрада національним інтересам з боку панівного класу суспільства
- Постійна агресія (в різних формах) з боку інших країн, що була спрямована на ліквідацію самостійності України
- Переважання в свідомості значної частини старшин особистих інтересів над державними
- Ліквідація встановленого Б. Хмельницьким спадкового гетьманату й утвердження республікансько-олігархічної форми правління, що зумовило слабкість центральної влади і всевладдя старшин на місцях
- Прорахунки у внутрішній політиці гетьманів, які провокували загострення соціально-політичної боротьби

ВИСНОВОК

Національно-визвольна революція українського народу XVII ст. відродила у нашого народу почуття гідності, гордості, рішучості та необхідності боротьби за свої інтереси, привела до глибоких якісних змін у політичному, соціально-економічному і духовному житті українського суспільства. Героїчна постать Богдана Хмельницького була й залишається символом боротьби за свободу, незалежність і соборність України

ПИТАННЯ 4. РУЇНА

Руїна

Період від смерті Богдана Хмельницького до початку гетьманування Івана Мазепи історики називають *Руїною*, яка характеризувалася внутрішньою боротьбою козацької старшини за владу та іноземним вторгненням в Україну

ПРИЧИНИ РУЇНИ

ВІДСУТНІСТЬ
ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО
ЛІДЕРА, ЯКИЙ БИ МІГ
ПРОДОВЖИТИ СПРАВУ
БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ПІСЛЯ ЙОГО СМЕРТІ

РОЗКОЛ СЕРЕД
УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ З
ПИТАНЬ
ВНУТРІШНЬОЇ І
ЗОВНІШНЬОЇ
ПОЛІТИКИ: ЧАСТИНА
ОРІЄНТУВАЛАСЯ НА
МОСКВУ, ЧАСТИНА -
НА РІЧ ПОСПОЛИТУ

НЕЗДАТНІСТЬ
СТАРШИНИ
ПОСТАВИТИ
ДЕРЖАВНІ ІНТЕРЕСИ
НАД ОСОБИСТИМИ

ГОСТРІ СОЦІАЛЬНІ КОНФЛІКТИ,
НЕБАЖАННЯ РЯДОВОГО
КОЗАЦТВА І СЕЛЯНСТВА
ПІДПОРЯДКОВУВАТИСЯ БУДЬ-
ЯКОМУ УРЯДУ

ВТРУЧАННЯ У ВНУТРІШНІ СПРАВИ
УКРАЇНИ ТА БЕЗПОСЕРЕДНЯ АГРЕСІЯ З
БОКУ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ, МОС-
КОВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ОСМАНСЬКОЇ
ІМПЕРІЇ ТА КРИМСЬКОГО ХАНСТВА

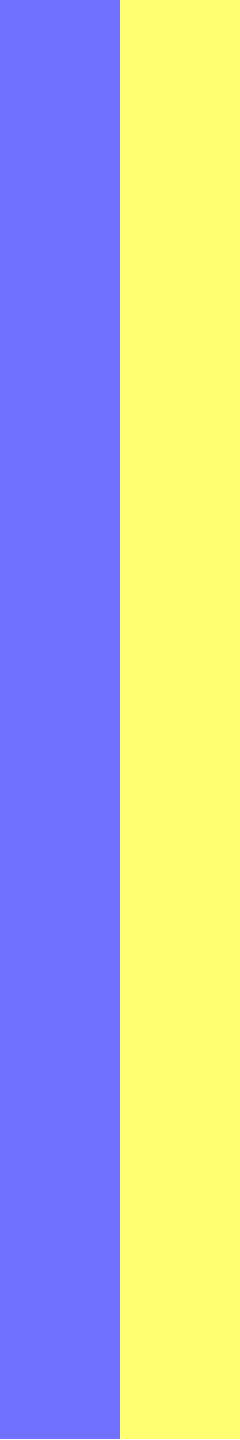
ВИСНОВОК

Смерть Б. Хмельницького в 1657 р. поклала початок періоду глибокої кризи української державності, фактичної громадянської війни – періоду Руїни. За Андрусівським перемир'ям 1667 р. Польща і Московщина розділили Україну по Дніпру

ЛЕКЦІЯ 4. УКРАЇНА У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЙ

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

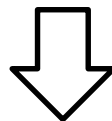
1. Бойко О.Д. Історія України: Навч. посібн. – К.: «Академвидав», 2008.– С. 40–94.
2. Історія України / Відпов. ред. Ю. Сливка; Кер. авт. кол. О. Зайцев. - Львів: Світ, 2003. – С.55–94.
3. Каденюк О.С. Історія та культура України. – Кам'янець-Подільський: ЗВО ПДУ. 2022. – 488 с.
<http://188.190.33.55:7980/jspui/handle/123456789/9795>
4. Каденюк О. Аграрна історія. Навчальний підручник. GLEBEedit. Riga. 2019. - 310 с.
5. Каденюк О.С., Нестеренко В.А., Сажко В.В., Завадська І.А., Михайлик А.О. Історія та культура України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – Кам'янець-Подільський.: ПДАТУ. – 2018. – 311 с.
<http://188.190.33.55:7980/jspui/handle/123456789/9795>
6. Історія України та її державності / За наук. ред. Л.Є. Дешинського. – Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2005. – С. 29–63.
7. Субтельний О. Історія України. – К., 1993. – С. 37– 93.

ПИТАННЯ 1. УКРАЇНА В СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПОЛІТИЧНИЙ УСТРІЙ ГЕТЬМАНЩИНИ

ГЕТЬМАН

ОБРАННЯ НА ВУЗЬКІЙ
СТАРШИНСЬКІЙ РАДІ

УХВАЛЕННЯ НА
ГЕНЕРАЛЬНІЙ
ВІЙСЬКОВІЙ РАДІ

ЗАТВЕРДЖЕННЯ
ЦАРЕМ

10 полків

СТАРОДУБСЬКИЙ,
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ, НІЖИНСЬКИЙ,
ПРИЛУЦЬКИЙ, КИЇВСЬКИЙ,
ГАДЯЦЬКИЙ, ПЕРЕЯСЛАВСЬКИЙ,
ЛУБЕНСЬКИЙ, МИРГОРОДСЬКИЙ,
ПОЛТАВСЬКИЙ

ФІНАНСОВО-ПОДАТКОВА СИСТЕМА ГЕТЬМАНЩИНИ

СКАРБНИЦЯ ВІЙСЬКОВА

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПІДСКАРБІЙ

**ПОДАТКИ НА МЛИНИ ТА
БРОВАРНІ**

**ВІДКУПИ НА ГОРІЛКУ,
ДЬОГОТЬ І ТЮТЮН**

**ПРОЇЗНІ, ТРАНЗИТНІ ТА
ВНУТРІШНІ МИТНІ ЗБОРИ**

**СИСТЕМА ПРЯМОГО
ОПОДАТКУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ**

***НАТУРАЛЬНА ДАНИНА НА ВІЙСЬКО, ПОЗЕМЕЛЬНИЙ ЧИНШ, ПОДАТКИ ЗА
ВИРОБНИЦТВО АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ, ЗА КОРИСТУВАННЯ МЛИНАМИ,
~~ПРОДАЖ ТЮТЮНУ~~***

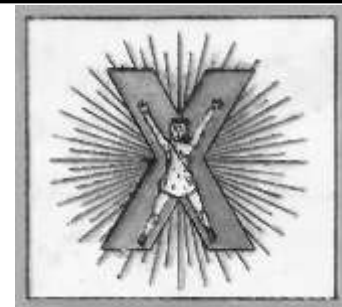
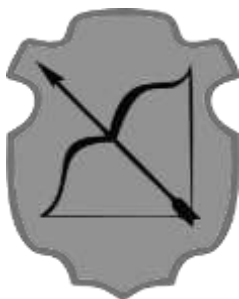
АДМІНІСТРАТИВНО-ПОЛІТИЧНИЙ УСТРІЙ СЛОБІДСЬКОЇ УКРАЇНИ

ПОЛКОВНИКИ

ПОЛКИ

Кожен полк одержував
царську жалувану грамоту

ХАРКІВСЬКИЙ, ІЗЮМСЬКИЙ,
ОСТРОЗЬКИЙ, СУМСЬКИЙ,
ОХТИРСЬКИЙ

ОБРАННЯ
ПОЛКОВНИКІВ
ПОЛКАМИ

ПОГОДЖЕННЯ
ВОЄВОДОЮ

ЗАТВЕРДЖЕННЯ
ЦАРЕМ

ІВАН СТЕПАНОВИЧ МАЗЕПА

ГЕТЬМАН ВІЙСЬКА ЗАПОРОЗЬКОГО

1687-1709

НАРОДИВСЯ 1639 Р. НЕПОДАЛІК БІЛОЇ ЦЕРКВИ В СЕЛІ МАЗЕПИНЦІ, У СІМ'І УКРАЇНСЬКОГО ШЛЯХТИЧА.

ОСВІТА: КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ, ЄЗУЇТСЬКА КОЛЕГІЯ У ВАРШАВІ.

ПРИДВОРНИЙ ПОЛЬСЬКОГО КОРОЛЯ ЯНА КАЗИМИРА.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТИ В НІМЕЧЧИНІ, ІТАЛІЇ, ФРАНЦІЇ, НІДЕРЛАНДАХ.

У 1669 Р. І. С. МАЗЕПА НА СЛУЖБІ У ГЕТЬМАНА П. ДОРОШЕНКА І НЕВДОВЗІ СТАВ ГЕНЕРАЛЬНИМ ОСАВУЛОМ.

ПРИЄДНАВШИСЬ ДО ГЕТЬМАНА І. САМОЙЛОВИЧА, ВІН ТАКОЖ ПОСІВ ПОСАДУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ОСАВУЛА. ПІСЛЯ УСУНЕННЯ ВІД ВЛАДИ І. САМОЙЛОВИЧА В 1687 Р. ОБРАНИЙ ГЕТЬМАНОМ

ВНУТРІШНЯ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ГЕТЬМАНА І. МАЗЕПИ

ВНУТРІШНЯ

**АВТОРИТАРНИЙ СТИЛЬ
ПОЛІТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ**

**ВПРОВАДЖЕННЯ
ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ
СТАНДАРТІВ ПОЛІТИЧНОГО
ЖИТТЯ**

**ОПОРА НА КОЗАЦТВО І
СТАРШИНУ**

**ВИХОВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ**

**РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ Й
ОСВІТИ**

ЗОВНІШНЯ

**ПІДПИСАННЯ КОЛОМАЦЬКИХ
СТАТЕЙ (1687 Р.)**

**ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНА
СПІВПРАЦЯ З РОСІЄЮ (11 походів)**

**ТАЄМНІ ВІДНОСИНИ З
ПОЛЬСЬКИМ КОРОЛЕМ
СТАНІСЛАВОМ ЛЕЩИНСЬКИМ
(1705)**

**ТАЄМНИЙ ДОГОВІР ІЗ
ШВЕЦІЄЮ (1706)**

**МАЗЕПА, КАРЛ XII ТА
ЛЕЩИНСЬКИЙ УКЛАЛИ
ТАЄМНИЙ ДОГОВІР ПРОТИ РОСІЇ
(1708)**

УМОВИ КОЛОМАЦЬКИХ СТАТЕЙ

ГЕТЬМАН НЕ МАВ ПРАВА ЗНІМАТИ З
ПОСАД ГЕНЕРАЛЬНУ СТАРШИНУ БЕЗ
ДОЗВОЛУ ЦАРЯ

ВІЙСЬКУ ЗАПОРІЗЬКОМУ
ЗАБОРОНЯЛОСЯ МАТИ БУДЬ-ЯКІ
ВІДНОСИНИ З ІНШИМИ ДЕРЖАВАМИ

КОЗАЦЬКА ВЕРХІВКА ПОВИННА
СПРИЯТИ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИМ
ШЛЮБАМ

ОКРІМ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК У КИЄВІ,
ПЕРЕЯСЛАВІ, НІЖИНІ, ВВОДИВСЯ
ПОЛК ДО ГЕТЬМАНСЬКОЇ
РЕЗИДЕНЦІЇ – БАТУРИНА

НА ПІВДЕННИХ КОРДОНАХ
БУДУВАЛИСЯ ФОРТЕЧНІ
УКРІПЛЕННЯ

МАЛОРОСІЯ Є ЛИШЕ ЧАСТИНОЮ
“ІХ ЦАРСКОГО ПРЕСВЕТЛОГО
ВЕЛИЧЕСТВА САМОДЕРЖАВНОЇ
ДЕРЖАВЫ”

ПОЛТАВСЬКА БИТВА 1709

ГОЛОВНІ СИЛИ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ СКЛАДАЛИ 42 ТИС. СОЛДАТІВ ТА 72 ГАРМАТИ.

ШВЕДИ МАЛИ 30 ТИС. СОЛДАТІВ ТА 32 ГАРМАТИ.

27 червня 1709 р. шведська армія Карла XII та І. Мазепа зазнали поразки

ЛІКВІДАЦІЯ ГЕТЬМАНЩИНИ

ОСНОВНІ ЕТАПИ

- **I етап (1708 – 1727 рр.) – форсований наступ на українську автономію**
- **II етап (1727 – 1734 рр.) – повернення Україні частини прав і вольностей**
- **III етап (1734 – 1750 рр.) – посилення імперського тиску**
- **IV етап (1750 – 1764 рр.) – тимчасове уповільнення процесу російської експансії**
- **V етап (1764 – 1783 рр.) – остаточна ліквідація української автономії**

ЛІКВІДАЦІЯ ГЕТЬМАНЩИНИ. ПЕРША МАЛОРОСІЙСЬКА КОЛЕГІЯ

1722 р. – СТВОРЕННЯ МАЛОРОСІЙСЬКОЇ КОЛЕГІЇ ЗА НАКАЗОМ ПЕТРА І ЗАМІСТЬ МАЛОРОСІЙСЬКОГО НАКАЗУ (ЗНАХОДИВСЯ В МОСКВІ) ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ УКРАЇНСЬКОГО ГЕТЬМАНА ПІДПОРЯДКУВАННЯ ЙОГО ЗАГАЛЬНОРОСІЙСЬКІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ. У 1727 р. ПРИПИНИЛА СВОЮ ДІЯЛЬНІСТЬ

**1727 р. – ВІДНОВЛЕННЯ ВЛАДИ
ГЕТЬМАНА.**

**1727 – 1734 рр. – ОБРАННЯ
ГЕТЬМАНОМ Д. АПОСТОЛА**

**1750 р. – ОБРАННЯ ГЕТЬМАНОМ
К. РОЗУМОВСЬКОГО,
ЯКИЙ у 1764 р. СКЛАВ СВОЇ
ПОВНОВАЖЕННЯ. ОСТАТОЧНА
ЛІКВІДАЦІЯ ГЕТЬМАНЩИНИ**

ЛІКВІДАЦІЯ ГЕТЬМАНЩИНИ. ДРУГА МАЛОРОСІЙСЬКА КОЛЕГІЯ

1764 р. – УТВОРЕННЯ ДРУГОЇ МАЛОРОСІЙСЬКОЇ КОЛЕГІЇ НА
ЧОЛІ З П. РУМЯНЦЕВИМ

ОСНОВНІ ЗАХОДИ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПЕРЕПИС
МАЛОРОСІЇ, ВВЕДЕННЯ
РЕКРУТСЬКОГО НАБОРУ

ВВЕДЕННЯ РУБЛЬОВОГО
ПОДАТКУ, ЗАМІНА ЙОГО НА
ПОДУШНИЙ ПОДАТОК

ПОШИРЕННЯ В УКРАЇНІ
РОСІЙСЬКОГО КРІПОСНОГО
ПРАВА

УТВОРЕННЯ ТРЬОХ
НАМІСНИЦТВ – КИЇВСЬКОГО,
ЧЕРНІГІВСЬКОГО ТА
НОВГОРОД-СІВЕРСЬКОГО

СКАСУВАННЯ ТРАДИЦІЙНОГО КОЗАЦЬКОГО
ПОЛКОВОГО УСТРОЮ І ПЕРЕТВОРЕННЯ
ДЕСЯТИ УКРАЇНСЬКИХ КОЗАЦЬКИХ ПОЛКІВ
ТА П'ЯТИ СЛОБІДСЬКИХ НА РЕГУЛЯРНІ
КАВАЛЕРІЙСЬКІ ПОЛКИ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ

МАНІФЕСТОМ КАТЕРИНИ ІІ
ВІД 3 СЕРПНЯ 1775 р.
ЛІКВІДОВАНО ЗАПОРОЗЬКУ
СІЧ

У 1786 р. ДРУГА МАЛОРОСІЙСЬКА КОЛЕГІЯ ПРИПИНИЛА СВОЄ
ІСНУВАННЯ

ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ГЕТЬМАНЩИНИ

1. ПРОІСНУВАЛА 115 РОКІВ І ВІДІГРАЛА ВАЖЛИВУ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.
2. ЗАХИСТИЛА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ВІД АСИМІЛЯЦІЇ, ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА НАЦІОНАЛЬНО-РЕЛІГІЙНИХ УТИСКІВ З БОКУ ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ.
3. НЕЗВАЖАЮЧИ НА ВТРУЧАННЯ РОСІЙСЬКИХ ЧИНОВНИКІВ, КЛЮЧОВІ ПОСАДИ В ГЕТЬМАНЩИНІ ОБІЙМАЛИ САМЕ УКРАЇНЦІ.
4. ГЕТЬМАНЩИНА СТВОРИЛА УМОВИ ДЛЯ ОСТАТОЧНОГО СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, РОЗВИТКУ ЙОГО МОВИ ТА КУЛЬТУРИ.
5. ЧИМАЛО НАЩАДКІВ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ СТАЛИ ВИДАТНИМИ УКРАЇНСЬКИМ ДІЯЧАМИ, ЯКІ ПРОДОВЖИЛИ БОРотьБУ ЗА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

ПРИЧИНИ ЛІКВІДАЦІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ

ПІСЛЯ ЛІКВІДАЦІЇ ГЕТЬМАНЩИНИ
ЗАПОРОЖЖЯ ЗАЛИШАЛОСЯ ЄДИНОЮ
АВТОНОМНОЮ ТЕРИТОРІЄЮ, ЩО
СУПЕРЕЧИЛО ПОЛІТИЦІ РОСІЙСЬКОЇ
ІМПЕРІЇ

ЗАПОРІЖЖЯ – ВАЖЛИВИЙ ОСЕРЕДОК
АНТИФЕОДАЛЬНОГО РУХУ НА
УКРАЇНІ

ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ РОСІЙСЬКО-ТУРЕЦЬКОЇ ВІЙНИ 1768–1774 рр.
ЗАПОРОЖЖЯ ВТРАТИЛО ЗНАЧЕННЯ ВАЖЛИВОГО ПУНКТУ В БОРОТЬБИ
ПРОТИ ТУРКІВ І ТАТАР

П.І. КАЛНИШЕВСЬКИЙ – 20 ЧЕРВНЯ 1690 р. /
ЛИПЕНЬ 1691, с. ПУСТОВІЙТІВКА, ЛУБЕНСЬКИЙ
ПОЛК, ГЕТЬМАНЩИНА (НИНІ РОМЕНСЬКИЙ
РАЙОН, СУМСЬКА ОБЛАСТЬ, УКРАЇНА) –
31 ЖОВТНЯ (13 ЛИСТОПАДА) 1803 р.,
(СОЛОВЕЦЬКИЙ МОНАСТИР, РОСІЙСЬКА
ІМПЕРІЯ) – ОСТАННІЙ КОШОВИЙ ОТАМАН
ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ У 1762 ТА 1765-1775 рр.

ГАЙДАМАЦЬКИЙ РУХ

ГАЙДАМАКИ — (ВІД ТУР. HAJDAMAK — БРОДНИК, КОЧІВНИК, РОЗБІЙНИК) — САМОНАЗВА НАРОДНИХ ПОВСТАНЦІВ НА ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ, ЩО ЗАЛИШАЛАСЯ ДО КІНЦЯ XVIII СТОЛІТТЯ ПІД ВЛАДОЮ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ

ГАЙДАМАЦЬКИЙ РУХ – ЯВИЩЕ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ, ЗУМОВЛЕНЕ СОЦІАЛЬНИМИ, РЕЛІГІЙНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ РЕАЛІЯМИ УКРАЇНИ XVIII СТ., НАСАМПЕРЕД УСКЛАДНЕННЯМ ВНУТРІШНЬО-ПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ В ПРАВОБЕРЕЖНІЙ ЧАСТИНІ ГЕТЬМАНЩИНИ ПІСЛЯ ЇЇ ПІДПОРЯДКУВАННЯ РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ (1715 – 1789 рр.)

МЕТА – БОРОТЬБА ЗА ВІРУ ПРАВОСЛАВНУ ТА ПОВЕРНЕННЯ ДО СОЦІАЛЬНИХ ЗАВОЮВАНЬ ДОБИ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1648–1676 рр.

СОЦІАЛЬНА БАЗА

СЕЛЯНСТВО, РЕМІСНИКИ, МІЩАНИ		ЧАСТИНА ДРІБНОЇ ШЛЯХТИ
ЧЕРНЕЦТВО ПРАВОСЛАВНИХ МОНАСТИРІВ		ОКРЕМІ ПОМІЩИКИ І ПРАВОСЛАВНЕ ДУХОВЕНСТВО
ЗЛЮМПЕНІЗОВАНІ ЕЛЕМЕНТИ		ЗАПОРІЗЬКЕ КОЗАЦТВО

ОРГАНІЧНИЙ ЗВ'ЯЗОК ІЗ РОЗВИТКОМ ГАЙДАМАЦЬКОГО РУХУ МАЛА КОЛІЇВЩИНА 1768 р. – ЯКІСНО НОВИЙ ВІЯВ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНЦІВ У XVIII СТ.

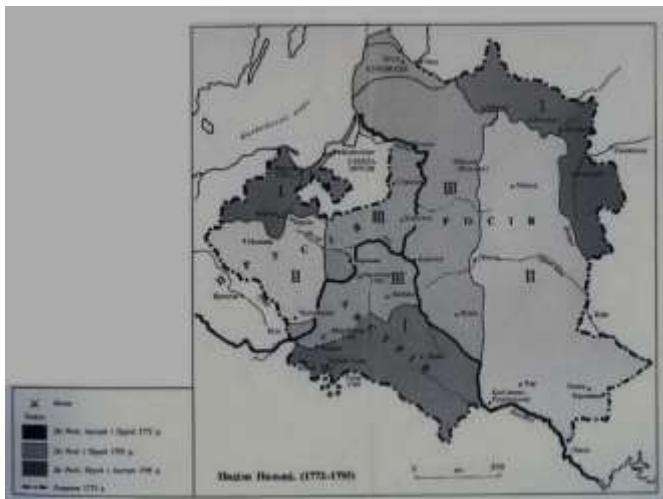
ПОДІЛИ ПОЛЬЩІ

*ПОДІЛИ ПОЛЬЩІ – ТРИ ПОДІЛИ ТЕРИТОРІЇ ПОЛЬЩІ МІЖ СУСІДНІМИ ДЕРЖАВАМИ
(1772, 1793, 1795 pp.)*

У 1772 р. АВСТРІЯ, РОСІЯ І ПРУСІЯ ЗДІЙСНИЛИ **ПЕРШИЙ ПОДІЛ** РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ. АВСТРІЯ АНЕКСУВАЛА ОБЛАСТЬ НА ПІВНІЧ ВІД УГОРЩИНИ, ПРУСІЯ ПРИЄДНАЛА БІЛЬШУ ЧАСТИНУ ПОЛЬСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ МІЖ ПОМЕРАНІЄЮ ТА СХІДНОЮ ПРУССЕЮ, РОСІЯ ЗАХОПИЛА ПІВНІЧНО-СХІДНУ ЧАСТИНУ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ

ДРУГИЙ ПОДІЛ. У 1793 р. ПРУСІЯ ЗАХОПИЛА ОБЛАСТЬ З МІСТАМИ ГДАНСЬК, ТОРУНЬ І ПОЗНАНЬ, РОСІЯ ПРИЄДНАЛА ПРАВОБЕРЕЖНУ УКРАЇНУ

У 1795 р. **ТРЕТІЙ ПОДІЛ** ПОЛЬЩІ. ЗГІДНО З НИМ ДО АВСТРІЇ ВІДІЙШЛА ТЕРИТОРІЯ НА ПІВДНІ ТА ПІВДЕННОМУ-СХОДІ ВІД ВАРШАВИ РАЗОМ З м. КРАКОВОМ, ДО ПРУССІЇ – ВАРШАВА З ПРИЛЕГЛИМИ ЗЕМЛЯМИ, ДО РОСІЇ – ЗАХІДНІ УКРАЇНСЬКІ ТА БІЛОРУСЬКІ, А ТАКОЖ ЛИТОВСЬКІ ЗЕМЛІ

РУХ УКРАЇНСЬКИХ АВТОНОМІСТІВ

**УКРАЇНСЬКИЙ ОПОЗИЦІЙНИЙ РУХ КІНЦЯ XVIII – ПОЧАТКУ XIX ст.
ЯКИЙ ПРАГНУВ ВІДРОДИТИ УТРАЧЕНУ АВТОНОМІЮ УКРАЇНИ В
СКЛАДІ РОСІЇ**

В. КАПНІСТ (1758–1823)

**ОПОРА НА ІСТОРИЧНІ ТРАДИЦІЇ,
ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ**

**ПРАГНЕННЯ ЗБЕРЕГТИ МІСЦЕВУ ПРАВОВУ
СИСТЕМУ, ЩО ҐРУНТУВАЛАСЯ НА
ЛИТОВСЬКИХ СТАТУТАХ**

**СПРОБА ВІДНОВЛЕННЯ ЗНИЩЕНОЇ ЦАРИЗМОМ
КОЗАЦЬКОЇ АРМІЇ**

**ЗАСУДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ПОНЕВОЛЕННЯ
ВІТЧИЗНИ ТА КРІПОСНОГО ПРАВА**

МАСОНСТВО — МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИЙ РУХ У ВИГЛЯДІ ЗАКРИТОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ПРИНЦИПИ МАСОНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

НЕВТРУЧАННЯ В ПОЛІТИКУ

**ОБ'ЄДНАННЯ ВСІХ НАРОДІВ СВІТУ НА
ОСНОВІ БРАТСТВА, РІВНОСТІ,
ВЗАЄМОДОПОМОГИ В РОЗУМНЕ
СУСПІЛЬСТВО**

**УДОСКОНАЛЕННЯ ЛЮДИНИ, ЇЇ ВНУТРІШНЬОГО СВІТУ ЯК СПОСОБУ ВДОСКОНАЛЕННЯ
СУСПІЛЬСТВА Й ПОЗБАВЛЕННЯ ЇЇ ВІД НЕДОЛІКІВ СВОЄЮ ВИСОКОМОРАЛЬНОЮ ПОВЕДІНКОЮ**

НАЙВІДОМІШІ ОРГАНІЗАЦІЇ (ЛОЖІ) МАСОНІВ В УКРАЇНІ

**1817 р. м. ОДЕСА «ПОНТ
ЕВКСІНСЬКИЙ»**

**1818 р. м. ПОЛТАВА «ЛЮБОВ ДО
ІСТИНИ»**

1818-1822 рр. м. КИЇВ ЛОЖА «ОБ'ЄДНАННЯ СЛОВ'ЯН»

**МАЛОРОСІЙСЬКЕ ТОВАРИСТВО (1821 –1822 рр.) — ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА
ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯКА ВИКОРИСТОВУВАЛА ДОСВІД МАСОНСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ. НА ВІДМІНУ ВІД МАСОНСЬКИХ ЛОЖ ВОНО ДІЯЛО
НЕЛЕГАЛЬНО Й СТАВИЛО ЗА МЕТУ ВИБОРОТИ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ**

ДЕКАБРИСТИ І “ПІВДЕННЕ ТОВАРИСТВО”

У 1821 Р. У М. ТУЛЬЧИНІ НА ПОДІЛЛІ УТВОРИЛОСЬ “ПІВДЕННЕ ТОВАРИСТВО” ДЕКАБРИСТІВ, ГОЛОВОЮ ЯКОГО БУВ ПОЛКОВНИК П. ПЕСТЕЛЬ. “ПІВДЕННЕ ТОВАРИСТВО” МАЛО СВОЇ ОСЕРЕДКИ У КАМ’ЯНЦІ Й ВАСИЛЬКОВІ

П. ПЕСТЕЛЬ

С. МУРАВИЙОВ-
АПОСТОЛ

С. ВОЛКОНСЬКИЙ

ПРОГРАМНІ ЗАСАДИ

БАЙДУЖІСТЬ ДО ПРОБЛЕМ
УКРАЇНИ

ВСТАНОВЛЕННЯ
РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО ПРАВЛІННЯ

БЕЗПЛАТНЕ НАДІЛЕННЯ СЕЛЯН
ЗЕМЛЕЮ З ДЕРЖАВНОГО ФОНДУ

РІВНІСТЬ ГРОМАДЯН ПЕРЕД
ЗАКОНОМ

НЕГАЙНЕ ПОВАЛЕННЯ
САМОДЕРЖАВСТВА

ЗНИЩЕННЯ КРІПОСНОГО ПРАВА

ОБМЕЖЕННЯ ПОМІЩИЦЬКОГО
ЗЕМЛЕВОЛОДІННЯ

СВОБОДА СЛОВА, ДРУКУ,
ВІРОСПОВІДУВАННЯ

КИРИЛО-МЕФОДІЇВСЬКЕ ТОВАРИСТВО (1845–1847 рр.)

КИРИЛО-МЕФОДІЇВСЬКЕ БРАТСТВО (ТОВАРИСТВО) – УКРАЇНСЬКА ТАЄМНА ПОЛІТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯКА ІСНУВАЛА В КИЄВІ ПРОТЯГОМ ГРУДНЯ 1845 – БЕРЕЗНЯ 1847 рр.

ПРОГРАМНІ ЗАСАДИ

**ЛІКВІДАЦІЯ САМОДЕРЖАВСТВА,
МОНАРХІЇ**

ВСТАНОВЛЕННЯ РЕСПУБЛІКИ

**СКАСУВАННЯ КРІПОСНОГО ПРАВА ТА
СТАНІВ**

**ПОБУДОВА МАЙБУТНЬОГО
СУСПІЛЬСТВА НА ЗАСАДАХ
ХРИСТІЯНСЬКОЇ МОРАЛІ**

**ВСТАНОВЛЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ
ПРАВ І СВОБОД ДЛЯ ГРОМАДЯН**

**РІВНІСТЬ ПРАВ УСІХ СЛОВ'ЯНСЬКИХ
НАРОДІВ ЩОДО ЇХНЬОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВИ, КУЛЬТУРИ ТА
ОСВІТИ**

**СТВОРЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ НА
ПРИНЦИПАХ РІВНОСТІ Й СУВЕРЕННОСТІ НА ЧОЛІ З УКРАЇНОЮ**

ВЕЛИКІ РЕФОРМИ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ ст.

ОЛЕКСАНДР II
(1818 – 1881)

СЕЛЯНСЬКА РЕФОРМА

19 ЛЮТОГО 1861 р. ЦАР ОЛЕКСАНДР II ПІДПИСАВ МАНІФЕСТ І СЕРІЮ ЗАКОНІВ ПРО СКАСУВАННЯ КРІПОСНОГО ПРАВА

ЗВІЛЬНЕННЯ СЕЛЯН
ВІДБУВАЛОСЯ ПОЕТАПНО Й
МАЛО ТРИВАТИ 20 РОКІВ

ТИМЧАСОВО ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ СЕЛЯНИН
ПОВИНЕН БУВ ВИКУПИТИ НАДІЛ, ПІСЛЯ
ЧОГО ВІН СТАВАВ СЕЛЯНИНОМ-
ВЛАСНИКОМ

ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ 20-РІЧНОГО ТЕРМІНУ (1881 р.) БУЛО ПРИЙНЯТО ЗАКОН ПРО
ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ВИКУП, ІНАКШЕ СЕЛЯНИН ВТРАЧАВ ПРАВО НА ЗЕМЕЛЬНИЙ НАДІЛ

ЗЕМСЬКА РЕФОРМА 1864 р.

У ГУБЕРНІЯХ І ПОВІТАХ СТВОРЮВАЛИСЯ
ВИБОРНІ (НА ТРИ РОКИ) ЗЕМСЬКІ УСТАНОВИ

ВИБОРИ ВІДБУВАЛИСЯ НА ОСНОВІ
МАЙНОВОГО ЦЕНЗУ

ЗЕМСТВА НЕ МАЛИ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ Й ВІДАЛИ ЛИШЕ МІСЦЕВИМИ ГОСПОДАРСЬКИМИ ТА
КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІМИ ПРОБЛЕМАМИ

СУДОВА РЕФОРМА 1864 р.

РЕФОРМА ПРОГОЛОШУВАЛА ДЕМОКРАТИЧНІ ПРИНЦИПИ: ВИБОРНІСТЬ МИРОВИХ
СУДДІВ І ПРИСЯЖНИХ ЗАСІДАТЕЛІВ, НЕЗАЛЕЖНІСТЬ І НЕЗМІННІСТЬ СУДДІВ, РІВНІСТЬ
УСІХ ПЕРЕД ЗАКОНОМ, ГЛАСНІСТЬ ТОЩО

ВЕЛИКІ РЕФОРМИ В РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX ст. (II)

РЕФОРМА ОСВІТИ

**1864 р. –
ЗАПРОВАДЖЕНО
ПОЧАТКОВУ ОСВІТУ**

**СТВОРЮВАЛИСЯ КЛАСИЧНІ ТА
РЕАЛЬНІ ЧОЛОВІЧІ Й ЖІНОЧІ
ГІМНАЗІЇ З ПРАВОМ НАВЧАННЯ
ПРЕДСТАВНИКАМ УСІХ СТАНІВ
(ЗА ПЛАТУ)**

**ВИПУСКНИКИ КЛАСИЧНИХ
ЧОЛОВІЧИХ ГІМНАЗІЙ МАЛИ
ПРАВО ВСТУПАТИ ДО
УНІВЕРСИТЕТУ. ВИПУСКНИКИ
ЧОЛОВІЧИХ РЕАЛЬНИХ ГІМНАЗІЙ –
ДО ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ШКОЛИ**

ВІЙСЬКОВА РЕФОРМА

**ПОДІЛ ТЕРИТОРІЇ
КРАЇНИ НА 10
ВІЙСЬКОВИХ ОКРУГІВ**

**ВВЕДЕНО ЗАГАЛЬНУ ВІЙСЬКОВУ
ПОВИННІСТЬ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ,
ЯКІ ДОСЯГЛИ 21-РІЧНОГО ВІКУ,
ВСТАНОВЛЕНО НОВІ СТРОКИ
СЛУЖБИ**

**СТВОРЕНО МЕРЕЖУ
ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ –
ГІМНАЗІЙ, УЧИЛИЩ,
АКАДЕМІЙ**

МІСЬКА РЕФОРМА 1870 р.

**СТВОРЮВАЛИСЯ ВИБОРНІ
(НА 4 РОКИ) МІСЬКІ ДУМИ ЯК
РОЗПОРЯДЧІ ТА МІСЬКІ
УПРАВИ, ЯК ВИКОНАВЧІ
ОРГАНИ**

**МІСЬКІ ДУМИ І МІСЬКІ
УПРАВИ ЗАЙМАЛИСЯ В
ОСНОВНОМУ ПИТАННЯМИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТ**

**ВИБОРИ ВІДБУВАЛИСЯ
НА ОСНОВІ МАЙНОВОГО
ЦЕНЗУ**

УКРАЇНОФІЛЬСТВО

СУСПІЛЬНИЙ РУХ ПАТРІОТИЧНОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ, СТУДЕНТСТВА Й
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ, ЯКІ ОБ'ЄДНУВАЛИСЯ НАЦІОНАЛЬНО-
ДЕМОКРАТИЧНОЮ СПРЯМОВАНІСТЮ СВОГО СВІТОГЛЯДУ ТА ІДЕЄЮ
УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ

МАЛОРОСІЙСЬКО-«УКРАЇНСЬКИЙ»

ПОЛЬСЬКО-«УКРАЇНСЬКИЙ»
(ХЛОПОМАНСЬКИЙ)

ДІЯЛЬНІСТЬ ОБМЕЖУВАЛАСЯ
ЗБИРАННЯМ СТАРОВИНИ

ДІЯЛЬНІСТЬ – ЗАКЛИКИ ДО
СОЦІАЛЬНОГО СПРОТИВУ

СПРИЙНЯТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
В РОМАНТИЧНИХ КАТЕГОРІЯХ, ЯК
МУЗЕЙНОГО ЕКСПОНАТУ, ПРЕДМЕТА
ДОСЛІДНИЦЬКОГО ЗАХОПЛЕННЯ

ХЛОПОМАНИ (НА ВІДМІНУ ВІД
ПОЛЬСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ)
ОТОТОЖНЮВАЛИ СЕБЕ З
ЗАГАЛЬНОРОСІЙСЬКИМ ПРОСТОРОМ

ГРОМАДІВСЬКИЙ РУХ 50 – 60 pp. XIX ст.

УКРАЇНЬСЬКА ГРОМАДА – КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ, ЩО МАЛА НА МЕТІ ПОПУЛЯРИЗАЦІЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ ЧЕРЕЗ ВИДАННЯ КНИГ, ЖУРНАЛІВ, ПРОВЕДЕННЯ ВЕЧОРІВ, НАВЧАННЯ В НЕДІЛЬНИХ ШКОЛАХ

ПЕРША ГРОМАДА – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ, 1859 р.

1859 – 1876 pp. – ДІЯЛЬНІСТЬ «СТАРОЇ»
КИЇВСЬКОЇ ГРОМАДИ

МЕТА	ПОШИРЮВАТИ УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ ІДЕЇ
ОСНОВНЕ ЗАВДАННЯ	ПОШИРЕННЯ ОСВІТИ СЕРЕД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
ДОСЛІДЖЕННЯ	ДОСЛІДЖЕННЯ РІЗНИХ ДІЛЯНОК УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ
ЗЕМСТВА	СПРОБИ ВПЛИВУ

ЖУРНАЛ "ОСНОВА" (1861–1862) –
УКРАЇНСЬКЕ ПЕРІОДИЧНЕ
ВИДАННЯ, ЩО ВИСВІТЛЮВАЛО ВСІ
ЗАГАЛЬНОУКРАЇНСЬКІ ПРОБЛЕМИ В
КУЛЬТУРІ, ЕКОНОМІЦІ, ПОЛІТИЦІ,
ОСВІТІ, НАУЦІ, ЛІТЕРАТУРІ, ІСТОРІЇ,
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

М. ДРАГОМАНОВ. Часопис «Громада»
(1878–1882)

ОСНОВНІ ІДЕЇ: ДЕМОКРАТИЗМ, ФЕДЕРАЛІЗМ, СОЦІАЛІЗМ,
КУЛЬТУРНИЦТВО, ЕВОЛЮЦІЙНІСТЬ

БРАТСТВО ТАРАСІВЦІВ

**Б. ГРІНЧЕНКО, І. ЛИПА,
М. БАЙЗДРЕНКО, М. БАЗЬКЕВИЧ,
М. МІХНОВСЬКИЙ В. БОРОВИК**

**ТАЄМНА ПОЛІТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ,
СТВОРЕНА В ПОЛТАВІ 1891 р. ЇЇ
УЧАСНИКИ ДАЛИ КЛЯТВУ НА МОГИЛІ
КОБЗАРЯ, ДЕ ПРИСЯГЛИСЯ ВСІМА
ЗАСОБАМИ ПОШИРЮВАТИ СЕРЕД
УКРАЇНЦІВ ЙОГО БЕЗСМЕРТНІ ІДЕЇ**

“КРЕДО МОЛОДИХ УКРАЇНЦІВ” 1893 р.

**1. РОСІЙСЬКУ ІМПЕРІЮ ВИЗНАНО
ОКУПАНТОМ УКРАЇНИ, ЯКИЙ ЗНИЩИВ УСІ
ПОЛІТИЧНІ Й КУЛЬТУРНІ НАДБАННЯ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ Й ДОСІ
ПОНЕВОЛЮЄ ЙОГО**

**2. ВИСУНУТО ВИМОГУ ПОВНОЇ ДЕРЖАВНО-
ПОЛІТИЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ**

**3. УСВІДОМЛЕННЯ ТОГО, ЩО СПРАВЕДЛИВЕ
РОЗВ'ЯЗАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПИТАНЬ
МОЖЛИВЕ ТІЛЬКИ ЗА УМОВИ ДОСЯГНЕННЯ
ДЕРЖАВНОЇ СУВЕРЕННОСТІ УКРАЇНИ**

**4. ВИСУНУТО ІДЕЮ НЕРОЗРИВНОЇ ЄДНОСТІ
ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ НЕЗАЛЕЖНО
ВІД ПЕРЕБУВАННЯ ЇХ У СКЛАДІ АВСТРО-
УГОРСЬКОЇ ЧИ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ**

ЗАГАЛЬНОРОСІЙСЬКИЙ РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РУХ В УКРАЇНІ (І)

ПАРТІЯ «НАРОДНА ВОЛЯ» — ТАЄМНА ТЕРОРИСТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ НАРОДНИКІВ КІНЦЯ 70-их - ПОЧАТКУ 80-их рр. XIX ст. В УКРАЇНІ: ГРУПИ «НАРОДНОЇ ВОЛІ» – В ОДЕСІ, КИЄВІ, ХАРКОВІ, МИКОЛАЄВІ, НІЖИНІ

ПРОГРАМНІ ЗАСАДИ

**ТЕРОР – ОДИН ІЗ МЕТОДІВ БОРОТЬБИ З
САМОДЕРЖАВСТВОМ**

**ПРОГОЛОШЕННЯ ПРАВА НАРОДУ НА
ЗЕМЛЮ**

**ВИСТУП ЗА РОЗВИТОК ОБЩИННИХ ОСНОВ
І МІСЦЕВОГО САМОУПРАВЛІННЯ**

ПІДГОТОВКА ПОЛІТИЧНОГО ПЕРЕВОРОТУ

АНАРХІСТСЬКИЙ РУХ – СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТЕЧІЯ, ЩО ВИСТУПАЄ ЗА НЕГАЙНЕ ЗНИЩЕННЯ БУДЬ-ЯКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ СТИХІЙНИМ БУНТОМ МАС І СТВОРЕННЯ ФЕДЕРАЦІЇ ДРІБНИХ АВТОНОМНИХ АСОЦІАЦІЙ ВИРОБНИКІВ І СПОЖИВАЧІВ (СОЮЗИ ГРОМАД). ГОЛОВНІ ЦЕНТРИ АНАРХІЗМУ – ОДЕСА, КАТЕРИНОСЛАВ

ПРОГРАМНІ ЗАСАДИ

**ТЕРОР – ОСНОВНИЙ МЕТОД
ПОЛІТИЧНОЇ БОРОТЬБИ**

БЕЗДЕРЖАВНІСТЬ

**СТВОРЕННЯ ВІЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
СУСПІЛЬСТВА З ІНСТИТУТАМИ
ГРОМАДСЬКОГО САМОУПРАВЛІННЯ, ЯКЕ
ОБХОДИТЬСЯ БЕЗ ВЛАДИ ЛЮДИНИ НАД
ЛЮДИНОЮ**

**ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД НЕДОСКОНАЛОЇ
СИСТЕМИ ВЛАДИ, «ВЛАДИ МІСТА»**

ЗАГАЛЬНОРОСІЙСЬКИЙ РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РУХ В УКРАЇНІ (II)

ПАРТІЯ СОЦІАЛІСТІВ-РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ — РОСІЙСЬКА ПАРТІЯ, ЯКА УТВОРИЛАСЯ З ОБ'ЄДНАННЯ РІЗНИХ НАРОДНИЦЬКИХ ГРУП У РОСІЇ Й ЕМІГРАЦІЇ В 1901 р. ДО СКЛАДУ УКРАЇНСЬКОГО КОМІТЕТУ ПСР БУЛИ ВКЛЮЧЕНІ КИЇВСЬКА, ХАРКІВСЬКА, КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКА ТА КАТЕРИНОСЛАВСЬКА ГУБЕРНІЇ. 7 комітетів і 9 груп ПСР

ПРОГРАМНІ ЗАСАДИ

**ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ Є
КРАЙНІМ ЗАХОДОМ**

**ПОБУДОВА ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ**

**СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЗЕМЛІ Й ПЕРЕДАЧА ЇЇ СІЛЬСЬКИМ ГРОМАДАМ НА ЗАСАДАХ ЗРІВНЯЛЬНОГО
КОРИСТУВАННЯ**

РОСІЙСЬКА СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТИЧНА РОБІТНИЧА ПАРТІЯ (РСДРП) — РОСІЙСЬКА ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ, СТВОРЕННЯ ЯКОЇ БУЛО ПРОГОЛОШЕНЕ НА І З'ЇЗДІ У МІНСЬКУ В БЕРЕЗНІ 1898 РОКУ

ПРОГРАМНІ ЗАСАДИ

**ПРАВО НА САМОВИЗНАЧЕННЯ ЗА
КОЖНОЮ НАЦІОНАЛЬНІСТЮ**

ДИКТАТУРА ПРОЛЕТАРІАТУ

**НАЦІОНАЛІЗАЦІЯ
ПРОМИСЛОВОСТІ**

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЗЕМЛІ

УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ РУХ

НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ СТАЛА ТЕОРЕТИЧНО УСВІДОМЛЕНОЮ, БУТТЄВОЮ, У ПОЛІТИЧНІЙ ДУМЦІ З'ЯВИЛАСЯ ТЕНДЕНЦІЯ ДО ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА ПОВНОЇ ДЕРЖАВНОЇ САМОСТІЙНОСТІ

«САМОСТІЙНА УКРАЇНА» М.МІХНОВСЬКОГО (1900)

ПРОГРАМНІ ЗАСАДИ

ЦІЛКОВИТА САМОДОСТАТНІСТЬ
УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕЇ ТА ЇЇ ОКРЕМІШНІСТЬ ВІД
ІДЕЇ ЗАГАЛЬНОРОСІЙСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ

НЕОБХІДНІСТЬ ЗДОБУТТЯ УКРАЇНОЮ
ПОЛІТИЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ Й ДОСЯГНЕННЯ
СОБОРНOSTІ

ВІДМІННОСТІ НАЦІОНАЛІЗМУ ПАНІВНИХ НАЦІЙ ЯК СИСТЕМИ ГНОБЛЕННЯ Й НАЦІОНАЛІЗМУ
ГНОБЛЕНИХ НАРОДІВ ЯК ЗАХИСТУ ПРАВА БОРОТИСЯ ЗА СВОЄ ЛЮДСЬКЕ «Я»

КОЖНА НАЦІЯ ПРАГНЕ ДО
САМОВИЯВЛЕННЯ У ФОРМІ
НЕЗАЛЕЖНОЇ САМОСТІЙНОЇ ДЕРЖАВИ

БЕЗДЕРЖАВНІСТЬ – ЦЕ «СМЕРТЬ
ПОЛІТИЧНА, СМЕРТЬ НАЦІОНАЛЬНА,
СМЕРТЬ КУЛЬТУРНА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ
НАЦІЇ!...»

«МИ ВИГОЛОШУЄМО, ЩО МИ ВІЗЬМЕМО СИЛОЮ ТЕ, ЩО НАМ НАЛЕЖИТЬ
ПО ПРАВУ, АЛЕ ВІДНЯТО В НАС ТЕЖ СИЛОЮ. НАША НАЦІЯ ДОВГО
НЕЗДУЖАЛА, АЛЕ НИНІ ВЖЕ СТАЄ ДО БОРОТЬБИ. ...»

- 1900, 11 лютого – у Харкові студенти на «Раді чотирьох» створили
Революційну українську партію (РУП) –
- першу політичну партію в Наддніпрянській Україні.

•Серед чотирьох її засновників були Дмитро Антонович (син історика Володимира Антоновича), Боніфатій Камінський, Левко Мацієвич і Михайло Русов (син подружжя Русових, відомих громадських та політичних діячів). Поява цієї партії засвідчила перехід української інтелігенції від культурницької до політичної діяльності.

Дмитро Антонович (1877 – 1945)

**Юрій Коллард
(1875 – 1951)**

**Лев Мацієвич
(1877 – 1910)**

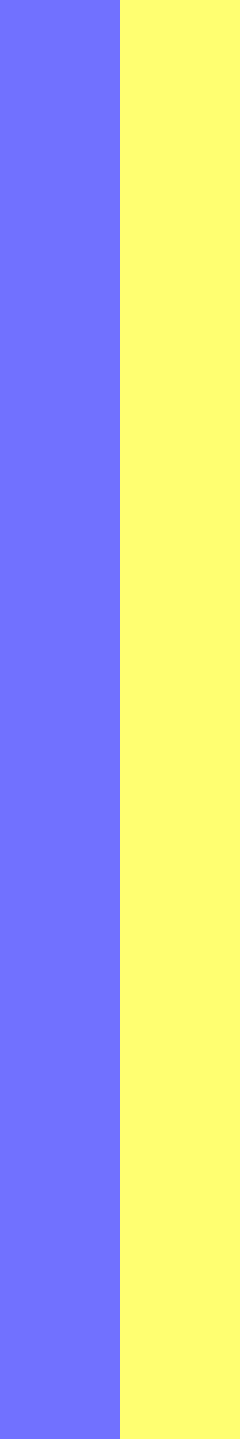
**Михайло Русов
(1876 – 1909)**

Створення УНП

- 1902 рік, коли в Революційній Українській Партії почали перемагати соціалістичні та автономістські тенденції, М. Міхновський разом із небагатьма однодумцями вийшов із РУП.
- 1903 рік - маніфест програми самостійників «Десять заповідей УНП»
- 1904 рік М. Міхновський заснував Українську Народну Партію (УНП), яка проголосила своєю метою боротьбу за державну самостійність України.

«Десять заповідей УНП»

1. Одна, єдина, неподільна, від Карпат аж до Кавказу самостійна, вільна, демократична Україна — республіка робочих людей.
2. Усі люди — твої браття, але москалі, ляхи, угри, румуни та жиди — се вороги нашого народу, поки вони панують над нами й визискують нас.
3. Україна для Українців! Отже, вигонь звідусіль з України чужинців-гнобителів.
4. Усоди й завжди уживай української мови. Хай ні дружина твоя, ні діти твої не поганяють твоєї господи мовою чужинців-гнобителів.
5. Шануй діячів рідного краю, ненавидь ворогів його, зневажай перевертнів-відступників — і добре буде цілому твоєму народові й тобі.
6. Не вбивай України своєю байдужістю до всенародних інтересів.
7. Не зробишся ренегатом-відступником.
8. Не обкрадай власного народу, працюючи на ворогів України.
9. Допомогай своєму землякові поперед усіх, держись купи.
10. Не бери собі дружини з чужинців, бо твої діти будуть тобі вороганами, не приятелями з вороганами нашого народу, бо ти додаєш їм сили й відваги, не накладай укупі з гнобителями нашими, бо зрадником будеш.

ПИТАННЯ 2. УКРАЇНА В СКЛАДІ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ АВСТРІЙСЬКОЇ (АВСТРО-УГОРСЬКОЇ) ІМПЕРІЇ

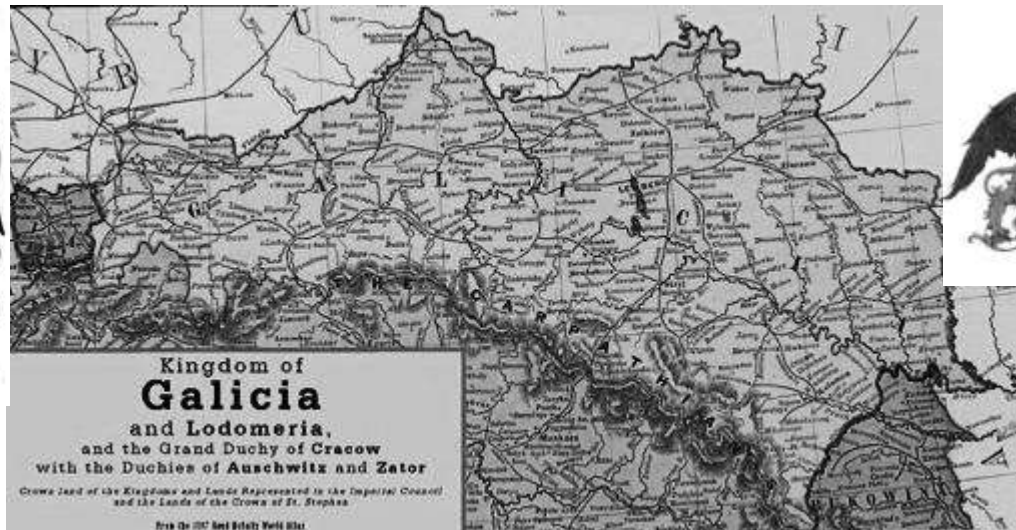
ГАЛИЧИНА – ПІВДЕННО-СХІДНА ЧАСТИНА КОЛИШНЬОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ, ЗАХОПЛЕНОЇ ГАБСБУРГАМИ ПІСЛЯ ПЕРШОГО ПОДІЛУ ПОЛЬЩІ У 1772 р.

БУКОВИНА, ЯКА ЗГІДНО З КОНСТАНТИНОПОЛЬСЬКОЮ АВСТРО-ТУРЕЦЬКОЮ КОНВЕНЦІЄЮ 1775 р. UVIIШЛА ДО АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

ЗЕМЛІ, ЗАСЕЛЕНІ ПОЛЯКАМИ, ЯКІ БУЛИ ВКЛЮЧЕНІ ДО АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В 1795 р. ПІСЛЯ ТРЕТЬОГО ПОДІЛУ ПОЛЬЩІ

ЗАКАРПАТТЯ, РОЗТАШОВАНЕ НА ЗАХІДНИХ СХИЛАХ КАРПАТСЬКИХ ГІР, З XVII СТ. ВХОДИЛО ДО СКЛАДУ УГОРСЬКОГО КОРОЛІВСТВА. У XIX СТ. ВОНО ЗАЛИШАЛОСЯ В УГОРСЬКІЙ ЧАСТИНІ ІМПЕРІЇ ГАБСБУРГІВ І БУЛО ІЗОЛЬОВАНИМ ВІД ІНШИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

ПЛОЩА ЕТНІЧНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ПОНАД 70 ТИС. КВ. КМ, З ЧИСЕЛЬНІСТЮ НАСЕЛЕННЯ ПОНАД 2,5 МЛН, БІЛЬШІСТЬ ЯКОГО (БЛИЗЬКО 2 МЛН) СТАНОВИЛИ УКРАЇНЦІ

ГАЛИЧИНА

1848 р. – «ВЕСНА НАРОДІВ»

23 КВІТНЯ 1848 р. ФЕРДИНАНД І ВИДАВ ІСТОРИЧНИЙ МАНІФЕСТ, ЩО ПОВНІСТІЮ СКАСОВУВАВ ПАНЩИНУ В УСІЙ ГАЛИЧИНІ

ПОЛЬСЬКИЙ РУХ

ЗМІЦНЕННЯ ПРОПОЛЬСЬКИХ ПОЗИЦІЙ

ВИКЛАДАННЯ ПОЛЬСЬКОЮ МОВОЮ У СЕРЕДНІЙ І ВИЩІЙ ШКОЛАХ

ЗАНЯТТЯ ВИЩИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСАД В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

ПОЛІТИКА РЕЛІГІЙНОГО КАТОЛИЦЬКОГО ПРОЗЕЛІТИЗМУ

УКРАЇНСЬКИЙ РУХ

1861 р. — "РУСЬКА БЕСІДА" У ЛЬВОВІ
1868 р. — ПРОСВІТА
1873 р. — ТОВАРИСТВО ІМЕНІ Т. ШЕВЧЕНКА

1888 р. – ПОЛІТИЧНЕ ТОВАРИСТВО "НАРОДНА РАДА", ЯКЕ СТАВИЛО ЗАВДАННЯМ ДОМАГАТИСЯ ПОДІЛУ ГАЛИЧИНИ НА ПОЛЬСЬКУ ТА УКРАЇНСЬКУ ЧАСТИНИ

З ПОЧ. 60-х рр. ХІХ ст. – ПОЧАТКОВА ОСВІТА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ – РІДНОЮ МОВОЮ

1905 р. – КАФЕДРУ ЛЬВІВСЬКОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ВИКЛАДАЛИ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

БУКОВИНА

У 1786 р. БУКОВИНУ БУЛО ПРИЄДНАНО ДО ГАЛИЧИНИ, І ТАК ВОНА ПЕРЕБУВАЛА ДО 1849 ., КОЛИ ЗНОВУ СТАЛА ОКРЕМОЮ ПРОВІНЦІЄЮ. НА БУКОВИНІ НА ЧАС ПРИЄДНАННЯ ДО АВСТРІЇ БУЛО 69 % УКРАЇНЦІВ, 26 % РУМУНІВ І 5 % ІНШИХ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ

ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

1781 р. БУЛО СКАСОВАНО КРІПАЦТВО Й ЗАМІНЕНО ПАНЩИНОЮ ЗА ДОГОВОРОМ СЕЛЯН ІЗ ПАНОМ

РУМУНІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО АПАРАТУ

ПОЛОНІЗАЦІЯ І ЛАТИНІЗАЦІЯ ОСВІТИ

У 1869 р. В ЧЕРНІВЦЯХ БУЛО ЗАСНОВАНО ПЕРШУ УКРАЇНСЬКУ ОРГАНІЗАЦІЮ — "РУСЬКА БЕСІДА" — СПОЧАТКУ ЯК КЛУБ, ПОТІМ — ЯК ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО, ЯКЕ ПРОІСНУВАЛО ДО 1940 р. У 1870 р. У ЧЕРНІВЦЯХ ЗАПОЧАТКОВАНО ПОЛІТИЧНЕ ТОВАРИСТВО — "РУСЬКА РАДА", А В 1875 р. ТАМ ЖЕ СТВОРЕНО НІМЕЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ З КАФЕДРОЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ЗАКАРПАТТЯ

У 1867 р. АВСТРІЯ, РОЗГРОМЛЕНА ПРУСІЄЮ, ВИЗНАЛА ПРАВО УГОРЩИНИ НА САМОВРЯДУВАННЯ. ЗАКАРПАТСЬКА УКРАЇНА ОПИНИЛАСЬ ПІД ВЛАДОЮ УГОРЩИНИ

ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

**ПРІОРИТЕТНІСТЬ
УГОРЦІВ В ОРГАНАХ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ**

**ТЕРОРИСТИЧНІ АКЦІЇ
УГОРЦІВ ВІДНОСНО
УКРАЇНЦІВ**

ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

**МАСОВА МІГРАЦІЯ ДО
АМЕРИКИ**

**ПОШИРЕННЯ "ЯЗИЧІЯ" — ШТУЧНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ
МОВИ, У ЯКІЙ ПЕРЕМІШАНО УКРАЇНСЬКУ,
ЦЕРКОВНО-СЛОВ'ЯНСЬКУ ТА РОСІЙСЬКУ МОВУ**

**ЗРОСТАННЯ ВПЛИВУ
МОСКВОФІЛЬСТВА**

НАРОДОВЦІ ТА МОСКВОФІЛИ

НАРОДОВСТВО – ЛІБЕРАЛЬНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ РУХ, ПРЕДСТАВНИКИ ЯКОГО ВИСТУПАЛИ ЗА ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ, РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ЄДИНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

МОСКВОФІЛИ – КОНСЕРВАТИВНЕ КРИЛО В УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ РУСІ, ЩО ОБ'ЄДНУВАЛО УКРАЇНСЬКИХ ПОМІЩИКІВ, БУРЖУАЗІЮ, СВЯЩЕНИКІВ УНІАТСЬКОЇ ЦЕРКВИ ПРОРОСІЙСЬКОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

ЗМІЦНЕННЯ ПОЧУТТЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ З «РОСІЙСЬКИМИ УКРАЇНЦЯМИ», ПРОБУДЖЕННЯ СЕРЕД УКРАЇНЦІВ ЗАКАРПАТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ДУХУ

НЕВИЗНАННЯ ІСНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ЙОГО МОВИ, ПРОПАГАНДА ІДЕЇ «ЄДИНОЇ, НЕПОДІЛЬНОЇ РУСЬКОЇ НАРОДНОСТІ» ВІД КАРПАТ ДО КАМЧАТКИ

У ХОДІ ПОЛІТИЧНОЇ БОРОТЬБИ МІЖ НАРОДОВЦЯМИ ТА МОСКВОФІЛАМИ УКРАЇНОФІЛЬСЬКА ОРІЄНТАЦІЯ ОСТАТОЧНО ПЕРЕМОГЛА В НАЦІОНАЛЬНОМУ РУСІ В ГАЛИЧИНІ, А ТЕРМІН «РУСИН» ПОСТУПИВСЯ ТЕРМІНУ «УКРАЇНЕЦЬ»

ВИСНОВКИ

У РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ ЦАРІ КОРИСТУВАЛИСЯ НЕОБМЕЖЕНОЮ ВЛАДОЮ, ЧОГО НЕ БУЛО У ЖОДНІЙ КРАЇНІ ЄВРОПИ. ВИХОДЯЧИ З ТОГО, ЩО УКРАЇНЦІ ЗА МОВОЮ І КУЛЬТУРОЮ БУЛИ БЛИЗЬКОСПОРІДНЕНІ З РОСІЯНАМИ, ЦАРСЬКИЙ УРЯД РОЗГЛЯДАВ ЇХ ЯК НЕВІД'ЄМНУ ЧАСТИНУ РОСІЙСЬКОГО НАРОДУ.

СТАНОВИЩЕ УКРАЇНЦІВ АВСТРО-УГОРЩИНИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ПИТАННІ БУЛО ДЕЩО КРАЩИМ НІЖ В РОСІЇ, ОДНАК НА ВСІХ ТЕРИТОРІЯХ ЗАХІДНІ УКРАЇНЦІ ТЕРПІЛИ ТЯЖКИЙ ГНІТ СВОЇХ СУСІДІВ: У ГАЛИЧИНІ - ПОЛЯКІВ, БУКОВИНІ - РУМУНІВ, ЗАКАРПАТТІ - УГОРЦІВ. АВСТРІЙСЬКИЙ УРЯД МАЛО РОБИВ ДЛЯ ЗАХИСТУ УКРАЇНЦІВ

**ЛЕКЦІЯ 5. УКРАЇНА В РЕВОЛЮЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ
1917–1921 рр.**

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Бойко О.Д. Історія України. – К., 1999. – С.15-22.
2. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990. – С. 22-29.
3. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С.34-36.
4. Історія України. Документи і матеріали. – К., 2001. – С.5-10.
5. Каденюк О.С., Нестеренко В.А., Сажко В.В., Завадська І.А., Михайлик А.О. Історія та культура України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – Кам'янець-Подільський.: ПДАТУ. – 2018. – 311 с.

**ПИТАННЯ 1. СТВОРЕННЯ УЦР ТА ЇЇ
УНІВЕРСАЛИ. УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА
П. СКОРОПАДСЬКОГО**

ЛЮТНЕВА РЕВОЛЮЦІЯ 1917 р.

*27 ЛЮТОГО 1917 Р. В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ ПЕРЕМОГЛА
ДЕМОКРАТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ. САМОДЕРЖАВСТВО
РОМАНОВИХ, ЯКЕ ІСНУВАЛО В РОСІЇ З 1613 р., БУЛО
ЗНИЩЕНЕ*

ПРИЧИНИ РЕВОЛЮЦІЇ В УКРАЇНІ

**ПОЛІТИЧНА ТА ЕКОНОМІЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ВІД
РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЙ**

**ВАЖКІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ІСНУВАННЯ БІЛЬШОСТІ
НАСЕЛЕННЯ КРАЇНИ: НИЗЬКА ЗАРПЛАТА, ВИСНАЖЛИВА ПРАЦЯ, ЗЛИДНІ,
БЕЗЗЕМЕЛЛЯ, ЖОРСТОКА ЕКСПЛУАТАЦІЯ**

**ПЕРЕСЛІДУВАННЯ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬНОГО
РУХУ, УТИСКИ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ТА ГРОМАДСЬКИХ РУХІВ**

**НЕВИРІШЕНІСТЬ АГРАРНОГО ПИТАННЯ І НАСТІЙЛИВЕ ПРАГНЕННЯ
СЕЛЯН ОТРИМАТИ ЗЕМЛЮ**

ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА (1914 – 1918 рр.)

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

I. СТАНОВЛЕННЯ УЦР, ФОРМУВАННЯ ЇЇ СКЛАДУ, БОРОТЬБА ЗА ДЕМОКРАТИЗАЦІЮ Й УКРАЇНІЗАЦІЮ, СПІВРОБІТНИЦТВО З ТИМЧАСОВИМ УРЯДОМ, КРИСТАЛІЗАЦІЯ ІДЕЇ АВТОНОМІЇ УКРАЇНИ В СКЛАДІ РОСІЇ (БЕРЕЗЕНЬ — ПОЧАТОК ЧЕРВНЯ 1917 р.)

4 БЕРЕЗНЯ 1917 р. БУЛО СТВОРЕНО УКРАЇНСЬКУ ЦЕНТРАЛЬНУ РАДУ, ДО ЯКОЇ УВІЙШЛИ ПРЕДСТАВНИКИ УСІХ УКРАЇНСЬКИХ ПАРТІЙ. ОЧОЛИВ УЦР МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

5-8 ТРАВНЯ 1917 р. - I ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ З'ЇЗД. ПОЧАТОК СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

II. ПОГЛИБЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ НА ЗАСАДАХ АВТОНОМНО-ФЕДЕРАТИВНОГО ПРИНЦИПУ, ЛЕГІТИМІЗАЦІЯ АВТОНОМІЇ В УМОВАХ ДОСЯГНЕННЯ ТИМЧАСОВОГО КОМПРОМІСУ З ТИМЧАСОВИМ УРЯДОМ (КІНЕЦЬ ЧЕРВНЯ – ПОЧАТОК ЖОВТНЯ 1917 р.)

III. БОРОТЬБА ЗА ВЛАДУ З ЦЕНТРАЛЬНИМ БІЛЬШОВИЦЬКИМ УРЯДОМ (ЖОВТЕНЬ 1917 р. – СІЧЕНЬ 1918 р.)

IV. ІСНУВАННЯ ФОРМАЛЬНО САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ ПІД ПРОТЕКТОРАТОМ НІМЕЧЧИНИ Й АВСТРО-УГОРЩИНИ (БЕРЕЗЕНЬ – 28 КВІТНЯ 1918 р.)

УНІВЕРСАЛИ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

5-11 (18-24) ЧЕРВНЯ 1917 РОКУ В КИЄВІ – II ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ З'ЇЗД, 10 (23) ЧЕРВНЯ 1917 р. ПРОГОЛОШЕНИЙ I УНІВЕРСАЛ УЦР. ДОКУМЕНТ, ЗАЗНАЧАЮЧИ НЕВІДДІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ ВІД РОСІЇ, ПРОГОЛОСИВ АВТОНОМІЮ УКРАЇНИ

3 ЛИПНЯ 1917 р. ДРУГИЙ УНІВЕРСАЛ – КОМПРОМІС З ТИМЧАСОВИМ УРЯДОМ. СКАСУВАННЯ АВТОНОМІЇ ДО СКЛИКАННЯ ВСЕРОСІЙСЬКИХ УСТАНОВЧИХ ЗБОРІВ

7 ЛИСТОПАДА 1917 р. УЦР ВИСТУПИЛА З ТРЕТІМ УНІВЕРСАЛОМ - ПРОГОЛОШЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ(УНР), ЯКА МАЛА ПЕРЕБУВАТИ У *ФЕДЕРАТИВНИХ ВІДНОСИНАХ З РОСІЄЮ*

9(22) СІЧНЯ 1918 р. ЦЕНТРАЛЬНА РАДА УХВАЛИЛА СВІЙ ЧЕТВЕРТИЙ УНІВЕРСАЛ, ЯКИМ УНР БУЛА ПРОГОЛОШЕНА НЕЗАЛЕЖНОЮ ДЕРЖАВОЮ

ПОМИЛКИ В ДІЯЛЬНОСТІ УЦР

ФАКТИЧНО НЕ ЗАЙМАЛАСЯ ВИРІШЕННЯМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ (СЕРЕД ЯКИХ ГОЛОВНОЮ БУЛА ЗЕМЕЛЬНА), А ЗОСЕРЕДИЛА СВОЮ УВАГУ ЛИШЕ НА НАЦІОНАЛЬНИХ АСПЕКТАХ

**УТОПІЧНЕ СТАВЛЕННЯ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ ДО
ЧИНОВНИКІВ, ЯКИХ ВВАЖАЛИ
ПЕРЕЖИТКОМ ДЕСПОТИЧНОЇ
ДЕРЖАВИ**

**КЕРІВНИКИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ
ВВАЖАЛИ, ЩО АРМІЯ В
ПОСТРЕВОЛЮЦІЙНОМУ
ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ
БУДЕ НЕПОТРІБНА**

**ІДЕЙНІ КОНФЛІКТИ МІЖ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТАМИ ТА СОЦІАЛІСТАМИ-
РЕВОЛЮЦІОНЕРАМИ**

**ДІЯЧАМ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ БРАКУВАЛО ДОСВІДУ Й У ВИРІШЕННІ СУТО
ПРАКТИЧНИХ ПРОБЛЕМ, ТАКИХ, ЯК ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ,
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСТ ПРОДУКТАМИ, ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ЗАЛІЗНИЦЬ**

БРЕСТСЬКИЙ ДОГОВІР

**27 СІЧНЯ (9 ЛЮТОГО) 1918 р. ДОГОВІР МІЖ УНР І ЧОТИРМА
ДЕРЖАВАМИ НІМЕЦЬКОГО БЛОКУ БУЛО ПІДПИСАНО**

ДОГОВІР ПЕРЕДБАЧАВ

ВСТАНОВЛЕННЯ КОРДОНІВ

**ВЗАЄМНИЙ ОБМІН
ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ**

**НАЛАГОДЖЕННЯ
ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН**

**ЗОБОВ'ЯЗАННЯ НІМЕЧЧИНИ ТА
АВСТРО-УГОРЩИНИ НАДАТИ
ВІЙСЬКОВУ ДОПОМОГУ УНР**

**ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УНР ПРОТЯГОМ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ 1918 р.
ПОСТАВИТИ НІМЕЧЧИНІ ТА АВСТРО-УГОРЩИНІ 60 МЛН. ПУДІВ ХЛІБА, 2
МЛН. 750 ТИС. ПУДІВ М'ЯСА, 400 МЛН. ШТУК ЯЄЦЬ, ПРОМИСЛОВУ
СИРОВИНУ**

**МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ ВИЗНАННЯ УКРАЇНИ ЯК НЕЗАЛЕЖНОЇ
ДЕРЖАВИ**

РАДЯНСЬКА ВЛАДА В УКРАЇНІ

4-6 (17-19) ГРУДНЯ 1917 р. В КИЄВІ ЗА ІНІЦІАТИВИ БІЛЬШОВИКІВ БУЛО СКЛИКАНО І ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ З'ЇЗД РАД. ДЕЛЕГАТИ З'ЇЗДУ ВИСЛОВИЛИ СВОЮ ЦІЛКОВИТУ ПІДТРИМКУ УЦР

11-12(24-25) ГРУДНЯ 1917 р. БІЛЬШОВИКИ СКЛИКАЛИ І ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ З'ЇЗД РАД РОБІТНИЧИХ І СОЛДАТСЬКИХ ДЕПУТАТІВ. БУЛО ПРОГОЛОШЕНО УТВОРЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ УНР, ОБРАНО ЦВК РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ. 17(20) ГРУДНЯ 1917 р. БУВ СТВОРЕНИЙ ПЕРШИЙ РАДЯНСЬКИЙ УРЯД – НАРОДНИЙ СЕКРЕТАРІАТ

ІСНУВАННЯ В УКРАЇНІ ДВОХ ЦЕНТРІВ ВЛАДИ – КИЇВСЬКОГО І ХАРКІВСЬКОГО – ДАЛО ЗМОГУ УРЯДУ РАДЯНСЬКОЇ РОСІЇ ФОРМАЛЬНО ЗАЛИШАТИСЬ ОСТОРОНЬ ВІЙНИ, ПРЕДСТАВИВШИ ЇЇ ЯК ВНУТРІШНІЙ КОНФЛІКТ

26 СІЧНЯ 1918 р. РОСІЙСЬКІ ЗБРОЙНІ ФОРМУВАННЯ ПІД КОМАНДУВАННЯМ МИХАЙЛА МУРАВЬОВА ТА НАЧАЛЬНИКА ШТАБУ «РЕВОЛЮЦІЙНОЇ АРМІЇ» ВОЛОДИМИРА АНТОНОВА-ОВСІЄНКА УВІЙШЛИ ДО КИЄВА. ЦЕНТРАЛЬНА РАДА ТА ЇЇ УСТАНОВИ ПЕРЕЇХАЛИ ДО ЖИТОМИРА

28 ЛИСТОПАДА 1918 р. У КУРСЬКУ БУЛО СТВОРЕНО «ТИМЧАСОВИЙ РОБІТНИЧО-СЕЛЯНСЬКИЙ УРЯД УКРАЇНИ» ТА ЙОГО ЗБРОЙНІ ФОРМУВАННЯ. ЧАСТИНИ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ З СІЧНЯ 1919 р. ВЗЯЛИ ХАРКІВ. 6 СІЧНЯ 1919 р. «ТИМЧАСОВИМ РОБІТНИЧО-СЕЛЯНСЬКИМ УРЯДОМ УКРАЇНИ» ВПЕРШЕ БУЛА ЗАТВЕРДЖЕНА НАЗВА «УКРАЇНСЬКА СОЦІАЛІСТИЧНА РАДЯНСЬКА РЕСПУБЛІКА» (УСРР)

Заходи з «радянізації» України (січень—березень (квітень) 1918 р.)

Складові	Характеристика
Терор	Мав безсистемний характер . Підлягали гайдамаки, офіцери, монархісти, усі «вороги революції» і «ворожі верстви населення».
Поширення законів радянської Росії	Усі закони (декрети), які були прийняті або приймалися радянською Росією, автоматично поширювалися на територію України, контрольовану радянськими військами.
Злам старого адміністративного апарату	Система управління, що залишилась від Тимчасового уряду і УЦР, ліквідовувалася. Розпускалися міські думи. Влада на місцях переходила до воєнно-революційних комітетів і рад.
Формування армії	Створення Армії радянської УНР — Червоне козацтво (січень 1918 р.)
Націоналізація	Націоналізація великих підприємств (переважно вугільної, металургійної, машинобудівної промисловості), частина з яких перейшла у власність РСФРР. Процес націоналізації не зачіпав харчову і легку промисловість
Фінанси	Відмова від українських грошей
Аграрні перетворення	Розгром поміщицьких маєтків, стихійний розподіл поміщицьких земель серед селян, спроба створення комун . Відновлення постачання хліба до Росії
Розчленування території України	На початку 1918 р. на території України було створено три радянські республіки : Донецько-Криворізька Радянська Республіка, Радянська Соціалістична Республіка Таврида, Одеська Радянська Республіка

Донецько-Криворізька Радянська Республіка

- Після укладення Берестейського миру російські більшовики намагалися не допустити відновлення влади Української Центральної Ради в Донецько-Криворізькому регіоні.
- Для цього на **IV-му обласному з'їзді Рад робітничих депутатів Донецького і Криворізького басейнів**, що відбувався з **27 грудня по 30 грудня 1917 року у Харкові**, було проголошено утворення **Донецько-Криворізької Радянської Республіки** та **приєднання її території до Радянської Росії**.

Радянська Соціалістична Республіка Таврида

Таврійська Радянська Соціалістична Республіка —
штучне напівдержавне утворення, радянська
республіка, що існувала **у Криму у березні-квітні
1918 року.**

- 7-10 березня 1918 р.у **Сімферополі на І-ому Установчому з'їзді Рад, ревкомів та земельних комітетів Таврійської губернії обрано Таврійський Центральний Виконавчий Комітет (ТЦВК)**
- **19 і 21 березня 1918 р.** ТЦВК ухвалив **декрети про створення Таврійської РСР та Ради Народних Комісарів Таврійської РСР.**
- ТЦВК та РНК Таврійської РСР діяли згідно декретів радянської влади та **займалися конфіскацією землі та націоналізацією промисловості.**
- У березні-квітні 1918 року РНК Тавриди **відправила до центральних областей Радянської Росії понад 5 млн. пудів провізії.**

Одеська Радянська Республіка

Лютий-березень 1918 року

- Проголошена **20 лютого (7 лютого за старим стилем) 1918 р.** після перемоги повстання більшовиків, анархістів та лівих есерів та проголошення **3 січня** (21 грудня за новим стилем) 1918 р. Одеси **«ВІЛЬНИМ МІСТОМ»**.
- Республіка зі столицею в Одесі охоплювала території Бессарабської та Херсонської губерній.
- Верховна влада належала Раді Народних Комісарів, очолюваної В. Юдовським. Лідери ОРР проголосили, що **не визнаватимуть владу Радянської України, а тільки безпосередньо Петрограда.**

УТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

**29 КВІТНЯ 1918 р. - ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ХЛІБОРОБСЬКИЙ КОНГРЕС.
ОБРАННЯ ГЕТЬМАНОМ П. СКОРОПАДСЬКОГО**

**П.П.
СКОРОПАДСЬКИЙ**

**ПЕРШІ АКТИ ГЕТЬМАНАТУ - “МАНІФЕСТ ДО
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ” І “ЗАКОНИ ПРО
ТИМЧАСОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ”**

**ЛІКВІДАЦІЯ УНР (ЗАМІСТЬ НЕЇ ПОСТАЛА
“УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА”)**

**ДО ЧАСУ СКЛИКАННЯ ПАРЛАМЕНТУ (СЕЙМУ) ВСЯ ПОВНОТА
ВЛАДИ (ВИКОНАВЧА, СУДОВА І ЗАКОНОДАВЧА)
ЗОСЕРЕДЖУВАЛАСЯ У РУКАХ ГЕТЬМАНА**

**ВІДНОВЛЮВАЛОСЯ ПРАВО
ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ, ЯК
ФУНДАМЕНТУ КУЛЬТУРИ І
ЦИВІЛІЗАЦІЇ**

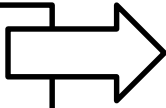
**РОЗПУСКАЛИСЯ ЗЕМЕЛЬНІ
КОМІТЕТИ**

ВНУТРІШНЯ І ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

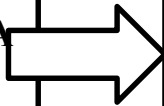
ЕКОНОМІЧНІ ПИТАННЯ

АГРАРНЕ ПИТАННЯ

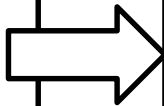
**СТВОРЕНО ПРАВОВІ ОСНОВИ ДЛЯ ПОВЕРНЕННЯ
ЗЕМЛІ ТА МАЙНА ЗАХОПЛЕНОГО РАНІШЕ
СЕЛЯНАМИ В ПОМІЩИКІВ**

**ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА
СИСТЕМА**

**НАЛАГОДЖЕНО ГРОШОВИЙ ОБІГ,
ВДОСКОНАЛЕНО ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ,
СФОРМОВАНО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ,
ВІДКРИТО КІЛЬКА БАНКІВ, АКЦІОНЕРНИХ
КОМПАНІЙ ТА БІРЖ**

**ПРОМИСЛОВА
ІНФРАСТРУКТУРА**

**ЗАБЕЗПЕЧЕНО ВІДНОВЛЕННЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО РУХУ,
ПРОВЕДЕНО РЕОРГАНІЗАЦІЮ
ДЕРЖАВНОГО МОРСЬКОГО ФЛОТУ,
ВІДНОВЛЕНО РОБОТУ ПРОМИСЛОВИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

ВІЙСЬКОВІ ПИТАННЯ

ДО УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА
ЗАЛУЧЕНІ КОЛИШНІ ЦАРСЬКІ
ОФІЦЕРИ, ЩО ЗНАЧНО
ЗБІЛЬШИЛО ПРОФЕСІЙНІСТЬ
АРМІЇ

16 ЖОВТНЯ 1918 р. – ГЕТЬМАН П.
СКОРОПАДСЬКОГО ВІДНОВИВ
КОЗАЦТВО ЯК ОКРЕМИЙ СОЦІАЛЬНИЙ
СТАН НА ЧЕРНІГІВЩИНІ, ПОЛТАВЩИНІ
ТА СЛОБОЖАНЩИНІ

ПЕРЕХІД ДО СХЕМИ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ: КАДЕТСЬКИЙ КОРПУС –
ЗАГАЛЬНА КОЗАЧА ВІЙСЬКОВА ШКОЛА – АКАДЕМІЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ

ЗДІЙСНЕНІ РЕАЛЬНІ КРОКИ ПО УКРАЇНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО АПАРАТУ

**ПРИЙНЯТО ЗАКОН ПРО ОBOB'ЯЗКОВЕ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ТА ЛІТЕРАТУРИ, ІСТОРІЇ ТА ГЕОГРАФІЇ**

**СТВОРЕНО 150 УКРАЇНСЬКИХ ГІМНАЗІЙ, ЗАСНОВАНО 2 УКРАЇНСЬКИХ
УНІВЕРСИТЕТИ (У КИЄВІ ТА КАМ'ЯНЦІ-ПОДІЛЬСЬКОМУ)**

**У ЛИСТОПАДІ 1918 р. СТВОРЕНО УКРАЇНСЬКУ АКАДЕМІЮ НАУК,
НАЦІОНАЛЬНУ БІБЛІОТЕКУ УКРАЇНИ, НАЦІОНАЛЬНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ,
УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ, УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕАТР**

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

**ВОСЕНИ 1918 р. БУЛО
НАЛАГОДЖЕНО ДИПЛОМАТИЧНІ
СТОСУНКИ З ФІНЛЯНДІЄЮ,
ШВЕЙЦАРІЄЮ ТА
СКАНДИНАВСЬКИМИ
КРАЇНАМИ**

**ДИПЛОМАТИЧНІ
СТОСУНКИ З НІМЕЧЧИНОЮ,
АВСТРО-УГОРЩИНОЮ,
ТУРЕЧЧИНОЮ, БОЛГАРІЄЮ**

**17 ЧЕРВНЯ 1918 р. ПІДПИСАНО
МИРНИЙ ДОГОВІР
З РАДЯНСЬКОЮ РОСІЄЮ**

**УКРАЇНА ЧИНИЛА ТИСК НА
РУМУНІЮ, ЯКА АНЕКСУВАЛА
БЕССАРАБІЮ ТА ПОЛЬЩУ, КОТРА
ЗАХОПИЛА ПІДЛЯШШЯ**

ВИСНОВОК

1. УЦР В ЦЕЙ ЧАС ЗАЙМАЛА АВТОНОМІСТИЧНО-ФЕДЕРАЛІСТИЧНІ ПОЗИЦІЇ, НАМАГАЛАСЯ СПРИЯТИ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОМУ РУХУ ІНШИХ НАРОДІВ, НЕ ОБМЕЖУЮЧИСЬ ЛИШЕ ВИРІШЕННЯМ ВЛАСНЕ УКРАЇНСЬКИХ ПИТАНЬ.

2. ПОВЕРНЕННЯ ЗЕМЛІ ПОМІЩИКАМ, НАСИЛЬНИЦЬКА РЕКВІЗИЦІЯ ХЛІБА, МАСОВІ РЕПРЕСІЇ ВИКЛИКАЛИ ГОСТРЕ НЕЗАДОВОЛЕННЯ СЕРЕД РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ. ВИНИК І ШВИДКО ЗРОСТАВ ПОВСТАНСЬКО-ПАРТИЗАНСЬКИЙ РУХ ПРОТИ НІМЕЦЬКИХ ОКУПАНТІВ І ГЕТЬМАНСЬКОГО РЕЖИМУ. ВІДНОВЛЕННЯ БАГАТЬОХ ДОРЕВОЛЮЦІЙНИХ ПОРЯДКІВ ОЗНАЧАЛО НАКОПИЧЕННЯ ТОГО ВИБУХОВОГО МАТЕРІАЛУ В СУСПІЛЬСТВІ, ЯКИЙ УЖЕ ПРИВІВ ДО ПОТРЯСІНЬ 1917 р. І НЕМИНУЧЕ ПОВИНЕН БУВ РЕАНІМУВАТИ ЇХ ЗНОВУ.

**ПИТАННЯ 2. ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКА
НАРОДНА РЕСПУБЛІКА (ЗУНР)**

СТВОРЕННЯ ЗУНР

16 ЖОВТНЯ 1918 р. ОСТАННІЙ АВСТРО-УГОРСЬКИЙ ЦІСАР КАРЛ І ВИДАВ МАНІФЕСТ ПРО СТВОРЕННЯ В МЕЖАХ БУВШОЇ МОНАРХІЇ ФЕДЕРАТИВНОЇ ДЕРЖАВИ

З МЕТОЮ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАХОПЛЕННЯ ВЛАДИ 18-19 ЖОВТНЯ 1918 р. У ЛЬВОВІ БУВ СТВОРЕНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГЕНЕРАЛЬНИЙ ВІЙСЬКОВИЙ КОМІСАРІАТ

18 ЖОВТНЯ 1918 р. У ЛЬВОВІ РОЗПОЧАЛАСЬ КОНСТИТУАНТА – ПРЕДСТАВНИЦЬКІ ЗБОРИ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ДЕПУТАТІВ АВСТРІЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ТА БУЛО УТВОРЕНО УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНУ РАДУ (УНРАДА) – ПОЛІТИЧНИЙ ПРЕДСТАВНИЦЬКИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В АВСТРО-УГОРСЬКІЙ ІМПЕРІЇ

ПРОГОЛОШЕННЯ ЗУНР

**19 ЖОВТНЯ 1918 р. УНРАДА ПРОГОЛОСИЛА
УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ – ПОЧАТКОВО В СКЛАДІ
ТРАНСФОРМОВАНОЇ НА КОНФЕДЕРАЦІЮ
НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ ВСІХ СКЛАДОВИХ НАЦІЙ
АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ – НА ВСІЙ УКРАЇНСЬКІЙ
ЕТНІЧНІЙ ТЕРИТОРІЇ ГАЛИЧИНИ, БУКОВИНИ І
ЗАКАРПАТТЯ**

**ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ ОБРАНО
ЄВГЕНА ПЕТРУШЕВИЧА**

**1 ЛИСТОПАДА 1918 р. З КРАКОВА У ЛЬВІВ ПОВИННА БУЛА ПРИБУТИ
"ПОЛЬСЬКА ЛІКВІДАЦІЙНА КОМІСІЯ", ЩОБ ВЗЯТИ ВЛАДУ У СВОЇ РУКИ.
УКРАЇНЦІ РОЗЗБРОЇЛИ ГАРНІЗОН МІСТА І ПІДНЯЛИ НА РАНОК 1
ЛИСТОПАДА У ЛЬВОВІ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР, НАСТУПНОГО ДНЯ –
ПРИЄДНАЛИСЯ ІНШІ МІСТА ГАЛИЧИНИ**

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА ВІЙНА

21 ЛИСТОПАДА 1918 р. УНАСЛІДОК КРОВОПРОЛИТНИХ БОЇВ ПОЛЬСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАХОПИЛИ ЛЬВІВ. УРЯД ЗУНР ПЕРЕЇХАВ ДО ТЕРНОПОЛЯ, З 2 СІЧНЯ 1919 р. УНРАДА І УРЯД ЗУНР ПЕРЕБУВАЛИ У СТАНИСЛАВОВІ (ТЕПЕР ІВАНО-ФРАНКІВСЬК)

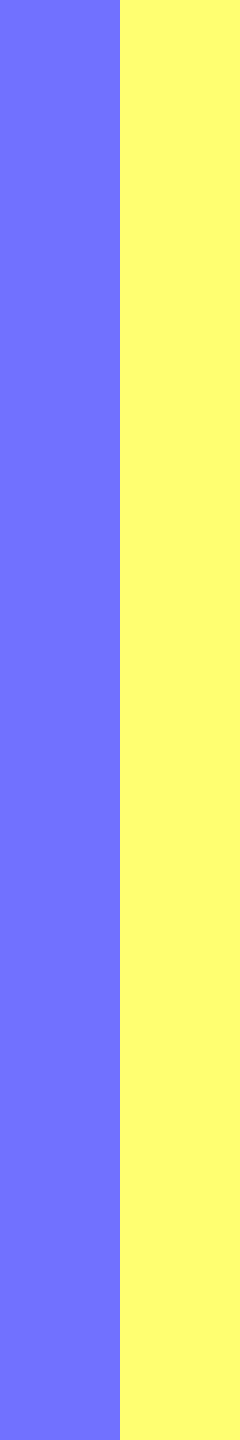
ЗЛУКА

1 ГРУДНЯ 1918 р. ДЕЛЕГАЦІЯ УНРАДИ І ПРЕДСТАВНИКИ ДИРЕКТОРІЇ УНР ПІДПИСАЛИ У ФАСТОВІ ПОПЕРЕДНЮ УГОДУ ПРО ОБ'ЄДНАННЯ ЗУНР І УНР ТА ОСТАТОЧНО СХВАЛЕНУ ВИЩИМ ОРГАНОМ ДЕРЖАВИ З СІЧНЯ 1919 р.

22 СІЧНЯ 1919 р. У КИЄВІ ВІДБУЛОСЯ УРОЧИСТЕ ПРОГОЛОШЕННЯ АКТУ ПРО ЗЛУКУ ЗУНР (ГАЛИЧИНА, БУКОВИНА, ЗАКАРПАТТЯ) І УНР (НАДДНІПРЯНСЬКА УКРАЇНА) В ЄДИНУ СОБОРНУ УКРАЇНСЬКУ НАРОДНУ РЕСПУБЛІКУ. ЗГІДНО З ЗАКОНОМ «ПРО ФОРМУ ВЛАДИ В УКРАЇНІ», ПРИЙНЯТИМ ТРУДОВИМ КОНГРЕСОМ УКРАЇНИ, ЗУНР ОТРИМАЛА НАЗВУ «ЗАХІДНА ОБЛАСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ» (ЗО УНР, ЗОУНР)

ВИСНОВОК

ГЕРОЇЧНА СПРОБА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЗДОБУТИ СВОБОДУ, ПОБУДУВАТИ СВОЮ ДЕРЖАВУ ЗАЗНАЛА НЕВДАЧІ. ПРОТЕ БОРОТЬБА НЕ БУЛА МАРНОЮ. ЗА УМОВ ПОСТІЙНОЇ ВОЄННОЇ РОЗРУХИ УРЯДОВІ ЗУНР ВДАЛОСЯ НАЛАГОДИТИ АДМІНІСТРАЦІЮ КРАЮ, ЗАБЕЗПЕЧИТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ШКІЛ, ПОШТИ, ТЕЛЕГРАФУ, ЗАЛІЗНИЦІ І ПРИЙНЯТИ ЦІЛУ НИЗКУ ЗАКОНІВ: «ПРО ТИМЧАСОВУ АДМІНІСТРАЦІЮ І ОРГАНІЗАЦІЮ СУДІВ» (16 ЛИСТОПАДА 1918 р.), «ПРО ДЕРЖАВНУ МОВУ» (15 ЛИСТОПАДА 1918 р.), «ПРО ВИКОНАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРАВ І ОБОВ'ЯЗКІВ» (8 КВІТНЯ 1919 р.), «ПРО ЗЕМЕЛЬНУ РЕФОРМУ» (14 КВІТНЯ 1919 р.), «ЗАКОН ПРО ВИБОРИ ДО ОДНОПАЛАТНОГО СЕЙМУ ЗО УНР» (16 КВІТНЯ 1919 р.), «ПРО ВОСЬМИГОДИННИЙ РОБОЧИЙ ДЕНЬ» (12 КВІТНЯ 1919 р.)

A blue vertical bar on the far left and a yellow vertical bar next to it, both extending from the top to the bottom of the slide.

ПИТАННЯ 3. УКРАЇНА В ПЕРІОД ДИРЕКТОРІЇ УНР

СТВОРЕННЯ ДИРЕКТОРІЇ УНР

У СЕРПНІ 1918 р. В КИЄВІ БУЛО
СТВОРЕНО **УКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ СОЮЗ (УНС)**,
ГОЛОВОЮ ЯКОГО БУЛО ОБРАНО
В. ВИННИЧЕНКА

14 ЛИСТОПАДА 1918 р. ГЕТЬМАН ОПУБЛІКУВАВ
ГРАМОТУ ПРО ВІДНОВЛЕННЯ ФЕДЕРАЦІЇ З
НЕБІЛЬШОВИЦЬКОЮ РОСІЄЮ

У НІЧ З 13 НА 14 ЛИСТОПАДА НА ЗАСІДАННІ УНС БУЛА УТВОРЕНА **ДИРЕКТОРІЯ** –
КЕРІВНИЙ ОРГАН АНТИГЕТЬМАНСЬКОГО ПОВСТАННЯ, ДО СКЛАДУ ЯКОЇ ВВІЙШЛИ В.
ВИННИЧЕНКО (ГОЛОВА, ЧЛЕН УСДРП), С. ПЕТЛЮРА (ЧЛЕН УСДРП), Ф. ШВЕЦЬ
(СЕЛЯНСЬКА СПІЛКА), А. МАКАРЕНКО (ПРЕДСТАВНИК ОБ'ЄДНАНОЇ РАДИ
ЗАЛІЗНИЧНИКІВ УКРАЇНИ), П. АДРІЄВСЬКИЙ (ЧЛЕН УПСС)

14 ГРУДНЯ 1918 р. СКОРОПАДСЬКИЙ ЗРІКСЯ ВЛАДИ. ГЕТЬМАНСЬКИЙ РЕЖИМ ПЕРЕСТАВ
ІСНУВАТИ. ТОГО Ж ДНЯ ДИРЕКТОРІЯ УРОЧИСТО В'ЇХАЛА ДО КИЄВА

26 ГРУДНЯ 1918 р. БУЛО ПРОГОЛОШЕНО ВІДНОВЛЕННЯ УНР І СФОРМОВАНО
УРЯД – РАДУ НАРОДНИХ МІНІСТРІВ, ЯКУ ОЧОЛИВ **ВОЛОДИМИР ЧЕХОВСЬКИЙ**

ГОЛОВНИЙ ОТАМАН УНР С. ПЕТЛЮРА

**НАПРИКІНЦІ СІЧНЯ 1919 р. С. ПЕТЛЮРА ЗАЙНЯВ ПОСАДУ
ГОЛОВНОГО ОТАМАНА**

**ПРИ ВІДСУТНОСТІ ЄДИНОГО КООРДИНАЦІЙНОГО
ЦЕНТРУ РЕАЛЬНА ВЛАДА ЗОСЕРЕДЖУВАЛАСЯ У
ВІЙСЬКОВИХ СТРУКТУРАХ, У ВИБОРНИХ ОТАМАНІВ
НАПІВПАРТИЗАНСЬКИХ ЗАГОНІВ, З ЯКИХ
СКЛАДАЛИСЯ ЗБРОЙНІ СИЛИ УНР**

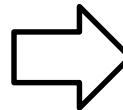

ОТАМАНЩИНА

**ВЕЛИКА КІЛЬКІСТЬ У СКЛАДІ АРМІЇ УНР
ПОВСТАНСЬКИХ ЗАГОНІВ ЗІ СЛАБКОЮ
ДИСЦИПЛІНОЮ ТА НЕБАЖАННЯМ
ВИКОНУВАТИ НАКАЗИ КОМАНДУВАННЯ**

**ГЛИБОКА РОЗ'ЄДНАНІСТЬ ТА
АНТАГОНІЗМ, ЩО ПАНУВАЛИ МІЖ
ОКРЕМИМИ ЗАГОНАМИ**

ВОРОЖНЕЧА МІЖ ОТАМАНАМИ

**ДЕМОРАЛІЗАЦІЯ ТА АНАРХІЯ
ВІЙСЬК**

**2 ЛЮТОГО 1919 р. ДИРЕКТОРІЯ І УРЯД УНР ПОКИНУЛИ КИЇВ І ПЕРЕБРАЛИСЯ ДО
ВІННИЦІ, ПОТІМ ДО РІВНОГО, А У ЧЕРВНІ 1919 р. – ДО КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО**

МАХНОВСЬКИЙ РУХ

В СЕРПНІ 1918 р. В ГУЛЯЙ-ПОЛІ Н. МАХНО СТВОРИВ НЕВЕЛИКИЙ ЗАГІН І ПОВІВ БОРотьБУ ПРОТИ НІМЕЦЬКИЙ І ГЕТЬМАНСЬКИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

НА ПОЧАТКУ 1919 р. Н. МАХНО ВПЕРШЕ ВСТУПИВ У СОЮЗ З ЧЕРВОНОЮ АРМІЄЮ І СТАВ КОМБРИГОМ, АЛЕ ВЛІТКУ Л. ТРОЦЬКИЙ ЗВИНУВАТИВ ЙОГО В ДЕЗОРГАНІЗАЦІЇ ФРОНТУ, ПАРТИЗАНЩИНІ, ЗАКОЛОТІ ПРОТИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ. ВИЩЕ КОМАНДУВАННЯ ОГОЛОСИЛО МАХНА ПОЗА ЗАКОНОМ

5 СЕРПНЯ 1919 р. Н. МАХНО ВИДАВ НАКАЗ ПРО СТВОРЕННЯ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ УКРАЇНИ

1919 – 1920 рр. – РОЗГРОМ БІЛОГВАРДІЙСЬКИХ ВІЙСЬК, УЧАСТЬ В КРИМСЬКОЇ ОПЕРАЦІЇ РАЗОМ З РСЧА

ЛЮТИЙ 1920 р. – РЕВОЛЮЦІЙНА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ Н. МАХНА ПЕРЕСТАЛА ІСНУВАТИ

21—24 квітня 1920 р. між урядами
Польщі та УНР у Варшаві були
підписані загальна, торговельно-
економічна і **військова конвенції**
(угоди), які пізніше назвали
Варшавською угодою

- **Польський уряд визнавав існування УНР** у межах, які мали бути означені договорами із суміжними країнами.
- **Кордон** між Польщею і УНР встановлювався по лінії, яка була вже зайнята польськими військами.
- До Польщі відійшли **Холмщина, Підляшшя, Посяння, Лемківщина, Західна Волинь, частина Полісся по р. Збруч і Горинь, уся Галичина**. Польща відмовлялася від подальших територіальних претензій.
- Польща зобов'язувалася **озброювати війська УНР**.
- Уряд УНР заявив про **відсутність претензій на західноукраїнські землі**.
- **Армія УНР** підпорядковувалися **польському командуванню**.
- Українські **залізниці** підпорядковувалися **польському управлінню**.
- УНР погоджувалася на **спільну валюту**.
- Український уряд повинен був **утримувати польські війська на території України**.

Радянсько-польська війна

Польща	Відновити Польщу в межах кордонів 1772 р. Перетворити Польщу в регіонального лідера, набути статусу великої держави.
Радянська Росія	«Розпалити пожежу» світової революції , розгромити основних збройних противників.
УНР	Звільнити Україну від більшовицької окупації.

Ризький мир (18 березня 1921 р.)

Ризький мир був підписаний між Польщею, з одного боку, та РСФРР і УСРР, з іншого. Договір було ратифіковано: ВЦВК РСФРР — 14 квітня 1921 р., ЦВК УСРР — 17 квітня 1921 р., польський Сейм — 15 квітня. 28 квітня 1921 р. в Мінську було здійснено обмін ратифікаційними грамотами.

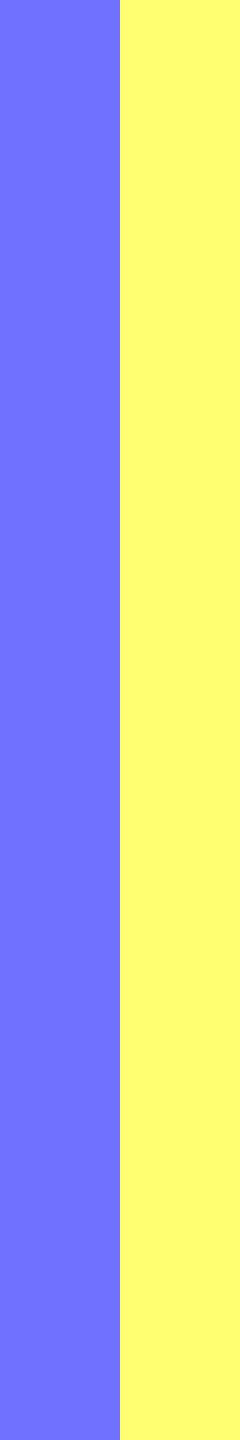
- **Припинення стану війни.**
- **Взаємне визнання суверенітету** і утримання від усякого втручання в її внутрішні справи, зокрема від агітації, пропаганди і всяких інтервенцій, або їх підтримки.
- **Визнання Польщею незалежності УСРР і БСРР.**
- Встановлення дипломатичних відносин
- **Визначалася лінія кордону між державами:** до Польщі відходили західноукраїнські (Східна Галичина, Західна Волинь, Західне Поділля, Холмщина, Підляшшя) і західнобілоруські землі.
- Передбачалося укладення економічної угоди.

Результати та наслідки радянсько-польської війни

- **Розгром** Червоною армією **Армії УНР** (листопад 1920 р.). Залишки частин УНР були інтерновані на території Польщі.
- Укладення **Ризького миру** (18 березня 1921 р.).
- **Зрив** планів більшовиків «**розпалити пожежу**» світової революції.
- **Поділ українських і білоруських земель між Польщею і радянською Росією.**
- Припинення збройного протистояння на теренах Східної Європи.
- **Закріплення нової розстановки сил, що склалася після Першої світової війни і громадянської війни в Росії.**

ВИСНОВОК

ДИРЕКТОРІЯ НЕ ЗМОГЛА ЗНАЙТИ ПІДТРИМКИ СЕРЕД БІЛЬШОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. ПРОТЯГОМ ДЕКІЛЬКОХ ТИЖНІВ АРМІЯ ДИРЕКТОРІЇ ЗМЕНШИЛАСЯ З 100 ТИСЯЧ ДО 25 ТИСЯЧ ОСІБ. ПІД ЧАС ПОСИЛЕННЯ НАСТУПУ РАДЯНСЬКІЙ РОСІЇ ДИРЕКТОРІЯ НАМАГАЛАСЯ ВЖИТИ НИЗКУ ПОЛІТИЧНИХ ЗАХОДІВ, ПРАГНУЧИ ЗМІЦНИТИ СВОЄ СТАНОВИЩЕ, АЛЕ ПРОГОЛОШЕННЯ АКТУ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ (22 СІЧНЯ), ПРОВЕДЕННЯ ТРУДОВОГО КОНГРЕСУ (23 СІЧНЯ) НЕ ЗМІЦНИЛИ АВТОРИТЕТУ ДИРЕКТОРІЇ.

ПИТАННЯ 4. СТАНОВЛЕННЯ ВЛАДИ БІЛЬШОВИКІВ

СТВОРЕННЯ УСРР

**6 СІЧНЯ 1919 р. ПРОГолоШЕНО УТВОРЕННЯ
УСРР. ВІДРАЗУ БУЛО ВЗЯТО КУРС НА ПОВНУ
ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД МОСКВИ. 25 СІЧНЯ В
ХАРКОВІ ДЕКЛАРУЄТЬСЯ НЕОБХІДНІСТЬ
ОБ'ЄДНАННЯ З РОСІЄЮ В ЄДИНУ
ФЕДЕРАЦІЮ**

У.С.Р.Р.

ПОЛІТИКА “ВОЄННОГО КОМУНІЗМУ”

У ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ:

- ДОМІНУВАННЯ ЄДИНОЇ ПАРТІЙНОЇ ІДЕОЛОГІЇ І НЕДОПУЩЕННЯ ДО ОРГАНІВ ВЛАДИ ПРЕДСТАВНИКІВ ІНШИХ ЛІВИХ УКРАЇНСЬКИХ ПАРТІЙ;
- ВІЛЬНЕ ОБРАННЯ РАД ВІДКЛАДАЛОСЯ НА НЕВИЗНАЧЕНИЙ ТЕРМІН;
- СТВОРЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ ОРГАНІВ – КОМБІДІВ ТА РЕВКОМІВ

В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ:

- ЗАМІНА РИНКОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЖОРСТКОЮ СТРУКТУРОЮ ВЕРТИКАЛЬНИХ ОРГАНІВ;
- ОДЕРЖАВЛЕННЯ ВСІХ ГАЛУЗЕЙ ПРОМИСЛОВОСТІ;
- ДЕРЖАВНА МОНОПОЛІЯ НА ТОРГІВЛЮ;
- ЗАПРОВАДЖЕННЯ РІЗНИХ МОБІЛІЗАЦІЙ ТА ПРИМУСОВОЇ ПРАЦІ;
- РАЦІОНУВАННЯ УРЯДОМ ПРОДУКТІВ І ТОВАРІВ

В ІДЕОЛОГІЇ І КУЛЬТУРІ:

- ПРОПАГАНДА КОМУНІЗМУ;
- ЗАПЕРЕЧЕННЯ ПОПЕРЕДНІХ КУЛЬТУРНИХ НАДБАНЬ;
- ФОРМАЛІСТИЧНІ ПОШУКИ НОВОГО В ЛІТЕРАТУРІ Й МИСТЕЦТВІ

НАСЛІДКИ ПОЛІТИКИ “ВОЄННОГО КОМУНІЗМУ”

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗАНЕПАД (ВИДОБУТОК
ВУГІЛЛЯ МАЙЖЕ ПОВНІСТЮ
ПРИПИНИВСЯ, ЗАВОДИ ЗУПИНИЛИСЯ,
НЕ ПРАЦЮВАВ ТРАНСПОРТ)

ТОВАРНИЙ ТА ПРОДУКТОВИЙ
ДЕФІЦИТ

ІНФЛЯЦІЯ, ЗНЕЦІНЕННЯ ГРОШЕЙ

РОЗРИВ ЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ
МІЖ МІСТОМ І СЕЛОМ

КРАЇНА НА ПОРОЗІ ПОВНОГО КРАХУ І ГОЛОДУ

12 КВІТНЯ 1919 р. - ДЕКРЕТ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ПРОДРОЗКЛАДКИ

НАСЛІДКИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОДРОЗКЛАДКИ

КІЛЬКОСТІ ХЛІБА НЕ ДОДАЛОСЯ
(ЗАПЛАНОВАНО ОТРИМАТИ 140 МЛН.
ПУДІВ, ВИЛУЧЕНО 8 МЛН. ПУДІВ)

УТРИМАННЯ АРМІЇ ЧИНОВНИКІВ ТА
ПРОДЗАГОНІВЦІВ ДОРОЖЧЕ
ОБХОДИЛОСЯ, НІЖ ЗАКУПІВЛЯ ХЛІБА У
СЕЛЯН

ПАДІННЯ ДОВІРИ ДО
БІЛЬШОВИКІВ В СЕРЕДОВИЩІ
УКРАЇНСЬКОГО СЕЛЯНСТВА

ПРОТИ ПОЛІТИКИ БІЛЬШОВИКІВ
ВИСТУПИЛИ ІНШІ ПОЛІТИЧНІ
ПАРТІЇ

АНТИКОМУНІСТИЧНИЙ ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ

21 ЛЮТОГО 1919 р. - 3'ІЗД ДЕЛЕГАТІВ ПОВСТАНСЬКИХ ЗАГОНІВ ХЕРСОНЩИНИ

ВИМОГИ

**ВІЛЬНЕ ОБРАННЯ РАД З РІВНИМ
ПРЕДСТАВНИЦТВОМ
РОБІТНИКІВ І СЕЛЯН**

**ПРИПИНЕННЯ АРЕШТІВ
ЧЛЕНІВ ПАРТІЇ ЕСЕРІВ**

НАДІЛЕННЯ СЕЛЯН ЗЕМЛЕЮ

**10 квітня 1919 р. відбувся з'їзд делегатів повстанських загонів в
Гуляйполі, які вимагали зміни продовольчої політики, соціалізації
землі, свободи слова, друку**

**ДЛЯ БОРОТЬБИ З ПОВСТАНЦЯМИ БІЛЬШОВИКИ СТВОРИЛИ СПЕЦІАЛЬНИЙ
ВНУТРІШНІЙ ФРОНТ (21 ТИС. БІЙЦІВ ТА КОМАНДИРІВ)**

ВСТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ

21 ГРУДНЯ 1919 Р. БУЛО УТВОРЕНО ТРЕТІЙ УКРАЇНСЬКИЙ РАДЯНСЬКИЙ УРЯД

**ГОЛОВНИЙ ЧИННИК У ВІДНОВЛЕННІ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ –
РОСІЙСЬКА ВІЙСЬКОВА ІНТЕРВЕНЦІЯ (ЧЕРВОНА АРМІЯ НАВЕСНІ 1920 Р.
НАЛІЧУВАЛА БІЛЬШЕ 3,5 МЛН. ОСІБ)**

НАСЛІДКИ ВІДНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ

**ВСТАНОВЛЕННЯ МОНОПОЛІЇ
ОДНІЄЇ ПАРТІЇ – КП(Б)У**

**1920 Р. - ЧЕРГОВА ХВИЛЯ
НАЦІОНАЛІЗАЦІЇ**

**СІЧЕНЬ 1920 Р. СТВОРЕНО
УКРАЇНСЬКУ ТРУДОВУ АРМІЮ –
БЕЗПЛАТНА РОБОЧА СИЛА**

**ПРОДРОЗКЛАДКА ПЕРЕТВОРИЛАСЯ
НА БОРТЬБУ З СЕЛЯНСТВОМ
(СТВОРЕННЯ КОМНЕЗАМІВ)**

**В УКРАЇНСЬКИХ ГУБЕРНІЯХ
СТВОРЕНО "ПОЛІТТРІЙКИ" З
НЕОБМЕЖЕНОЮ ВЛАДОЮ**

**ПРОТЯГОМ 1920 Р. В УКРАЇНІ
СТВОРЕНО 18 КОНЦТАБОРІВ, ДЕ
УТРИМУВАЛОСЯ 25 - 30 ТИС. ОСІБ**

**НЕХТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ЗАКОНАМИ, ДИКТАТ КОМУНІСТИЧНОЇ
ІДЕОЛОГІЇ, СУВОРА ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ, ЗАСИЛЛЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ
МЕТОДІВ ПРИЗВЕЛИ ДО РОЗВАЛУ ЕКОНОМІКИ**

ВИСНОВОК

**ВСТАНОВЛЕННЯ БІЛЬШОВИЦЬКОЇ
РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ ВІДБУЛОСЯ
ПРИ ЗОВНІШНЬОМУ ЗБРОЙНОМУ ВТРУЧАННІ
З БОКУ КОМУНІСТИЧНОЇ РОСІЇ**

ТЕМА 6. УКРАЇНА У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД ТА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

**ПИТАННЯ 1. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В 20-30-х
РОКАХ ХХ СТ.**

НОВА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА

В БЕРЕЗНІ 1921 Р., НА X З'ЇЗДІ ПАРТІЇ, ПРОГОЛОШЕНО КУРС НА
ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ (НЕПУ)

ПРИЧИНИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ

ІЗ ЗАВЕРШЕННЯМ ВІЙНИ
ПРОЯВИЛАСЯ ВСЯ
НЕСПРОМОЖНІСТЬ ПОЛІТИКИ
"ВОЄННОГО КОМУНІЗМУ"

НАРОСТАННЯ СЕЛЯНСЬКОГО
ПОВСТАНСЬКОГО РУХУ

ПРОДОВОЛЬЧА, ВУГІЛЬНА І
ТРАНСПОРТНА КРИЗИ

ДЕРЖАВА БУЛА НЕЗДАТНА
ПРОГОДУВАТИ РОБІТНИКІВ
ДЕРЖАВНИХ ПРОМИСЛОВИХ
ПІДПРИЄМСТВ
(РОБІТНИЧИЙ ПАЙОК СТАНОВИВ
ВСЬОГО 100 Г. ХЛІБА НА ДОБУ),
ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ПАДАЛА
(ВІДКРИТО СТРАЙКУВАТИ
БОЯЛИСЯ ЧЕРЕЗ НЕГАЙНІ
РЕПРЕСІЇ)

ЗНЕЦІНЕННЯ ГРОШЕЙ, ЯКІ ЗАМІНЯЛИСЯ ТРОДАМИ (ТРУДОВИМИ
ОДИНИЦЯМИ), ЩО ПРИЗВОДИЛО ДО ЗРІВНЯЛІВКИ

ОСНОВНЕ ЗАВДАННЯ НЕПУ – ЗАСПОКОЄННЯ СЕЛЯНСТВА І СТВОРЕННЯ СТИМУЛІВ ДО ПІДВИЩЕННЯ ВИРОБНИЦТВА

НАСЛІДКИ НЕПУ

УТВЕРДЖЕННЯ У С/Г ВИРОБНИЦТВІ
СЕЛЯНИНА-ВЛАСНИКА

ЧАСТКОВО ВИРІШЕНО ПРОДОВОЛЬЧУ
ПРОБЛЕМУ

ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ - 1927 р. ОБРОБЛЯЛОСЯ ЗЕМЛІ НА 10 % БІЛЬШЕ,
НІЖ У 1913 р., ОДНАК ВРОЖАЇВ ТАКИХ ДОСЯГНУТИ НЕ ВДАЛОСЯ; ТОГО Ж РІВНЯ
~~ДОСЯГЛО ВИРОБНИЦТВО ПРЕДМЕТІВ СПОЖИВАННЯ (НЕПМАНІ)~~

ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ, У ДЕРЖАВНОМУ БЮДЖЕТ ЗБІЛЬШИЛОСЯ
НАДХОДЖЕННЯ КОШТІВ

СТВОРЕННЯ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ. МІСЦЕ УКРАЇНИ В СРСР

30 ГРУДНЯ 1922 Р. І ВСЕСОЮЗНИЙ З'ЇЗД РАД – УТВОРЕННЯ СРСР У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ, БІЛОРУСІЇ, УКРАЇНИ ТА ЗАКАВКАЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

**ПРОГолошувалося ПРАВО
ВІЛЬНОГО ВИХОДУ ІЗ СОЮЗУ
ЗА УМОВИ ЗГОДИ НА ЦЕ
КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ**

**У СПІЛЬНІЙ ЮРИСДИКЦІЇ –
ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКТІВ
ХАРЧУВАННЯ, РОБОЧА СИЛА,
ФІНАНСИ**

УКРАЇНСЬКИЙ УРЯД МАВ ЮРИСДИКЦІЮ НАД СІЛЬСЬКИМ ГОСПОДАРСТВОМ, ВНУТРІШНІМИ СПРАВАМИ, ПРАВОСУДДЯМ, ОСВІТОЮ, ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛЬНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ

СОЮЗНА ВЛАДА - ЗОВНІШНІ ЗНОСИНИ, АРМІЯ, ФЛОТ, ТРАНСПОРТ, ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ, ЗВ'ЯЗОК

ПОЗИТИВНІ МОМЕНТИ

**УКРАЇНА ОТРИМАЛА СВОЄРІДНУ
ФОРМУ ДЕРЖАВНОСТІ**

ЧІТКО ВИЗНАЧЕНІ КОРДОНИ

**ВЛАСНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ
ЦЕНТР І АПАРАТ**

У.С.С.Р.

ПОЛІТИКА УКРАЇНІЗАЦІЇ

1923 Р. XII З'ЇЗД ПАРТІЇ - ПОЧАТОК ПОЛІТИКИ КОРЕНІЗАЦІЇ
(ДЛЯ УКРАЇНИ - УКРАЇНІЗАЦІЇ)

*ПРИЧИНА: СЛАБКА ПОЗИЦІЯ БІЛЬШОВИКІВ В НАЦІОНАЛЬНИХ РАДЯНСЬКИХ
РЕСПУБЛІКАХ*

*ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ УКОРЕНИТИСЯ У НАЦІОНАЛЬНИХ РЕСПУБЛІКАХ,
ЩОБ ЗМІЦНИТИ СВІЙ ВПЛИВ ПАРТІЯ ПОВИННА РОЗМОВЛЯТИ МООВОЮ
КОРИННОГО НАРОДУ*

НАСЛІДКИ

РОЗШИРЕННЯ ВЖИВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ (З 1925 р. НАКАЗ ЧИНОВНИКАМ
КОРИСТУВАТИСЯ УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ В УРЯДОВОМУ ЛИСТУВАННІ, З
1927 р. - В ПАРТІЙНОМУ ДІЛОВОДСТВІ)

ВЕЛИКА УВАГА ОСВІТІ (САМЕ З
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НАЙКРАЩЕ
ПРИЩЕПЛЮВАТИ ІДЕОЛОГІЧНІ ДОГМИ,
ОСВІЧЕНЕ СУСПІЛЬСТВО
ВИСТАВЛЯЛОСЯ ЯК ЗРАЗКОВЕ)

ЗРОСЛО ЧИСЛО УКРАЇНЦІВ В УРЯДОВИХ УСТАНОВАХ
(ДО 1926-27 рр. - ЇХ СТАЛО БІЛЬШЕ ПОЛОВИНИ)

У 1921 р. ПОСТАНОВА РАДНАРКОМУ УСРР ПРО ЛІКВІДАЦІЮ НЕ
ПИСЕМНОСТІ. У 1929 р. 80 % ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ І 30 % ВИШІВ
З УКРАЇНСЬКОЮ МООВОЮ НАВЧАННЯ

БОРОТЬБА З УКРАЇНСЬКИМИ НАЦІОНАЛ-КОМУНІСТАМИ

"ХВИЛЬОВИЗМ".

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ (ФІТІЛЬОВ) ОДИН З НАЙПОПУЛЯРНІШИХ УКРАЇНСЬКИХ РАДЯНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ, ЗАСНОВНИК АВАНГАРДНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ВАПЛІТЕ», ДОСЛІДНИК УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВЗАЄМИН. ЗАКЛИКАВ УКРАЇНЦІВ ЙТИ ВЛАСНИМ ШЛЯХОМ, ПРОГОЛОСИВ ГАСЛО «ГЕТЬ ВІД МОСКВИ!» В БУДІВНИЦТВІ СОЦІАЛІЗМУ

"ШУМСЬКІЗМ".

ПІДТРИМКА ПОГЛЯДІВ ХВИЛЬОВОГО – КОМІСАР ОСВІТИ ОЛЕКСІЙ ШУМСЬКИЙ ВИСТУПИВ З КРИТИКОЮ МОСКВИ.

- ЗАСУДЖЕННЯ РОСІЙСЬКОГО ВЕЛИКОДЕРЖАВНОГО ШОВІНІЗМУ;
- ПРОТИ ПРИНЦИПУ ЦЕНТРАЛІЗМУ;
- ПРОПОНУВАВ ПРИЗНАЧИТИ НА КЕРІВНІ ПОСАДИ В УКРАЇНСЬКОМУ УРЯДІ УКРАЇНСЬКИХ КОМУНІСТІВ, ТАКИХ ЯК Г. ГРИНЬКО, В. ЧУБАР І ВІДКЛИКАТИ НЕ УКРАЇНЦІВ – Л. КАГАНОВИЧА ТА ІНШИХ;
- ЗАСУДЖУВАВ УКРАЇНЦІВ, ЩО ПОТУРАЛИ РОСІЙСЬКОМУ

ЦЕНТРАЛІЗМОВІ

"ВОЛОБУЄВЩИНА".

УКРАЇНСЬКИЙ ЕКОНОМІСТ РОСІЙСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ МИХАЙЛО ВОЛОБУЄВ НА ПОЧАТКУ 1928 р. РОЗРОБИВ НАЦІОНАЛЬНІ ІДЕЇ В ЕКОНОМІЦІ:

- ДОВОДИВ, ЩО УКРАЇНА ЗАЛИШАЄТЬСЯ ЕКОНОМІЧНОЮ КОЛОНІЄЮ;
- ЕКОНОМІКА СРСР НЕ ЄДИНЕ ЦІЛЕ, А КОМПЛЕКС РІЗНИХ ЕКОНОМІЧНИХ КОМПОНЕНТІВ, КОЖЕН З ЯКИХ МОЖЕ САМОСТІЙНО ФУНКЦІОНУВАТИ І БУТИ ЧАСТИНОЮ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

**ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ СРСР 1920-1930-х рр. – ЦЕ ФОРСОВАНИЙ ПРОЦЕС
БУДІВНИЦТВА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ВАЖКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ,
КУРС НА ЯКИЙ БУВ УЗЯТИЙ НА XIV З'ЇЗДІ ВКП(б) (1925 р.)**

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ

ПЕРЕКАЧУВАННЯ КОШТІВ З ЛЕГКОЇ
ТА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

ПОДАТКИ З НАСЕЛЕННЯ

ПОСИЛЕННЯ РЕЖИМУ ЕКОНОМІЇ

ІНТЕНСИВНЕ ВИВЕЗЕННЯ ЗА КОРДОН
НАФТИ, ЛІСОМАТЕРІАЛІВ, ХЛІБА ТА
ХУТРА

ПОСТІЙНИЙ РІСТ ЦІН НА
ПРОМИСЛОВУ ПРОДУКЦІЮ

ПАПЕРОВО-ГРОШОВА ЕМІСІЯ

ФОРСОВАНЕ РОЗШИРЕННЯ
ПРОДАЖУ ГОРІЛКИ

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ
ПОЗИКИ

МЕХАНІЗМ ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ

МЕТОДИ

ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ
ПРАЦІ

ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗПОДІЛУ ПРАЦІ
(ВУГІЛЬНА ПРОМИСЛОВІСТЬ,
МАШИНОБУДУВАННЯ)

ПОЛПШЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОЧИХ
МІСЦЬ (ЛЄГКА ПРОМИСЛОВІСТЬ,
МАШИНОБУДУВАННЯ)

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ РОБОТИ МАШИН І
АГРЕГАТІВ (МАШИНОБУДУВАННЯ,
ЗАЛІЗНИЧНИЙ ТРАНСПОРТ,
ТЕКСТИЛЬНА ПРОМИСЛОВІСТЬ)

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ (ЧОРНА МЕТАЛУРГІЯ)

ПРОТИРІЧЧЯ

ПОСТУПОВЕ ЗБІЛЬШЕННЯ НОРМ
ВИРОБЛЕННЯ НА 35-45 %

НЕЩАДНА ЕКСПЛУАТАЦІЯ І
ДЕГРАДАЦІЯ СЕЛА

НЕЩАДНА ЕКСПЛУАТАЦІЯ
ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

УЧАСТЬ У «СТАЛІНСЬКІЙ
ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ» СОТЕНЬ ТИСЯЧ
РЕПРЕСОВАНИХ «ВОРОГІВ НАРОДУ»

РЕЗУЛЬТАТИ І НАСЛІДКИ ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ

ГОЛОВНІ НОВОБУДОВИ

ДНПРОГЕС, ЗАПОРІЖСТАЛЬ, КРИВОРІЖСТАЛЬ, АЗОВСТАЛЬ, ХАРКІВСЬКИЙ
ТРАКТОРНИЙ ЗАВОД, НОВОКРАМАТОРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД

НАСЛІДКИ ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ УРСР 1920-1930-х РОКІВ

В УРСР ПІДПРИЄМСТВА СОЮЗНОГО
ПІДПОРЯДКУВАННЯ ВИРОБЛЯЛИ
69,8 % ПРОДУКЦІЇ,
РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО - 20,3 %,
МІСЦЕВОГО - 9,9 %

У 1940 РОЦІ РІВЕНЬ ПРОМИСЛОВОГО
ВИРОБНИЦТВА ЗБІЛЬШИВСЯ В 7
РАЗІВ У ПОРІВНЯННІ З 1913 р.

КАРДИНАЛЬНО ЗМІНИЛОСЯ СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ПРОМИСЛОВІСТЮ І
СІЛЬСЬКИМ ГОСПОДАРСТВОМ В СТРУКТУРІ ЕКОНОМІКИ УРСР. РІЗКО
СКОРОТИЛИСЯ ВСІ ВИДИ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ.
ЛІКВІДОВАНІ ІНОЗЕМНІ КОНЦЕСІЇ

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

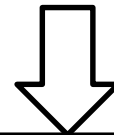
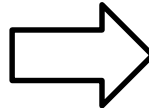
КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ — СТВОРЕННЯ ВЕЛИКИХ КОЛЕКТИВНИХ ГОСПОДАРСТВ (СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ АРТІЛЕЙ) НА ОСНОВІ УСУСПІЛЬНЕННЯ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

ПРОТЯГОМ 1929-1930 рр. ТРИВАЛА ПРИСКОРЕНА, ВСЕОХОПЛЮЮЧА КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ, УТВОРЮВАЛИСЯ ГОСПОДАРСТВА З МАКСИМАЛЬНИМ РІВНЕМ УСУСПІЛЬНЕННЯ, СЕЛЯНИ НАСИЛЬНО ЗАГАНЯЛИСЯ ДО КОЛГОСПІВ

ШТУЧНЕ ПРИСКОРЕННЯ ТЕМПІВ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ.

НА 20 СІЧНЯ 1930 р. В УКРАЇНІ БУЛО КОЛЕКТИВІЗОВАНО 15,4%,
НА 1 БЕРЕЗНЯ 1930 р. – ВЖЕ 62,8% СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

В ПЕРІОД КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ВІДБУЛИСЯ 7382 ВИСТУПИ СЕЛЯН І АКТИ МАСОВОЇ НЕПОКОРИ, 15 З ЯКИХ ВИЗНАНІ ЯК ШИРОКОМАСШТАБНІ ЗБРОЙНІ ПОВСТАННЯ ПРОТИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ

НА КІНЕЦЬ 1932 р. КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ В УСРР ЗАВЕРШИЛАСЯ. КОЛГОСПИ ОБ'ЄДНУВАЛИ МАЙЖЕ 70% СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ, 80% ПОСІВНИХ ПЛОЩ

ГОЛОДОМОР 1932–1933 РОКІВ

**МАСОВИЙ ГОЛОД 1932–1933 РОКІВ, ВНАСЛІДОК ПОЛІТИКИ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ,
ЩО ПРИЗВІВ ДО БАГАТОМІЛЬЙОННИХ ЛЮДСЬКИХ ВТРАТ У СІЛЬСЬКІЙ
МІСЦЕВОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ СРР**

СПЛАНОВАНА КОНФІСКАЦІЯ УРОЖАЮ ЗЕРНОВИХ ТА УСІХ ІНШИХ ПРОДУКТІВ
ХАРЧУВАННЯ У СЕЛЯН ПРЕДСТАВНИКАМИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ ВПРОДОВЖ 1932-1933
РОКІВ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ПРИЗВЕЛА ДО МАСОВОГО ВБИВСТВА УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН
ГОЛОДОМ У МІЛЬЙОННИХ МАСШТАБАХ

**КІЛЬКІСТЬ ЛЮДСЬКИХ ВТРАТ ВІД ГОЛОДОМОРУ СТАНОВИТЬ
3 МІЛЬЙОНИ 941 ТИСЯЧА ОСІБ**

СТАЛІНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ РЕПРЕСІЇ

ТРИ ХВИЛІ МАСОВИХ РЕПРЕСІЙ

ПЕРША (1929-1931 рр.) – РОЗКУРКУЛЕННЯ, ДЕПОРТАЦІЇ, ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ

У 1930 р. ВІДБУВСЯ СУДОВИЙ ПРОЦЕС “*СПІЛКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ*”, КОЛИ НА ЛАВІ ПІДСУДНИХ ОПИНИЛОСЯ 45 ДІЯЧІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ І КУЛЬТУРИ, СЕРЕД НИХ 2 АКАДЕМІКИ, 11 ПРОФЕСОРІВ, 2 ПИСЬМЕННИКИ, ЮРИСТИ, СВЯЩЕНИКИ

У 1931 р. БУЛО СФАБРИКОВАНО СПРАВУ ТАК ЗВАНОГО “*УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ*”, ДО СИБІРСЬКИХ ТАБОРІВ ЗАСЛАЛИ М. ЯВОРСЬКОГО ТА ЙОГО СПІВРОБІТНИКІВ З УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ МАРКСИЗМУ-ЛЕНІНІЗМУ, ЯКІ РОЗРОБЛЯЛИ МАРКСИСТСЬКУ ІСТОРІЮ УКРАЇНИ

ДРУГА (1932-1934 рр.) – ПОСТИШЕВСЬКИЙ ТЕРОР, РІЗКЕ ЗБІЛЬШЕННЯ ЧИСЛА РЕПРЕСІЙ ПІСЛЯ ВБИВСТВА С. КІРОВА

ТРЕТЯ (1936-1938 рр.) – ДОБА “ВЕЛИКОГО ТЕРОРУ”

ВНАСЛІДОК “ЧИСТОК” КІЛЬКІСНИЙ СКЛАД КП(Б)У ЗА 1933-1938 рр. ЗМЕНШИВСЯ НА 48,3%. З 11 ЧЛЕНІВ ПОЛІТБЮРО ЦК, ОБРАНИХ НА ПЛЕНУМІ ПІСЛЯ ХІІІ З’ЇЗДУ КП(Б)У 1937 р., ЗАГИНУЛО 10 ОСІБ, А З 5 КАНДИДАТІВ У ЧЛЕНИ ПОЛІТБЮРО – 4. ІЗ 102 ЧЛЕНІВ ТА КАНДИДАТІВ У ЧЛЕНИ ЦК КП(Б) ТА 9 ЧЛЕНІВ РЕВІЗІЙНОЇ КОМІСІЇ, ОБРАНИХ ТИМ ЖЕ З’ЇЗДОМ, РЕПРЕСОВАНО 100 ОСІБ

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

ДЕРЖАВИ АНТАНТИ В БЕРЕЗНІ 1923 Р. ВИЗНАЛИ ТЕРИТОРІЮ ГАЛИЧИНИ ЧАСТИНОЮ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ. ПОЛЬСЬКА ВЛАДА РОЗДІЛИЛА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НА ТРИ ВОЄВОДСТВА - **ЛЬВІВСЬКЕ, ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ І СТАНІСЛАВСЬКЕ**

ПОЛОНІЗАЦІЯ

В 1924 Р. ПРИЙНЯТО ЗАКОН, ЩО ЗАБОРОНЯВ КОРИСТУВАТИСЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ В ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВАХ, БІЛЬШІСТЬ УКРАЇНОМОВНИХ ШКІЛ ПЕРЕТВОРЕНО НА ДВОМОВНІ ЗАКЛАДИ З ПЕРЕВАЖАННЯМ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ БУЛО СКАСОВАНО УСІ УКРАЇНСЬКІ КАФЕДРИ

ПОЛІТИКА «ПАЦИФІКАЦІЇ» (ПРИМИРЕННЯ)

ПАЦИФІКАЦІЯ (ВІД. ЛАТ. PACIFICATIO – УМИРОТВОРЕННЯ) – ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА МАСОВИХ РЕПРЕСІЙ ЩОДО УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ ГАЛИЧИНИ,

ПРОВЕДЕНА УРЯДОМ ПОЛЬЩІ ВОСЕНИ 1930 РОКУ

МЕТОЮ ПАЦИФІКАЦІЇ БУЛО ПОСЛАБЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ СИЛ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАКСИМАЛЬНОГО УСПІХУ УРЯДОВОМУ ТАБОРУ НА ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРАХ У ЛИСТОПАДІ 1930 Р.

УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ (УВО)

УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ (УВО) – НЕЛЕГАЛЬНА ВІЙСЬКОВА РЕВОЛЮЦІЙНО-ПОЛІТИЧНА ФОРМАЦІЯ, ЩО ПОСТАЛА 1920 ЗАХОДАМИ СТАРШИН РІЗНИХ УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ: СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ (ІДЕОЛОГІЧНО-ПОЛІТИЧНИЙ ВКЛАД), УГА, В ОСНОВНОМУ ЇЇ ВІ БРИГАДИ (БОЙОВИЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕЛЕМЕНТ).

ГОЛОВА УВО – ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ

ГОЛОВНА МЕТА УВО - ПІДГОТОВКА УКРАЇНЦІВ ДО ЗДОБУТТЯ ВЛАСНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

ПЕРІОДИ ДІЯЛЬНОСТІ УВО

РЕВОЛЮЦІЙНО-ВІЙСЬКОВИЙ (1920 - 22)

РЕЄСТРАЦІЯ ВІЙСЬКОВИКІВ, ОФОРМЛЕННЯ ЇХ В ОРГАНІЗОВАНІ ФОРМАЦІЇ, УДАРНОЮ СИЛОЮ НА ВИПАДОК ВІЙНИ МАЛИ БУТИ УКРАЇНСЬКІ ІНТЕРНОВАНІ ЧАСТИНИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ТА СФОРМОВАНІ З ПОЛОНЕНИХ В ІТАЛІЇ. ЗБРОЮ ЗІБРАНО Й ЗАКУПЛЕНО ЗА КОРДОНОМ.. ВЕЛАСЯ АКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ З БОЙОВИМИ ВИСТУПАМИ, ВЕРШИНОЮ ЯКИХ БУЛА САБОТАЖНА АКЦІЯ ВОСЕНИ 1922 р.

РЕВОЛЮЦІЙНО-ПОЛІТИЧНИЙ (1922 - 31)

ВНАСЛІДОК УНЕМОЖЛИВЛЕННЯ ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ, РЕПРЕСІЙ ВЛАДИ Й ДІЯЛЬНОСТІ ОПОЗИЦІЇ, ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ, СТАРШИНСЬКІ КАДРИ УВО В СЕРЕДИНІ 1920-Х РОКІВ ПІШЛИ В ЛЕГАЛЬНЕ СУСПІЛЬНЕ Й ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

З ЛЮТОГО 1929 Р. У ВІДНІ НА КОНГРЕСІ ПРЕДСТАВНИКІВ НАЦІОНАЛІСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ БУЛО ПРОГОЛОШЕНО ПРО СТВОРЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ (ОУН). ОУН ВИНИКЛА ВНАСЛІДОК ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА СОЮЗУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОЛОДІ, ЛЕГІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ТА ГРУПИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОЛОДІ

МЕТОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ СТАЛО СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОЇ, САМОСТІЙНОЇ СОБОРНОЇ ДЕРЖАВИ

РОЗКОЛ ОУН

У СЕРПНІ 1939 Р. У РИМІ ВІДБУЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ, НА ЯКІЙ ВОЖДЕМ ОУН БУЛО ПРОГОЛОШЕНО **А. МЕЛЬНИКА**. ПРОГОЛОШЕНО УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ ІДЕОЛОГІЄЮ ОУН, ВСТАНОВЛЕНО ПОТРЕБУ РОЗБУДОВИ УСТРОЮ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ НА ЗАСАДАХ НАЦІОКРАТІЇ. ЧЛЕНИ ПРОВІДУ ОУН, ЛЮДИ СТАРШОГО ВІКУ, СХИЛЯЛИСЯ В ОСНОВНОМУ ДО БІЛЬШ ПОМІРКОВАНИХ ДІЙ

10 ЛЮТОГО 1940 Р. У КРАКОВІ **С. БАНДЕРА** СКЛИКАВ КОНФЕРЕНЦІЮ, ЯКА ВІДКИНУЛА РІШЕННЯ РИМСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ТА УТВОРИЛА **«РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ПРОВІД ОУН»**.

У 1941 Р. «РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ПРОВІД ОУН» СКЛИКАВ ПІ ВЕЛИКИЙ ЗБІР ОУН, НА ЯКОМУ ОДНОСТАЙНО ОБРАНО ГОЛОВОЮ ПРОВІДУ **СТЕПАНА БАНДЕРУ**

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ РУМУНІЇ

1920 Р. НА ТЕРИТОРІЇ РУМУНІЇ ПРОЖИВАЛО МАЙЖЕ 790 ТИС. УКРАЇНЦІВ (4,7% УСЬОГО НАСЕЛЕННЯ). ОСНОВНИМИ МІСЦЯМИ ЇХНЬОГО ЗОСЕРЕДЖЕННЯ БУЛИ ПІВНІЧНА БУКОВИНА, ХОТИНСЬКИЙ, АККЕРМАНСЬКИЙ ТА ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ПОВІТИ БЕССАРАБІЇ

КОЛОНІАЛЬНА ЕКСПЛУАТАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

НА БУКОВИНІ ЗА 1922 - 1929 РР. БУЛО ЗАКРИТО 85 ПІДПРИЄМСТВ І МАЙСТЕРЕНЬ

УКРАЇНСЬКА МОВА БУЛА ЗАБОРОНЕНА НЕ ТІЛЬКИ В УСТАНОВАХ, АЛЕ Й НА ВУЛИЦІ

ДЕМОНТАЖ І ВИВЕЗЕННЯ В РУМУНІЮ ОБЛАДНАННЯ АККЕРМАНСЬКИХ ТРАМВАЙНИХ МАЙСТЕРЕНЬ ТА ПРЯДИЛЬНОЇ ФАБРИКИ, ІЗМАЇЛЬСЬКОГО ТА РЕНІЙСЬКОГО ПОРТІВ

РОЗМІРИ СЕЛЯНСЬКИХ ВОЛОДІНЬ В УКРАЇНСЬКИХ ПОВІТАХ БЕССАРАБІЇ ЗМЕНШИЛИСЬ МАЙЖЕ ВТРИЧІ

ВНАСЛІДОК ТАК ЗВАНОЇ ШКІЛЬНОЇ РЕФОРМИ 1927-1928 РР. НЕ ЗАЛИШИЛОСЯ ЖОДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ. КАФЕДРУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ БУЛО ЛІКВІДОВАНО

УКРАЇНСЬКІ ТОВАРИСТВА, АМАТОРСЬКІ ТЕАТРАЛЬНІ ТРУПИ, КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІ ЗАКЛАДИ ПРИПІНИЛИ СВОЄ ІСНУВАННЯ

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ

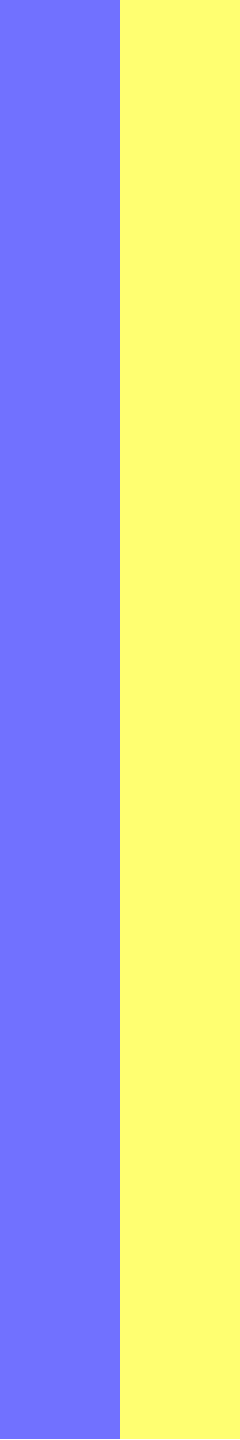

ОБ'ЄДНАННЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ БУЛО ДОБРОВІЛЬНИМ. У ЛИСТОПАДІ 1918 Р. У ШТАТІ ПЕНСІЛЬВАНІЯ (США) БУЛО ПІДПИСАНО УГОДУ МІЖ ЧЕСЬКИМИ ЛІДЕРАМИ ТА ЕМІГРАНТАМИ ІЗ ЗАКАРПАТТЯ ПРО ВКЛЮЧЕННЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ДО СКЛАДУ НОВОЇ ЧЕСЬКОЇ ДЕРЖАВИ НА ПРАВАХ АВТОНОМІЇ. У ЧЕРВНІ 1920 Р. ЦЕ РІШЕННЯ ЗАКРІПЛЕНО ТРІАНОНСЬКИМ МИРНИМ ДОГОВОРОМ, ЗГІДНО З ЯКИМ ДО ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ ПРИЄДНУВАЛОСЯ ЗАКАРПАТТЯ ПІД НАЗВОЮ “ПІДКАРПАТСЬКА РУСЬ”

ТЕРИТОРІЯ “ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ” СТАНОВИЛА 5% УСІЄЇ ТЕРИТОРІЇ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ. НА НІЙ ПРОЖИВАЛО 9% НАСЕЛЕННЯ

З УСІХ НОВОСТВОРЕНИХ ДЕРЖАВ СХІДНОЇ ЄВРОПИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА БУЛА НАЙДЕМОКРАТИЧНІШОЮ. БАЖАЮЧИ МОДЕРНІЗУВАТИ ВСІ РЕГІОНИ НОВОЇ ДЕРЖАВИ, ЧЕХИ ВЖИВАЛИ ЗАХОДІВ ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА В ЗАКАРПАТТІ

ЧЕСЬКИЙ УРЯД СТВОРИВ УМОВИ КАРПАТО-УКРАЇНЦЯМ ДЛЯ ПОЛІТИЧНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

ПИТАННЯ 2. УКРАЇНА В ПЕРІОД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

ПРИЧИНИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

ЗАГОСТРЕННЯ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ МІЖ
ВЕЛИКИМИ ДЕРЖАВАМИ ЧЕРЕЗ
ГЛИБОКУ ЕКОНОМІЧНУ КРИЗУ

ВЕРСАЛЬСЬКО-ВАШИНГТОНСЬКА
СИСТЕМА, ЩО ВСТАНОВИЛА
НЕСПРАВЕДЛИВІ КОРДОНИ ТА
СИСТЕМУ ЕКОНОМІЧНИХ І
ПОЛІТИЧНИХ ВЗАЄМИН

ПІДГОТОВКА СРСР ДО СВІТОВОЇ
РЕВОЛЮЦІЇ

НЕЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІГИ НАЦІЙ

ФАШИСТСЬКІ ТА МІЛІТАРИСТСЬКІ ДЕРЖАВИ БУЛИ НЕВДОВОЛЕНІ ВЕРСАЛЬСЬКОЮ СИСТЕМОЮ І
ПРАГНУЛИ ДО НОВОГО ПЕРЕРОЗПОДІЛУ СВІТУ, ДО ЗАХОПЛЕННЯ КОЛОНІЙ, ДЖЕРЕЛ СИРОВИНИ
І РИНКІВ ЗБУТУ, ЯКІ ТОДІ ЗНАХОДИЛИСЯ ПЕРЕВАЖНО ПІД КОНТРОЛЕМ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ,
ФРАНЦІЇ І США

ПОЛІТИКА ПОТУРАННЯ АГРЕСОРАМ, ЯКУ ПРОВОДИЛИ ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ТА ФРАНЦІЯ,
СПОДІВАЮЧИСЬ ЗАДОВОЛЬНИТИ ЇХНІ АПЕТИТИ

~~29 ВЕРЕСНЯ 1938 р. МІНХЕНСЬКА УГОДА~~

**1 ВЕРЕСНЯ 1939 р. НАПАДОМ НА ПОЛЬЩУ НІМЕЧЧИНА
РОЗПОЧАЛА ДРУГУ СВІТОВУ ВІЙНУ**

СРСР – НІМЕЧЧИНА. 1939 р.

23 СЕРПНЯ 1939 Р. МЗС СРСР І НІМЕЧЧИНИ В. МОЛОТОВ І Й. РІБЕНТРОП ПІДПИСАЛИ ПАКТ ПРО НЕНАПАД ТЕРМІНОМ НА 10 Р. (**ПАКТ МОЛОТОВА – РІБЕНТРОПА**) - РОЗДІЛ СФЕР ВПЛИВУ У ЄВРОПІ. ЗА **СРСР** – ПРАВО НА ОКУПАЦІЮ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ, ВОЛИНИ, ПІВНІЧНОЇ БУКОВИНИ І БЕССАРАБІЇ, ПРИБАЛТИКИ, ФІНЛЯНДІЇ. ЗА **НІМЕЧЧИНОЮ** – ЗАХІДНА ЄВРОПА

РАДЯНСЬКА ОКУПАЦІЯ ПОЛЬЩІ

17 ВЕРЕСНЯ 1939 р. РАДЯНСЬКІ ВІЙСЬКА ПЕРЕЙШЛИ ПОЛЬСЬКИЙ КОРДОН

У РАДЯНСЬКОМУ НАСТУПІ ПРОТИ ПОЛЬЩІ
ВЗЯЛИ УЧАСТЬ ПОНАД 466,5 ТИСЯЧ
РЕГУЛЯРНИХ ВІЙСЬК У СКЛАДІ ДВОХ
ФРОНТІВ

В ОКУПОВАНІЙ СРСР ГАЛИЧИНІ ТА ВОЛИНІ РОЗПОЧАЛИСЯ МАСШТАБНІ
ПЕРЕТВОРЕННЯ (**РАДЯНІЗАЦІЯ**)

ОБОРОННІ БОЇ 1941–1942 рр.

22 ЧЕРВНЯ 1941 р. ВІЙСЬКА НІМЕЧЧИНИ І СОЮЗНИКІВ (ФІНЛЯНДІЯ, УГОРЩИНА, РУМУНІЯ, ІТАЛІЯ) ПЕРЕЙШЛИ КОРДОН СРСР

ЗА ПЕРШИЙ МІСЯЦЬ ВІЙНИ ОКУПАНТИ ПРОСУНУЛИСЯ ВГЛИБ
ТЕРИТОРІЇ СРСР НА 400-600 КМ

5 ЛИПНЯ-26 ВЕРЕСНЯ 1941 р. – ОБОРОНА КИЄВА, НІМЦІ
ВТРАТИЛИ ПОНАД 100 ТИС. СОЛДАТ. В ПОЛОН ПОТРАПИЛО
МАЙЖЕ 660 ТИСЯЧ РАДЯНСЬКИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, З НИХ
60 ТИСЯЧ КОМАНДИРІВ

4 СЕРПНЯ-6 ЖОВТНЯ 1941 р. – ОБОРОНА ОДЕСИ
СКУВАЛА 18 РУМУНСЬКИХ ДИВІЗІЙ.

ДО КІНЦЯ ЛИПНЯ 1942 р.
ВСЯ УКРАЇНА БУЛА ОКУПОВАНА

ЛЮТИЙ-ТРАВЕНЬ 1942 р. ВНАСЛІДОК НЕВМІЛОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ РАДЯНСЬКИМ
КОМАНДУВАННЯМ, БИТВА ЗА КРИМ ЗАКІНЧИЛАСЯ ЦІЛКОВИТОЮ КАТАСТРОФОЮ ДЛЯ
РАДЯНСЬКИХ ВІЙСЬК І
ВТРАТОЮ КЕРЧЕНСЬКОГО ПІВОСТРОВА

КАТАСТРОФІЧНОЮ ПОРАЗКОЮ ЗАВЕРШИВСЯ ПОЧАТИЙ **12 ТРАВНЯ 1942 р. НАСТУП НА
ХАРКІВСЬКОМУ НАПРЯМКУ**. ПОГАНА ОРГАНІЗАЦІЯ, НЕДОСТАТНЄ МАТЕРІАЛЬНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, СТРАТЕГІЧНІ ПОМИЛКИ ПРИЗВЕЛИ ДО ТРАГЕДІЇ
(У ПОЛОН ПОТРАПИЛО 240 ТИСЯЧ ЧЕРВОНОАРМІЙЦІВ)

***Ф.Рузвельт та К.Хелл. 1939 г.
Фото з кн.: The 20th century a
chronicle in pictures. New York.
1989.***

На початку 1941р. президент підписав
“Закон про подальше зміцнення
обороздатності Сполучених Штатів та про
сприяння іншим цілям” (ленд-ліз). Закон
про ленд-ліз поширювався на СРСР, якому
було надано позику у розмірі 1 млрд.
долларів.

Напад 7 грудня 1941 р. японських літаків
на американську військово-повітряну базу
Перл-Харбор у Тихому океані. Рузвельт, у
відповідності з Конституцією, приймає
повноваження головнокомандуючого під
час війни.

ЛЕНД-ЛИЗ — ОРУЖИЕ ПОБЕДЫ

САМОЛЕТЫ: 22 150 ЕДИНИЦ

ТАНКИ: 12 700 ЕДИНИЦ

ГРУЗОВЫЕ МАШИНЫ: 375 833 ЕДИНИЦ

ПУЛЕМЕТЫ: 135 000 ЕДИНИЦ

МОТОЦИКЛЫ: 32 200 ЕДИНИЦ

БОЕВЫЕ КОРАБЛИ: 608 ЕДИНИЦ

ПИСТОЛЕТЫ: 12997 ЕДИНИЦ

ПАРОВОЗЫ: 1981 ЕДИНИЦА

622 100 ТОНН РЕЛЬСОВ

11 075 ВАГОНОВ

2 500 000 ТЕЛЕФОНОВ

2 000 000 КМ ТЕЛЕФОННОГО КАБЕЛЯ

472 000 000 СНАРЯДОВ

2 100 000 ТОНН НЕФТЕПРОДУКТОВ

3 606 000 АВТОПОКРЫШЕК

794 100 ТОНН ХЛЕБА В ЗЕРНЕ

664 600 ТОНН МЯСНЫХ КОНСЕРВОВ

238 000 ТОНН МОРОЖЕНОГО МЯСА

38 100 МЕТАЛЛОРЕЖУЩИХ СТАНКОВ

387 600 ТЫСЯЧ ТОНН МЕДИ

2 800 000 ТОНН СТАЛИ

15 417 000 ПАР ОБУВИ

328 100 ТОНН АЛЮМИНИЯ

903 000 ДЕТОНАТОРОВ

1 541 590 ОДЕЯЛ

127 000 ТОНН ПОРОХА

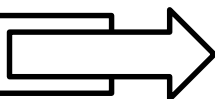
ПОСТАВКИ В СССР
ДО 30 СЕНТЯБРЯ 1945 ГОДА

****4 500 000 ТОНН ПРОДОВОЛЬСТВИЯ**

ОКУПАЦІЯ НАЦИСТСЬКИМ РЕЖИМОМ УКРАЇНИ 1941 – 1944 рр.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПОДІЛ УКРАЇНИ

РУМУНІЯ

ЗЕМЛІ ПІВНІЧНОЇ БУКОВИНИ, ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ,
ПІВДЕННІ РАЙОНИ ВІННИЦЬКОЇ, ЗАХІДНІ Р-НИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ, ЛІВОБЕРЕЖНІ РАЙОНИ МОЛДАВІЇ

**ДИСТРИКТ
ГАЛИЧИНА** –
ДРОГОБИЦЬКА,
ЛЬВІВСЬКА,
СТАНІСЛАВСЬКА І
ТЕРНОПІЛЬСЬКА
ОБЛАСТІ – В
СКЛАДІ
СТВОРЕНОГО НА
ПОЛЬСЬКИХ
ЗЕМЛЯХ
«ГЕНЕРАЛЬНОГО
ГУБЕРНАТОРСТВА»

ЧЕРНІГІВСЬКА,
СУМСЬКА,
ХАРКІВСЬКА,
ВОРОШИЛОВГРАД
СЬКА ОБЛАСТІ ТА
КРИМ
ПІДПОРЯДКОВУВ
АЛИСЯ
НІМЕЦЬКІЙ
**ВІЙСЬКОВІЙ
ВЛАДІ**

УСІ ІНШІ ЗЕМЛІ ВКЛЮЧЕНІ ДО СКЛАДУ **РЕЙХСКОМІСАРИАТУ «УКРАЇНА»** З
ЦЕНТРОМ У РІВНОМУ, ПОДІЛЯВСЯ НА ШІСТЬ ГЕНЕРАЛЬНИХ ОКРУГІВ, ЯКІ
ОЧОЛЮВАВ РЕЙХСКОМІСАР ЕРІХ КОХ

РАДЯНСЬКИЙ РУХ ОПОРУ

**30 ТРАВНЯ 1942 РОКУ ПРИ СТАВЦІ ВЕРХОВОГО
ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧА БУВ СТВОРЕНИЙ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ШТАБ ПАРТИЗАНСЬКОГО РУХУ,
ЯКИЙ ОЧОЛИВ П. ПОНОМАРЕНКО**

**16 червня 1942 р. створений Український
штаб партизанського руху (УШПР),
на чолі з Т. Строкачом**

**СТАНOM НА 1 ЛИПНЯ 1942 р. УКРАЇНСЬКИЙ ФРОНТ
ПАРТИЗАНСЬКОГО РУХУ СКЛАДАВ 238 ПАРТИЗАНСЬКИХ
ЗАГОНІВ ТА ГРУПІ ЗАГАЛЬНОЮ ЧИСЕЛЬНІСТЮ 12 133 ОСІБ**

У 1942–1944 рр. ДІЯЛИ ТРИ ВИДИ РАДЯНСЬКИХ ПАРТИЗАНСЬКИХ ФОРМУВАНЬ ТА ОКРЕМІ ПАРТИЗАНСЬКІ ЗАГОНИ. НАЙЧИСЛЕННІШИМИ БУЛИ ПАРТИЗАНСЬКІ ЗАГОНИ, ПІДПОРЯДКОВАНІ УШПР. КРІМ НИХ В УКРАЇНІ ПРОДОВЖУВАЛИ ДІЯТИ ГРУПИ Й ЗАГОНИ 4-ГО УПРАВЛІННЯ НКВС СРСР: ЗАГІН Д. МЕДВЕДЄВА, ГРУПИ М. ПРОКОПЮКА, Є. МІРКОВСЬКОГО І В. КАРАСЬОВА, ЩО ПІДПОРЯДКОВУВАЛИСЯ П. СУДОПЛАТОВУ ТА ЗАГОНИ ГОЛОВНОГО РОЗВІДУВАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ РСЧА А. БРІНСЬКОГО ТА К. ГНЕДАША

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ (УПА)

**14 ЖОВТНЯ 1942 р. – ОФІЦІЙНА ДАТА
СТВОРЕННЯ УПА**

**1943-1950 рр. ГОЛОВНОКОМАНДУЮЧИЙ
УПА - РОМАН ШУХЕВИЧ**

ЛЮТИЙ 1943 р. – ПОЧАТОК БОЙОВИХ ЗІТКНЕНЬ З ВЕРМАХТОМ

*ЗА ДАНИМИ УШПР ВІД 5 ЧЕРВНЯ 1943 р.: «У КРЕМЕНЕЦЬКОЇ ОКРУЗІ 6 КВІТНЯ 1943 р.
БУЛО ОГОЛОШЕНО НАДЗВИЧАЙНЕ ПОЛОЖЕННЯ... НІМЦІ У ОКРУЗІ ЗАЗНАЛИ
НАПАДУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ - «БАНДЕРІВЦІВ»...»*

*КОМІСАР ПАРТИЗАНСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ С.В. РУДНЄВ: «...НАЦІОНАЛІСТИ – НАШІ
ВОРОГИ, АЛЕ, ВОНИ Б'ЮТЬ НІМЦІВ. ОСЬ ТУТ І... ДУМАЙ»*

*КОМАНДИР ПАРТИЗАНСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ С. КОВПАК: «...НЕ ЗАЧІПАТИ
НАЦІОНАЛІСТІВ. ВОНИ РОБЛЯТЬ ПОЛОВИНУ СПРАВИ КОРИСНОЇ ДЛЯ НАС»*

ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ВІД НІМЕЦЬКИХ ОКУПАНТІВ

ЦІНОЮ ВЕЛИЧЕЗНИХ ЛЮДСЬКИХ ВТРАТ РАДЯНСЬКІ ВІЙСЬКА ЗВІЛЬНИЛИ **КИЇВ**
6 ЛИСТОПАДА 1943 р.

У 1944 р. СИЛАМИ ЧОТИРЬОХ УКРАЇНСЬКИХ ФРОНТІВ БУЛО ЗДІЙСНЕНО СЕРІЮ НАСТУПАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ:

- **ЖИТОМИРСЬКО-БЕРДИЧІВСЬКА** ОПЕРАЦІЯ (ГРУДЕНЬ 1943 - СІЧЕНЬ 1944 рр.); -
- КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКІВСЬКА** ОПЕРАЦІЯ (СІЧЕНЬ-ЛЮТИЙ 1944 рр.);
- **РІВНЕНСЬКО-ЛУЦЬКА** ОПЕРАЦІЯ (СІЧЕНЬ-ЛЮТИЙ 1944 рр.);
- **КРИВОРІЗЬКА** ОПЕРАЦІЯ (СІЧЕНЬ-ЛЮТИЙ 1944 рр.)
- **НАСТУП НА ПІВДНІ. ВИЗВОЛЕННЯ ОДЕСИ, МИКОЛАЄВА** (БЕРЕЗЕНЬ-КВІТЕНЬ 1944 рр.); -
- ВИЗВОЛЕННЯ КРИМУ** (КВІТЕНЬ-ТРАВЕНЬ 1944 рр.);
- **ЛЬВІВСЬКО-САНДОМИРСЬКА** ОПЕРАЦІЯ (ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ 1944 рр.).
- 27 ЛИПНЯ 1944 р. ЗВІЛЬНЕНО ЛЬВІВ;
- **СХІДНО-КАРПАТСЬКА** ОПЕРАЦІЯ (ВЕРЕСЕНЬ-ЖОВТЕНЬ 1944 рр.)

28 ЖОВТНЯ 1944 р. ТЕРИТОРІЯ УКРАЇНИ БУЛА ОСТАТОЧНО ВИЗВОЛЕНА ВІД ЗАГАРБНИКІВ

Олександр Довженко «Щоденник»

6 вересня 1945 р.:

- Україна втратила під час війни тринадцять мільйонів людей. І се ще так би мовити, з оптимістичною неточністю... Себто, коли ми додамо мільйонів два-три, то навряд чи помилимось. До Сибіру вислали ж перед війною півтора мільйона з Західної України, та й зараз висилають немало. А народження ввійде в норму хіба лише в 1950 році.**
- Таким чином, Велика Удовиця втратила сорок відсотків своїх убитими, спаленими, покатованими, засланими в заслання, вигнаними в чужі землі на вічне блукання. А до війни... вона втратила, крім мільйонів загиблих в боях і засланнях політичних, ще 6 мільйонів од голоду в урожайний 1932 рік...**
- Таких утрат, замовчаних через жахливу свою правду, НЕ ЗНАВ і НЕ ЗНАЄ НІ ОДИН НАРОД у СВІТІ..."**

УКРАЇНСЬКИЙ ВНЕСОК у ПЕРЕМОГУ в Другій Світовій війні.

1. В армії, на флоті, в партизанських загонах і рухах Опору воювало близько 10 млн. українців.
2. Станом на середину 1944 в Червоній армії воювало майже 34% українців. Понад половину з 15 фронтів очолювали українці. Серед командного та офіцерського складу вони становили понад 20%.
3. У всіх Українських фронтах українці становили понад 50% бойового складу (в 1-му Українському - до 80%).
4. Понад 2,5 млн. українців нагороджені орденами і медалями. 2 тисячі 72 особи удостоєні звання Героя Радянського Союзу; 32 стали двічі Героями. Лютчик майор Іван Кожедуб збив 64 ворожі літаки й став тричі Героєм.
5. Орден Богдана Хмельницького був єдиною радянською нагородою, напис на якій зроблено не російською, як на всіх інших, а українською мовою.
6. За особливий внесок у перемогу над нацизмом Україна отримала право стати однією із країн-засновниць ООН.
7. Українці воювали проти нацистської Німеччини у складі інших армій. В США - 80 тисяч, у Канадській - близько 45 тисяч, у Війську Польському - 120 тисяч, понад 5 тисяч - у Франції. Понад 100 тисяч воїнів УПА вели боротьбу проти нацистського і більшовицького режимів.
8. Прапор Перемоги над Рейхстагом у Берліні встановили **українець Олекса Берест**, грузин М. Кантарія і росіянин М. Єгоров під прикриттям відділення сержанта **Петра Щербини** із Запорізької області.
9. Акт капітуляції Японії, чим була завершена Друга світова війна, від імені СРСР підписав генерал-лейтенант Кузьма Дерев'янко із Черкащини.

ВИСНОВОК

УКРАЇНА У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД З АГРАРНОЇ КРАЇНИ ПЕРЕТВОРИЛАСЯ НА ІНДУСТРІАЛЬНО-АГРАРНУ. БУЛО ЛІКВІДОВАНО БЕЗРОБІТТЯ, З'ЯВИЛИСЯ ТИСЯЧІ НОВИХ РОБОЧИХ МІСЦЬ ЦІНОЮ ЖИТТЯ МІЛЬЙОНІВ УКРАЇНЦІВ

УКРАЇНЦІ ЗРОБИЛИ ВАГОМИЙ ВНЕСОК У ПЕРЕМОГУ НАД НАЦИСТСЬКОЮ НІМЕЧЧИНОЮ ТА ЇЇ СОЮЗНИКАМИ. РАДЯНСЬКИМИ БОЙОВИМИ НАГОРОДАМИ БУЛО ВІДЗНАЧЕНО **2,5 МЛН. ОСІБ.**

ВНЕСОК УКРАЇНИ У ПЕРЕМОГУ НАД НАЦИЗМОМ ВИЗНАНИЙ ЧЛЕНАМИ АНТИГІТЛЕРІВСЬКОЇ КОАЛІЦІЇ – **УКРАЇНА**

І БІЛОРУСІЯ

СТАЛИ РІВНОПРАВНИМИ ЗАСНОВНИКАМИ І ЧЛЕНАМИ
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

ТЕМА 7. ПОВОЄННИЙ РОЗВИТОК УРСР

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- 1. БОЙКО О.Д. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. – К., 1999. – С. 487 – 544.**
- 2. БОЙКО О.Д. УКРАЇНА 1991 – 1995 РР.: ТІНІ МИНУЛОГО
ЧИ КОНТУРИ МАЙБУТНЬОГО? НАРИСИ З НОВІТНЬОЇ
ІСТОРІЇ. – К., 1996.**
- 3. КРЕМЕНЬ В., ТКАЧЕНКО В. УКРАЇНА: ШЛЯХ ДО СЕБЕ:
ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ. – К., 1998. –
С. 173 – 213.**
- 4. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ. – К., 1996.**
- 5. ПОЛІТИЧНА ІСТОРІЯ ХХ СТ. – К., 2001. – С. 304 – 370.**
- 6. ШЕВЧУК В.П., ТАРАНЕНКО М.Г. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ
ДЕРЖАВНОСТІ. КУРС ЛЕКЦІЙ. – К., 1999. – С. 446 – 472.**

**ПИТАННЯ 1. УКРАЇНА ВІД ПЕРІОДУ
ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ДО «ПЕРЕБУДОВИ»
(1946 – 1985)**

Олександр Довженко «Щоденник»

6 вересня 1945 р.:

- **Україна втратила під час війни тринадцять мільйонів людей. І се ще так би мовити, з оптимістичною неточністю... Себто, коли ми додамо мільйонів два-три, то навряд чи помилимось. До Сибіру вислали ж перед війною півтора мільйона з Західної України, та й зараз висилають немало. А народження ввійде в норму хіба лише в 1950 році.**
- **Таким чином, Велика Удовиця втратила сорок відсотків своїх убитими, спаленими, покатованими, засланими в заслання, вигнаними в чужі землі на вічне блукання. А до війни... вона втратила, крім мільйонів загиблих в боях і засланнях політичних, ще 6 мільйонів од голоду в урожайний 1932 рік...**
- **Таких утрат, замовчаних через жахливу свою правду, НЕ ЗНАВ і НЕ ЗНАЄ НІ ОДИН НАРОД у СВІТІ..."**

ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УРСР

БУЛО ЗРУЙНОВАНО 16 ТИС. ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ, БЛИЗЬКО 30 ТИС. КОЛГОСПІВ, 882 ШАХТИ, ДО НІМЕЧЧИНИ ВИВЕЗЕНО БІЛЯ 4 МЛН. ГОЛІВ ВРХ, НА РУЇНИ ПЕРЕТВОРЕНО 714 МІСТ І СМТ, ПОНАД 28 ТИС. СІЛ.
ДЕМОГРАФІЧНІ ВТРАТИ – **ЗАГИНУВ КОЖЕН ШОСТИЙ МЕШКАНЕЦЬ УКРАЇНИ**

“ЗАКОН ПРО П’ЯТИРІЧНИЙ ПЛАН ВІДБУДОВИ І РОЗВИТКУ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА УРСР НА 1946-1950 РР.”

ОСНОВНЕ ЗАВДАННЯ: ПОНОВЛЕННЯ ДОВОЄННОГО РІВНЯ ПРОМИСЛОВОСТІ І СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА 36 %

АКЦЕНТ НА ЕКОНОМІЇ, СКОРОЧЕННІ ФІНАНСУВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ, ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ, СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

СТВОРЕННЯ МЕРЕЖІ РЕМІСНИЧИХ УЧИЛИЩ І ФАБРИЧНО-ЗАВОДСЬКИХ ШКІЛ, ЯКІ ПРОТЯГОМ П’ЯТИРІЧКИ ПІДГОТУВАЛИ 859 ТИС. КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

ГРОШОВА РЕФОРМА 1947 Р., ОБМІН ГРОШЕЙ 1 ДО 10, ЩО ЗНИЗИЛО ЦІНИ НА ТОВАРИ І ВІДМІНИЛО КАРТКОВУ СИСТЕМУ

СИСТЕМА ПОЗИК У НАСЕЛЕННЯ СТРОКОМ НА 20 РОКІВ

ОБСЯГ ВАЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УРСР ПРОТЯГОМ **1946-1950 РР.** ЗБІЛЬШИВСЯ У 4,4 РАЗИ, А ПРОМИСЛОВЕ ВИРОБНИЦТВО ПЕРЕВИНИЛО ДОВОЄННИЙ НА 15 %

«ЖДАНІВЩИНА» 1946 – 1953 рр.

**КАМПАНІЯ ПО ВІДНОВЛЕННЮ ДЕЩО ОСЛАБЛЕНОГО ПІД ЧАС
ВІЙНИ КОНТРОЛЮ ЗА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ ЖИТТЯМ КРАЇНИ**

*ВЛІТКУ 1946 Р. - РОЗГОРТАННЯ ШИРОКОГО НАСТУПУ ПРОТИ БУДЬ-ЯКОГО
ВИЯВУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ТВОРЧОСТІ, ДЕ ВИЯВЛЯЛИСЯ ТАК ЗВАНІ
«ЗАКОРДОННИЙ ВПЛИВ», «ЗАХІДНЕ ЗАНЕПАДНИЦТВО», «МЕТАФІЗИЧНІ
ТЕНДЕНЦІЇ», «АНТИРОСІЙСЬКИЙ ПАРТИКУЛЯРИЗМ», «ДРІБНОБУРЖУАЗНИЙ
ІНДИВІДУАЛІЗМ» І «МИСТЕЦТВО ДЛЯ МИСТЕЦТВА»*

**КРИТИКА «ФОРМАЛІСТСЬКИХ»
ТЕНДЕНЦІЙ**

**КРИТИКА
«КОСМОПОЛІТИЗМУ»**

**14 СЕРПНЯ 1946 РОКУ «ПОСТАНОВА ОРГБЮРО
ЦК ВКП(Б) «ПРО ЖУРНАЛИ "ЗІРКА" І
"ЛЕНІНГРАД "»**

**10 ЛЮТОГО 1948 Р. ЦК ВКП(Б) УХВАЛИВ
ПОСТАНОВУ «ПРО ДЕКАДЕНТСЬКІ
ТЕНДЕНЦІЇ В РАДЯНСЬКІЙ МУЗИЦІ»**

АКЦІЯ "ВІСЛА" 1947 р.

ЕТНІЧНА ЧИСТКА, ЗДІЙСНЕНА У 1947 РОЦІ (ПОЧАТОК — 29 БЕРЕЗНЯ) ЗА РІШЕННЯМ ПАРТІЙНОГО І ДЕРЖАВНОГО КЕРІВНИЦТВА СРСР, ПНР ТА ЧСР.
ПОЛЯКИ ІЗ ГАЛИЧИНИ, ВОЛИНИ Й ПОЛІССЯ ДЕПОРТУВАЛИСЯ ДО ПОЛЬЩІ,
А УКРАЇНЦІ ІЗ ЗАКЕРЗОННЯ ДО УРСР

ПРИЧИНИ

ЛІКВІДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ПОЛЬЩІ
ЗАСОБАМИ ВИМУШЕНОЇ ПОЛОНІЗАЦІЇ

ЗАПЛАНОВАНИЙ ОДНОНАЦІОНАЛЬНИЙ
ХАРАКТЕР "НАРОДНОЇ" ПОЛЬЩІ

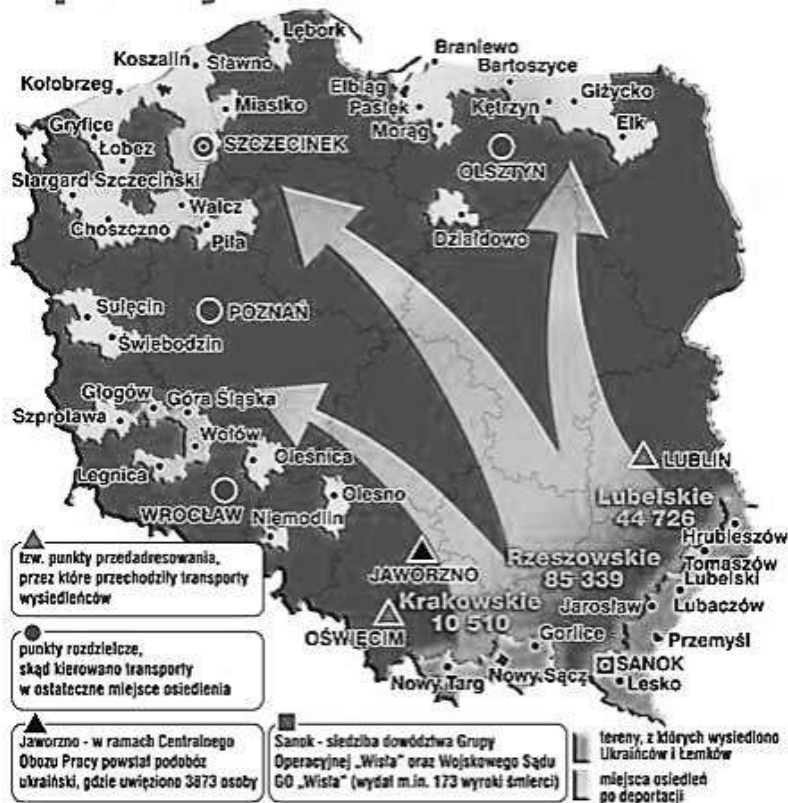
ЛІКВІДАЦІЯ ДІЮЧИХ НА НАДСЯННІ ТА ПІВДЕННІЙ
ХОЛМЩИНИ СИЛ УПА

НАСЛІДКИ

ПРОТЯГОМ ЖОВТНЯ 1944 - СЕРПНЯ 1946 РОКУ ІЗ ПОЛЬЩІ
ВИСЕЛЕНО 482 ТИСЯЧІ УКРАЇНЦІВ
(ОДНОЧАСНО ІЗ УРСР ДО ПОЛЬЩІ ПЕРЕСЕЛЕНО 788 ТИС.
ОСІБ)

ЗА ДАНИМИ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ВІЙСЬКА
ПОЛЬСЬКОГО, В ПЕРІОД ОПЕРАЦІЇ «ВІСЛА» БУЛО
ПЕРЕСЕЛЕНО 140 575 УКРАЇНЦІВ І ЧЛЕНІВ ЗМІШАНИХ
СІМЕЙ З 22 ПОВІТІВ І ВОЄВОДСТВ

Operacja Wisła

ЛІКВІДАЦІЯ УГКЦ 1946 р.

**АНДРЕЙ
ШЕПТИЦЬКИЙ**

ПРИЧИНИ

ПЕРЕШКОДА НА ШЛЯХУ РАДЯНІЗАЦІЇ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

КОМУНІСТИЧНІ ЗВЕРХНИКИ МОСКВИ І
КИЄВА ВВАЖАЛИ УГКЦ
КОЛАБОРАНТОМ

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА(УГКЦ) БУЛА НОСІЄМ УКРАЇНСЬКОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ, МОГУТНІМ ФАКТОРОМ ВПЛИВУ НА САМОСВІДОМІСТЬ
НАСЕЛЕННЯ ЗАХІДНИХ ТЕРЕНІВ УКРАЇНИ

15 БЕРЕЗНЯ 1945 Р. ГОЛОВА РАДИ У СПРАВАХ РПЦ ПОЛКОВНИК
КАРПОВ НАДІСЛАВ СТАЛІНОВІ ПЛАН ЛІКВІДАЦІЇ УГКЦ

СТВОРЕННЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЄПАРХІЇ У ЛЬВОВІ

СФОРМОВАНА ІНІЦІАТИВНА ГРУПА НА ЧОЛІ З СВЯЩЕНИКАМИ ГАВРІІЛОМ
КОСТЕЛЬНИКОМ, МИХАЙЛОМ МЕЛЬНИКОМ І АНТОНІЄМ ПЕЛЬВЕЦЬКИМ

ТИСК НА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКЕ ДУХОВЕНСТВО, ЯКЕ НЕ БАЖАЛО ПРИЄДНУВАТИСЬ ДО
РПЦ

З 8 ПО 10 БЕРЕЗНЯ 1946 Р. У ЛЬВОВІ ВІДБУЛОСЬ ЗІБРАННЯ, НА ЯКОМУ БУЛО
ПРИЙНЯТЕ РІШЕННЯ ЩОДО СКАСУВАННЯ БЕРЕСТЕЙСЬКОЇ УНІЇ І
ПРИЄДНАННЯ УГКЦ ДО РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

II. Збройний опір ОУН – УПА

Протягом 1944 – 1952 років в західних областях України відбувався збройний опір ОУН – УПА проти радянської влади. В цьому опорі взяло участь близько 100000 чоловік.

Очолив УПА на українських землях Роман Шухевич (Тарас Чуприна). Він загинув 1950 року, після чого опір ОУН – УПА пішов на спад.

Найактивніший період боротьби ОУН – УПА 1945 – 1947 роки.

Боротьба ОУН – УПА відбувалась на території Галичини, Волині та інших західноукраїнських землях.

Радянське керівництво піддало репресіям у післявоєнний період близько 500000 західних українців.

Загальне керівництво діяльністю ОУН в цей період здійснював Степан Бандера, який перебував за кордоном.

Метою боротьби ОУН – УПА було створення незалежної української держави.

ХРУЩОВСЬКА “ВІДЛИГА”

5 БЕРЕЗНЯ 1953 Р. ПОМЕР Й.СТАЛІН

**У ВЕРЕСНІ 1953 Р. – 1-М СЕКРЕТАРЕМ ЦК
КПРС СТАВ МИКИТА ХРУЩОВ**

ДЕСТАЛІНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА.

ЛЮТИЙ 1956 Р. - XX З’ЇЗД КПРС - РОЗВІНЧАННЯ “КУЛЬТУ ОСОБИ” СТАЛІНА

**ПІД ЧАС СВЯТКУВАННЯ 300-РІЧЧЯ ПЕРЕЯСЛАВСЬКОЇ РАДИ ВІДБУЛАСЯ
ПЕРЕДАЧА КРИМУ ДО СКЛАДУ УРСР 19 ЛЮТОГО 1954 Р.**

**КУРС НА РЕФОРМИ: ПРИСКОРЕННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ,
СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ У ТЕХНОЛОГІЯХ, ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННІ
ВИРОБНИЦТВОМ, РОЗВ’ЯЗАННІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ**

**ПЛЕНУМ ЦК КПРС ЛЮТИЙ-БЕРЕЗЕНЬ 1954 Р. – ОСВОЄННЯ ЦІЛИННИХ ЗЕМЕЛЬ
КАЗАХСТАНУ, 93 ТИС. УКРАЇНЦІВ ЇДУТЬ НА ЦІЛИНУ**

**ЧЕРВЕНЬ 1954 Р. – “КУКУРУДЗЯНА ЕПОПЕЯ”, КУРС НА ЗБІЛЬШЕННЯ ПОСІВІВ
КУКУРУДЗИ**

**У СЕРЕДИНІ 50-Х РР. УКРАЇНА СТАЛА МЕТАЛУРГІЙНОЮ І ПАЛИВНОЮ БАЗОЮ
СРСР. ЗА РОКИ П’ЯТОЇ П’ЯТИРІЧКИ (1951-55 РР.) БУЛО ДОСЯГНУТО НАЙВИЩИХ
ТЕМПІВ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ – 20 %**

ПОЧАТОК ДЕСТАЛІНІЗАЦІЇ

Десталінізація – процес ліквідації наслідків сталінізації, що почався після смерті Й.Сталіна.

- Створення комісій з перегляду справ засуджених у 1934-1953 рр.
- Початок реабілітації безвинно засуджених

- **Реабілітація** – виправдання, поновлення доброго імені чи репутації несправедливо обвинуваченої, обмовленої або засудженої особи.
- - Ліквідація позасудових органів, воєнних трибуналів військ МВС, скасування надзвичайних законів і постанов, спрямованих на боротьбу з «ворогами народу».
- - **Чистка органів** держбезпеки і значне скорочення їх кількості.
- - Припинення ідеологічних кампаній проти інтелігенції, націоналізму тощо.
- - Уповільнення процесу русифікації.
- - Зростання ролі українського чинника в різних сферах суспільного життя (висування місцевих і на керівні посади в регіонах, поява вихідців з України в найближчому оточенні М.Хрущова)
- **Розширення прав республік** (в Україні з союзного до республіканського підпорядкування переведено декілька тисяч підприємств та організацій)..

ВХОДЖЕННЯ КРИМУ ДО СКЛАДУ УРСР, УТВОРЕННЯ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

- 19 лютого 1954 р. – указ Президії Верховної Ради СРСР на честь 300-річчя возз'єднання України з Росією «Про передачу Кримської області зі складу РРФСР до складу УРСР», «враховуючи спільність економіки, територіальну близькість і тісні господарські зв'язки між Кримською областю і Українською РСР».
- 7 січня 1954 р. була створена **Черкаська область УРСР**.

14-25 лютого 1956 р. відбувся XX з'їзд КПРС, на якому М.Хрущов виступив із закритою доповіддю «Про культ особи Й.Сталіна та його наслідки»:

- - критика сталінської політики як хибної та злочинної за організацію масових репресій, депортацію під час війни, використання незаконних методів слідства...;
- критика особи, а не системи, яка її породила (причинами появи культу Сталіна називали його риси характеру, гостру боротьбу з капіталістичним оточенням тощо);
- початком злочинної політики визначався 1934 р., тобто не ставилися під сумнів методи проведення колективізації, голодомор 1932-1933 рр. і т. ін.;
- небажання правлячої верхівки розділити відповідальність за вчинені злочини; незмінність партійних засад.

ПОГЛИБЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ДЕСТАЛІНІЗАЦІЇ

- 1. Прискорення політичної реабілітації (на кінець 50-х років переглянуто 5,5 млн справ, за якими реабілітовано 3,5 млн чол., серед реабілітованих – Л. Курбас, М. Куліш, В. Чубар, С. Косіор та ін.);
- Не підлягали реабілітації особи, звинувачені в «буржуазному націоналізмі».

ЕКОНОМІЧНІ РЕФОРМИ М.ХРУЩОВА ТА ЇХ НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Промисловість

- - **Спроба децентралізації управління промисловістю** та будівництвом шляхом створення **раднаргоспів** та ліквідації низки галузевих міністерств (в УРСР було створено спочатку 11, а згодом ще 3 економічні райони на чолі з раднаргоспами).
Позитивні риси: розширення господарчих прав на місцях, наближення управління до виробництва, скорочення управлінського апарату. Негативні: ускладнення зв'язків між підприємствами окремих раднаргоспів, так зване «місництво», незацікавленість у комплексному розвитку всієї галузі.

- Раднаргоспи (Ради народного хозяйства) – територіальні органи управління, створені в 1957 р. замість галузевих міністерств, які помітно поліпшили керування економікою регіонів, але призвели до розриву зв'язків між окремими галузями.

- Позитивні риси: впровадження перших кібернетичних машин, запуск першого штучного супутника Землі в 1957 р., політ Ю. Гагаріна в космос у 1961 р., використання атомної енергії в мирних цілях, заміна паровозів тепловозами й електровозами, пароплавів – теплоходами, використання нових машин та технологій тощо. 6 листопада 1960 р. відкриття Київського метрополітену.
- Негативні: повільні темпи НТР, перекіс у бік оборонної галузі, недостатні асигнування на науку, відсутність конкурентної боротьби виробників на ринку.

РЕФОРМАТОРСЬКИЙ КУРС

РЕФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

У 1956 Р. ВІДМІНИЛИ КРИМІНАЛЬНУ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ РОБІТНИКІВ І
СЛУЖБОВЦІВ ЗА САМОВІЛЬНЕ
ЗАЛИШЕННЯ РОБОЧОГО МІСЦЯ

НОВИЙ ЗАКОН ПРО ПЕНСІЇ, РІСТ НА 80 %

ПРИПИНЕНО ВИПУСК ДЕРЖАВНИХ ПОЗИК

НА ПОЧАТКУ 60-Х ЖИТЛОВЕ БУДІВНИЦТВО
НАЙБІЛЬШЕ У СВІТІ,
В ОКРЕМЕ ЖИТЛО (**ХРУЩОВКИ**)
ПЕРЕЇХАЛО 18 МЛН. ОСІБ

ПЕРЕХІД НА 7-ГОДИННИЙ РОБОЧИЙ ДЕНЬ І
5-ДЕННИЙ РОБОЧИЙ ТИЖДЕНЬ

ГРОШОВА РЕФОРМА 1961 Р. (ЗРОСЛА
ВАРТІСТЬ ПРОДУКТІВ)

РЕФОРМИ В КУЛЬТУРНОМУ ЖИТТІ

ПОСЛАБЛЕННЯ ЦЕНЗУРИ, РЕАБІЛІТАЦІЯ
ВІДОМИХ ПИСЬМЕННИКІВ ТА МИТЦІВ

ВИХІД ЗА РАМКИ СОЦІАЛІСТИЧНОГО
РЕАЛІЗМУ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ
МИСТЕЦТВІ ТА ЛІТЕРАТУРІ – **ПОКОЛІННЯ
УКРАЇНСЬКИХ ШЕСТИДЕСЯТНИКІВ**

САМВИДАВ – ЧАСТИНА СУСПІЛЬНОГО
ЖИТТЯ УКРАЇНИ, НЕПІДКОНТРОЛЬНИЙ
ЗАСІБ ПОШИРЕННЯ ПОЗАЦЕНЗУРНОЇ
ЛІТЕРАТУРИ

АНТИРЕЛІГІЙНА КОМПАНІЯ

ВОЛЮНТАРИЗМ. БУДІВНИЦТВО КОМУНІЗМУ ДО 1980 Р.

ПЕТРО ШЕЛЕСТ– ПЕРШИЙ СЕКРЕТАР ЦК КПУ (1963 – 1972)

ПРИДУШЕННЯ ОПОЗИЦІЙНОГО РУХУ

БУВ ОДНИМ З ІНІЦІАТОРІВ ВВЕДЕННЯ ВІЙСЬК КРАЇН-ЧЛЕНІВ ВАРШАВСЬКОГО ДОГОВОРУ ДО ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ ДЛЯ ПРИДУШЕННЯ «ПРАЗЬКОЇ ВЕСНИ»

СТОЯВ НА ПОЗИЦІЯХ ДОТРИМАННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ УКРАЇНИ ЯК СУВЕРЕННОЇ РЕСПУБЛІКИ В РАМКАХ СРСР

СПРИЯВ САМОСТВЕРДЖЕННЮ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ, ДОМАГАВСЯ ПАРИТЕТУ В ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ РЕСПУБЛІКИ В МЕЖАХ СОЮЗНОЇ ДЕРЖАВИ, ВИМАГАВ ВРАХУВАННЯ ПОТРЕБ УРСР ПРИ ЕКОНОМІЧНОМУ ПЛАНУВАННІ В РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ, НАГОЛОШУВАВ НА НЕОБХІДНОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО, МОВНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНЦІВ

Л.І. БРЕЖНЄВ (1964–1982) ПОЛІТИКА НЕОСТАЛІНІЗМУ

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ І КОМПЕТЕНЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ ДО ПОВНОГО
ПІДПОРЯДКУВАННЯ ЕКОНОМІКИ
РЕСПУБЛІКИ СОЮЗНИМ
МІНІСТЕРСТВАМ

ПРОТЯГОМ 1967-68 РР. ВІДБУВАЄТЬСЯ
ПЕРЕБУДОВА РЕСПУБЛІКАНСЬКИХ
МІНІСТЕРСТВ НА СОЮЗНО-
РЕСПУБЛІКАНСЬКІ

ПОСИЛЕННЯ ПОЛІТИКИ РУСИФІКАЦІЇ
ХВИЛЯ ПОЛІТИЧНИХ АРЕШТІВ УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ

ТОТАЛЬНА КРИЗА ЕКОНОМІКИ ТА СУСПІЛЬСТВА

ПРОЦЕС НАДМІРНОЇ ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ
ЗУМОВИВ ПОЯВУ ТОВАРНОГО ДЕФЦІТУ,
ЗАГОСТРИВ ЕКОЛОГІЧНІ, ДЕМОГРАФІЧНІ ТА
СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

ПРОВАЛ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОГРАМИ,
СКОРОЧЕННЯ ПОСІВНИХ ПЛОЩ, МІГРАЦІЯ
СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ ДО МІСТ, СІЛЬСЬКЕ
НАСЕЛЕННЯ СКОРОТИЛОСЯ НА 4,6 МЛН.

В ПРОМИСЛОВОСТІ 90% ОБЛАДНАННЯ
МОРАЛЬНО І ФІЗИЧНО ЗАСТАРІЛО

ЦЕНТРАЛЬНІ ВІДОМСТВА ЗАБИРАЛИ В
ТРУДОВИХ КОЛЕКТИВІВ 90% ОТРИМАНИХ
ПРИБУТКІВ

ЗНАЧНЕ ВІДСТАВАННЯ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ
ВІД ПЕРЕДОВИХ КРАЇН У ВПРОВАДЖЕННІ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

ПИТОМА ВАГА УЧНІВ У ШКОЛАХ З
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ
ЗМЕНШИЛАСЯ ІЗ 72,8 % ДО 40,6 %. ЛИШЕ 24 %
ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАЛИШАЛИСЯ
УКРАЇНОМОВНИМИ

2. Косигинські реформи та їх наслідки для України

- У другій половині 60-х років XX ст. економіка Радянського союзу почала реформуватись. Цьому сприяла зміна керівництва СРСР. У 1964 році Хрущова замінив Брежнєв, який поставив на посаду керівника уряду Ради міністрів СРСР Косигіна, який розпочав економічні реформи в країні.
- У 1965 році було запроваджено:
 - 1. Надбавки за надпланову продукцію.
 - 2. Підвищувались закупівельні ціни на с/г продукцію.
 - 3. Створювались спеціальні фонди матеріального заохочення робітників і службовців.
 - 4. Розширювалась соціально-культурна сфера.
 - 5. Розширювалось самостійність підприємств.
 - 6. Ліквідувались ради народних господарств і знову створювались міністерства.
 - 7. Семірічні плани замінювались на п'ятирічні.
- До кінця 60-х років завдяки реформам економічна ситуація в СРСР і в Україні покращилась, зріс загальний обсяг промислового виробництва в півтора рази, національний дохід зріс на 30 %, підвищувалась продуктивність праці.
- Восьма п'ятирічка – 1966 – 1970 років була названа «Золотою».

ВОЛОДИМИР ЩЕРБИЦЬКИЙ

(1972 - 1989)

ПОЗИТИВНІ НАСЛІДКИ

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ
ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

ПОСИЛИЛАСЯ
УРБАНІЗАЦІЯ

СУТТЄВО ЗБІЛЬШИЛОСЯ ВИРОБНИЦТВО ПРОМИСЛОВОЇ
ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ

ПОСИЛИВСЯ ПРОЦЕС
РУСИФІКАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

ПРОДОВЖУВАЛИСЯ
ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ІНАКОДУМЦІВ

СТАЛАСЯ ОДНА ІЗ НАЙБІЛЬШИХ
ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ В ІСТОРІЇ
ЛЮДСТВА

ОПОЗИЦІЙНИХ РУХ

УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНО-ВІЗВОЛЬНЕ (НАЦІОНАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНЕ ДИСИДЕНТСТВО)

РУХИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН
(КРИМСЬКОТАТАРСЬКИЙ ТА ЄВРЕЙСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНІ РУХИ ЗА ПОВЕРНЕННЯ НА
ІСТОРИЧНУ БАТЬКІВЩИНУ)

РУХ ЗА СВОБОДУ СОВІСТІ
(РЕЛІГІЙНЕ ДИСИДЕНТСТВО)

РУХ ЗА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ
ПРАВА

ПЕРІОДИЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ВІЗВОЛЬНОГО РУХУ

**ДРУГА ПОЛОВИНА 50-Х –
СЕРЕДИНА 60-Х РР.** – ПРОТЕСТИ
НОСИЛИ ЗДЕБІЛЬШОГО АНОНІМНИЙ
ХАРАКТЕР, ЗДІЙСНЮВАЛИСЬ У ВИГЛЯДІ
РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЛИСТІВОК ТА
НАЦІОНАЛЬНОЇ СИМВОЛІКИ

СЕРЕДИНА 60-Х – 70-ТІ РР. –
ВИРОБЛЕННЯ ЛЕГАЛЬНИХ ФОРМ
БОРОТЬБИ. РІЗНОМАНІТНІ ПЕТИЦІЇ,
ВІДКРИТІ АКЦІЇ ПРОТЕСТУ, АКТИ
САМОПОЖЕРТВИ

В ЛИСТОПАДІ 1976 Р. БУЛА СТВОРЕНА **УКРАЇНСЬКА ГЕЛЬСІНСЬКА ГРУПА**, ЯКА
ДІЯЛА НА ОСНОВІ ПІДПИСАНИХ РАДЯНСЬКИМ КЕРІВНИЦТВОМ ГЕЛЬСІНСЬКИХ
УГОД. У ЛИПНІ 1988 Р. УГГ РЕОРГАНІЗОВАНО В
УКРАЇНСЬКУ ГЕЛЬСІНСЬКУ СПІЛКУ (Л. ЛУК'ЯНЕНКО)

ЗАРОДЖЕННЯ ДИСИДЕНТСЬКОГО РУХУ

- **Дисидентство** – це опозиційний рух проти панівного державного ладу, протистояння офіційній ідеології та політиці.
- Середина 50-х років – зародження дисидентського руху в СРСР, зокрема в УРСР.

■ Причини виникнення дисидентського руху:

- - поліпшення внутрішньополітичного клімату за часів «відлиги», що призвело до нової хвилі національно-визвольної боротьби;
- антикомуністичні виступи в країнах Східної Європи (в Угорщині, Польщі, Чехословаччині);
- активний правозахисний рух, спричинений прийняттям Декларації прав людини (1948 р.);
- монопольна влада партійно-радянської бюрократичної верхівки;
- постійні утиски та обмеження національного та культурно-духовного життя;
- політика русифікації.

- **Форми боротьби дисидентів:**
- протести, звернення на адресу керівників країни, «відкриті листи» до ООН («Відкритий лист» до ООН українських політв'язнів мордовських концтаборів, у якому узагальнювалися головні вимоги українського дисидентства, висловлювався рішучий протест проти дискримінації українства); поширення нелегальної літератури («самвидав»); створення в Україні дисидентських організацій.

Найвідоміші дисидентські організації України

Українська робітничо-селянська спілка (УРСС) Створена у Львові

- *Об'єднана партія визволення України*
- *Український національний фронт (УНФ) Створена З.Красівським та М.Дяком*
- *Український національний комітет (УНК)*
- *Демократичний союз соціалістів*
- *Партія боротьби за реалізацію лєнінських ідей*
- *Реалістичний робітничий гурток демократів — створений на Донбасі*

- У 1962-1965 рр. було проведено судові процеси над активними дисидентами. Репресії були проти П.Григоренка, І.СвітличногоЮ, П.Заливахи, В.Мороза...
- У травні 1961 р. у Львові почався закритий судовий процес над УРСР. Суд засудив Л. Лукяненка до розстрілу. Вирок замінили 15 роками позбавлення волі.
- Відповіддю на арешти дисидентів стала стаття І.Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?» (1965 р.)

- **Шістдесятники** — назва нової генерації (покоління) радянської та української національної інтелігенції, що ввійшла у культуру (мистецтво, літературу тощо) та політику в СРСР в другій половині 1950-х — у період тимчасового послаблення комуністично-більшовицького тоталітаризму та хрущовської «відлиги» (десталінізації та деякої лібералізації) і найповніше себе творчо виявила на початку та в середині 1960-х років (звідси й назва).

ПРОТИРІЧЧЯ КУЛЬТУРНОГО ПРОЦЕСУ

В ГАЛУЗІ ОСВІТИ, НАУКИ І КУЛЬТУРИ ВІДБУВАЛАСЯ СУПЕРЕЧЛИВА СИТУАЦІЯ: З ОДНОГО БОКУ – ПОСИЛИВСЯ ІДЕОЛОГІЧНИЙ ДИКТАТ, З ІНШОГО – ПРОБУДЖУВАЛАСЯ НАЦІОНАЛЬНА САМОСВІДОМІСТЬ

У 1976 Р. БУВ ЗАВЕРШЕНИЙ ПЕРЕХІД ДО ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УРСР. АКТИВНА **РУСИФІКАТОРСЬКА ПОЛІТИКА**. 1978 – ПОСТАНОВА ЦК КПРС І РАДИ МІНІСТРІВ СРСР «ПРО ЗАХОДИ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИВЧЕННЯ І ВИКЛАДЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ В СОЮЗНИХ РЕСПУБЛІКАХ»

НА ЛІТЕРАТУРНОМУ ТА СУСПІЛЬНОМУ ОБРІЇ З'ЯВИЛОСЯ НОВЕ ПОКОЛІННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ, ХУДОЖНИКІВ: М. ВІНГРАНОВСЬКИЙ, І. ДЗЮБА, Л. КОСТЕНКО, Б. ОЛІЙНИК, В. СИМОНЕНКО, В. СТУС, А. ГОРСЬКА. ВОНИ СПРИЯЛИ ОНОВЛЕННЮ ДУХОВНОГО ЖИТТЯ НА ЗАСАДАХ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

Ю.В. АНДРОПОВ. К.У. ЧЕРНЕНКО - СПРОБИ КОНСЕРВАЦІЇ РЕЖИМУ

ЮРІЙ АНДРОПОВ (1982–1984 РР.)

РІШУЧЕ ОНОВЛЕННЯ
ПАРТАПАРАТУ

НАВЕДЕННЯ ТРУДОВОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

ЗНАЧНО ПОСИЛИВСЯ АДМІНІСТРАТИВНИЙ КОНТРОЛЬ НАД
ПРАЦІВНИКАМИ, ЩО ПРИЗВЕЛО ДО НЕЗНАЧНОГО
ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

КОСТЯНТИН ЧЕРНЕНКО (1984 – 1985)

КОНСЕРВАЦІЯ РЕЖИМУ КРЕМЛІВСЬКОЇ ПАРТОКРАТІЇ, ДЕКЛАРАТИВНІ
ЗАКЛИКИ НА ОНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ТА РАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА. РОЗСЛІДУВАННЯ І РЕПРЕСІЇ ПРОТИ РІЗНОГО РОДУ
КОРУПЦІОНЕРІВ БРЕЖНЄВСЬКОГО ЧАСУ, РОЗПОЧАТІ ПРИ АНДРОПОВІ,
ПРИ ЧЕРНЕНКОВІ БУЛИ ПРИПИНЕНІ.

ПИТАННЯ 2. ПРОЦЕС ПЕРЕБУДОВИ В СРСР ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

ПЕРЕБУДОВА, ПРИСКОРЕННЯ, ГЛАСНІСТЬ

В БЕРЕЗНІ 1985 Р. ГЕНСЕКОМ БУЛО ОБРАНО 54-РІЧНОГО МИХАЙЛА ГОРБАЧОВА

М. ГОРБАЧОВ В КВІТНІ 1985 Р. НА ПЛЕНУМІ ЦК ПРОГОЛОСИВ КУРС НА ПЕРЕБУДОВУ РАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА, ПРИСКОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І РОЗШИРЕННЯ ГЛАСНОСТІ В СРСР

СТРАТЕГІЧНА ТРІАДА ПЕРЕБУДОВИ

НОВЕ ПОЛІТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

РАДИКАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА РЕФОРМА

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ УСЬОГО ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ

“ТОВАРИСТВО ЛЕВА (М. ЛЬВІВ)”, УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ КЛУБ (М. КИЇВ), “НАРОДНИЙ СОЮЗ СПРИЯННЯ ПЕРЕБУДОВІ” (М. ОДЕСА), “КОМІТЕТ ПІДТРИМКИ ПЕРЕБУДОВИ” (М. ВОРОШИЛОВОГРАД)

ПОЯВА МАСОВОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО РУХУ НАДАЛА СИЛ ПЕРЕБУДОВІ, АКТИВІЗУВАЛА ПРОЦЕС КОНСОЛІДАЦІЇ І САМОВИЗНАЧЕННЯ ЯК У РЯДАХ ПРИБІЧНИКІВ РАДИКАЛЬНОГО ОНОВЛЕННЯ, ТАК І ЇХ ПРОТИВНИКІВ

РЕФОРМИ М. ГОРБАЧОВА

ПОЛІТИЧНА РЕФОРМА

ВІДНОВЛЕННЯ РОЛІ РАД, ЯК
ОРГАНІВ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ
ВЛАДИ

З'ЯВИВСЯ ГРОМАДСЬКИЙ РУХ В
ПІДТРИМКУ ПЕРЕБУДОВИ,
ВИНИКЛИ НЕФОРМАЛЬНІ ГРУПИ ТА
ОРГАНІЗАЦІЇ

В БЕРЕЗНІ 1990 Р. ВИЛУЧЕНО ІЗ КОНСТИТУЦІЇ СРСР СТ. 6 ПРО “КЕРІВНУ І
СПРЯМОВУЮЧУ РОЛЬ КПРС”, ЩО ПОКЛАЛО ПОЧАТОК ВИНИКНЕННЮ НОВИХ
ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

СУСПІЛЬНІ РЕФОРМИ

ПРИПІНИЛИСЯ ПОЛІТИЧНІ
ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

ПОМ'ЯКШЕННЯ ЦЕНЗУРИ

ПОЛІТИКА ГЛАСНОСТІ ПІДГОТУВАЛА ОСНОВУ ДЛЯ СПРАВЖНЬОЇ
СВОБОДИ СЛОВА, ДРУКУ, ДУМКИ

ЕКОНОМІЧНІ РЕФОРМИ

ВДОСКОНАЛЕННЯ ТОГОЧАСНИХ
МЕХАНІЗМІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

ПРИСКОРЕННЯ ТЕМПІВ
ЕКОНОМІЧНОГО І СУСПІЛЬНОГО
РОЗВИТКУ

ВИПРАВЛЕННЯ ДЕФОРМАЦІЙ,
ЗУМОВЛЕНИХ КОМАНДНО-
АДМІНІСТРАТИВНО СИСТЕМОЮ

АНТИАЛКОГОЛЬНА
КАМΠΑНІЯ

ПІДПРИЄМСТВА ОТРИМАЛИ МОЖЛИВІСТЬ САМОСТІЙНО ПЛАНУВАТИ ВИРОБНИЧУ
ДІЯЛЬНІСТЬ, УКЛАДАТИ КОНТРАКТИ ЗІ СВОЇМИ ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І
СПОЖИВАЧАМИ БЕЗ ПОСЕРЕДНИЦТВА ДЕРЖПЛАНУ

В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ – ЗАПРОВАДЖУВАЛАСЯ НОВА АДМІНІСТРАТИВНА
ЛАНКА УПРАВЛІННЯ – ДЕРЖАГРОПРОМ, РОЗВИТОК КОЛЕКТИВНОГО ТА СІМЕЙНОГО
ПІДРЯДІВ, СТВОРЕННЯ АГРОКОМБІНАТІВ, АГРОФІРМ, АГРАРНИХ ЦЕХІВ,
ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

ГОЛОВНА МЕТА РЕФОРМИ ПОЛЯГАЛА В ПОЄДНАННІ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО
ПЛАНУВАННЯ З НАДАННЯМ ПІДПРИЄМСТВАМ ПЕВНОЇ СВОБОДИ ДІЙ

4. Чорнобильська катастрофа

- В ніч з 25 на 26 квітня 1986 року в ході проведення на 4-му реакторі ЧАЕС експериментів, пов'язаних з режимами роботи турбогенератора, виникла великомасштабна з глобальними наслідками аварія. О 1 год 23 хв 40 сек 26 квітня перший, а слідом за ним другий вибух зруйнували реактор, в якому знаходилось 200 т урану.
- Це була одна з найбільших аварій в історії людства. Такі міста як При'пять та Чорнобиль були примусово виселені, було зроблено 30-ти кілометрову зону для виселення.

ПІДСУМКИ «ГОРБАЧОВСЬКОЇ ЕПОХИ»

РУЙНУВАННЯ "ЗАЛІЗНОЇ
ЗАВІСИ", ПРИПИНЕННЯ
ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ

ЗАКІНЧЕННЯ ЯДЕРНОГО
ПРОТИСТОЯННЯ

ВИВЕДЕННЯ ВІЙСЬК З
АФГАНІСТАНУ

ЛІКВІДАЦІЯ МОНОПОЛІЇ НА
ВЛАДУ КПРС

ПРОВЕДЕННЯ ПЕРШИХ В ІСТОРІЇ РОСІЇ ВІЛЬНИХ ЗМАГАЛЬНИХ
ВИБОРІВ

ГЛАСНІСТЬ - КЛЮЧОВЕ СЛОВО ПЕРЕБУДОВИ

19-21 СЕРПНЯ 1991 Р. У МОСКВІ ЗДІЙСНЕНО СПРОБУ
ДЕРЖАВНОГО ПЕРЕВОРОТУ
ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНОВИЩА (ДКНС)

НАРОДНИЙ РУХ УКРАЇНИ

НАРОДНИЙ РУХ УКРАЇНИ ЗА ПЕРЕБУДОВУ —
ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ РУХ, ЯКИЙ ОБ'ЄДНАВ ЧИСЛЕННІ
ДЕМОКРАТИЧНІ УГРУПОВАННЯ, НА ОСНОВІ ЗАПРОПОНОВАНИХ
СПІЛКОЮ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ ПРОГРАМИ І СТАТУТУ.
ПРОТЯГОМ БЕРЕЗНЯ - ВЕРЕСНЯ 1989 РОКУ В БІЛЬШОСТІ ОБЛАСТЕЙ
ПРОЙШЛИ УСТАНОВЧІ КОНФЕРЕНЦІЇ

**І-Й (УСТАНОВЧИЙ) З'ЇЗД РУХУ ВІДБУВСЯ 8-10 ВЕРЕСНЯ 1989 РОКУ
В КИЄВІ У КОНФЕРЕНЦ-ЗАЛІ КИЇВСЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО
ІНСТИТУТУ, ПІД НАЗВОЮ «НАРОДНИЙ РУХ УКРАЇНИ ЗА
ПЕРЕБУДОВУ»**

**ІІ З'ЇЗД РУХУ ВІДБУВСЯ У ЖОВТНІ 1990 РОКУ.
ДО ПРОГРАМИ РУХУ ВВЕДЕНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ГОЛОВНУ МЕТУ
РУХУ — ДОСЯГНЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ; 3
НАЗВИ ВИКЛЮЧЕНІ СЛОВА «ЗА ПЕРЕБУДОВУ»**

**ПІД ЧАС СПРОБИ ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕВОРОТУ У МОСКВІ У СЕРПНІ 1991
РОКУ РУХ СТАВ ЄДИНОЮ ПОЛІТИЧНОЮ СИЛОЮ, ЯКА ВЧИНИЛА
ОРГАНІЗОВАНИЙ СПРОТИВ**

1. Проголошення державної незалежності України

- 19 – 21 серпня 1991 року у Москві відбулась спроба невдалого державного перевороту.
- Щоб унеможливити і відсторонитись від подій, які відбувались на території Росії Верховна Рада Україна зібравшись на позачергову сесію 24 серпня 1991 року прийняла історичний документ «Акт проголошення незалежності України».
- Цим документом було створено нову державу на карті світу – незалежну Україну, яка по суті виходила з складу Радянського союзу.
- Для підтвердження цього документу українським народом Верховна Рада призначила на 1 грудня 1991 року Всеукраїнський референдум.
- Після проголошення незалежності створюється нове законодавство України.

АКТ

Проголошення Незалежності України

Виходячи із смертельної небезпеки, що нависла було над Україною в зв'язку з державним перевертатом в СРСР 19 серпня 1991 року,

- продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні,
- виходячи з права нації на самовизначення, передбаченого Статутом Організації Об'єднаних Націй та іншими міжнародно-правовими документами,
- адійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки вочистю

ПРОГЛОШУЄ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ та створення самостійної української держави — УКРАЇНИ.

Територія України є неподільною і недоторканою.

Віднині на території України мають чинність виключно Конституція України і закони України.

Цей Акт набуває чинності з моменту його схвалення.

24 серпня 1991 року

Голова Верховної Ради України

Леонід Кравчук

**ТЕМА 8. НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНЕ ВІДРОДЖЕННЯ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ (1991 – 2020 рр.)**

ПЛАН

- **1. Державотворчі процеси 90-х років XX ст.**
- **2. Державотворчі процеси початку XXI ст.**
- **3. Відносини України з Росією.**

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- 1. Бойко О.Д. Історія України: підручник. – Київ: Академвидав, 2014. – 717 с.**
- 2. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / за заг. ред. д.і.н., проф. М.І. Бушина, д.і.н., проф. О.І. Гуржія.– Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.**
- 3. Каденюк О.С., Нестеренко В.А., Сажко В.В., Завадська І.А., Михайлик А.О. Історія та культура України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – Кам'янець-Подільський.: ПДАТУ. – 2018. – 311 с.**
- 4. Гула Р.В. Вітчизняна історія у схемах: посібник-додаток до навчальної дисципліни «Історія України» / Р.В. Гула, Л.Б. Гаращенко, Л.І. Дерев'янка. – Полтава: ПолтНТУ, 2018. – 137 с.**

**ПИТАННЯ 1. ДЕРЖАВОТВОРЧІ
ПРОЦЕСИ 90-х рр. XX ст.**

1. Проголошення державної незалежності України

- 19 – 21 серпня 1991 року у Москві відбулась спроба невдалого державного перевороту.
- Щоб унеможливити і відсторонитись від подій, які відбувались на території Росії Верховна Рада України зібравшись на позачергову сесію 24 серпня 1991 року прийняла історичний документ «Акт проголошення незалежності України».
- Цим документом було створено нову державу на карті світу – незалежну Україну, яка по суті виходила з складу Радянського союзу.
- Для підтвердження цього документу українським народом Верховна Рада призначила на 1 грудня 1991 року Всеукраїнський референдум.
- Після проголошення незалежності створюється нове законодавство України.

АКТ

Проголошення Незалежності України

Виходячи із смертельної небезпеки, що нависла було над Україною в зв'язку з державним перевертатом в СРСР 19 серпня 1991 року,

- продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні,
- виходячи з права нації на самовизначення, передбаченого Статутом Організації Об'єднаних Націй та іншими міжнародно-правовими документами,
- адійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки вочисті

ПРОГЛОШУЄ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ та створення самостійної української держави — УКРАЇНИ.

Територія України є неподільною і недоторканою.

Віднині на території України мають чинність виключно Конституція України і закони України.

Цей Акт набуває чинності з моменту його схвалення.

24 серпня 1991 року

Голова Верховної Ради України

Леонід Кравчук

1990 – 1991 РР. – ШЛЯХ ДО НЕЗАЛЕЖНОСТІ

1 ГРУДНЯ 1991 Р. – ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ РЕФЕРЕНДУМ НА ПІДТВЕРДЖЕННЯ АКТА ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ ДІСТАВ ПІДТРИМКУ 90 % ГРОМАДЯН. ОБРАННЯ Л. КРАВЧУКА ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ

24 СЕРПНЯ 1991 Р. НА ПОЗАЧЕРГОВІЙ СЕСІЇ ВР УКРАЇНИ, НА ЯКІЙ РОЗГЛЯДАЛИ ПОЛІТИЧНУ СИТУАЦІЮ В РЕСПУБЛІЦІ КОНСТИТУЦІЙНОЮ БІЛЬШІСТЮ БУЛО ЗАТВЕРДЖЕНО АКТ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

185 647 355

Громади СРСР менше
права участувати в референдумі

80%

Прийнято участь
в референдумі

76,4%

Проголосувало
за союзнами СРСР

17 БЕРЕЗНЯ 1991 Р. ВІДБУВСЯ РЕФЕРЕНДУМ ПРО ДОЛЮ СОЮЗУ ЯК ОНОВЛЕНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ. 70 % НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ПРОГОЛОСУВАЛА “ЗА” ОНОВЛЕНІЙ СОЮЗ

16 ЛИПНЯ 1990 Р. ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ЗАТВЕРДИЛА ДЕКЛАРАЦІЮ ПРО ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ УКРАЇНИ.

2 СЕРПНЯ 1990 Р. ПРИЙНЯТИЙ ЗАКОН “ПРО ЕКОНОМІЧНУ САМОСТІЙНІСТЬ УРСР”

1992 – ПЕРШІ КРОКИ

ВВЕДЕННЯ РИНКОВИХ ЦІН

**РОЗРИВ ГОСПОДАРСЬКИХ
ЗВ'ЯЗКІВ ІЗ КРАЇНАМИ
КОЛИШНЬОГО СРСР**

**ЗНЕЦІНЕННЯ КУПОНО-
КАРБОВАНЦЯ**

**ЗАГОСТРЕННЯ КОНФЛІКТУ З
РФ З ПИТАНЬ РОЗПОДІЛУ
ЧОРНОМОРСЬКОГО ФЛОТУ**

**АКТИВНА УКРАЇНІЗАЦІЯ
ГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ**

ЦЕРКОВНИЙ РОЗКОЛ

1993 – ЕКОНОМІЧНА КРИЗА

ГІПЕРІНФЛЯЦІЯ

**МАСОВІ СТРАЙКИ ШАХТАРІВ
ДОНБАСУ – ПЕРШІ ЗАКЛИКИ ДО
СЕПАРАТИЗМУ**

**ТИМЧАСОВА УГОДА ПРО
БАЗУВАННЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО
ФЛОТУ**

**ЗАГОСТРЕННЯ
КРИМІНАЛЬНОЇ ОБСТАНОВКИ**

**ТИМЧАСОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УРЯДОМ
Ю. ЗВЯГІЛЬСЬКОГО**

Таблиця 5.1

РОЗВИТОК ІНФЛЯЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ В 1991—1999 рр.¹

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
1. Темпи зростання роздрібних цін (за рік), %	390,0	2100,0	10256,0	501,0	282,0	139,7	110,1	120,0	119,2
2. Темпи зростання маси грошей (МЗ) за рік, %	240,0	1100,0	1930,0	700,0	213,0	135,0	134,0	125,0	141,0
3. Співвідношення п. 1 до п. 2	162,5	191,0	531,0	71,6	132,4	103,5	82,2	96,0	84,5

1994 – ЗМІЩЕННЯ ДЕРЖАВИ

**05.12.1994 - БУДАПЕШТСЬКИЙ
МЕМОРАНДУМ ПРО ВІДМОВУ
ВІД ЯДЕРНОЇ ЗБРОЇ**

**27.03.1994 - ДОСТРОКОВІ
ВИБОРИ У ВЕРХОВНУ РАДУ –
ПЕРЕМОГА ЛІВИХ СИЛ**

**10.07.1994 - ОБРАННЯ
ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ
Л.Д. КУЧМИ**

**ПОЛІТИКА
БАГАТОВЕКТОРНОСТІ –
ГЕОПОЛІТИЧНИЙ
КОМПРОМІС**

МАРГІНАЛІЗАЦІЯ ПРОРОСІЙСЬКИХ СИЛ В КРИМУ

4) НАБУТТЯ УКРАЇНОЮ БЕЗ'ЯДЕРНОГО СТАТУСУ

1) Міжнародне визнання було пов'язане з набуттям Україною без'ядерного статусу, про який було проголошено в Декларації про державний суверенітет.

січень 1994 р. - в Москві було підписано тристоронню заяву й угоду між Україною, Росією та США щодо ліквідації ядерної зброї Україною. Згідно з якою Україна зобов'язувалася протягом семи років вивезти до Росії для розкомплектування всі ядерні боєзаряди.

8 лютого 1994 р. - Україна приєдналася до програми НАТО «Партнерство заради миру»

16 листопада 1994 р. - прийнято закон ВР України про приєднання Україною до договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 1 липня 1968 р. Україна підтвердила свій статус без'ядерної держави.

5 грудня 1994 р. - підписано Будапештський Меморандум (під час роботи НБСЄ / ОБСЄ) лідерами України, Росії, США та Великої Британії про гарантії безпеки України в зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (Україна - Л.Кучма, Росія - Б.Єльцин, Велика Британія - Дж. Мейджор, США - Б.Клінтон), окремі гарантії надали Франція і Китай. Ядерні держави взяли на себе зобов'язання:

- Поважати незалежність, суверенітет та сучасні кордони України;
- Не порушувати суверенні права України і утримуватися від економічного тиску на Україну.
- Як компенсацію за ліквідацію ядерної зброї нашої країні було виплачено 375 млн дол.

Проте цей документ не став гарантією запобігання збройній агресії Росії через відсутність дієвого механізму його реалізації. Натомість слід зазначити, що інші учасники Меморандуму надали Україні підтримку в протистоянні з Росією.

1995 – ОБРАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ
ФІНАНСОВО-ПРОМИСЛОВИХ
ГРУП

ВІДНОВЛЕННЯ
ПРОМИСЛОВОГО КАПІТАЛУ

БЕЗКОНКУРЕНТНА
ПРИВАТИЗАЦІЯ

СТВОРЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО
БАЗИСУ ПОЛІТИКИ
БАГАТОВЕКТОРНОСТІ

ОФОРМЛЕННЯ
КОРУПЦІЙНОГО СКЛАДНИКА

ВВЕДЕННЯ ГАЗОВО-
ЗАЛІКОВИХ СХЕМ

Рис. 48. Склад ПФГ

1996 – КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

**28 ЧЕРВНЯ 1996 - ПРИЙНЯТТЯ КОНСТИТУЦІЇ. УКРАЇНА –
ПРЕЗИДЕНТСЬКО-ПАРЛАМЕНТСЬКА РЕСПУБЛІКА**

**ДИСБАЛАНС ГАЗОВОГО
РИНКУ. ЄЕСУ**

**КОНФЛІКТИ МІЖ
ФІНАНСОВО-
ПРОМИСЛОВИМИ ГРУПАМИ**

16.09.1996 – ГРОШОВА РЕФОРМА. ВВЕДЕННЯ ГРИВНІ

1997 – ПОСТРАДЯНСЬКА СТАБІЛІЗАЦІЯ

**ПЕРЕРОЗПОДІЛ ГАЗОВОГО
РИНКУ**

10.10.1997 - СТВОРЕННЯ ГУАМу

**31.05.1997 - ДОГОВІР ПРО
ДРУЖБУ, СПІВРОБІТНИЦТВО І
ПАРТНЕРСТВО МІЖ УКРАЇНОЮ
І РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ**

**19.11–05.12. – ПОЛІТ В КОСМОС
Л. КАДЕНЮКА**

1998 – 99 рр. – ВИБОРИ І ДЕФОЛТ

**29.03.1998 - ПЕРШІ
ПАРЛАМЕНТСЬКІ
ВИБОРИ ЗА
ПАРТІЙНИМИ
СПИСКАМИ. ЛІДЕРСТВО
ЛІВИХ ПАРТІЙ**

**ЕКОНОМІЧНА КРИЗА.
ДВОКРАТНА
ДЕВАЛЬВАЦІЯ ГРИВНІ**

**ЗАВЕРШЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО
КАПІТАЛУ ЧЕРЕЗ ЗАЛІКОВІ СХЕМИ І ПРИВАТІЗАЦІЮ**

**Л.Д. КУЧМА 14 ЛИСТОПАДА
1999 р. ВДРУГЕ ОБРАНИЙ НА
ПОСАДУ ПРЕЗИДЕНТА
УКРАЇНИ**

**ПИТАННЯ 2. ДЕРЖАВОТВОРЧІ
ПРОЦЕСИ ПОЧАТКУ ХХІ ст.**

2000–2003 рр. ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ. ПОЛІТИЧНА ТУРБУЛЕНТНІСТЬ

**2000-2003 - ВПЕРШЕ ЗА РОКИ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПОЧАТОК
ЕКОНОМІЧНОГО РОСТУ**

**09. – 11. 2000 – ЗНИКНЕННЯ
Г. ГОНГАДZE. КАСЕТНИЙ
СКАНДАЛ**

**15.12.2000 – 09.03.2001 –
АКЦІЯ «УКРАЇНА БЕЗ
КУЧМИ»**

**ВЕСНА 2002 р. – СКАНДАЛ
НАВКОЛО «КОЛЬЧУГИ»**

2003 – КОНФЛІКТ НАВКОЛО О. КОСА ТУЗЛА

2004 – 2005 рр. – «ПОМАРАНЧЕВА РЕВОЛЮЦІЯ»

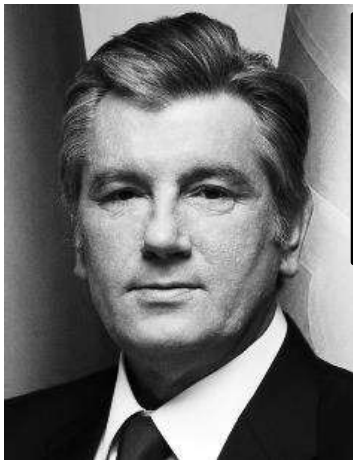
ПРОТЕСТИ, МІТИНГИ, ШКЕТИ, СТРАЙКИ ТА ІНШІ АКТИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ НЕПОКОРИ В УКРАЇНІ, ОРГАНІЗОВАНІ І ПРОВЕДЕНІ ПРИХИЛЬНИКАМИ В. ЮЩЕНКА, ОСНОВНОГО КАНДИДАТА ВІД ОПОЗИЦІЇ НА ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРАХ У ЛИСТОПАДІ - ГРУДНІ 2004 р., ПІСЛЯ ОГОЛОШЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНОЮ ВИБОРЧОЮ КОМІСІЄЮ ПОПЕРЕДНІХ РЕЗУЛЬТАТІВ, ЗГІДНО З ЯКИМИ НІБИТО ПЕРЕМІГ ЙОГО СУПЕРНИК – В. ЯНУКОВИЧ. АКЦІЯ ПОЧАЛАСЯ 22 ЛИСТОПАДА 2004 р. ЯК РЕАКЦІЯ НА МАСОВІ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ, ЩО ВПЛИНУЛИ НА РЕЗУЛЬТАТ ВИБОРІВ

ВНАСЛІДОК КОМПРОМІСУ, ДОСЯГНУТОГО ФРАКЦІЯМИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ, ПІСЛЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОВТОРНОГО ДРУГОГО ТУРУ ВИБОРІВ БУЛИ ПРИЙНЯТІ ЗМІНИ ДО КОНСТИТУЦІЇ, ЯКІ ОТРИМАЛИ НАЗВУ КОНСТИТУЦІЙНА РЕФОРМА 2004. КОНСТИТУЦІЙНА РЕФОРМА ЗМЕНШИЛА ПОВНОВАЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ГОЛОСУВАННЯ У ПОВТОРНОМУ ДРУГОМУ ТУРІ ВИБОРІВ ПЕРЕМОГУ ЗДОБУВ ВІКТОР ЮЩЕНКО

2005 – 2010 рр. - НОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ КУРС

В.А. ЮЩЕНКО

КУРС НА ІНТЕГРАЦІЮ З ЄС, НАТО

*21 ЛЮТОГО 2005 р. В БРЮССЕЛІ ПІДПИСАНО ПЛАН ДІЙ
УКРАЇНА-ЄС*

*2008 р. – ПРОВАЛ ПЛАНУ ДІЙ З ЧЛЕНСТВА В НАТО НА
БУХАРЕСТЬСЬКОМУ САМІТІ*

**ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТІВ ПОЛІТИКИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ**

СПРОБИ ПОБУДОВИ ЄДИНОЇ ПОМІСНОЇ ЦЕРКВИ

2008 – 2009 рр. - «ГАЗОВІ ВІЙНИ»

**2010 – 2014 рр. – ПОВЕРНЕННЯ ДО ПОЛІТИКИ
БАГАТОВЕКТОРНОСТІ**

**В.Ф. ЯНУКОВИЧ – ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ З
25 ЛЮТОГО 2010 ДО 22 ЛЮТОГО 2014**

**СКАСУВАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ
РЕФОРМИ 2004**

21.04. 2010 – ХАРКІВСЬКІ УГОДИ

ЧЕРВЕНЬ 2011 – СУД НАД Ю. ТИМОШЕНКО

КОРУПЦІЙНІ СКАНДАЛИ РОДИНИ В. ЯНУКОВИЧА

2012 – ПРОВЕДЕННЯ ЧЕМПІОНАТУ ЄВРОПИ (ЄВРО – 2012)

**28 - 29 ЛИСТОПАДА 2013 р. НА САМІТІ ГЛАВ ДЕРЖАВ У
ВІЛЬНЮСІ ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ ВІКТОР ЯНУКОВИЧ НЕ
ПІДПИСАВ УГОДУ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА
ЄВРОСОЮЗОМ, ЩО ВИКЛИКАЛО БУРХЛИВУ НЕГАТИВНУ
РЕАКЦІЮ В УКРАЇНІ**

Євромайдан – це національно-патріотичні, протестні акції в Україні, проти корупції соціальної нерівності свавілля правоохоронних органів та сил спецпризначення, на підтримку європейського вектора зовнішньої політики України.

Протести розпочалися 21 листопада 2013 року як реакція на рішення Кабінету Міністрів України про призупинення процесу підготування до підписання Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом і значно поширилися після силового розгону демонстрації в Києві вночі 30 листопада. У рамках поняття протестів кінця 2013 року відбувалися зокрема мітинги, демонстрації, студентські страйки.

Пік Революції Гідності 18–20 лютого 2014 р.

Повалення режиму Януковича

- 21 лютого 2014 р. лідери опозиції підписали з Віктором Януковичем угоду щодо врегулювання кризи в Україні.
- Відповідно до угоди протягом 48 годин з моменту її підписання мала б відновити дію Конституція України в редакції 2004 року та сформовано новий коаліційний уряд; до вересня 2014 року треба було провести конституційну реформу; до грудня 2014 року – провести позачергові президентські вибори; також треба прийняти нове виборче законодавство та обрати новий склад ЦВК; провести розслідування випадків насильства під наглядом Ради Європи; також влада та опозиція відмовилися від силових дій. Угоду було засвідчено главами МЗС Польщі та Німеччини, представником МЗС Франції, представник від Росії відмовився підписати.

Ніч 21 на 22 лютого - втеча В. Януковича.

- 22 лютого 2014 р. - Кінець режиму Януковича: Верховна Рада України 328-ма голосами народних депутатів підтримала Постанову про усунення Віктора Януковича з посади Президента України.
- Завершення Революції Гідності - першого етапу у боротьбі українського народу за збереження своєї незалежності.

**ПИТАННЯ 3. ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ
З РОСІЄЮ.**

УКРАЇНО-РОСІЙСЬКІ ВІДНОСИНИ

Дипломатичні відносини між Україною та Російською Федерацією встановлені в 1991 році, після розпаду Радянського Союзу, серед засновників якого були обидві республіки. Російська Федерація містить посольство в Києві та консульства в Харкові, Одесі, Львові та Сімферополі. Україна містить посольство в Москві і консульства в Санкт-Петербурзі, Ростові-на-Дону, Тюмені і Владивостоці

8) УКРАЇНА І РОСІЯ: від торговельних війн до військової агресії та гібридної війни

ТРАВЕНЬ 1997 р. – підписано «Договір про дружбу, співпрацю і партнерство» між Україною – Л.Кучма і Росією – Б. Єльцин. Непорушність кордонів, поділ Чорноморського флоту, оренда Росією частини баз в Севастополі на 20 р. Дії договору припинено ВР України 6 грудня 2018 р., зважаючи на збройну агресію Росії проти України, що становить істотне порушення Росією закріплених домовленостей.

1 березня 2014 р. – збройна агресія Росії проти України. Захоплено Крим, частину Донецької і Луганської областей. Припинено двосторонні угоди.

ГАЗОВІ ВІЙНИ Росії проти України: 2005-2014 рр.

2005-2006 рр.

У відповідь на відмову України сплачувати ринкову ціну за газ Росія припинила постачання газу до України.

Газпром Росії звинуватив Україну в несанкціонованому відборі газу з газотранспортної системи (ГТС). **Результати:**

- 1) Припинилась бартерна торгівля газом (транзит газу до Європи в обмін на постачання газу).
- 2) Зберіглись пільгові ціни на газ для України (95 дол. За 1000 куб.м проти 250 середньоевропейської ціни).

2008-2009 рр.

1 січня 2009 р. рос. Газпром зменшив, а з 7 січня повністю припинив поставки газу в Україну. Головна вимога – сплата боргів за листопад – грудень 2008 р. ВИХІД: ГТС України працювала в реверсному режимі, щоби забезпечити газом мешканців Сходу і Півдня. Результати:

- 1) Ліквідована компанія-посередник РосУкрЕнерго.
- 2) Середньорічну ціну на газ для України наближено до середньоєвропейської.
- 3) Закріплено монополію Росії на постачання газу до України.
- 4) 2010 р. підписано Харківські угоди зменшили ціну на газ на 30% в обмін на продовження оренди Севастополя Росією до 2042 р.

2013-2014 рр.

- 1) У квітні 2014 р. Газпром Росії підвищив ціну на газ майже вдвічі та вимагав від України сплатити борги за підвищеною ціною.
- 2) Єврокомісія гарантувала Україні фінансову підтримку в разі порушення Росією ціни та реверсні поставки газу з країн Європи.
- 3) Україна звернулась до Стокгольмського арбітражу з вимогою перегляду завищеної ціни. **РЕЗУЛЬТАТИ:**

31 жовтня 2014 р. – підписано тимчасову тристоронню угоду Росії, України та Єврокомісії про встановлення газових поставок до України безперебійний транзит до Європи до 31 березня 2015 р.

- НАСЛІДКИ:**
- 1) Удар по авторитету Росії як надійного газового партнера.
 - 2) Поява альтернативних проектів постачання газу до Європи.
 - 3) Постачання газу в Україну із Європи.

ТОРГОВЕЛЬНІ ВІЙНИ: РОСІЯ - УКРАЇНА

ТОРГОВЕЛЬНА ВІЙНА – створення ситуації економічного тиску на опонента, у якому беруть участь дві й більше країн, з метою захоплення ринків, захисту національного товаровиробника або з політичних мотивів. Здійснюється за допомогою митних, економічних, інформаційних, тарифних санкцій, квот на ввіз тощо.

МЕТА РОСІЇ:

- 1) Попередити підписання Україною договору про асоціацію з ЄС.
- 2) Примусити Україну до вступу до Митного союзу та Єдиного економічного простору.
- 3) Політично послабити прибічників євроінтеграції.
- 4) Забезпечити перемогу проросійських кандидатів на президентських виборах в Україні.
- 5) Приєднати Україну до Росії.

2006, 2012 рр. – «Сирні війни»: блокування імпорту українських сирів, що призвело до банкрутства кількох заводів.

2012 р. – «Колбасно-м'ясна війна»: обмеження імпорту м'ясної продукції.

2013 р. – «Шоколадна війна»: заборона імпорту продукції фабрики «Рошен»

2013 р. – «Металева війна»: призупинення відвантаження металопрокатної продукції, ускладнено процедуру митного контролю та оформлення товарів.

НАСЛІДКИ:

- 1) Втрата української сторони – близько 100 млн доларів.
- 2) Українські виробники активізували переорієнтацію на західноєвропейські ринки.
- 3) Політичної мети Росія не досягла.

ГРОМАДЯНСЬКА КОМПАНІЯ «НЕ КУПУЙ РОСІЙСЬКЕ!»

серпень 2013 року -

торговельна експортна блокада України Російською Федерацією — торгово-економічне протистояння, яке виникло внаслідок внесення митною службою Росії усіх українських імпортерів до переліку «ризикованих», що призвело до фактичної блокади поставок товарів з України до Росії.

На початку квітня 2014 року Росія заборонила імпорту українських цукерок, шоколаду і твердих сирів, а також заблокувала транзит українського цукру до Середньої Азії. У відповідь Україна забракувала російські цукерки, сир і рибу.

Акція руху «Відсіч» під Адміністрацією Президента України з вимогою адекватної відповіді України на торговельну блокаду Росією, 22 серпня 2013 року

«Не купуй російське!» або «Бойкотуй російське!» - всеукраїнська громадянська кампанія бойкоту російських товарів і іншої комерції, що виникла як реакція на торговельну експортну блокаду України з боку Російської Федерації. Кампанія розпочалась 14 серпня 2013 року із закликів у соціальних мережах, які масово поширились в інтернет.

Черги фур з українськими товарами на під'їзді до кордону з Росією, 15 серпня 2013 року

Громадянська кампанія «Не купуй російське!»

ГРОМАДЯНСЬКИЙ РУХ «ВІДСІЧ» — український громадянський рух, що виник у лютому 2010 року як реакція на новоприйдешній режим Віктора Януковича та пов'язані з ним антиукраїнські та негативні соціально-економічні тенденції.

**ЧАС ДАТИ
ВІДСІЧ**

Акція «Не дозволяй їм перетнути червоні лінії».
Київ. 4 липня 2019 року

Бойкот російського кіно — українська громадянська кампанія бойкоту російського кіно. Є складовою ширшої кампанії з бойкоту — «Не купуй російське!»

НЕ ДИВИСЬ РОСІЙСЬКЕ!

РОСІЙСЬКЕ ВБИВАЄ!

Флешмоб біля магазину «OGGI» у Києві, вересень 2014 року

Флешмоб «Російське вбиває!» у супермаркеті із закликом не купувати російські товари, 15 березня 2014 року

Перформанс під Нацрадою з питань телебачення і радіомовлення

ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНЦЕПЦІЇ "РУССКОГО МИРА"

***НЕВІДПОВІДНІСТЬ
ВИЗНАЧЕННЮ ПОНЯТТЯ
«КОНЦЕПЦІЯ»***

***ШИРОКИЙ СПЕКТР
ПРАКТИЧНОГО
ЗАСТОСУВАННЯ***

***ЕКЛЕКТИЗМ В ЗМІСТІ
«РУССКОГО МИРА»***

***ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА
СПРЯМОВАНІСТЬ КОНЦЕПЦІЇ
«РУССКОГО МИРА»***

***МАНІПУЛЯТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРІЇ ЯК ПОЛІТИЧНОГО
ІНСТРУМЕНТУ ВПЛИВУ З МЕТОЮ ТРАНСФОРМАЦІЇ КОЛЕКТИВНОЇ
СВІДОМОСТІ***

ІНСТРУМЕНТИ ПОШИРЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ

сукупність спеціальних (політичних, економічних, дипломатичних, технологічних, військових, інформаційно-маніпулятивних та інших) методів, способів і засобів масованого впливу державних, соціальних інститутів та інформаційно-комунікативної інфраструктури держави на суспільну свідомість

СКЛАДОВІ «РУССКОГО МИРА»

ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ІМПЕРІАЛІЗМ

НАЦІОНАЛІЗМ

РОСІЙСЬКИЙ ФАШИЗМ

ОРТОДОКСАЛЬНИЙ КЛЕРІКАЛІЗМ

ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ІМПЕРІАЛІЗМ

«МАНІФЕСТ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ»

МЕСІАНІЗМ

ІРРАЦІОНАЛІЗМ

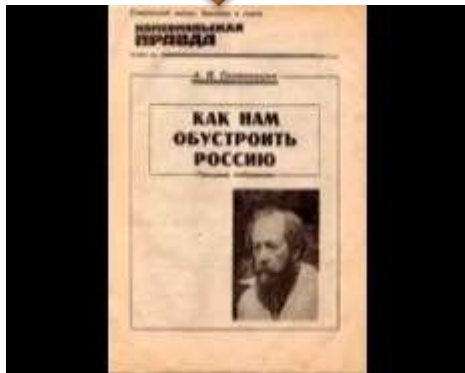
РЕВАНШИЗМ

О. Солженіцин

Г. Павловський

П. Щедровицький

Є. Островський

ДЕРЖАВНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ

М.С. Міхалков

„НАМ ПРИТАМАННА ОСОБЛИВА НАДНАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ, ЯКА ВИЗНАЧАЄ РОСІЙСЬКЕ БУТТЯ В СИСТЕМІ ЄВРАЗІЙСЬКИХ КООРДИНАТ. РИТМ НАШОГО РОЗВИТКУ ТА ТЕРИТОРІЯ НАШОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЮТЬ ВИМІР КОНТИНЕНТАЛЬНОГО МАСШТАБУ”

РУССКИЙ ФАШИЗМ

О.Г. ДУГІН

І.О. Ільїн
(1883 – 1954)

Фашизм - це націоналізм, але націоналізм ... революційний, бунтівний, романтичний, ідеалістичний, який апелює до великого міфу та трансцендентної ідеї, прагне втілити в реальності Немоżliву Мрію, народити суспільство героя і Надлюдини, перетворити та змінити на краще світ. На економічному ж рівні для фашизму характерні ... соціалістичні або помірно соціалістичні методи... Фашистський погляд на культуру відповідає радикальній відмові від гуманістичної, «занадто людської» ментальності, тобто від того, що становить суть «інтелігенції». Фашист ненавидить інтелігента як вид. У ньому він бачить замаскованого буржуа, претензійного міщанина, базіки і безвідповідального боягуза

ОРТОДОКСАЛЬНИЙ КЛЕРИКАЛІЗМ

**«РУССКИЙ МИР» - ОДНОЧАСНО І
УКРАЇНСЬКИЙ І БІЛОРУСЬКИЙ. СВІТ ВСІЄЇ
РУСІ. ТОЙ СВІТ, ЯКИЙ СТВОРЕНИЙ ЧЕРЕЗ
ХРЕЩЕННЯ В ДНІПРІ, СВІТ КНЯЗЯ
ВОЛОДИМИРА, ТА СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ,
ЯКА ПРОНИКЛА В КУЛЬТУРУ, В ПОБУТ
НАШОГО НАРОДУ»**

АБСОЛЮТИЗАЦІЯ ЦІННОСТІ ПРАВОСЛАВ'Я

ЄДИНА ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ

РОСІЙСЬКА КУЛЬТУРА ТА МОВА

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СПРОТИВУ

ПАТРІОТИЗМ – СУСПІЛЬНИЙ
МОРАЛЬНИЙ ПРИНЦИП
ДІЯЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ ДО
СВОГО НАРОДУ, ЩО
ВІДДЗЕРКАЛЮЄ НАЦІОНАЛЬНУ
ГОРДІСТЬ І ЛЮБОВ ДО
ВІТЧИЗНИ, ГРОМАДЯНСЬКУ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЇЇ ДОЛЮ

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМ –
ПРИНЦИП КОНЦЕНТРАЦІЇ
ЗАГАЛЬНОГО ТА
ОСОБЛИВОГО В РІЗНИХ
СТОРОНАХ ЖИТТЯ НАРОДУ
З УРАХУВАННЯМ
СУТТЄВОГО
«НАЦІОНАЛЬНОГО»
КОМПОНЕНТУ

НАЦІОНАЛІЗМ – ЯК
ПРИНЦИП МОБІЛІЗАЦІЇ
СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ
РЕАЛЬНОЇ ЧИ УМОВНОЇ
ЗОВНІШНЬОЇ ЗАГРОЗИ

СИНЕРГІЯ – ПРИНЦИП
ЗДАТНОСТІ СЕГМЕНТІВ
ІНФОРМАЦІЙНОГО
ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА ДО
САМООРГАНІЗАЦІЇ В
УМОВАХ ЕСКАЛАЦІЇ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЗАГРОЗИ
ДЕРЖАВІ ТА СУСПІЛЬСТВУ

ТАКУ НАЦІЮ НЕ МОЖНА ЗДОЛАТИ

**Батько наш Бандера
Україна — мати!
Ми за Україну
будем воювати!**

ТЕМА 5. Україна в системі міжнародних відносин
(1991-2014 рр.)

ПЛАН

- 1) Міжнародна політика.**
- 2) Зовнішня політика України.**
- 3) Членство України в міжнародних організаціях**
- 4) Набуття Україною без'ядерного статусу.**
- 5) Співробітництво України з ООН.**
- 6) Європейська інтеграція України.**
- 7) Україна і НАТО.**
- 8) Україна і Росія: від торговельних війн до військової агресії та гібридної війни.**

Біловезькі угоди. Утворення Співдружності Незалежних Держав

8 грудня 1991 р.

Біловезька пуща

Керівники Росії, України, Білорусії (Б.М.Єльцин, Л.М.Кравчук, С.О.Шушкевич)

Оголосили про розпуск СРСР

Підписали угоду про утворення
СНД

25 грудня 1991 р.

Горбачов М.С. оголосив про свою
відставку

1) МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ.

Міжнародні відносини – це сукупність політичних, економічних, ідеологічних, правових, дипломатичних, військових, культурних і інших зв'язків і відносин між суб'єктами міжнародних відносин.

ВИДИ

- Економічні
- Політичні
- Ідеологічні
- Військові
- Інформаційні
- Культурні

СУБ'ЄКТИ

Президент України

Кабінет Міністрів України

Міністерство закордонних справ України

Місцеві органи влади, підприємства, особи тощо.

Міжнародні урядові організації

Неурядові організації (політичні партії, рухи)

ТИПИ

Глобальні

ООН (1945)
ВООЗ (1948)
ЮНЕСКО (1954)
МАГАТЕ (1957)
СНД (1991-2018)
МВФ (1992)
ОБСЄ (1992)
СОТ (2008)
ЄС (2014)

регіональні

НАТО (1992, 2020)
Рада Європи (1995)
СЕІ (1996)
ГУАМ (1997)

двосторонні

> 70 країн світу

багатосторонні

Будапештський меморандум (1994)
Мінськ-1 (2014)
Мінськ-2 (2015)

2) ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

**Декларація про державний суверенітет України
16 липня 1990 р.**

- **Самостійність України у вирішенні питань економіки, екології, культурного розвитку, зовнішньої і внутрішньої безпеки, міжнародних відносин.**
- **Миротлюбна зовнішня політика, постійний нейтралітет.**
- **Незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах.**

Визнання України державами світу.

2 грудня 1991 р.

**Першими 2 грудня 1991 р. незалежність України визнали Польща і Канада,
3 грудня — Угорщина,
4 грудня — Литва і Латвія,
5 грудня — Аргентина, Болгарія, Болівія, Росія, Хорватія.**

**До кінця місяця — Німеччина, США, Японія, Франція, Італія, Іспанія, Китай, Швеція, Норвегія, Фінляндія, країни Латинської Америки — загалом 57 держав.
До кінця першого року незалежності України визнали 132 країни,
а на сьогодні — всі члени ООН (186).**

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

5 грудня 1991 р.

після Всеукраїнського референдуму Верховна Рада звернулася із Заявою до парламентів і народів світу, у якій наголошувалося, що Україна, відповідно до принципів ООН, спрямовуватиме свою зовнішню політику на зміцнення миру і безпеки у світі, дотримуючись принципів міжнародного права.

6 грудня 1991 р.

Договір про основи добросусідства і співробітництва між Україною та Угорською Республікою

Сьогодні

Нині Україна підтримує активні дипломатичні відносини із 70 країнами світу.

Міжнародні організації

Україна має своїх постійних представників у таких міжнародних організаціях, як ООН (з 1945), ЮНЕСКО (1954), МАГАТЕ (1957). Україна є членом ОБСЄ (із 1992 р.; до 1995 р. — НБСЄ), Ради Європи (із 1995 р.), тісно співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями — МВФ та Світовим банком (із 1992 р.)

2 липня 1993 р. - «Основні напрями зовнішньої політики України», де зазначено, що Україна здійснює свою зовнішню політику на основі взаємної поваги до інших держав і народів, взаєморозуміння, партнерства, довіри, політичних та економічних інтересів, дотримання міжнародних правових актів, зафіксованих у міжнародних договорах та конвенціях, невтручання у внутрішні справи інших держав, визнання недоторканності й непорушності їхніх кордонів, поваги до честі й гідності народів, громадян країн світового співтовариства

У ПЕРШІ РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ОСНОВНИМИ ПРІОРИТЕТАМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ВИЗНАЧАЛОСЯ:

- **економізувати зовнішню політику, тобто зовнішньополітичні зв'язки мають підкріплюватися й економічним співробітництвом. Зовнішня політика має сприяти пошуку нових ринків для українських товарів;**
- **розвивати зв'язки зі стратегічними партнерами;**
- **продовжувати рух у бік європейської та євроатлантичної інтеграції;**
- **створювати позитивний імідж України;**
- **забезпечити диверсифікацію постачання енергоносіїв;**
- **реалізовувати своє геополітичне положення як міст між Сходом і Заходом.**

ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

- **Інтеграція в європейські та євроатлантичні структури**
- **Економізація зовнішньої політики, тобто зовнішньополітичні зв'язки повинні підкріплюватися і економічним співробітництвом. Зовнішня політика повинна сприяти пошукам нових ринків для українських товарів.**
- **Розвиток зв'язків зі стратегічними партнерами.**
- **Створення позитивного іміджу України.**
- **Забезпечення диверсифікації постачання енергоносіїв.**
- **Підтримка відносин зі світовим українством (українська діаспора).**
- **Реалізація свого геополітичного положення — як моста між Сходом і Заходом.**
- **Як суб'єкт міжнародного права Україна підтримує відносини з іншими державами, укладає з ними договори, обмінюється дипломатичними, консульськими, торговельними представництвами, бере участь у роботі міжнародних організацій в обсязі, необхідному для ефективного забезпечення національних інтересів.**
- **Україна виступає рівноправним учасником міжнародного співробітництва, активно сприяє зміцненню загального миру й міжнародної безпеки, безпосередньо бере участь у загальноєвропейському процесі та роботі в європейських структурах. Україна визнає пріоритет усталених норм міжнародного права перед нормативами внутрішньодержавного права, виконує всі ці концептуальні положення, дотримується їх у питаннях зовнішніх відносин та міждержавних відносин і зв'язків.**
- **У розділі 1, статті 18 Конституції України зазначено:** «Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення мирного і взаємовигідного співробітництва із членами міжнародного співтовариства та загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права».
- **У статті 92 Конституції України йдеться, що засади зовнішніх відносин, зовнішньоекономічної діяльності, митної справи визначаються виключно законами України.**
- **У міжнародних відносинах державу представляє Президент.** Він здійснює керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави, веде переговори та укладає міжнародні договори України, приймає рішення про визнання іноземних держав, призначає та звільняє голів дипломатичних представництв України в інших державах і при міжнародних організаціях, приймає вірчі й відкличні грамоти тощо.

- **Кабінет Міністрів України** організує і забезпечує зовнішньоекономічну діяльність України, митну справу.
- **Зовнішню політику України здійснюють Міністерство закордонних справ та Міністерство зовнішньої торгівлі.** У Верховній Раді, Кабінеті Міністрів, офісі Президента й органах місцевої влади є комітети, відомства, працівники, які виконують консультативно-радницькі функції з питань здійснення зовнішньої політики, налагодження зовнішньополітичних та економічних зв'язків.
- **Україна має активні політичні й економічні зв'язки з більшістю країн світу. Важливим напрямом зовнішньої політики України є відносини із сусідніми країнами,** де головним є вирішення всіх територіальних суперечок, налагодження нормального двостороннього і багатостороннього співробітництва в усіх сферах.
- **Було задекларовано, що зв'язки України з Росією, Польщею, Ізраїлем, США, Німеччиною та іншими державами вибудовуються на принципах «стратегічного партнерства».**
- **У перші роки незалежності проголошувалося, що зовнішня політика України базується на принципах:**
 - 1) багатовекторності;
 - 2) прогнозованості й стабільності;
 - 3) збереження позаблокового статусу;
 - 4) зміцнення міжнародного миру і стабільності.
- **Ключовими в зовнішньополітичній стратегії України є відносини зі США. За роки незалежності США постійно надавали Україні економічну, політичну, фінансову і технічну допомогу. У відносинах зі США Україна прагне довгострокового, взаємовигідного і рівноправного співробітництва.**

3) ЧЛЕНСТВО УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

ООН з 24 жовтня 1945 р.

Європейська економічна комісія ООН з 28 березня 1947

Співдружність Незалежних Держав (СНД) 8 грудня 1991 р. – травень 2018 р.

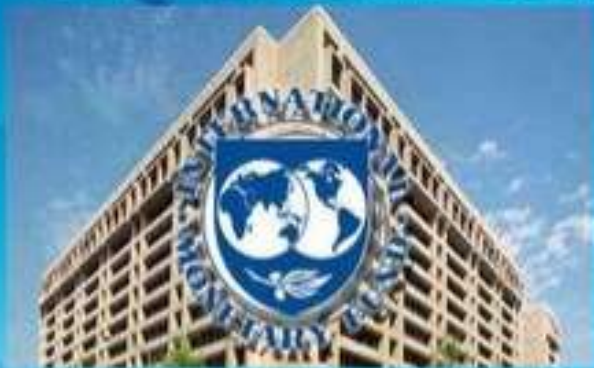

9 травня 2018 року президент України Петро Порошенко заявив, що підписав указ про відкликання представників країни з усіх статутних органів СНД та фактично з 19 травня 2018 р. Україна вийшла з даної структури. У серпні 2018 р. представництво України при СНД було закрито.

Європейський банк реконструкції та розвитку з 13 квітня 1992 р.

Міжнародний валютний фонд з 3 вересня 1992 р.

Група Світового банку 1992-2004 рр.

Організація з безпеки і співробітництва в Європі з 1 січня 1992 р.

«Партнерство заради миру» з 8 лютого 1994 р.

Рада Європи з 9 листопада 1995 р.

**Центральноевропейська
ініціатива з 31 травня 1996 р.**

**Рада євроатлантичного
партнерства (en)
з 29 травня 1997**

**ГУАМ – Організація за
демократію та економічний
розвиток з
10 жовтня 1997 р.**

**Чорноморський банк
торгівлі та розвитку (en)
з 1998 р.**

**Світова організація торгівлі
з 16 травня 2008 р.**

2005 р. – Україну визнано країною з ринковою економікою.

Членство у СОП: 16 травня 2008 року

У травні 2008 року Україна стала 152-м повноправним членом Світової організації торгівлі.

МІЖНАРОДНІ УГОДИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

4) НАБУТТЯ УКРАЇНОЮ БЕЗ'ЯДЕРНОГО СТАТУСУ

1) Міжнародне визнання було пов'язане з набуттям Україною без'ядерного статусу, про який було проголошено в Декларації про державний суверенітет.

січень 1994 р. - в Москві було підписано тристоронню заяву й угоду між Україною, Росією та США щодо ліквідації ядерної зброї Україною. Згідно з якою Україна зобов'язувалася протягом семи років вивезти до Росії для розкомплектування всі ядерні боезаряди.

8 лютого 1994 р. - Україна приєдналася до програми НАТО «Партнерство заради миру»

16 листопада 1994 р. - прийнято закон ВР України про приєднання Україною до договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 1 липня 1968 р. Україна підтвердила свій статус без'ядерної держави.

5 грудня 1994 р. - підписано Будапештський Меморандум (під час роботи НБСЄ / ОБСЄ) лідерами України, Росії, США та Великої Британії про гарантії безпеки України в зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (Україна - Л.Кучма, Росія - Б.Єльцин, Велика Британія - Дж. Мейджор, США - Б.Клінтон), окремі гарантії надали Франція і Китай. Ядерні держави взяли на себе зобов'язання:

- Поважати незалежність, суверенітет та сучасні кордони України;
- Не порушувати суверенні права України і утримуватися від економічного тиску на Україну.
- Як компенсацію за ліквідацію ядерної зброї нашої країні було виплачено 375 млн дол.

Проте цей документ не став гарантією запобігання збройній агресії Росії через відсутність дієвого механізму його реалізації. Натомість слід зазначити, що інші учасники Меморандуму надали Україні підтримку в протистоянні з Росією.

5) СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ООН

в 1997 р. – міністр закордонних справ Г. Удовенко був обраний Головою Генеральної Асамблеї ООН. Україна виступила ініціатором проведення Саміту тисячоліття. в 1997 р. був обраний Головою Генеральної Асамблеї ООН. Україна виступила ініціатором проведення Саміту тисячоліття.

із 1 січня 2000 р. – Україна вперше як незалежна держава почала виконувати функцію непостійного члена Ради Безпеки ООН.

1992 р. - участь ЗСУ у миротворчих операціях ООН. Українські військові підрозділи брали і беруть активну участь у понад 25 миротворчих операціях ООН (Хорватія, Боснія і Герцеговина, Ліван, Косово (колишня Югославія), Сьєрра-Леоне, Демократична Республіка Конго, Малі тощо). Також представники України перебувають у складі місій ООН в інших конфліктонебезпечних зонах планети. Загинуло 54 миротворця.

Місії НАТО за участі України — операції та місії з врегулювання криз, що були проведені або проводяться за рішеннями Ради Безпеки ООН під управлінням НАТО і в яких брали або беруть безпосередню участь Збройні Сили України. Станом на 2014 рік Україна залишається єдиною країною-партнером, яка бере участь у чотирьох з п'яти операцій під проводом НАТО. Участь у заходах з підтримання міжнародного миру і безпеки залишається одним з пріоритетних напрямів зовнішньої політики України.

Контингент ЗСУ у ДР Конго

6) ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ — це процес політичної, юридичної, економічної (а в деяких випадках — соціальної та культурної) інтеграції європейських держав, у тому числі й частково розташованих в Європі. На даний момент європейська інтеграція досягається в основному за рахунок розширення Європейського Союзу та Ради Європи.

Європейський Союз — союз держав-членів Європейських Спільнот (ЄВС, ЄОВС, Євратом), створений згідно з Договором про Європейський Союз, підписаним в лютому 1992 року і чинним із листопада 1993 р. Сьогодні в об'єднання входять 27 європейських держав з населенням понад 507 млн чоловік. В ЄС запроваджується єдина валюта — євро. Де-факто столицею Європейського Союзу є Брюссель. Європейський Союз є повноправним членом Організації Об'єднаних Націй, Світової організації торгівлі та має представництва у «Великій Сімці» та «Великій двадцятці».

Європейський Союз розглядають в майбутньому потенційною наддержавою.

Україна – країна-східний сусід ЄС

Мета ЄС: Створення економічного союзу з найвищим рівнем інтеграції економік держав (спільна зовнішня економічна політика, спільний ринок послуг, матеріальних благ, капіталу і праці, а також спільна валюта) і політичного (спільна зовнішня політика) союзу, а також впровадження спільного громадянства.

Органи Європейського Союзу і Європейських Спільнот [ред. + ред. кд.]

Виконавча влада Європейська Комісія	Законодавча влада Рада Європейського Союзу	Законодавча влада Європейський парламент	Судова влада Суд Європейського Союзу
			
• законодавча ініціатива • виконання бюджету • спостереження за виконанням європейських законів та бюджетів	• вирішує законодавчі та бюджетні питання • заключає міжнародні договори	• вирішує законодавчі та бюджетні питання • контролює Комісію	• забезпечує однаковість у інтерпретації європейських законів

2004	 Естонія Кіпр Латвія Литва Мальта Польща	25
	 Словаччина Словенія Угорщина Чехія	
2007	 Болгарія Румунія	27
2013	 Хорватія	28

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР

1992 р.

Наради з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ, з 1994 р. ОБСЄ)

Україна взяла на себе зобов'язання з організації влади, розвитку правової сфери й самоуправління, захисту прав людини. Згідно з рекомендаціями Ради Європи в Україні було скасовано смертну кару в лютому 2000 р. Незважаючи на опір деяких сил у державі, виконання рекомендацій Ради Європи відповідає національним інтересам України, наближає її до демократичного суспільства. Рада Європи здійснює контроль щодо демократичного суспільства в Україні і це стримує деякі недемократичні дії влади і сприяє становленню демократичного суспільства.

Україна приєдналася до 150 конвенцій і українське законодавство приведено у відповідність до них.

До «помаранчевої революції» здійснювався постійний моніторинг щодо стану прав людини – був знятий.

**9 листопада
1995 р.**

**Україна стала
37 членом
Ради Європи**

СПІВПРАЦЯ З ЄВРОСОЮЗОМ (ЄС)

1994 р.

Підписано угоду про партнерство і співробітництво з ЄС

1999 р.

Затверджено стратегію співробітництва ЄС та України.

2003 р.

Україна набула статус країни-сусіда ЄС.

2005 р.

Розроблено «дорожню карту» - план просування України до вступу в ЄС

2009 р.

Україна визнана «східним партнером ЄС». «Східне партнерство» передбачає спрощення візового режиму, створення зони вільної торгівлі, співпрацю у сфері енергетичної безпеки.

2014 р.

Україна стала асоційованим членом ЄС.

2017 р.

Україна отримала безвіз.

01.03.2022
2

Європейський парламент прийняв заявку України на вступ до Євросоюзу. Розпочато спеціальну процедуру вступу.

У жовтні 2005 р. президент Єврокомісії Баррозу заявив, що майбутнє України — у ЄС.
2005 року Президент України Віктор Ющенко заявив, що членство в ЄС є стратегічною метою зовнішньої політики України. Всі фракції у Верховній Раді України 5-го скликання 2006–2007 років (окрім комуністів — 5% місць) підтримують найшвидше приєднання до ЄС, зокрема перехід до тісніших форм інтеграції. Деякі європейські політики та політологи вважають 2020 ймовірним роком вступу України до ЄС.

12 липня 2007 р. - Європарламент у Страсбурзі ухвалив рішення висловити підтримку надання Україні перспективи членства в Євросоюзі. Відповідне рішення було прийняте за результатами обговорення доповіді депутата Міхала Томаша Камінські щодо мандату на переговори з Україною про нову поглиблену угоду.

Угода про асоціацію України з ЄС — Угода про асоціацію з Європейським Союзом України, зміст якої розроблено конкретно для України, і яка готується на заміну Угоди про партнерство та співробітництво. Угода про асоціацію між Україною та ЄС дає змогу перейти від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції.

- Важливим елементом Угоди є положення про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі.
- Україна розглядає Угоду про асоціацію як важливий крок на шляху наближення в перспективі до наступного етапу — підготовки до вступу в ЄС.
- Угода має вагомое економічне, соціальне та цивілізаційне значення для України, відкриває перспективи для України стати складовою частиною європейського політичного, економічного і культурного простору.

В листопаді 2013 року на саміті у Вільнюсі очікувалось підписання угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Однак, **9 листопада** в Росії відбулася таємна зустріч президентів Януковича і Путіна, зміст якої залишається невідомим.

Після цього українська влада різко змінила риторику і **21 листопада 2013 р.** Кабінет міністрів України вирішив призупинити процес підготовки до підписання угоди з Євросоюзом.

ВНАСЛІДОК ЦЬОГО, ПО ВСІЙ УКРАЇНІ РОЗПОЧАЛИСЬ МАСОВІ АКЦІЇ ПРОТЕСТУ.

**Підписання Угоди про асоціацію між
Україною та ЄС відбувалося в два етапи.**

21 березня 2014 р. під час позачергового саміту Україна – ЄС було підписано політичну частину Угоди та Заключний акт саміту.

27 червня 2014 р. в ході засідання Ради ЄС Президентом України П.Порошенком та керівництвом Європейського Союзу і главами держав та урядів 28 держав – членів ЄС було підписано економічну частину Угоди – розділи III «Юстиція, свобода та безпека», IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», V «Економічне та галузеве співробітництво» та VI «Фінансове співробітництво та положення щодо боротьби із шахрайством».

14 КЛЮЧОВИХ ДАТ БЕЗВІЗУ З ЄВРОСОЮЗОМ

Україна вийшла на фінішну пряму до візової лібералізації – історії, яка почалася ще від часу проголошення незалежності 1991 року

25 лютого 2010

Європарламент надав Єврокомісії мандат для роботи над "дорожньою картою" безвізового режиму між Україною та країнами ЄС.

20 квітня 2011

Президент України затвердив Національний план з виконання Плану дій щодо візової лібералізації.

27 травня 2014

Європейська комісія позитивно оцінила виконання Україною першої фази Плану дій.

18 грудня 2015

Єврокомісія опублікувала заключний звіт про виконання Україною другої фази Плану дій.

26 вересня 2016

Комітет Європарламенту з громадянських свобод підтримав надання Україні безвізового режиму.

17 листопада 2016

Колегія постійних представників Євросоюзу дала зелене світло Раді ЄС для початку проведення переговорів з Європарламентом щодо безвізу в Україні.

9 березня 2017

Комітет з громадянських свобод, юстиції та внутрішніх справ Європарламенту проголосував за безвіз для України.

6 квітня 2017 ?

Голосування у двох заключних інстанціях – Європарламенті та Раді ЄС. Рішення буде опубліковано в "Офіційному віснику ЄС" та набуде чинності на 21-й день після публікації.

22 листопада 2010

Саміт у Брюсселі, під час якого Україні було надано План дій щодо лібералізації візового режиму (ПДЛВР), який складається з двох фаз.

28 - 29 листопада 2013

Саміт у Вільнюсі, на якому було зіграно підписання угоди про асоціацію між Україною та ЄС та призначено євроінтеграційний процес на час Революції гідності.

28 червня 2014

Рада ЄС із закордонних справ ухвалила рішення про перехід України до другої фази Плану дій.

20 квітня 2016

Європейська комісія ухвалила політичне рішення про вилучення України до списку країн, громадяни яких мають право відвідувати країни-члени Шенгенської зони на термін не довше 90 днів.

24 листопада 2016

Гучний "прорив" безвізу на саміті Україна-ЄС, на якому очікувалося, що буде озвучена дата запровадження безвізового режиму.

5 квітня 2017

Депутати Європарламенту погодили безвіз для України під час дебатів, які є фінальним смотром голосів перед голосуванням.

06 квітня 2017 р. - Європейський парламент з великим запасом голосів ухвалив рішення про безвізовий режим для України. За внесення України до списку держав, громадянам яких скасовуються візові вимоги, проголосував 521 депутат Європарламенту. 75 депутатів (серед них праворадикали та неофашисти) проголосували проти, 36 утрималися.

11 червня 2017 р. - встановлено безвізовий режим, що дозволяє громадянам України вільно перетинати кордони ЄС без попереднього отримання дозволів.

БЕЗВІЗОВИЙ РЕЖИМ – перетин кордону без оформлення попередніх дозволів.

2017 р. - Україна отримали безвіз з ЄС.

БЕЗВІЗОВИЙ РЕЖИМ – перетин кордону без оформлення попередніх дозволів.

2017 р. – Україна отримали безвіз з ЄС.

«Ми будемо в сім'ї європейських народів»: Рада ЄС остаточно ратифікувала Угоду про асоціацію з Україною

Рішення було ухвалено 11 червня 2017 р. в рамках засідання Ради ЄС з економічних та фінансових питань. Очікується, що документ набуде чинності з 1 вересня цього ж року.

«Угода про асоціацію була однією з ключових вимог і сподівань Євромайдану. І я радий, що ми разом спільними зусиллями змогли її досягнути. А Кремль, який мобілізував всі свої ресурси проти Угоди про асоціацію, цинічно порушив міжнародне право, розпочав агресію проти України, зазнав чергової поразки», - наголосив П.Порошенко, додавши «Україна обов'язково буде в сім'ї європейських народів - і в ЄС, і в НАТО

7) УКРАЇНА І НАТО

1994 р. – Україна приєдналася до програми НАТО «Партнерство заради миру»

1999 р. - в Мадриді підписано «Хартію про особливе партнерство між Україною і НАТО»: «Ми розглядаємо НАТО як найбільш ефективну структуру колективної безпеки в Європі».

2002 р. – Україна заявила про намір вступу до НАТО

2006-2008 рр. - НАТО оголошує політику відкритих дверей щодо вступу України.

2010 р. – В. Янукович ліквідував національний центр з питань Євроатлантичної інтеграції. Оголошено позаблоковий статус України.

Грудень 2014 р. – скасовано позаблоковий статус України.

2015 р. – прийнято декомунізаційні закони, КПУ заборонена. Мета: щоби Україна стала повноправним членом НАТО і ЄС.

7 лютого 2019 р. - набув чинності Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)»

1 листопада 2019 р. – Україна звернулася до НАТО з проханням про участь у Програмі розширених можливостей.

На початку травня 2020 р. - віцепрем'єр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Вадим Пристайко заявив, що Україна готова приєднатися до Програми розширених можливостей НАТО.

12 червня 2020 р. - Північноатлантична рада визнала Україну членом Програми розширених можливостей НАТО.

Цей статус є частиною партнерської ініціативи НАТО щодо взаємодії, метою якої є підтримка і поглиблення співпраці між союзниками і партнерами, які внесли значний вклад в операції та місії під проводом НАТО.

Міжнародні організації, в які планує вступити Україна

**Центральноєвропейська асоціація
вільної торгівлі (CEFTA)**

**Організація Північноатлантичного
договору (НАТО). Реформування
збройних сил України у відповідності
стандартам НАТО.**

**ЄС (Європейський Союз)
(в процесі)**

УКРАЇНО-РОСІЙСЬКІ ВІДНОСИНИ

Дипломатичні відносини між Україною та Російською Федерацією встановлені в 1991 році, після розпаду Радянського Союзу, серед засновників якого були обидві республіки. Російська Федерація містить посольство в Києві та консульства в Харкові, Одесі, Львові та Сімферополі. Україна містить посольство в Москві і консульства в Санкт-Петербурзі, Ростові-на-Дону, Тюмені і Владивостоці

8) УКРАЇНА І РОСІЯ: від торговельних війн до військової агресії та гібридної війни

ТРАВЕНЬ 1997 р. – підписано «Договір про дружбу, співпрацю і партнерство» між Україною – Л.Кучма і Росією – Б. Єльцин. Непорушність кордонів, поділ Чорноморського флоту, оренда Росією частини баз в Севастополі на 20 р. Дії договору припинено ВР України 6 грудня 2018 р., зважаючи на збройну агресію Росії проти України, що становить істотне порушення Росією закріплених домовленостей.

1 березня 2014 р. – збройна агресія Росії проти України. Захоплено Крим, частину Донецької і Луганської областей. Припинено двосторонні угоди.

ГАЗОВІ ВІЙНИ Росії проти України: 2005-2014 рр.

2005-2006 рр.

У відповідь на відмову України сплачувати ринкову ціну за газ Росія припинила постачання газу до України.

Газпром Росії звинуватив Україну в несанкціонованому відборі газу з газотранспортної системи (ГТС). **Результати:**

- 1) Припинилась бартерна торгівля газом (транзит газу до Європи в обмін на постачання газу).
- 2) Зберіглись пільгові ціни на газ для України (95 дол. За 1000 куб.м проти 250 середньоевропейської ціни).

2008-2009 рр.

1 січня 2009 р. рос. Газпром зменшив, а з 7 січня повністю припинив поставки газу в Україну. Головна вимога – сплата боргів за листопад – грудень 2008 р. ВИХІД: ГТС України працювала в реверсному режимі, щоби забезпечити газом мешканців Сходу і Півдня. Результати:

- 1) Ліквідована компанія-посередник РосУкрЕнерго.
- 2) Середньорічну ціну на газ для України наближено до середньосвітової.
- 3) Закріплено монополію Росії на постачання газу до України.
- 4) 2010 р. підписано Харківські угоди зменшили ціну на газ на 30% в обмін на продовження оренди Севастополя Росією до 2042 р.

2013-2014 рр.

- 1) У квітні 2014 р. Газпром Росії підвищив ціну на газ майже вдвічі та вимагав від України сплатити борги за підвищеною ціною.
- 2) Єврокомісія гарантувала Україні фінансову підтримку в разі порушення Росією ціни та реверсні поставки газу з країн Європи.
- 3) Україна звернулась до Стокгольмського арбітражу з вимогою перегляду завищеної ціни. **РЕЗУЛЬТАТИ:**

31 жовтня 2014 р. – підписано тимчасову тристоронню угоду Росії, України та Єврокомісії про встановлення газових поставок до України безперебійний транзит до Європи до 31 березня 2015 р.

- НАСЛІДКИ:**
- 1) Удар по авторитету Росії як надійного газового партнера.
 - 2) Поява альтернативних проектів постачання газу до Європи.
 - 3) Постачання газу в Україну із Європи.

ТОРГОВЕЛЬНІ ВІЙНИ: РОСІЯ - УКРАЇНА

ТОРГОВЕЛЬНА ВІЙНА – створення ситуації економічного тиску на опонента, у якому беруть участь дві й більше країн, з метою захоплення ринків, захисту національного товаровиробника або з політичних мотивів. Здійснюється за допомогою митних, економічних, інформаційних, тарифних санкцій, квот на ввіз тощо.

МЕТА РОСІЇ:

- 1) Попередити підписання Україною договору про асоціацію з ЄС.
- 2) Примусити Україну до вступу до Митного союзу та Єдиного економічного простору.
- 3) Політично послабити прибічників євроінтеграції.
- 4) Забезпечити перемогу проросійських кандидатів на президентських виборах в Україні.
- 5) Приєднати Україну до Росії.

2006, 2012 рр. – «Сирні війни»: блокування імпорту українських сирів, що призвело до банкрутства кількох заводів.

2012 р. – «Колбасно-м'ясна війна»: обмеження імпорту м'ясної продукції.

2013 р. – «Шоколадна війна»: заборона імпорту продукції фабрики «Рошен»

2013 р. – «Металева війна»: призупинення відвантаження металопрокатної продукції, ускладнено процедуру митного контролю та оформлення товарів.

НАСЛІДКИ:

- 1) Втрата української сторони – близько 100 млн доларів.
- 2) Українські виробники активізували переорієнтацію на західноєвропейські ринки.
- 3) Політичної мети Росія не досягла.

ГРОМАДЯНСЬКА КОМПАНІЯ «НЕ КУПУЙ РОСІЙСЬКЕ!»

серпень 2013 року -

торговельна експортна блокада України Російською Федерацією — торгово-економічне протистояння, яке виникло внаслідок внесення митною службою Росії усіх українських імпортерів до переліку «ризикованих», що призвело до фактичної блокади поставок товарів з України до Росії.

На початку квітня 2014 року Росія заборонила імпорт українських цукерок, шоколаду і твердих сирів, а також заблокувала транзит українського цукру до Середньої Азії. У відповідь Україна забракувала російські цукерки, сир і рибу.

Черги фур з українськими товарами на під'їзді до кордону з Росією, 15 серпня 2013 року

Акція руху «Відсіч» під Адміністрацією Президента України з вимогою адекватної відповіді України на торговельну блокаду Росією, 22 серпня 2013 року

«Не купуй російське!» або «Бойкотуй російське!» - всеукраїнська громадянська кампанія бойкоту російських товарів і іншої комерції, що виникла як реакція на торговельну експортну блокаду України з боку Російської Федерації. Кампанія розпочалась 14 серпня 2013 року із закликів у соціальних мережах, які масово поширились в інтернет.

Громадянська кампанія «Не купуй російське!»

ГРОМАДЯНСЬКИЙ РУХ «ВІДСІЧ» — український громадянський рух, що виник у лютому 2010 року як реакція на новоприйдешній режим Віктора Януковича та пов'язані з ним антиукраїнські та негативні соціально-економічні тенденції.

Акція «Не дозволяй їм перетнути червоні лінії». Київ. 4 липня 2019 року

Бойкот російського кіно — українська громадянська кампанія бойкоту російського кіно. Є складовою ширшої кампанії з бойкоту — «Не купуй російське!»

Флешмоб біля магазину «OGGI» у Києві, вересень 2014 року

Флешмоб «Російське вбиває!» у супермаркеті із закликом не купувати російські товари, 15 березня 2014 року

Перформанс під Нацрадою з питань телебачення і радіомовлення

Зовнішні відносини з Росією з 2014 р.

з червня 2014 р. - нормандський формат — тип зустрічей у чотиристоронньому форматі (Україна—Німеччина—Франція—Росія), де обговорюються питання щодо Російської збройної агресії проти України.

Мінськ - 1

Мінський протокол (також Мінська тристороння угода, Мінське перемир'я, Мінськ-1) — угода про тимчасове перемир'я у війні на сході України, досягнута на переговорах у Мінську 5 вересня 2014 року. В розробці та підписанні мирної угоди брали участь представник ОБСЄ Посол Гайді Тальявіні, Другий Президент України Леонід Кучма, посол Росії в Україні Михайло Зурабов, представники самопроголошених ДНР Олександр Захарченко та ЛНР Ігор Плотницький. Дія перемир'я розпочалась о 18.00 5 вересня 2014 р.

Мінськ - 2

Зустріч в нормандському форматі, Париж, грудень 2019 р.

Мінськ - 2

Мінські домовленості від 12 лютого 2015 р. комплекс заходів з виконання Мінського протоколу, узгоджений на саміті в Мінську 11 —12 лютого 2015 року лідерами Німеччини, Франції, України та Росії у форматі «нормандської четвірки», і підписаний контактною групою, що складається з представників Росії, України, представників самопроголошених республік з метою деескалації збройного конфлікту на сході України:

- 1.Негайне припинення вогню в ОРДЛО, його виконання з 00:00 (київський час) 15 лютого 2015 р.
- 2.Відведення важкого озброєння обома сторонами.
- 3.Забезпечення моніторингу і верифікації режиму припинення вогню та відведення важкого озброєння з боку ОБСЄ.
- 4.У перший день після відводу початок діалогу про модальності проведення місцевих виборів відповідно до українського законодавства і Закону України «Про тимчасовий порядок місцевого самоврядування в ОРДЛО» і про режим цих районів.
- 5.Забезпечити помилування і амністію.
- 6.Забезпечити звільнення і обмін всіх заручників і незаконно утримуваних осіб на основі принципу «всіх на всіх».
- 7.Визначення модальностей повного відновлення соціально-економічних зв'язків, включаючи соціальні перекази, такі як виплата пенсій та інші виплати (надходження і доходи, своєчасна оплата всіх комунальних рахунків, відновлення оподаткування в рамках правового поля України).
- 8.Відновлення повного контролю над державним кордоном з боку уряду України у всій зоні конфлікту, яке має розпочатися в перший день після місцевих виборів і завершитися після всеосяжного політичного врегулювання (місцеві вибори в окремих районах Донецької та Луганської областей на підставі Закону України та конституційна реформа) до кінця 2015 року.
- 9.Виведення всіх іноземних збройних формувань, військової техніки, а також найманців з території України під спостереженням ОБСЄ. Роззброєння всіх незаконних груп.
- 10.Проведення конституційної реформи в Україні з набуттям чинності до кінця 2015 року нової Конституції, яка передбачає ключовим елементом децентралізацію (з урахуванням особливостей окремих районів Донецької та Луганської областей, узгоджених з представниками цих районів).

ТАКУ НАЦІЮ НЕ МОЖНА ЗДОЛАТИ

**Батько наш Бандера
Україна — мати!
Ми за Україну
будем воювати!**

A black and white portrait of Stepan Bandera, a Ukrainian nationalist leader, looking directly at the camera with a serious expression. The background is dark.

І НАСТАНЕ ЧАС, КОЛИ ОДИН СКАЖЕ:
"СЛАВА УКРАЇНІ!".
І МІЛЬЙОНИ ВІДПОВІДАТИМУТЬ:
"ГЕРОЯМ СЛАВА!"

Степан Бандера

Цивілізація: тричі зреклася України

Нас кинули 1994-го у Будапешті з "Меморандумом".

Нас кинули 2008-го у Брюсселі з НАТО.

Нас кинули 2014-го з Вашингтона із Кримом.

Сенат США віродив ленд-ліз – практику часів Другої світової війни, яка дозволяла Америці без трудомістких процедурних перешкод швидко поповнювати запаси союзників у боротьбі проти нацистської Німеччини. Нині вона дозволить президенту [Джо Байдену](#) ефективніше відправляти зброю й інші предмети постачання Україні в умовах війни з РФ. Програму ухвалив Сенат 6 квітня та Конгрес 28 квітня 1922 р.

ПЛАН П'ЯТИ КЛЮЧОВИХ КРОКІВ (ШЛЯХ ДО МИРУ)

Ключові пріоритети співпраці з демократичним світом:

- Припинення віроломної та неспровокованої війни Росії проти України.
- Відновлення територіальної цілісності України.
- Забезпечення вільного суверенного вибору стратегії розвитку держави, у тому числі шляхів забезпечення власної безпеки.
- Післявоєнна відбудова.
- Притягнення воєнних злочинців до відповідальності в міжнародних судах.

«РУССКИЙ МИР» – КОНЦЕПЦІЯ ІМПЕРСЬКОГО ФАНТОМУ В ГЕОПОЛІТИЧНІЙ РЕАЛЬНОСТІ

КОМПЛЕКС ЧИННИКІВ, ЩО СПРЯВ ПОЯВИ КОНЦЕПЦІЇ «РУССКОГО МИРА»

**ВТРАТА СТАТУСУ НАДДЕРЖАВИ,
РОЗПАД СРСР, РАДЯНСЬКОЇ АРМІЇ**

**ДЕМОНІЗАЦІЯ ІДЕЇ КОМУНІЗМУ ТА
МІФОЛОГІЗАЦІЯ ЗАХОДУ З ЙОГО
ПОДАЛЬШИМ РОЗЧАРУВАННЯМ**

**АБСОЛЮТНО НОВА ГЕОПОЛІТИЧА Й
ЕТНОПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЮ ВИМАГАЛА
РАДИКАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ**

**ПРОВАЛ ЛІБЕРАЛЬНО-
ГРОМАДЯНСЬКОГО ПРОЕКТУ
«РОСІЙСЬКОЇ НАЦІЇ»**

**ДЕЗОРІЄНТАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ В
ПИТАННЯХ ІДЕЙНИХ ОСНОВ
ІСНУВАННЯ Й РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА
НОВОЇ КРАЇНИ**

**МАСШТАБНА МІГРАЦІЯ
РОСІЙСЬКОМОВНОГО НАСЕЛЕННЯ З
РЕСПУБЛІК КОЛИШНЬОГО СРСР**

**ФОРМУВАННЯ ДИВНОГО СИМБІОЗУ
СПРИЙНЯТТЯ ІСТОРИЧНОГО
МИНУЛОГО ТА ПЕРСПЕКТИВНОГО
БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО**

**РОЗВИТОК НЕЗАЛЕЖНОЇ ІСТОРИЧНОЇ
НАУКИ В КРАЇНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО
ПРОСТОРУ**

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ «КОНЦЕПЦІЇ "РУССКОГО МИРА"»

ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ

ІСТОРИКО-МЕНТАЛЬНИЙ

ГЕОГРАФІЧНО-
КУЛЬТУРНИЙ

КУЛЬТУРНО-
ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ

ГЕОПОЛІТИЧНИЙ

МЕРЕЖЕВО-
ГЛОБАЛІСТСЬКИЙ

СОЦІОКОМУНІКАТИВНИЙ

РЕЛІГІЙНО-КЛЕРИКАЛЬНИЙ

~~ДЕРЖАВНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ~~

ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ «КОНЦЕПЦІЇ "РУССКОГО МИРА"»

***НЕВІДПОВІДНІСТЬ
ВИЗНАЧЕННЮ ПОНЯТТЯ
«КОНЦЕПЦІЯ»***

***ШИРОКИЙ СПЕКТР
ПРАКТИЧНОГО
ЗАСТОСУВАННЯ***

***ЕКЛЕКТИЗМ В ЗМІСТІ
«РУССКОГО МИРА»***

***ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА
СПРЯМОВАНІСТЬ
КОНЦЕПЦІЇ «РУССКОГО
МИРА»***

**МАНІПУЛЯТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРІЇ ЯК
ПОЛІТИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ ВПЛИВУ З МЕТОЮ
ТРАНСФОРМАЦІЇ КОЛЕКТИВНОЇ СВІДОМОСТІ**

Это- официальная эмблема власовской
РОА. Что, вата, нравится?!

Билборд на Лиговском проспекте
в Петербурге. 7 марта 2022 года

ДЕРЖАВНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ

форма боротьби, сукупність спеціальних (політичних, економічних, дипломатичних, технологічних, військових, інформаційно-маніпулятивних та інших) методів, способів і засобів масованого впливу державних, соціальних інститутів та інформаційно-комунікативної інфраструктури держави на суспільну свідомість об'єкта впливу

СКЛАДОВІ «РУССКОГО МИРА»

ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ІМПЕРІАЛІЗМ

НАЦІОНАЛІЗМ

РУССКИЙ ФАШИЗМ

ОРТОДОКСАЛЬНИЙ КЛЕРІКАЛІЗМ

ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ІМПЕРІАЛІЗМ

О. Солженіцин

«МАНІФЕСТ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ»

МЕСІАНІЗМ

ІРРАЦІОНАЛІЗМ

РЕВАНШИЗМ

П. Щедровицький

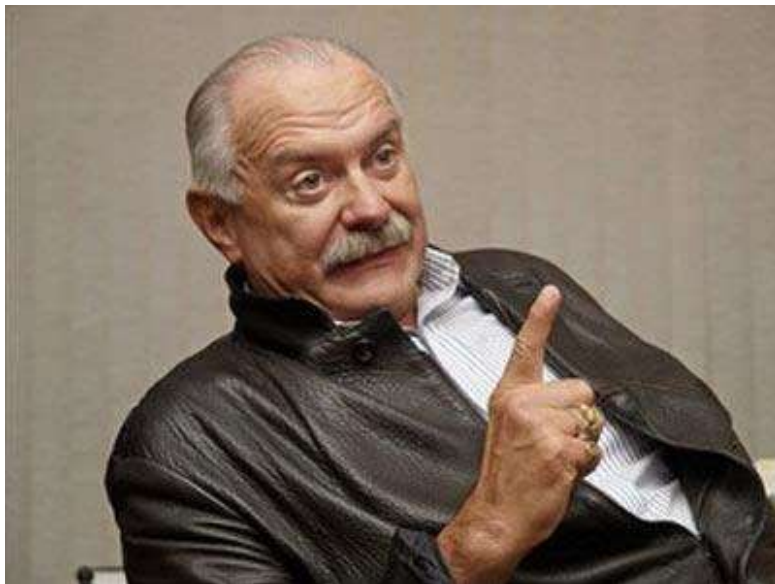
Є. Островський

Г. Павловський

ДЕРЖАВНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ

М.С. Міхалков

[illegible]

„НАМ ПРИТАМАННА ОСОБЛИВА НАДНАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ, ЯКА ВИЗНАЧАЄ РОСІЙСЬКЕ БУТТЯ В СИСТЕМІ ЄВРАЗІЙСЬКИХ КООРДИНАТ. РИТМ НАШОГО РОЗВИТКУ ТА ТЕРИТОРІЯ НАШОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЮТЬ ВИМІР КОНТИНЕНТАЛЬНОГО МАСШТАБУ”

РУССКИЙ ФАШИЗМ

О.Г. ДУГІН

І.О. Ільїн
(1883 – 1954)

Фашизм - це націоналізм, але націоналізм ... революційний, бунтівний, романтичний, ідеалістичний, який апелює до великого міфу та трансцендентної ідеї, прагне втілити в реальності Нemoжливу Мрію, народити суспільство героя і Надлюдини, перетворити та змінити на краще світ. На економічному ж рівні для фашизму характерні ... соціалістичні або помірно-соціалістичні методи... Фашистський погляд на культуру відповідає радикальній відмові від гуманістичної, «занадто людської» ментальності, тобто від того, що становить суть «інтелігенції». Фашист ненавидить інтелігента як вид. У ньому він бачить замаскованого буржуа, претензійного міщанина, базіки і безвідповідального боягуза

Росія – батьківщина нацизму, і Гітлера росіяни не любили лише через те, що він зрадив Сталіна

За 30 лет правления чекистов в России по самым скромным подсчетам было создано 55 радикально настроенных правых, а по сути фашистских организаций

1. Народное ополчение имени Минина и Пожарского НОМП
2. Другая Россия
3. Национально-патриотический фронт Память НПФ Память
4. ООПД Русское национальное единство Гвардия Баркашова
5. ВОПД Русское национальное единство ВОПД РНЕ
6. Национально-державная партия России НДПР
7. Народная национальная партия ННП
8. Истинное русское национальное единство ИРНЕ
9. Балтийский Авангард Русского Сопротивления БАРС
10. Русский объединённый национальный альянс (РОНА)
11. Гвардия Христа
12. Национальный союз НС
13. Союз православных хоругвеносцев СПХ
14. Союз русского народа СРН
15. Северное братство СБ
16. Чёрная Сотня
17. Движение Парабеллум
18. Национал-социалистическая партия Руси НСПР
19. Партия Свободы ПС
20. Русский Образ
21. Национал-синдикалистское наступление НСН
22. Движение против нелегальной иммиграции ДПНИ
23. Национал-социалистическое общество НСО
24. Национал-большевистская партия НБП
25. Славянский союз СС
26. Фронт национал-революционного действия (ФНРД)
27. Русский общенациональный союз РОНС
28. ...

ОРТОДОКСАЛЬНИЙ КЛЕРИКАЛІЗМ

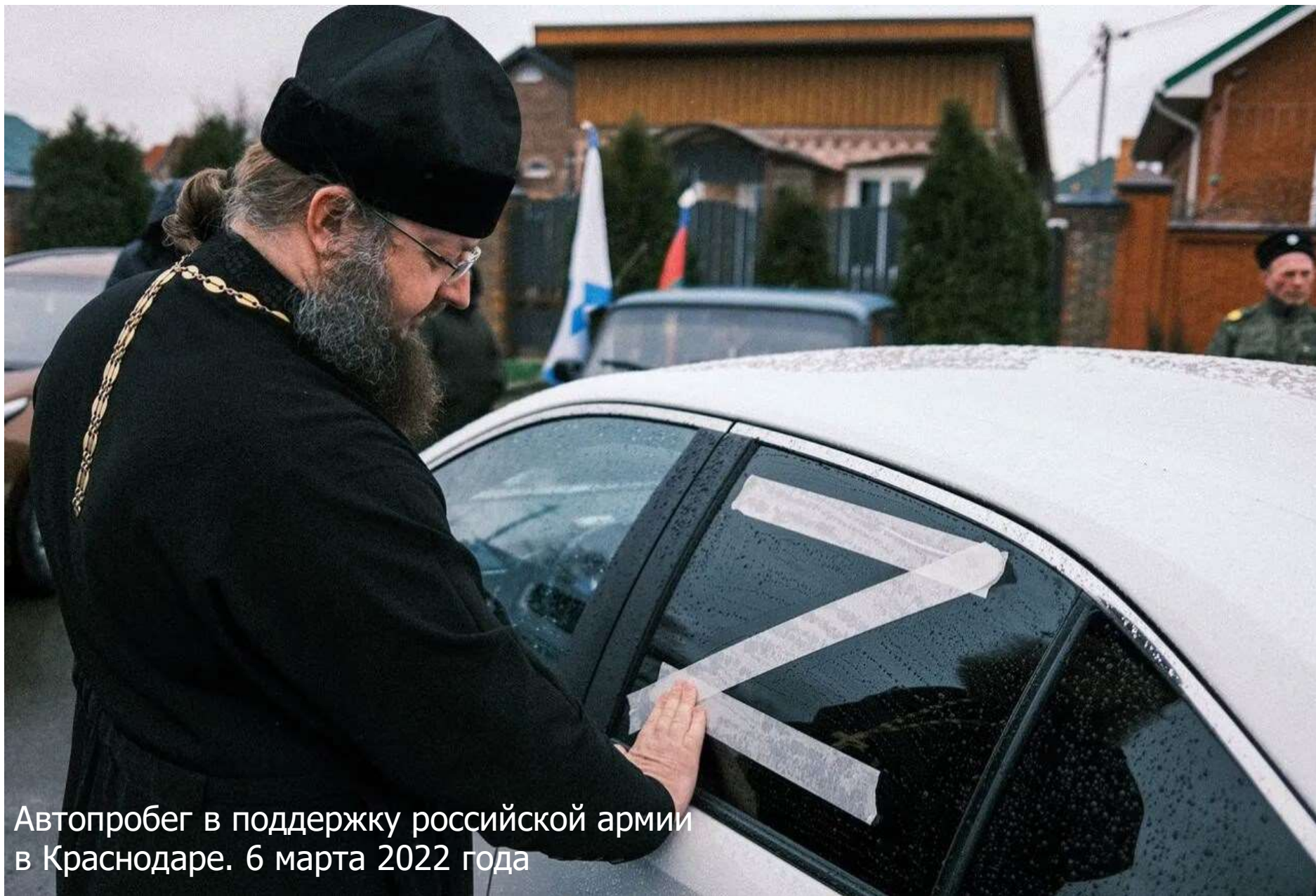
**«РУССКИЙ МИР» - ОДНОЧАСНО І
УКРАЇНСЬКИЙ І БІЛОРУСЬКИЙ. СВІТ
ВСІЄЇ РУСИ. ТОЙ СВІТ, ЯКИЙ
СТВОРЕНИЙ ЧЕРЕЗ ХРЕЩЕННЯ В
ДНІПРІ, СВІТ КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА,
ТА СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ, ЯКА
ПРОНИКЛА В КУЛЬТУРУ, В ПОБУТ
НАШОГО НАРОДУ»**

**АБСОЛЮТИЗАЦІЯ ЦІННОСТІ
ПРАВОСЛАВ'Я**

ЄДИНА ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ

РОСІЙСЬКА КУЛЬТУРА ТА МОВА

Автопробег в поддержку российской армии
в Краснодаре. 6 марта 2022 года

- Где
заканчиваются
границы России?

- Там, где можно
получить в пятак!

- Гулаг - це Освенцим
- Голодомор - це Голокост
- Сталін - це Гітлер
- Комунізм (інтернаціонал-соціалізм) - це
Нацизм (націонал-соціалізм)!

Путін сьогодні і назавжди - це реінкарнація Гітлера, а російський народ, тому що не засудив і продовжує виконувати його злочинні накази – є спів учасником його злочинів, назавжди затаврував себе тавром самого справжнього нацизму.

1. Гитлер: Депутаты германского Рейхстага! Данциг был — и остается германским городом. Коридор был — и остается немецким. Обе эти территории по их культурным особенностям принадлежат исключительно германскому народу.

Путин: Уважаемые коллеги! В сердце, в сознании людей Крым всегда был и остаётся неотъемлемой частью России. В Крыму буквально всё пронизано нашей общей историей и гордостью.

2. Гитлер: Более миллиона людей немецкой крови в 1919—1920 годах были отрезаны от их родины.

Путин: Сегодня из 2 миллионов 200 тысяч жителей Крымского полуострова — почти полтора миллиона русских, значительная часть которых, как показал референдум, ориентируются на Россию.

3. Гитлер: Вы знаете о предложениях, которые я вносил для восстановления германского суверенитета над германскими территориями. Вы знаете о моих бесконечных стараниях, которые я прилагал для мирного урегулирования вопросов.

Путин: Все эти годы и граждане, и многие общественные деятели неоднократно поднимали эту тему, говорили, что Крым — это исконно русская земля, а Севастополь — русский город.

4. Гитлер: Данциг был отнят у нас, Коридор был аннексирован Польшей.

Путин: И когда Крым вдруг оказался уже в другом государстве, вот тогда уже Россия почувствовала, что её даже не просто обокрали, а ограбили.

Головними складовими
РАШИЗМУ є:

- визнання особливої місії в світі російського народу, в якого, "є зайва хромосома";
- переконання у статусі "старшого брата" серед всіх слов'янських народів;
- утвердження російської версії православ'я як єдиної правильної релігії;
- тоталітарний характер політичного режиму;
- обґрунтування права Росії на захист, включно із воєнним, так званого російськомовного населення в інших державах світу...

Все це дає підстави говорити про потребу системного протистояння СВІТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА цій новій ТОТАЛІТАРНІЙ та НЕБЕЗПЕЧНІЙ ідеології, яка увібрала у себе найгірші прояви ФАШИЗМУ і СТАЛІНІЗМУ.

Саме тому варто не спрощувати нинішню ситуацію, бо йдеться не лише про російсько-українську війну, мова - про війну ідеології РАШИЗМУ проти всієї СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ, проти усталених цінностей ДЕМОКРАТІЇ, МИРУ та ПРИНЦИПІВ міжнародного співтовариства, що були визначені, як обов'язкові для світу, за результатами Другої світової війни.

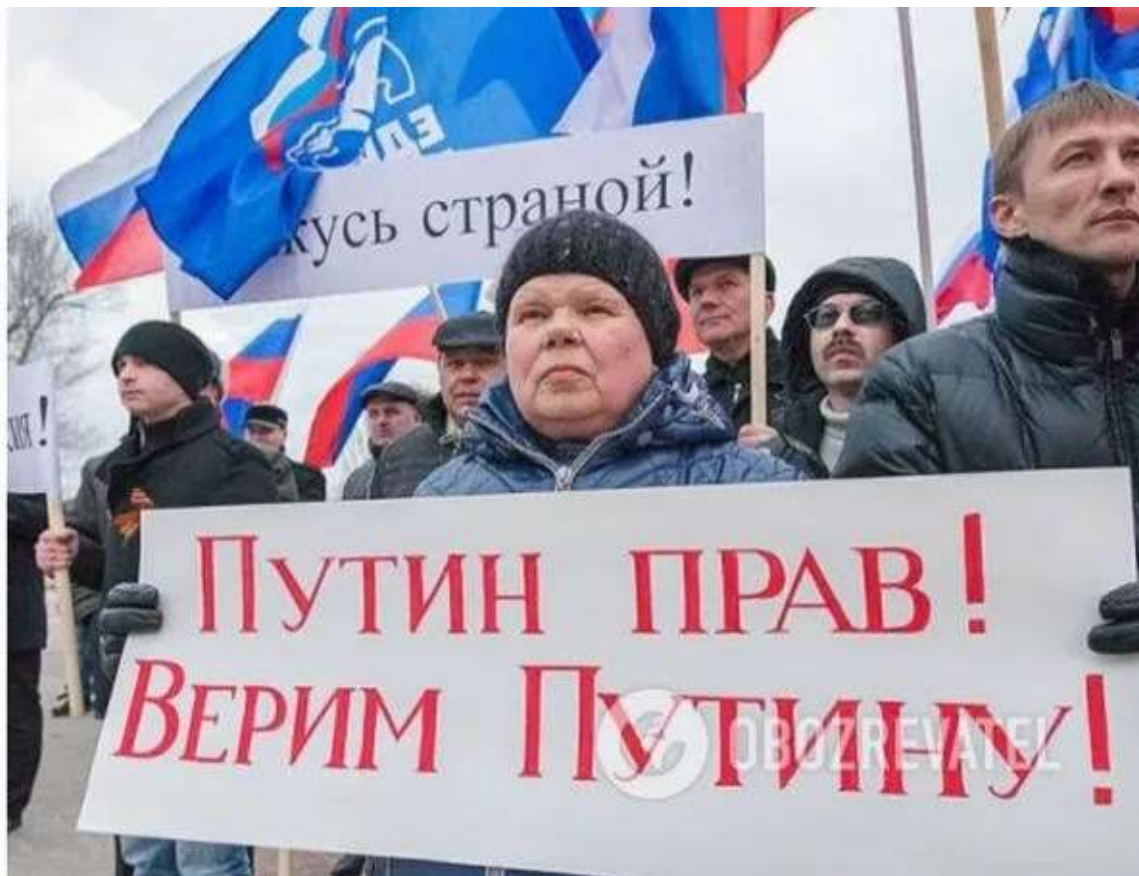
Вихід один:

- визнання ідеології РАШИЗМУ - людиноненависницькою, тоталітарною ідеологією та світовою громадою об'єднатися у боротьбі з нею.

ФАШИЗМ, як соціально-політичне явище, МАЄ П'ЯТЬ ХАРАКТЕРНИХ
ОЗНАК, які були в наявності в НІМЕЧЧИНІ з 1933 по 1945 рік:

1. Великодержавний шовінізм.
2. Злиття всіх гілок влади – виконавчої, законодавчої, судової із силовими структурами, засобами масової інформації та бізнес елітою.
3. Агресія стосовно сусідніх держав та захоплення суміжних територій.
4. Переслідування дисидентів і політичні вбивства.
5. Обожнювання фюрера.

Фашизм, як синонім націонал-соціалізму, включає в себе всі перераховані вище ознаки.

1. Російській пропаганді вдалося обдурити більшість людей в Росії. Їм нав'яли тезу про нацистів в Україні, які за підтримки Заходу загрожують безпеці Росії. Цей абсурд прийнятий як істина більшістю росіян. Так само німецька нація в 30-ті роки XX століття була переконана в своїй перевазі над другими націями під впливом геббельсівської пропаганди. Геббельс говорив: "Дайте мені засоби масової інформації і я із любої нації зроблю стадо свиней".

2. В Росії практично не залишилось незалежних ЗМІ. Всі російські телеканали транслюють викривлену і брехливу інформацію про Україну та про Захід, яка визначається владою. Законодавча влада повністю під контролем Кремля. Увесь великий бізнес та банки в Росії знаходяться під повним контролем Кремля. Нафтогазові компанії в Росії, які приносять більшу частку доходів в бюджет, знаходяться в руках путінського оточення. Так само в Німеччині вся промисловість працювала на війну і отримувала замовлення від держави. Суди і в 3-му Рейху і в Росії - бутафорія. Гестапо та війська СС в нацистській Німеччині відігравали ту саму роль, яку ФСБ і Росгвардія сьогодні виконують в Росії.

3. В жовтні 1938 г. нацистська Німеччина окупувала Судетську область під приводом захисту німецького населення в Чехословаччині, а незабаром 1 вересня 1939 г., після провокації на польському кордоні, розв'язала Другу світову війну, окупувавши Польщу. Після чого Німеччина окупувала інші європейські країни. В дзеркальному відображенні бачимо аналогічні дії Росії, яка під приводом захисту російськомовного анексувала Крим в 2014 году і захопила частину Донбасу. Використовуючи цей же привід російська армія напала на Україну і почала знищувати мирні міста і села. Насправді Путін почав Третю світову війну 24 лютого 2022 року, але Захід не хоче

визнавати цей
факт

4. В нацистській Німеччині влада переслідували будь-яку опозицію, відправляючи її в табори або фізично знищуючи, частина представників опозиції емігрувала за кордон. Таке ж явище відбувається сьогодні в Росії. За протест проти війни громадянин Росії може отримати до 15 років позбавлення волі. Частина опозиціонерів знаходиться в таборах або виїхали з Росії. Вуличні протести жорстоко розганяються поліцією і ОМОНом.

5. Критика німецького фюрера А. Гітлера не допускалась. Його було перетворено в напівбога, месію, який мав привести країну до процвітання та світового панування. Аналогічну ситуацію ми спостерігаємо стосовно В. Путіна. "Есть Путин – есть Россия, нет Путина – нет России", – заявив спікер російського парламенту В. Володін. Більша частина населення Росії вірить Путіну, навіть якщо він говорить людям абсолютну брехню.

Висновок. Сьогодні Росія зайняла місце нацистської Німеччини і перетворилась на 4-й Рейх. Усі імперії, такі як 4-й Рейх, мають одну властивість – вони або гинуть, або розпадаються під дією зовнішніх і внутрішніх факторів.

На фото ліворуч: Ростов, німецькі солдати роблять останні постріли під час зачистки головних вулиць міста, 24 липня 1942 року.

На фото праворуч: Харків, житловий будинок у центрі міста, підірваний близько 11 години ранку російськими збройними силами, 14 березня 2022 року.

На фото ліворуч: Британія, місто Галл, руйнування вулиць Кейв-стріт, Беверлі-роуд, 12 травня 1941 року.

На фото праворуч: місто Ірпінь, на північ від Києва. Північно-західні передмістя столиці вже пережили сильні обстріли, тоді як російська бронетехніка просувається північно-східним краєм, 12 березня 2022 року.

На фото ліворуч: Лондон, вид із Гай-Голборна. Вид, який показує руйнування, завдані вулиці німецькими бомбардуваннями під час Другої світової війни. 1940 рік.

На фото праворуч: Ірпінь, українські військові йдуть зруйнованим мостом біля лінії фронту під час боїв у Бучі та Ірпіні. 3 березня 2022 року.

На фото ліворуч: Росія, "Дорога смерті", що веде до російського міста, мертві солдати після битви між російською та німецькою арміями, 1939-1945 роки.

На фото праворуч: Київська область, наслідки бойових дій російської армії у Бучі, 27 лютого 2022 року.

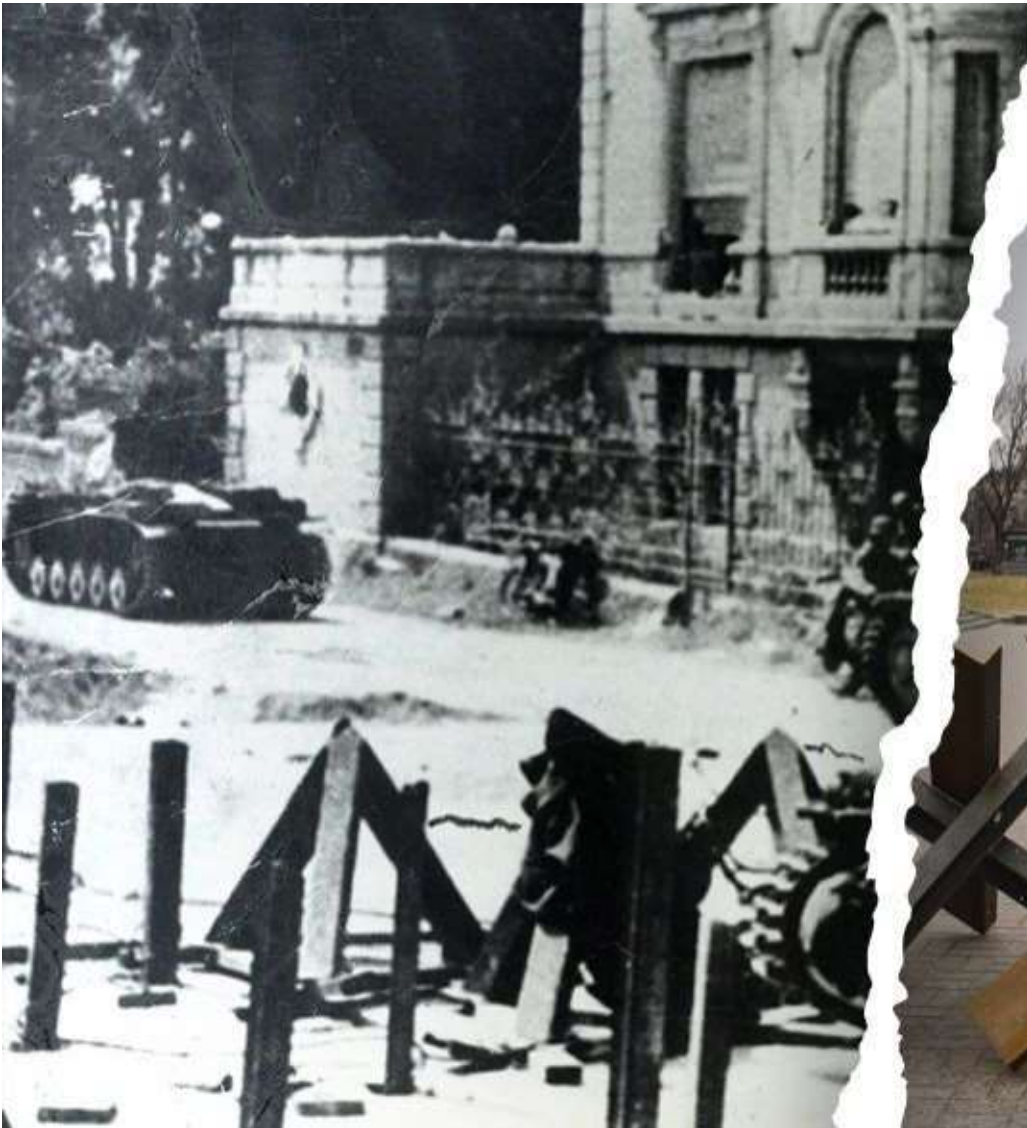
На фото ліворуч: Кан, Франція, британські війська обережно пробираються уламками, нагромадженими на пів метра на вулицях міста, вони прямують до міста після відступу німців. 1939-1945 роки.

На фото праворуч: Київ, чоловік несе багаж біля будинку, в який влучив російський снаряд. 14 березня 2022 року.

На фото ліворуч: руїни міста Гавр у Нормандії, яке було майже повністю зруйноване бомбардуваннями, вересень 1945 року.

На фото праворуч: Буча, будинки, зруйновані внаслідок обстрілу російською армією, 27 лютого 2022 року.

На фото ліворуч: місто Седан, Франція, протитанкові загородження, які об'їжджають танки, місто було змушене здатися, 1940 рік.

На фото праворуч: Київ, протитанкова оборона на майдані Незалежності в центрі міста, яке не збирається здаватися, 9 березня 2022 року.

На фото ліворуч: Лондон, пара вивозить у візку речі з розбомбленого будинку після ворожої атаки на північному заході міста, 16 лютого 1941 року.

На фото праворуч: Київ, Оболонь, мешканці залишають сильно пошкоджений житловий будинок, в який влучив російський снаряд, 14 березня 2022 року.

На фото ліворуч: територія Німеччини, німецький танк із посиленою бронею, знищений армією США, 3 березня 1945 року.

На фото праворуч: Буча, знищена ЗСУ російська бронетехніка, 4 березня 2022 року.

На фото ліворуч: Мілан, зруйновані вулиці, 1939-1945 роки.

На фото праворуч: Київська область, зруйновані будинки, 27 лютого 2022 року.

На фото ліворуч: зруйноване місто Грозний, 2000 рік.

На фото праворуч:
Миколаївська ОДА, 2022 рік.
До обох міст прилетів «русский мир».
В орди методи не змінюються.

20 січня 1942 р. - У Ванзее, передмісті Берліну, під головуванням генерала СС Райнхарда Гайнріха пройшла одноденна конференція керівників Нацистської партії. На ній німецькі політики виклали своє бачення остаточного розв'язання єврейського питання.

Прийняття програми «остаточного вирішення єврейського питання». Програма передбачала: а) транспортування всіх євреїв на схід та розміщення в концтаборах; б) зменшення чисельності євреїв шляхом примусової праці з недостатнім харчуванням; в) відповідне поводження з рештою (вбивство).

«Владімір Путін взяв на себе – без краплі перебільшення – історичну відповідальність, вирішивши не залишати остаточне вирішення українського питання майбутнім поколінням. Адже необхідність його вирішення завжди залишалася б головною проблемою для Росії...», - зазначає автор публікації, відверто наголошуючи на знищенні нас (українців) як нації та етносу.

(Публікація 26 лютого 2022 р. На сайті «РИА Новости»)

НІКОЛИ

1939

2022

ЗНОВУ

Це фото з під Лужників, де скрепні московити зігнали своєму фюреру й горлали свої скрепи. У цьому фото уся московія, уся ницість цього "народу". Тому ми переможемо. Бо вони вже програли. Вони вже мертві. Вони вже не існують. Бо усе ото скрепноє — то бутафорія, брехня й ницість. Бо в нас патріотизм, любов до Країни, це не показове, це не награне, це не бутафорія. Це наш код. Ми вивозили прапори з окупації, ховаючи їх, як найдорожчий скарб. Любов до України, Батьківщини, Країни й Держави, це те, що у ворога викликає лютість та посмішку, але це щось неймовірне.

ТЕМА 1. ЗАВДАННЯ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. *За яких обставин утворилася держава Київська Русь ?*
2. *Яка теорія походження Київської Русі здається Вам більш аргументованою ? Поясніть чому?*
3. *Які періоди виділяють у політичній історії Київської Русі ?*
4. *Відомо, що у X ст. впливовими були кілька світових релігій (християнство, іудаїзм, іслам). Чому в Київській державі було запропоноване християнство саме візантійсько-православного зразка? Поясніть це.*
5. *Оцініть значення запровадження на Русі християнства.*
6. *Доведіть, що X-XI ст. стали періодом розквіту Київської держави.*
7. *Як Ви гадаєте, чому норманські військові дружини (варяги) дуже швидко асимілювались з місцевим слов'янським населенням і не виявили помітного впливу на соціально-економічний та культурний розвиток Русі ?*
8. *Визначте історичне значення Київської Русі.*
9. *У чому виявились негативні наслідки феодальної роздробленості Київської Русі?*

10. *Які були перші державні об'єднання у східних слов'ян ?*
11. *Розкажіть про розселення та заняття східних слов'ян.*
12. *Якими була культура і вірування східних слов'ян ?*
13. *Коли виникло місто Київ ? Які Ви знаєте гіпотези щодо його походження ?*
14. *Які торговельні шляхи сходилися у Києві ?*
15. *Коли правив князь Олег ? Чому його прозвали «віщим» ?*
16. *Коли правив князь Ігор ? Як до нього відносилися деревляни ?*
17. *Коли правила княгиня Ольга ? Які реформи вона здійснила ?*
18. *Коли правив князь Святослав ? Чому його назвали «запорожець на троні» ?*
19. *Коли правив князь Володимир ? Як називає князя Володимира історія, церква і чому ?*
20. *Коли правив Ярослав Мудрий ? Чому його прозвали «тестем Європи» ?*
21. *Дайте аналіз «Руської правди» ?*
22. *Коли правив Володимир Мономах ? Чому його називали Мономахом ?*
23. *Які пам'ятки старовинної архітектури з часів Київської Русі збереглися до наших днів ?*

24. *У чому виявились негативні наслідки феодальної роздробленості Київської Русі ?*
25. *З ким і коли відбулася битва на річці Калка ?*
26. *Коли хан Батий напав на Південно-Західну Русь :*
27. *Наведіть приклади героїчної боротьби руського народу проти монголо-татарських загарбників.*
28. *Якими були наслідки монголо-татарського завоювання.*
29. *Яку мету переслідувало галицьке боярство у боротьбі проти зміцнення князівської влади ?*
Чому волинському, а не галицькому, князеві вдалося об'єднати князівства в одну державу ?
30. *Покажіть, в чому полягає наступництво Галицько-Волинською державою Київської Русі.*
31. *Охарактеризуйте роль Данила Галицького в історії Галицько-Волинської держави.*
32. *Чому саме в Галицькій землі став можливим єдиний випадок «вокняжіння» боярина на княжий престол ?*
33. *З якою метою Данило Галицький погодився на коронацію королівською короною ?*

34. *Коли виникло місто Львів ? Ким і на честь кого воно було засновано ?*
35. *Чим було зумовлено утворення окремої Галицької митрополії у 1303 р. ?*
36. *Якими були відносини Галицько-Волинської держави з Польщею, Угорщиною, Папським престолом ?*
37. *Чому занепало Галицько-Волинське князівство ?*
38. *Хто був останнім князем Галицько-Волинського князівства ?*
39. *В чому своєрідність культури Галицько-Волинського князівства у порівнянні з культурою Київської Русі ?*
40. *Місце Галицько-Волинської держави в історії України.*

ТЕМА 2. ЗАВДАННЯ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. *Якою була територія Великого князівства Литовського ?*
2. *Чому населення Малої Русі воліло литовських князів, а не хотіло поляків ?*
3. *Які були наслідки перемоги литовців у битві на Синіх Водах ?*
4. *Яке, на Вашу думку, було значення Великого князівства Литовського в історії українського народу ?*
5. *Охарактеризуйте процес закріпачення селян.*
Що Вам відомо про документ «Устав на волоки» ?
6. *Що таке Магдебурзьке право?*
7. *Коли були прийняті Литовські статuti і для чого ?*
Яке українське місто першим його отримало і коли ?

8. *Що Ви знаєте про Кревську унію та її наслідки ?*
9. *Охарактеризуйте передумови проголошення Люблінської унії.*
10. *Охарактеризуйте політику Польщі щодо українських земель.*
11. *Що таке фільварок ?*
12. *Коли відбулася Брестська церковна унія ? На які дві конфесії була поділена українська церква ?*
13. *Що собою представляли братства в Україні і де вони виникли ?*
14. *З приводу чого у 16 ст. точилася релігійна полеміка ?*
15. *Назвіть поняття, що відповідають наведеним визначенням:*
16. *Вид права, за яким міста звільнялися від управління і суду великих землевласників та отримували самоврядування, -*
.....
17. *Національно-релігійні громадські організації міщан в Україні та Білорусії, які виникли для захисту православної церкви, -*
.....
18. *Заселення і господарське освоєння вільних земель всередині країни або заснування поселень за межами країни -*
.....

19. Християнська церква, що утворилася внаслідок Берестейської унії як складова римо-католицької церкви і підпорядковувалася Папі Римському, -

ТЕМА 3. ЗАВДАННЯ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Визначте причини, які привели до виникнення українського козацтва.
2. Дайте коротку характеристику відомих вам концепцій щодо джерел формування козацтва.
3. В яких документах вперше зустрічається згадка про козаків?
4. Де, як і коли виникла Запорозька Січ ?
5. Хто вважається засновником Запорозької Січі?
6. Чому Запорозьку Січ називають козацькою республікою?
7. Чи можна вважати Запорозьку Січ державним формуванням? Обґрунтуйте відповідь.
8. Як Ви гадаєте Запорозька Січ мала унітарний чи федеративний устрій?
9. З якою метою і коли польський уряд вперше провів реєстрацію козаків ?
10. Політика гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного була поміркованою щодо польського уряду. Чи принесла вона користь українському народу ? Відповідь обґрунтуйте.
11. Зробіть висновок про історичне значення козацько-селянських повстань кін. XVI – поч. XVII ст.
12. Заповніть таблицю «Дві хвили козацько-селянських повстань кін. XVI – поч. XVII ст.»

<i>Питання для відповідей</i>	<i>Перша хвиля повстань</i>	<i>Друга хвиля повстань</i>
<i>Причини повстань</i>		
<i>Дати повстань</i>		
<i>Ватажски повстань</i>		

Коли було засновано Києво-Могилянський колегіум, яка його доля в історії українського народу колись і тепер ?

Назвіть поняття, що відповідають наведеним визначенням:

1. Спеціальний список, до якого були записані 600 козаків, найнятих на службу польським королем Стефаном Баторієм у 1578 р., -

.....

2. Бранці, захоплені у полон турками і татарами під час грабіжницьких набігів на українські землі, -

.....

13. Під владою яких держав були українські землі напередодні Національно-визвольної війни 1648-1676 рр. ?

14. Визначте причини Національно-визвольної війни 1648-1676 рр.

15. Поясніть, чому Кримське ханство стало союзником Б. Хмельницького у війні з Польщею ?

16. Назвіть етапи (періоди) Національно-визвольної війни і дайте їм узагальнюючу характеристику.

17. Охарактеризуйте політичний та адміністративно-територіальний устрій держави Б. Хмельницького.
18. Назвіть основні верстви українського суспільства часів козацько-гетьманської держави.
19. Під владою яких держав були українські землі напередодні Національно-визвольної війни 1648-1676 рр. ?
а) Швеції; б) Московської держави; в) Польщі; г) Туреччини; д) Угорщини
20. Визначте причини Національно-визвольної війни 1648-1676 рр.
21. Поясніть, чому Кримське ханство стало союзником Б. Хмельницького у війні з Польщею?
22. Назвіть етапи (періоди) Національно-визвольної війни і дайте їм узагальнюючу характеристику.
23. Заповніть подану таблицю і зробіть порівняльний аналіз Білоцерківської та Зборівської угод.

Запитання для порівняння	Зборівська угода	Білоцерківська угода
Дата підписання		
Обставини підписання		
Територія, залишена під владою гетьмана		
Кількість реєстрових козаків		

24. Охарактеризуйте політичний та адміністративно-територіальний устрій держави Б. Хмельницького.

25. Назвіть основні верстви українського суспільства часів козацько-гетьманської держави.

26. Поміркуйте, чи правомірно сучасні українські історики вважають події Національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького періодом Української національної революції XVII ст.

27. Назвіть трьох-чотирьох сподвижників Б. Хмельницького.

28. Назвіть поняття, що відповідають наведеним визначенням:

1. Збройна боротьба з метою здобуття незалежності, звільнення від національного і соціального гноблення -

.....

2. Зафіксована в науковій літературі назва козацько-гетьманської держави, відновленої внаслідок Національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького, -

.....

29. Яку оцінку отримав Гадяцький трактат в українській історіографії ?

30. Яке значення для українських земель мав Андрусівський мирний договір ?

31. Період 60-80-х рр. XVII ст. увійшов в історію України як доба Руїни. Чому ?

32. Які гетьмани періоду Руїни виступали з ідеєю турецької альтернативи союзу з Москвою. Чи була реальною, на Вашу думку, основа такого союзу ?

33. Визначте причини поразки Національно-визвольної війни.

34. Чи підтримували запорожці політику І. Виговського ?

- 35.Що спонукало П. Дорошенка до союзу з Османською імперією ?
- 36.Хто з козацьких гетьманів вперше визнав себе підданим московського царя ?
- 37.Де і коли народився гетьман І. Мазепа ?
- 38.Що Вам відомо про І. Мазепу ? Охарактеризуйте діяльність гетьмана І. Мазепи.
- 39.Розкрийте причини шведсько-українського союзу 1708 р.
- 40.Які наслідки для України мав перехід І.Мазепи і частини козацтва на бік Карла XII ?
- 41.Коли відбулася Полтавська битва ?
- а) 27 червня 1709 р.
 - б) 1 квітня 1708 р.
 - в) 22 жовтня 1709 р.
- 42.Кому і чому з козацьких гетьманів у царській Росії за розпорядженням церковної влади щорічно проголошували анафему ?
- 43.З якою метою цар Петро I створив Малоросійську колегію ?
- 44.Які органи управління були запроваджені на українських землях російським урядом ?
- 45.Коли Україною управляло «Правління гетьманського уряду» ?
- 46.Який зміст мали «Рішительні пункти» ?
- 47.Назвіть заходи Катерини II по остаточній ліквідації автономного устрою України.
- 48.Хто такі мазепинці, які їхні політичні концепції Ви знаєте ?

49.Хто з козацьких гетьманів хотів заснувати університет у Батурині ?

50.Коли і в результаті яких подій відбулося приєднання території Кримського ханства до Російської імперії ?

51.Яке значення для України і Росії мало приєднання Криму ?

52.Порівняйте становище Правобережної і Лівобережної України у XVIII ст.

53.Чому царський уряд підтримав боротьбу польського короля з гайдамацьким рухом ?

54.Які події пов'язані з такими іменами: Максим Залізняк, Іван Гонта, Олекса Довбуш ?

55.В результаті яких подій сучасні українські землі опинилися на кін. XVIII ст. у складі двох імперій – Російської та Австрійської ?

56.Заповніть таблицю «Три поділи Речі Посполитої».

Поділи	Дата	Наслідки для України
I поділ		
II поділ		
III поділ		

57.Хто такі опришки ?

58.Коли і за яких обставин загинув О. Довбуш ?

59.Звідки походить і що означає слово «гайдамаки» ?

60. Яку роль в історії Запорозької Січі відіграв її останній кошовий отаман П. Калнишевський ? Вкажіть роки його життя.

61. Якою була доля запорозького козацтва після зруйнування Запорозької Січі ?

62. «Світ ловив мене, та не впіймав». Хто заповів написати ці слова на своїй могилі ?

63. Назвіть поняття, що відповідають наведеним визначенням:

1. Загальна рада козацького війська в козацько-гетьманській державі стала найвищим законодавчим органом Гетьманщини -

.....

2. Офіційна назва козацько-гетьманської держави -

.....

4. Адміністративно-територіальний устрій козацько-гетьманської держави -

ТЕМА 4. ЗАВДАННЯ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Дайте порівняльну характеристику становищу українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій.

2. Назвіть основні причини скасування кріпацтва.

3. Чому реформи 60-70-х років отримали назву «буржуазні» ?

4. Особливості економічного і соціального розвитку України після ліквідації кріпосного права (в 1848 р. – в Австрійській імперії, в 1861 р. – в Росії).

5. Назвіть основні причини революції 1905-1907 рр.
6. Як Ви гадаєте, чому аграрна реформа Столипіна найбільший успіх мала в Україні?
7. В чому полягала трагедія Першої світової війни для України ?
8. Які плани щодо України мали країни Антанти та Четверного Союзу ?
9. Хто такі січові стрільці ?
10. Коли було скасовано кріпосне право в Австрійській та Російській імперіях ?
11. Які особливості економічного розвитку Наддніпрянської України у складі Російської імперії ?
12. Дайте оцінку етносоціальної структури населення України у II пол. XIX ст.
13. На поч. XX ст. Західна Україна:
 - а) була більш розвинута, ніж Наддніпрянська, в економічній, політичній, національно-культурній сферах;
 - б) була більш розвинута в економічній, але менше - в політичній та національно-культурній сферах;
 - в) була менше розвинута в економічній, але більше - в політичній та національно-культурній сферах.
14. Царський Манифест 17 жовтня 1905 р.:
 - а) наділяв Україну національно-територіальною автономією;
 - б) сприяв пожвавленню національного руху, оскільки проголосив

громадянські свободи;

в) не мав ніякого впливу на ситуацію в Україні.

15. У чому проявилися здобутки національно-визвольного руху в Україні в революції 1905-1907 рр. ?

16. Столипінська аграрна реформа:

а) не мала успіху в Україні;

б) здійснювалася повільно, як і в цілому по Росії;

в) мала найбільший успіх в Україні.

17. Які обставини посилювали трагізм цієї ситуації, в якій опинилися Україна в роки Першої світової війни ?

ТЕМА 5. ЗАВДАННЯ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Чому «Історія Русів» отримала назву «вічна книга незалежності українського народу»?

2. Звідки масонство потрапило в Україну ? Які Ви знаєте масонські ложі ?

3. Що таке українське національне відродження і які причини його обумовили ?

4. Яку роль відіграло «Кирило-Мефодіївське братство» в духовному відродженні української нації ?

5. Чому на Ваш погляд народницька ідеологія стала провідною в Україні у 60-70-х роках XIX ст. ?

6. Як Ви можете пояснити, що у другій половині XIX ст. центр національного руху був перенесений на західноукраїнські землі ?

7. До якого напрямку української політичної думки належав М. Драгоманов ?

8. Коли консерватизм як політична течія постав в Україні ?

9. Як Ви гадаєте, чи були переконані українські соціал-демократи в необхідності незалежної держави ?
10. Назвіть політичні партії, які першими виникли у Західній і у Східній Україні ?
11. Хто з відомих Вам українських політичних діячів створив Союз визволення України ?
12. Порівняйте бачення ролі й місця України в документах Кирило-Мефодіївського братства та декабристів.
13. Які наслідки мала революція 1848-1849 рр. для Західної України ?
14. Заповніть таблицю "Національно-визвольний рух в Україні в XIX ст."

Регіон	Культурно-освітні, наукові, релігійні організації	Політичні організації, партії
Наддніпрянська Україна		
Західна Україна		

15. Охарактеризуйте три напрямки національно-визвольного руху в Західній Україні у другій пол. XIX ст.
16. Доведіть, що XIX ст. стало періодом справжнього національного відродження України.
17. Охарактеризуйте зміст останнього документа декабристів «Маніфест до російського народу».
18. Охарактеризуйте програмну мету «Товариства об'єднаних слов'ян».
19. Складіть хронологічний ланцюг руху декабристів в Україні.

20. Коли і де відбулося повстання Чернігівського полку ?
21. Як царат покарав учасників декабристського виступу ?
22. Хто з декабристів був правнуком козацького гетьмана ?
23. Що таке масонство ?
24. Коли і де засновано Кирило-Мефодіївське братство ?
25. Як було покарано членів Кирило-Мефодіївського братства за участь у політичній діяльності організації ?
26. Який геніальний винахід зробив відомий російський народник українського походження М. Кибальчич ?
27. В яких містах діяли народницькі, марксистські гуртки і «Союзи боротьби за визволення робітничого класу» ?
28. Складіть таблицю виникнення національних політичних партій, назвіть їхніх засновників і керівників.
29. Коли виникли перші національні політичні партії в Західній Україні ?
30. Які політичні і громадські діячі були серед засновників і керівників політичних партій Західної України ?
31. Яку позицію з питань державного будівництва відстоювали українські політики Західної України ?
32. Кого Ви знаєте з керівників політичних партій чи революційних виступів 1905 р. (6 – 7 прізвищ) ?

ТЕМА 6. ЗАВДАННЯ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Назвіть перші кроки на шляху відродження державності українського народу (весна — літо 1917 р.).
2. Проаналізуйте взаємовідносини між Центральною радою та Тимчасовим урядом.

3. *Які результати Брестських мирних переговорів для України? Чи були ці результати сприятливими для народу України ?*
4. *Як Ви гадаєте, в чому історичне значення проголошення Третього універсалу Центральної Ради ?*
5. *Коли було проголошено радянську владу в Україні ?*
6. *Які історичні уроки діяльності Центральної Ради є вагомими для українського державотворення ?*
7. *Що змусило Центральну Раду піти на переговори з країнами Четверного союзу ?*

1. *Проаналізуйте основні кроки уряду П. Скоропадського в різних галузях діяльності. Дайте їм оцінку.*
2. *Назвіть політичні прорахунки гетьмана П. Скоропадського.*
3. *Висвітліть природу режиму і політики Директорії.*
4. *Що собою являла політика «воєнного комунізму» в Україні ?*
5. *Що Ви знаєте про навалу Денікіна на Україну ?*
6. *Розкажіть про розгром армії Врангеля.*
7. *Коли було проголошено Акт Злуки між УНР та ЗУНР ?*
8. *У чому, на Ваш погляд, полягала антиукраїнська позиція держав Антанти ?*
9. *Визначте причини поразки та історичне значення боротьби українського народу за незалежність у 1917-1920 рр.*
10. *В якій сфері діяльності урядом гетьмана П. Скоропадського досягнуто найбільших успіхів ?*

А) У зовнішній політиці.

Б) В аграрній політиці.

В) У будівництві збройних сил.

Г) У національно-культурному будівництві.

11. У чому, на Вашу думку, проявилася слабкість Гетьманату ?

12. Розкрийте причини падіння ЗУНР.

13. У чому причини поразки Директорії ?

14. Як Ви вважаєте, Варшавський договір – це оптимальний крок чи помилка Петлюри ?

15. Підведіть підсумки української національно-визвольної революції 1917 року за таким планом:

а) результати революції;

б) причини поразки революції;

в) історичне значення революції.

ТЕМА 7, 8. ЗАВДАННЯ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Назвіть основні причини, що зумовили необхідність переходу до нової економічної політики ?

2. Коли відбулося конституційне оформлення СРСР ?

3. Охарактеризуйте причини українізації, її суть і наслідки.

4. У чому головна суть «великого перелому» кінця 20-х років ?

5. Яке місце відводилося Україні у сталінському плані індустріалізації

6. Чи були взаємопов'язані політика форсованої індустріалізації і насильницька колективізація сільського господарства ?
7. Охарактеризуйте причини і наслідки голодомору в Україні.
8. Що Ви знаєте про політичні репресії щодо української інтелігенції в 20— 30-ті роки ?
9. Чому добу 20-30-х років XX ст. називають «розстріляним відродженням» ?
10. Дайте визначення понять «система колективної безпеки в Європі», «Мюнхенська змова».
11. Охарактеризуйте сучасну оцінку Договору про ненапад між СРСР і Німеччиною та таємного протоколу до нього.
12. Дайте характеристику фашистського «воєнного порядку» в Україні.
13. Який населений пункт України був першим визволений від німецько-фашистських загарбників ?
14. Розкрийте ціну перемоги у другій світовій війні для України.
15. Які фактори забезпечили Україні членство в ООН ?
16. Назвіть найбільш характерні особливості та відмінності відбудови народного господарства України у порівнянні із західними державами.
17. Яка мета та наслідки грошової реформи ?
18. Що Вам відомо про операцію «Вісла» ?
19. Хто очолював уряд УРСР після війни ?
20. Висвітліть характер здійснення реформ М. Хрущова в Україні.
21. Який вплив мала хрущовська «відлига» на національно-культурне пробудження в Україні ?

22. Як Ви гадаєте, чому економіка України розвивалася екстенсивним шляхом ?
23. Що таке «дисидентство», які напрями українського дисидентства Ви знаєте ?
24. Яку мету ставив правозахисний рух в Україні ?
25. Хто з учасників національно-визвольного руху 70-80-х років очолив Українську Гельсінську групу ?
26. Хто автор широко відомої праці «Інтернаціоналізм чи русифікація» ?
27. Порівняйте політичні портрети П. Шелеста та В. Щербицького.
28. Проаналізуйте причини кризових явищ у політичному та економічному житті України, що склалися в середині 80-х років.
29. У чому полягає значення прийняття Декларації про державний суверенітет України ?
30. Як Ви гадаєте, в основі національно-державного відродження українського народу лежать об'єктивні чи суб'єктивні чинники ?
31. Окресліть найважливіші етапи конституційного процесу у незалежній Україні.
32. Обґрунтуйте історичне значення Акта проголошення незалежності України.
33. Які, на Ваш погляд, перспективи розвитку багатопартійної політичної системи в Україні ?
34. На яких принципах ґрунтується зовнішня політика України ?
35. Розкрийте сутність поняття «державне будівництво» і коротко прокоментуйте його складові в Україні
36. Що таке конституційний процес ? Які його складові ?